PAUL AUSTER

Noaptea oracolului

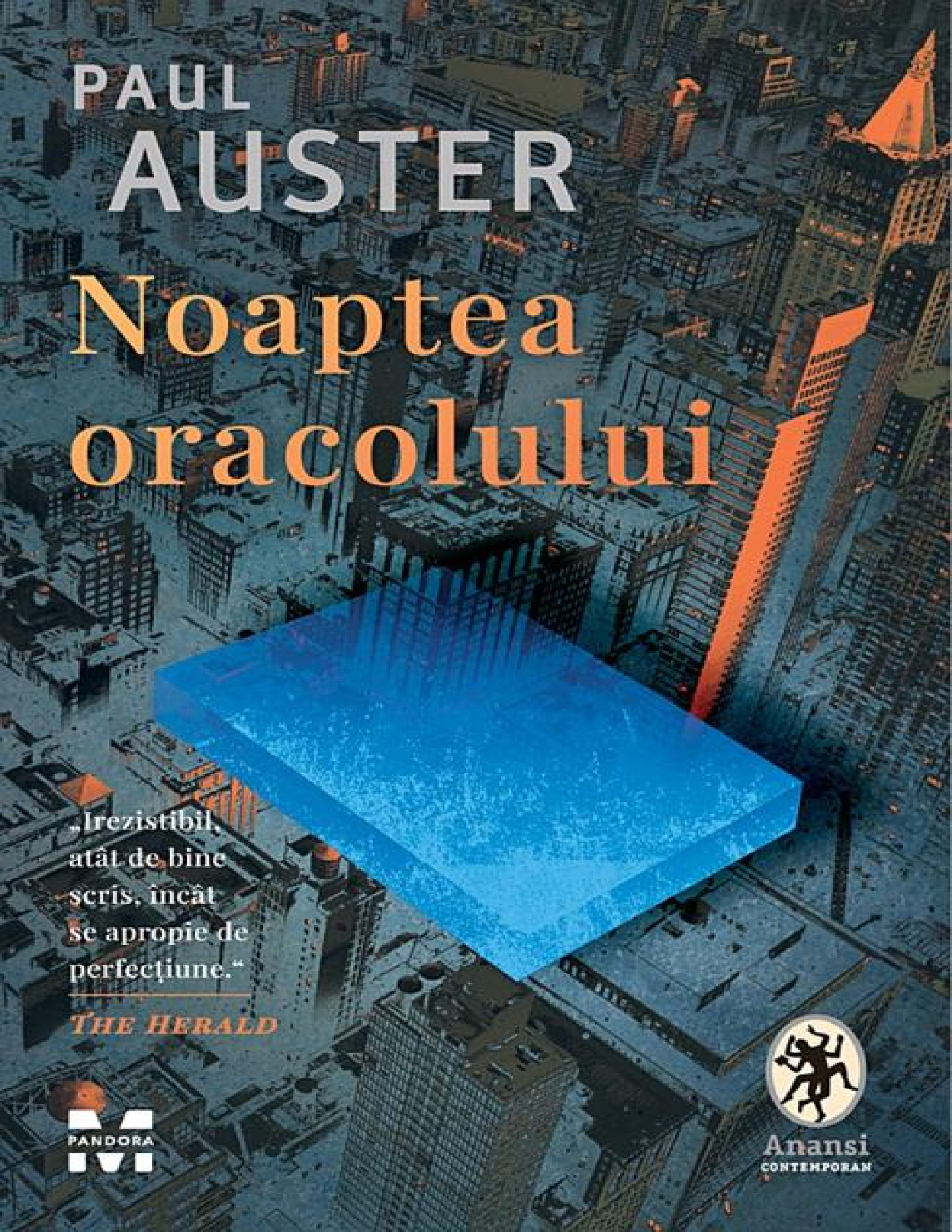

„Irezistibil, atât de bine scris, încât se apropie de perfecțiune.“

The Herald

PANDORA M

Anansi
CONTEMPORAN

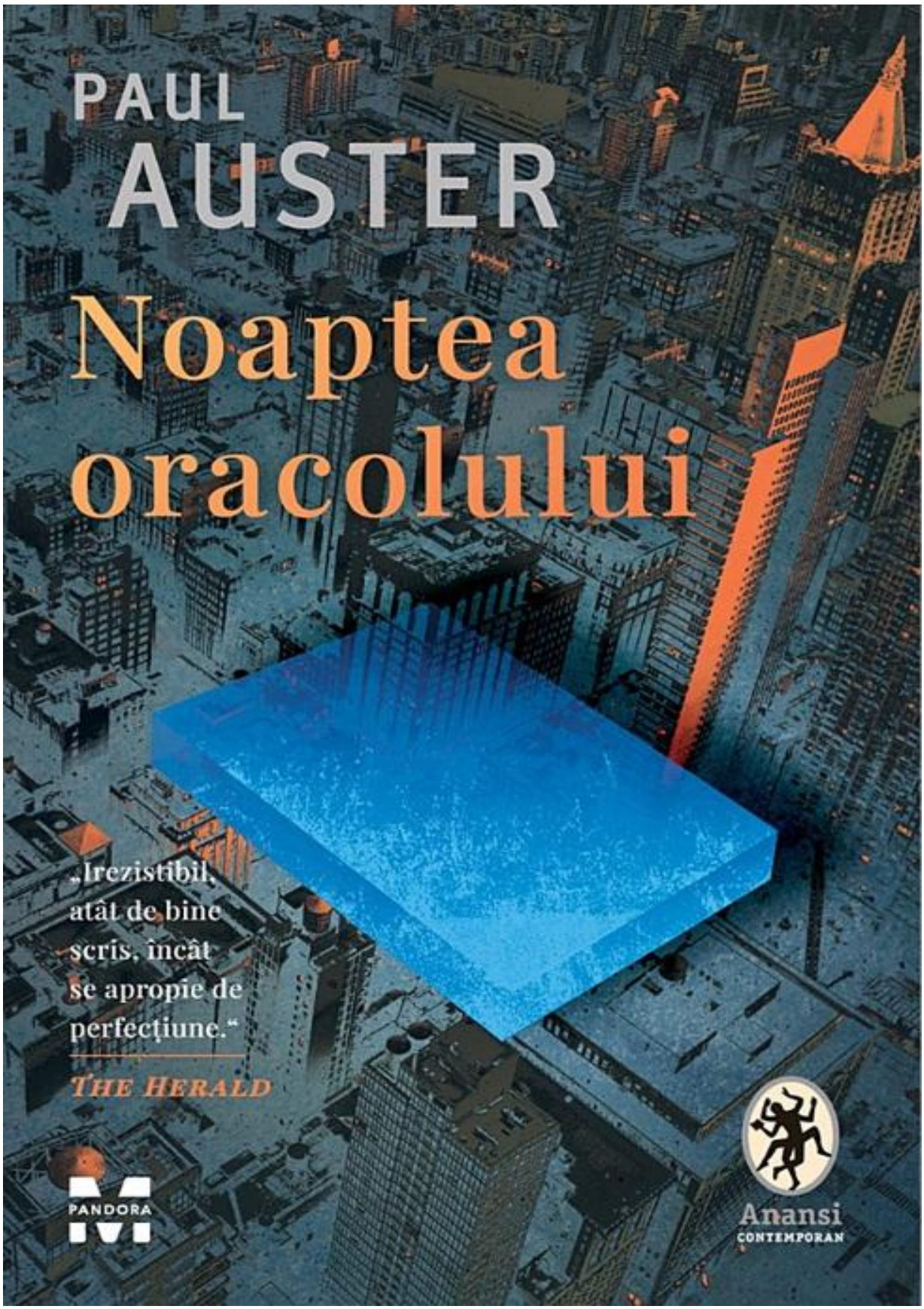
PAUL
AUSTER
Noaptea oracolului
„Irezistibil, atât de bine scris, încât se apropie de perfecțiune."
THE HERALD
PANDORA M
Anansi
CONTEMPORAN

COLECȚIE COORDONATĂ DE
BOGDAN-ALEXANDRU STĂNESCU

Anansi
CONTEMPORAN

PAUL
AUSTER

Noaptea oracolului

Traducere din limba engleză de
Iulia Gorzo

PANDORA M

EDITORI:
Magdalena Mărculescu
Silviu Dragomir
FONDATOR:
Ion Mărculescu, 1994
DIRECTOR EDITORIAL:
Bogdan-Alexandru Stănescu
REDACTARE
Alexandra Turcu
DESIGN:
Andrei Gamarț
DIRECTOR PRODUCȚIE:
Cristian Claudiu Coban
DTP:
Gabriela Anghel

Conținutul acestei lucrări electronice este protejat prin copyright (drepturi de autor), iar cartea este destinată exclusiv utilizării ei în scop privat pe dispozitivul de citire pe care a fost descărcată. Orice altă utilizare, incluzând împrumutul sau schimbul, reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea, închirierea, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informației, altele decât cele pe care a fost descărcată, revânzarea sub orice formă sau prin orice mijloc, fără consimțământul editorului, sunt interzise. Dreptul de folosință al lucrării nu este transferabil.
Drepturile de autor pentru versiunea electronică în formatele existente ale acestei lucrări aparțin persoanei juridice Pandora Publishing SRL.

Copyright © Paul Auster, 2003

Titlul original: *Oracle Night*
Autor: Paul Auster

Copyright © Pandora M, 2022 pentru prezenta ediție

O.P. 16, Ghișeul 1, C.P. 0490, București

Tel.: +4 021 300 60 90 ; Fax: +4 0372 25 20 20

e-mail: comenzi@edituratrei.ro

www.edituratrei.ro

ISBN (print): 978-606-978-520-1

ISBN (epub): 9786069785683

Fusesem bolnav multă vreme. În ziua când m-au externat, abia mai știam să merg, abia mai țineam minte cine se presupune că sunt. Fă un efort, mi-a zis doctorul, și în trei, patru luni îți revii la normal. Nu l-am crezut, dar i-am urmat sfatul. Nu-mi dăduseră nicio șansă de scăpare, iar după ce le înșelasem toate predicțiile și refuzasem, în mod misterios, să mor, nu-mi rămânea, nu-i așa, decât să trăiesc ca și cum m-ar fi așteptat un viitor.

Am început cu mici ieșiri, nu mai mult de un cvartal sau două de acasă de la mine, apoi îndărăt. Aveam doar treizeci și patru de ani, dar din toate punctele de vedere boala făcuse din mine un moș — genul ăla de tip greoi care abia se târăște și nu poate pune un picior în fața celuilalt fără să se uite în jos, să nu cumva să încurce picioarele între ele. Chiar și în ritmul meu lent de-atunci, mersul îmi producea o senzație ciudată în cap, de plutire eterică, un talmeș-balmeș de semnale amestecate și conexiuni mintale încrucișate. Lumea vibra și înota sub ochii mei, unduindu-se ca reflectată într-o oglindă vălurită, și ori de câte ori încercam să fixez un singur lucru, să izolez un singur obiect din vârtejul de culori — să zicem o eșarfă albastră de pe capul unei femei sau lumina roșie a farurilor unui camion de marfă care trecea pe lângă mine —, acesta se descompunea și se dizolva numaidecât, dispărând ca un strop de vopsea într-un pahar de apă. Totul trepida și se clătina, irupea neîncetat în diferite direcții și timp de câteva săptămâni n-am reușit să deslușesc prea bine unde se oprește corpul meu și unde începe restul lumii. Mă ciocneam de ziduri și coșuri de gunoi, mă încâlceam în lese de câini și bucăți de hârtie zburătoare, mă poticneam pe cele mai netede trotuare. Trăisem toată viața la New York, dar nu mai înțelegeam străzile și aglomerația, și de fiecare dată când plecam într-una dintre micile mele excursii, mă simțeam ca un om rătăcit într-un oraș străin.

În acel an, vara a venit devreme. La sfârșitul primei săptămâni din iunie, vremea devenise deja stătută, apăsătoare, puturoasă: zile în șir de ceruri toropite, verzui; aerul îmbâcsit de emanațiile gunoaielor și de gaze de eșapament; căldura ridicându-se din fiecare cărămidă și placă de beton. Dar eu am perseverat, sforțându-mă să cobor scările și să ies pe străzi în fiecare dimineață, iar pe măsură

ce mi se limpezea harababura din cap și-mi recăpătam treptat forțele, mi-am putut prelungi plimbările în ungherele ceva mai îndepărtate ale cartierului. În loc de zece minute, douăzeci; în loc de o oră, două; în loc de două ore, trei. Cu plămânii jinduind după aer, cu pielea mereu scăldată în sudoare, pluteam ca un spectator în visul altuia, privind cum se învârt rotițele lumii și minunându-mă că fusesem și eu odată ca cei din jurul meu: mereu grăbit, mereu alergând de colo până colo, mereu în întârziere, mereu zbătându-mă să înghesui încă nouă treburi înainte de apusul soarelui. Nu mai aveam mijloacele ca să intru-n acel joc. Eram o marfă expirată, o aglutinare de piese defecte și de șarade neurologice, și toată acea frenezie a acumulării și a risipei mă lăsa rece. Ca să am o distracție, m-am apucat iar de fumat și-mi omoram după-amiezile în cafenele cu aer condiționat, comandându-mi limonadă și sendvișuri calde cu brânză în timp ce trăgeam cu urechea la discuțiile altora și citeam trei ziare diferite, articol cu articol. Timpul trecea.

În dimineața cu pricina — 18 septembrie 1982 —, am ieșit din apartament cândva între orele nouă și jumătate și zece. Locuiam împreună cu soția mea în zona Cobble Hill din Brooklyn, la jumătatea distanței dintre Brooklyn Heights și Carroll Gardens. De obicei o luam spre nord în plimbările mele, dar în acea dimineață am luat-o spre sud, cotind la dreapta pe Court Street și mergând tot înainte șase sau șapte cvartale. Cerul era de culoarea cimentului: niște nori cenușii, un aer cenușiu, o burniță cenușie, împrăștiată de rafale de vânt cenușiu. Am avut dintotdeauna o slăbiciune pentru tipul ăsta de vreme și mă bucuram de mohoreală, fără urmă de regret că lăsasem în urmă zilele lui Cuptor. După vreo zece minute de mers, la jumătatea distanței dintre Carroll și President, am zărit o papetărie peste drum de mine. Era înghesuită între o cizmărie și o băcănie cu program non-stop și era singura pată de culoare dintr-un șir de clădiri delabrate, fără personalitate. Am dedus că nu e de mult acolo, dar în ciuda noutății și a vitrinei ingenios amenajate (pixuri, creioane și gume de șters aranjate sub formă de turnuri, ca să sugereze peisajul newyorkez), Palatul de hârtie părea prea mic ca să aibă cine știe ce ofertă interesantă. Probabil că motivul pentru care am traversat strada și i-am călcat pragul a fost că-mi doream în secret să mă reapuc de lucru — fără să-mi dau seama, fără să fi sesizat nevoia care se acumulase înăuntrul meu. Nu mai scrisesem nimic din mai, de când mă întorsesem acasă de la spital — nicio

propoziție, niciun cuvânt, n-avusesem deloc tragere de inimă pentru asta. În acel moment, după patru luni de apatie și tăcere, mi-a trecut brusc prin minte să-mi iau materiale noi: pixuri și creioane noi, un caiet nou, călimări și gume de șters noi, blocuri de foi și dosare noi, de toate noi.

În față, la casa de marcat, stătea un chinez. Părea ceva mai tânăr decât mine și, aruncând o privire prin vitrină înainte de a intra, am observat că stă aplecat asupra unui teanc de hârtii și scrie niște coloane de cifre cu un creion mecanic cu mină neagră. Deși era o zi friguroasă, purta o cămașă cu mânecă scurtă — genul ăla de bluză de vară subțirică, lălâie, fără guler —, în care brațele lui arămii păreau și mai subțiri. Ușa s-a deschis cu un clinchet, iar bărbatul a ridicat scurt capul, într-un salut politicos. L-am salutat și eu din cap, dar n-am apucat să-i spun nimic, că a lăsat capul în jos și s-a întors la socotelile lui.

Poate că traficul de pe Court Street a intrat chiar atunci într-un moment de acalmie sau poate că vitrina din sticlă turnată era deosebit de groasă, cert e că, pășind în primul raion ca să cercetez magazinul, am realizat brusc cât de liniște e înăuntru. Eram primul client pe ziua respectivă și era atât de liniște, că auzeam în spatele meu cum hârșâie creionul tipului. Acum, de fiecare dată când îmi amintesc de acea dimineață, zgomotul creionului e mereu primul lucru care-mi vine în minte. Presupunând că povestea pe care o voi spune imediat are vreo noimă, cred că atunci a început totul — în acele câteva secunde când singurul zgomot rămas pe lume a fost cel al creionului.

Am înaintat printre rafturi, oprindu-mă o dată la doi sau trei pași să cercetez materialele expuse. Cele mai multe s-au dovedit a fi articole de papetărie standard pentru birou și școală, dar era o ofertă remarcabil de vastă pentru un loc atât de înghesuit și m-a impresionat grija arătată achiziționării și aranjării acelui belșug de marfă care părea să includă de toate, de la cleme din alamă de șase mărimi diferite la douăsprezece modele de agrafe de hârtie. Cotind și luând-o pe celălalt culoar spre intrare, am observat un raft dedicat câtorva articole de import de foarte bună calitate: coli de scris din Italia, îmbrăcate în piele, agende din Franța, dosare din hârtie de orez delicată, aduse din Japonia. Mai erau și un teanc de caiete din Germania și încă unul din Portugalia. Caietele portugheze mi s-au părut deosebit de atrăgătoare, cu copertele lor cartonate, paginile liniate și colile groase, anti-pete de cerneală, legate manual, și din clipa când am luat unul în mână, am știut că o

să-l cumpăr. N-avea nimic luxos sau ostentativ. Era un instrument practic — impasibil, banal, util, în niciun caz genul de agendă goală pe care s-o faci cadou cuiva. Dar mi-a plăcut că era îmbrăcat în stofă și mi-a plăcut și forma: douăzeci și trei pe optsprezece centimetri, adică ceva mai scurt și mai lat decât un carnețel obișnuit. Acele dimensiuni mi s-au părut profund satisfăcătoare, deși n-aș putea explica de ce, iar când am luat caietul în mână pentru prima oară, am simțit o plăcere aproape fizică, o stare de bine subită, de neînțeles. În teanc mai rămăseseră doar patru caiete, de culori diferite: negru, roșu, maro și albastru. L-am ales pe cel albastru, care întâmplător era cel de deasupra.

Mi-a luat încă cinci minute să găsesc restul lucrurilor după care venisem, apoi m-am dus cu ele în față, la casa de marcat. Bărbatul mi-a zâmbit din nou politicos și a început să apese pe clapele casei, înregistrând prețul diferitelor produse. Însă când a venit rândul caietului albastru, s-a oprit o clipă cu el în mână și i-a atins ușor coperta cu degetele. Era un gest de apreciere, aproape o mângâiere.

— Caiet drăguț, a zis el, într-o engleză cu accent pronunțat. Dar gata. Portugalia gata. Poveste foarte tristă.

Nu pricepeam ce spune, dar ca să nu-l pun într-o situație stânjenitoare, cerându-i să repete, am mormăit ceva despre farmecul și simplitatea caietului, după care am schimbat subiectul.

— Ați deschis de mult? am întrebat. Locul pare atât de nou și de curat.

— O lună, a zis el. Inaugurare pe zece august.

Parcă s-a îndreptat puțin de spate când mi-a dat acea informație, bombându-și pieptul cu mândrie băiețească, marțială, dar când l-am întrebat cum merge treaba, a lăsat cu delicatețe caietul albastru pe tejghea și a clătinat din cap.

— Foarte greu. Multe dezamăgiri.

Privindu-l în ochi, mi-am dat seama că era cu câțiva ani mai bătrân decât mi se păruse inițial — pe puțin treizeci și cinci de ani, poate chiar patruzeci. Am făcut un comentariu neinspirat, ceva de genul să se țină bine și să dea lucrurilor timp să ia avânt, la care el s-a mulțumit să clatine iar din cap și să zâmbească.

— Mereu vis să am magazin, a zis el. Magazin ca ăsta, cu pixuri și hârtie, marele vis american pentru mine. Afacere pentru toată lumea, nu?

— Așa-i, am zis, deși tot nu mă lămurisem exact ce voia să spună.

— Toată lumea face cuvinte, a continuat el. Toată lumea scrie ceva. Copiii de școală fac lecții în caietele mele. Profesorii pun note în caietele mele. Scrisori de dragoste trimise în plicuri vândute de mine. Registre pentru contabili, foi pentru liste de cumpărături, agende pentru plan de săptămână. Tot ce e aici important pentru viață și asta mă ferice, dă onoare în viața mea.

Omul și-a ținut micul discurs cu asemenea solemnitate, atât de pătruns de însemnătatea misiunii sale, încât mărturisesc că m-a emoționat. Ce fel de patron de papetărie o fi ăsta, m-am întrebat, care-și inițiază clienții în metafizica hârtiei, care consideră că joacă un rol esențial în miriadele de chestiuni ale umanității? Presupun că avea ceva comic, dar în timp ce-l ascultam, nu mi-a venit nici măcar o dată să râd.

— Bine zis, am comentat. Aveți absolută dreptate.

Complimentul a părut să-l înveselească întrucâtva. Zâmbind slab și dând aprobator din cap, a reînceput să apese pe clapele casei de marcat.

— Mulți scriitori aici, în Brooklyn, a zis el. Tot cartierul plin de ei. Poate face bine la afaceri.

— Poate, am zis. Problema cu scriitorii e că majoritatea n-au cine știe ce bani de cheltuială.

— Ah, a făcut el, ridicând ochii de la casă cu un zâmbet larg, care dezvăluia o dantură strâmbă. Sigur sunteți și dumneavoastră scriitor.

— Să nu mai spuneți nimănui, am răspuns, încercând să păstrez un ton jucăuș. Ar trebui să fie secret.

Nu fusese cine știe ce comentariu hazliu, dar pe tip a părut să-l amuze la culme și în următoarele clipe mai să leșine de râs. Râdea într-un ritm ciudat, sacadat — undeva între vorbire și cântat —, slobozind din gâtlej o serie de triluri scurte, mecanice: ha ha ha, ha ha ha, ha ha ha.

— La nimeni nu spun, a zis el după ce criza s-a domolit. Strict secret. Doar între noi doi. Fermoar la gură. Ha ha ha.

Și-a văzut de treabă la casa de marcat și, până să termine de pus ce cumpărasem într-o pungă mare și albă, își recăpătase expresia serioasă.

— Dacă într-o zi scrieți poveste în caietul albastru de Portugalia, eu foarte fericit, a zis el. Inima mea plină de bucurie.

N-am știut ce replică să-i dau, dar până să-mi vină ceva, el a scos o carte de vizită din buzunarul cămășii și mi-a întins-o peste tejghea. Cuvintele PALATUL DE HÂRTIE erau tipărite în partea de sus, cu litere îngroșate. Urmau adresa și numărul de telefon, apoi, în colțul din dreapta jos, o ultimă informație: R.M. Chang, proprietar.

— Mulțumesc, domnule Chang, am zis, tot cu ochii la cartea de vizită. După care mi-am strecurat-o în buzunar și mi-am scos portofelul ca să plătesc.

— Nu „domnule", a zis Chang, zâmbind din nou larg. R.M. Sună mai important așa. Mai american.

N-am avut replică nici de data asta. Mi-au scăpărat prin minte câteva posibile explicații ale inițialelor, dar le-am păstrat pentru mine. Resurse Mintale. Relecturi Multiple. Revelații Misterioase. Uneori e mai bine să-ți păstrezi comentariile pentru tine și nu m-am obosit să-l supun pe bietul om jalnicelor mele vorbe de duh. După un scurt moment de tăcere jenată, el mi-a întins punga albă de cumpărături, apoi mi-a mulțumit cu o plecăciune.

— Succes cu magazinul, am zis.

— Palat foarte mic, a zis el. Puțină marfă. Dar îmi spuneți ce doriți, eu comand. Orice vă trebuie, fac rost.

— Bun, s-a făcut, am răspuns.

M-am întors să plec, dar Chang a sărit de la tejghea și mi-a tăiat calea la ușă. Părea convins că tocmai încheiaserăm o tranzacție extrem de importantă și ținea să-mi strângă mâna.

— S-a făcut, a zis el. Bun pentru dumneavoastră, bun pentru mine. Bine?

— Bine, am repetat, lăsându-l să-mi strângă mâna.

Mi se părea absurd să dăm atâta importanță unui lucru atât de mărunt, dar nu mă costa nimic să-i cânt în strună. În plus, eram nerăbdător să plec și, cu cât vorbeam mai puțin, cu atât mai repede aveam să-mi văd de drum.

— Cereți, că eu găsesc. Orice-ar fi, găsesc. R.M. Chang aduce marfa.

După care mi-a scuturat brațul încă de două, trei ori și mi-a deschis ușa, salutând din cap și zâmbind în timp ce mă strecuram pe lângă el în vremea aspră de septembrie.[1]

Avusesem de gând să mă opresc la un restaurant din zonă ca să iau micul dejun, dar din bancnota de douăzeci de dolari pe care mi-o pusesem în portofel înainte

să plec rămăseseră trei hârtii de un dolar și ceva mărunțiș — ceea ce nu-mi ajungea nici măcar pentru meniul special la 2,99 dolari, dacă puneam la socoteală TVA-ul și bacșișul. Dacă n-aș fi avut punga de cumpărături, poate că mi-aș fi continuat totuși plimbarea, dar mi se părea lipsit de sens s-o târăsc după mine prin cartier și, cum vremea se stricase destul de rău între timp (burnița fină de mai înainte se transformase într-o ploaie torențială), am deschis umbrela și am hotărât să mă întorc acasă.

Era o zi de sâmbătă și o lăsasem pe soția mea în pat când plecasem din apartament. Grace avea o slujbă cu program normal, de la nouă la cinci, iar weekendurile erau singura ei ocazie să doarmă până târziu, să-și permită luxul de a nu pune ceasul să sune. Ca să n-o deranjez, mă furișasem cât mai discret posibil, lăsându-i un bilet pe masa din bucătărie. Am observat atunci că pe bilet mai apăruseră câteva fraze: „Sidney, sper că ai avut o plimbare plăcută. Ies cu niște treburi. Nu cred că lipsesc mult. Ne vedem în bătătură. Cu drag, G.“.

M-am dus în camera mea de lucru din capătul holului și mi-am despachetat rechizitele cele noi. Spațiul era doar puțin mai încăpător decât un dulap — suficient cât să intre un birou, un scaun și o bibliotecă miniaturală, cu patru rafturi înguste —, dar era de-ajuns pentru nevoile mele, care nu fuseseră niciodată mai complicate decât să stau pe scaun și să înșir cuvinte pe coli de hârtie. Intrasem în cameră de mai multe ori de când mă întorsesem de la spital, dar până în acea dimineață de sâmbătă din septembrie — dimineața cu pricina, cum îmi place s-o numesc —, nu cred că mă așezasem nici măcar o dată pe scaun. În acel moment, când mi-am instalat fundul slăbit și amărât pe scaunul tare de lemn, m-am simțit ca un om întors acasă dintr-o călătorie lungă și anevoioasă, un drumeț ghinionist care a revenit ca să-și revendice locul cuvenit în lume. Era o bucurie să fiu iar acolo, să-mi doresc să fiu iar acolo și, purtat de fericirea care m-a cuprins când m-am instalat la vechiul meu birou, am hotărât să marchez momentul scriind ceva în caietul albastru.

Mi-am pus o nouă rezervă de cerneală în stilou, am deschis caietul la prima pagină și m-am uitat la rândul de sus. Habar n-aveam cum să încep. Scopul exercițiului nu era atât să scriu ceva anume, cât mai degrabă să-mi demonstrez mie însumi că sunt încă în stare să scriu — cu alte cuvinte, nu conta ce scriu, atâta timp cât scriam ceva. Orice m-ar fi ajutat, orice propoziție ar fi fost la fel de

valabilă, dar totuși nu voiam să încep caietul cu o tâmpenie, așa că am tras de timp privind pătrățelele de pe pagină, șirurile de linii de un albastru-pal care întretăiau albul și-l transformau într-un câmp de căsuțe identice, mărunte, și lăsându-mă în voia gândurilor care intrau și ieșeau din acele compartimente conturate cu linii subțiri, m-am pomenit că-mi amintesc o conversație purtată cu prietenul meu John Trause cu câteva săptămâni în urmă. Când eram împreună, vorbeam rareori despre cărți, dar în acea zi, John mi-a spus că recitește câțiva romancieri pe care-i admirase în tinerețe — curios să vadă dacă opera lor ține sau nu, dacă, după mai bine de treizeci de ani, avea să judece la fel ca la douăzeci. A pomenit vreo zece, douăzeci de scriitori, luându-i la rând pe toți, de la Faulkner și Fitzgerald la Dostoievski și Flaubert, dar comentariul care mi-a rămas cel mai viu în minte — și care mi-a revenit în acel moment, cum stăteam la birou, cu caietul albastru deschis în fața mea — a fost o scurtă digresiune din jurul unei anecdote dintr-o carte de Dashiell Hammett.

— E un roman pe-acolo pe undeva, comentase John. Eu sunt prea bătrân ca să mă ocup, dar un puștan ca tine poate să-i dea bătaie, să scoată ceva bun din asta. E o premisă nemaipomenită. Îți trebuie doar o poveste care să i se potrivească.[2]

Se referea la episodul cu Flitcraft din capitolul șapte al Șoimului maltez, ciudata parabolă pe care i-o povestește Sam Spade lui Brigid O'Shaughnessy, cu tipul care iese din viața lui și dispare. Flitcraft e un individ cât se poate de convențional — soț, tată, om de afaceri de succes, o persoană care n-are niciun motiv de nemulțumire. Într-o după-amiază, în timp ce se duce să mănânce de prânz, o grindă căzută de la etajul zece al unei clădiri în construcție e cât pe ce să-l lovească în cap. Câțiva centimetri lipsesc ca Flitcraft să fie strivit, dar, în afară de o bucățică desprinsă din asfalt, care-i sare în față, grinda îl cruță și scapă teafăr. Cu toate astea, pericolul din care a scăpat ca prin urechile acului îl zguduie și nu reușește să-și alunge incidentul din minte. În cuvintele lui Hammett: „A simțit că cineva tocmai a ridicat capacul de pe viață și l-a lăsat să se uite la mecanismul ei de funcționare"[3]. Flitcraft își dă seama că lumea nu e un loc rațional și ordonat, așa cum își închipuise el, că se înșelase de la bun început și nu pricepuse niciodată vreo iotă. Lumea e condusă de hazard. Întâmplarea ne pândește în fiecare zi din viețile noastre, vieți care ne pot fi luate în orice moment — absolut fără motiv. Până-și termină masa de prânz, Flitcraft ajunge la concluzia că n-are de ales,

trebuie să se supună acelei forțe distructive, să-și facă zob viața printr-un act de negare de sine absurd și cu desăvârșire arbitrar. Cum ar veni, cui pe cui se scoate, și fără să se mai obosească să se ducă acasă, ca să-și ia rămas-bun de la familie, și nici măcar să scoată vreun ban din bancă, se ridică de la masă, pleacă în alt oraș și-și ia viața de la capăt.

În cele două săptămâni de când discutasem cu John despre acel fragment, nu-mi trecuse deloc prin cap că aș putea accepta provocarea de a construi pe scheletul poveștii. Recunoșteam că e o premisă bună — bună pentru că toți ne-am imaginat că renunțăm la viața noastră, bună pentru că toți ne-am dorit la un moment dat să fim altcineva —, dar asta nu însemna că mă interesează în vreun fel s-o duc mai departe. În acea dimineață însă, așezându-mă la birou pentru prima oară după aproape nouă luni, privind lung la caietul meu cel nou și scremându-mă să găsesc o propoziție de început de care să nu-mi fie rușine și care să nu-mi taie curajul, am hotărât să dau o șansă celebrei anecdote cu Flitcraft. Era doar un pretext, o tatonare după o posibilă cale de acces. Dacă reușeam să aștern câteva idei acceptabil de interesante, măcar puteam considera că am un început, chiar dacă urma să mă opresc după douăzeci de minute și să nu mă mai întorc niciodată la el. Așa că am scos capacul stiloului, am așezat penița pe primul rând al primei pagini din caietul albastru și am început să scriu.

Cuvintele îmi veneau iute, lin, fără cine știe ce efort. Mi s-a părut surprinzător, dar atâta vreme cât continuam să mișc mâna de la stânga la dreapta, următorul cuvânt părea să fie mereu acolo, gata să iasă din stilou. Pentru mine, Flitcraft a devenit Nick Bowen. Un bărbat de treizeci și ceva de ani care lucrează la o mare editură newyorkeză și e căsătorit cu o femeie pe nume Eva. Urmând prototipul lui Hammett, e cu siguranță bun la ceea ce face, admirat de colegi, stabil financiar, împlinit în căsnicie și așa mai departe. Sau așa ar părea la o privire superficială, dar povestea în varianta mea începe cu Bowen deja pradă unor frământări interioare. Munca a ajuns să-l plictisească (deși nu vrea să recunoască), iar după cinci ani de relativă stabilitate și mulțumire alături de Eva, căsnicia lui a ajuns într-un punct mort (încă un lucru pe care n-are curajul să-l înfrunte). În loc să rumege această sămânță de nemulțumire, Nick preferă să-și petreacă timpul liber într-un atelier auto de pe Desbrosses Street, în Tribeca, dedicându-se proiectului de durată de a reface motorul unui Jaguar defect pe care-l cumpărase în al treilea an de căsnicie.

E un tânăr editor de succes la o companie newyorkeză de prestigiu, dar adevărul e că preferă munca manuală.

Povestea începe cu manuscrisul unui roman care ajunge pe biroul lui Bowen. O bucată scurtă, sugestiv intitulată Noaptea oracolului, considerată a fi opera Sylviei Maxwell, o romancieră populară din anii ’20-’30, care murise în urmă cu aproape două decenii. Potrivit agentului care o trimisese, cartea pierdută fusese scrisă în 1927, anul în care Maxwell fugise în Franța cu un englez pe nume Jeremy Scott, pe atunci un artist mărunt care avea să devină scenograf pentru filme britanice și americane. Idila durează optsprezece luni, după care Sylvia Maxwell se întoarce la New York, lăsându-i romanul lui Scott. Acesta îl păstrează toată viața, iar când moare, la vârsta de optzeci și șapte de ani, cu câteva luni înainte să înceapă povestea mea, în testamentul său e găsită o clauză prin care manuscrisul revine nepoatei lui Maxwell, o tânără americană pe nume Rosa Leightman. Prin ea ajunge cartea la agent — cu instrucțiuni explicite să-i fie trimisă mai întâi lui Nick Bowen, înainte s-o citească oricine altcineva.

Pachetul ajunge pe biroul lui Nick într-o după-amiază de vineri, la doar câteva minute după plecarea lui în weekend. Luni dimineață, când se întoarce, găsește cartea pe birou. Nick e un admirator al celorlaltor romane ale Sylviei Maxwell, așa că e nerăbdător să înceapă manuscrisul. Dar se află abia la prima pagină când sună telefonul. Asistenta sa îl informează că Rosa Leightman e la recepție, întreabă dacă o poate primi câteva minute. Spune-i să intre, răspunde Nick și nici n-apucă să termine de citit primele fraze ale cărții („Războiul era aproape pe sfârșite, dar noi nu știam. Eram prea mici ca să știm ceva și, cum războiul era peste tot, nu...“), că nepoata Sylviei Maxwell intră în biroul lui. E îmbrăcată cât se poate de simplu și aproape nemachiată, are o tunsoare scurtă, deloc la modă, și totuși pentru Nick fața ei e atât de drăguță, atât de dureros de tânără și de receptivă, o adevărată emblemă (își spune brusc) a speranței și a energiei omenești nestăvilite, încât preț de-o clipă i se taie respirația. Exact asta mi s-a întâmplat mie prima oară când am văzut-o pe Grace — lovitura în creier care m-a paralizat, m-a lăsat fără suflare —, așa că nu mi-a fost greu să transfer acele sentimente asupra lui Nick Bowen și să mi le imaginez în contextul celeilalte povești. Ca să-mi fie și mai ușor, am hotărât să-i dau Rosei Leightman corpul lui Grace — până la trăsăturile cele mai mărunte

și mai idiosincrasice, inclusiv cicatricea de pe genunchi rămasă din copilărie, incisivul stâng ușor strâmb și alunița de pe obrazul drept.[4]

Totuși, pe Bowen l-am făcut intenționat exact cum nu sunt eu, opusul meu. Eu sunt înalt, așa că pe el l-am făcut scund. Eu am părul roșcat, așa că pe el l-am făcut brunet. Eu port 45 la pantofi, așa că lui i-am dat mărimea 43. N-am avut niciun model din viața reală pentru el (cel puțin nu conștient), dar imediat ce am terminat să-l plăsmuiesc în minte, a devenit uluitor de viu pentru mine — aproape că-l vedeam, era aproape ca și cum ar fi intrat în cameră și s-ar fi postat lângă mine, privind în jos cu mâna pe umărul meu și citind cuvintele pe care le scriam... uitându-se cum prinde viață sub penița mea.

Într-un sfârșit, Nick îi face semn Rosei să ia loc, iar ea se așază pe un scaun în fața biroului lui. Urmează un lung moment de șovăială. Nick și-a recăpătat suflul, dar nu-i vine nimic de spus. Rosa sparge gheața întrebându-l dacă a apucat să termine cartea în weekend. Nu, răspunde el, a ajuns prea târziu. Abia de dimineață am primit-o.

Rosa pare ușurată. Asta-i bine, spune ea. Umblă vorba că romanul e o escrocherie, că n-ar fi fost scris de bunica. Eu n-am nicio garanție, așa că am plătit un grafolog ca să examineze manuscrisul original. Sâmbătă am primit raportul lui, el zice că e original. Ca să știți. Sylvia Maxwell chiar a scris Noaptea oracolului.

Se pare că v-a plăcut cartea, spune Nick, iar Rosa răspunde că da, a emoționat-o profund. Dac-a fost scrisă în 1927, continuă el, înseamnă că a fost după Casa în flăcări și Izbăvire, dar înainte de Peisaj cu pădure, deci e al treilea roman al ei. Pe-atunci n-avea nici treizeci de ani, nu-i așa?

Douăzeci și opt, spune Rosa. Vârsta mea de-acum.

Conversația continuă încă cincisprezece, douăzeci de minute. Nick are o sută de treburi de făcut în acea dimineață, dar nu-i vine s-o expedieze. E ceva la fata asta atât de sincer, de lucid, o lipsă totală de autoamăgire, încât își dorește s-o mai privească un timp, să absoarbă pe de-a-ntregul impactul prezenței ei — frumoasă tocmai pentru că nu e conștientă de frumusețea ei, conchide el, pentru că nu-i pasă câtuși de puțin ce efect produce asupra altora. Nu se spune nimic important. Află că Rosa e fiica fiului mai mare al Sylviei Maxwell (rod al celei de-a doua căsătorii a lui Maxwell cu regizorul de teatru Stuart Leightman) și că s-a născut și a crescut în Chicago. Când Nick o întreabă de ce a ținut atât de mult ca romanul

să ajungă mai întâi la el, îi spune că nu se pricepe deloc la domeniul editorial, dar Alice Lazarre e scriitoarea ei contemporană preferată și, aflând că Nick a publicat-o, a văzut în el omul potrivit pentru cartea bunică-sii. Nick zâmbește. Alice o să se bucure, spune el, iar după câteva minute, când Rosa se ridică în sfârșit ca să plece, ia câteva cărți din biblioteca aflată în biroul său și-i dăruiește un teanc de prime ediții ale romanelor lui Alice Lazarre. Sper să nu vă dezamăgească Noaptea oracolului, spune Rosa. De ce să mă dezamăgească? întreabă Nick. Sylvia Maxwell a fost o romancieră de primă mână. Mă rog, cartea asta e altfel decât celelalte, spune Rosa. În ce fel? întreabă Nick. Nu știu, răspunde Rosa, în toate felurile. O să vă dați seama când o să citiți.

Mai aveam decizii de luat, bineînțeles, o sumedenie de detalii importante care trebuiau născocite și integrate în ansamblul scenei — pentru rotunjime și autenticitate, ca balast narativ. De exemplu, de când trăiește Rosa la New York? Ce face acolo? Are o slujbă și, dacă da, e ceva important pentru ea sau un simplu mijloc de face bani pentru chirie? Cum stă cu viața sentimentală? E celibatară sau căsătorită, are sau nu are o relație, e în căutare sau așteaptă răbdătoare să apară persoana potrivită? Primul meu impuls a fost s-o fac fotografă sau poate asistentă de montaj — o muncă legată de imagini, nu de cuvinte, ca a lui Grace. Categoric nemăritată, nu fusese niciodată măritată, dar poate că se vedea cu cineva sau, și mai bine, ieșise recent dintr-o relație lungă și chinuită. Pe moment n-am vrut să insist asupra detaliilor de acest fel și nici asupra unor detalii similare despre soția lui Nick — profesie, mediu familial, gusturi în materie de muzică, literatură și așa mai departe. Încă nu scriam povestea, doar schițam acțiunea în linii mari și nu-mi permiteam să mă împotmolesc în detaliile minore ale unor chestiuni secundare. Asta m-ar fi silit să mă opresc și să reflectez, or în acel moment mă interesa doar să-i dau înainte, să văd încotro aveau să mă ducă imaginile din mintea mea. Nu era vorba despre control; și nici măcar despre alegeri. În acea dimineață, treaba mea era să urmăresc pur și simplu ce se întâmplă înăuntrul meu, iar pentru asta trebuia ca stiloul să se miște cu toată viteza de care eram capabil.

Nick nu e nici derbedeu, nici fante. De când s-a însurat, nu și-a făcut vreun obicei din a-și înșela soția și pe moment nu realizează că ar avea vreun gând cu nepoata Sylviei Maxwell. Dar se simte categoric fermecat de ea, l-a atras felul ei de a fi simplu și sclipitor, ca să scăpăm de iridescență, iar în clipa când ea se ridică și

iese din biroul lui, un gând îi scapără în minte — un gând nepoftit, trăsnetul metaforic al dorinței carnale —, acela că probabil ar face orice, chiar până la a-și sacrifica mariajul, ca să se culce cu femeia aia. Bărbații produc astfel de gânduri de douăzeci de ori pe zi și, doar pentru că o persoană simte o mică scânteie de excitație, asta nu înseamnă că are cea mai vagă intenție de a-și urma impulsul și totuși, imediat ce Nick vizualizează gândul în minte, i se face silă de sine, simte junghiul vinovăției. Pentru a-și liniști conștiința, o sună pe soția lui la serviciu (cabinet de avocatură, firmă de brokeraj, spital — de stabilit mai târziu) și o anunță că vrea să facă o rezervare pentru seara respectivă la restaurantul lor preferat din centru și s-o invite la cină.

Se întâlnesc acolo la ora opt. Se simt destul de bine la aperitive, după care însă se iscă o discuție despre o problemă casnică minoră (un scaun rupt, sosirea iminentă la New York a unui văr de-ai Evei, ceva nesemnificativ) și în curând ajung să se certe. Poate nu vehement, dar iritarea le colorează tonul suficient cât să strice atmosfera. Nick își cere iertare și Eva acceptă; Eva își cere iertare și Nick acceptă; dar conversația s-a dezumflat, iar armonia din urmă cu doar câteva minute s-a pierdut. Când la masă e adus felul principal, amândoi sunt cufundați în tăcere. Restaurantul e ticsit, zumzăie de viață și, aruncând absent o privire în jur, Nick o zărește pe Rosa Leightman, care stă la o masă din colț împreună cu alte cinci, șase persoane. Eva îi observă privirea și-l întreabă dacă a văzut pe cineva cunoscut. Fata aia, spune Nick. A fost la mine la birou de dimineață. Începe să-i povestească despre Rosa, pomenește de romanul scris de bunica ei, Sylvia Maxwell, apoi încearcă să schimbe subiectul, dar Eva a întors deja capul și se uită la masa Rosei din celălalt capăt al sălii. E foarte frumoasă, spune Nick, nu ți se pare? Așa și așa, răspunde Eva. Dar are o frez ciudată, Nicky, și e îmbrăcată absolut oribil. Nu contează, spune Nick. E vie — de luni întregi n-am mai văzut un om atât de viu. E genul de femeie care poate întoarce pe dos un bărbat.

E groaznic ca un soț să-i spună așa ceva soției lui, mai ales când soția simte că soțul începe să se înstrăineze de ea. Mă rog, spune Eva pe un ton defensiv, păcat că mă ai pe mine pe cap. Vrei să mă duc la ea și s-o invit la noi la masă? N-am mai văzut până acum vreun bărbat întors pe dos. Poate învăț și eu ceva.

Realizând cruzimea neglijentă a spuselor sale, Nick încearcă să dreagă lucrurile. Nu mă refeream la mine, răspunde el. Mă refeream la un bărbat — oricare. La

bărbați în general.

După cină, Nick și Eva se întorc acasă, în West Village. E un duplex pe Barrow Street, dichisit și frumos mobilat — de fapt, apartamentul lui John Trause, pe care mi l-am însușit pentru povestea mea flitcraftiană, ca o reverență tacită față de omul care-mi sugerase ideea. Nick are de scris o scrisoare și de plătit niște facturi și, în timp ce Eva se pregătește de culcare, el se așază la masa din sufragerie, ca să se ocupe de acele mărunțișuri. Durează trei sferturi de oră, dar chiar dacă s-a făcut târziu, e cuprins de neastâmpăr, nu-i vine încă să se culce. Bagă capul în dormitor, vede că Eva e încă trează și-i spune că iese să pună scrisorile la poștă. Mă duc numai până la cutia din colț, spune el. Mă întorc în cinci minute.

Acela e momentul. Bowen își ia servieta (în care se află încă manuscrisul Nopții oracolului), aruncă înăuntru scrisorile și iese să rezolve problema. E început de primăvară și în oraș bate un vânt aspru, care zguduie indicatoarele stradale și răscolește bucăți de hârtie și gunoaie. Tot rumegând tulburătoarea întâlnire cu Rosa din acea dimineață, tot încercând să-și lămurească întâmplarea de două ori mai tulburătoare prin care o revăzuse în acea seară, Nick ajunge la colțul străzii ca prin ceață, aproape fără să-și dea seama unde se află. Scoate scrisorile din servietă și le strecoară în cutia poștală. Ceva s-a rupt înăuntrul lui, își spune el, și pentru prima oară de când a început să aibă probleme cu Eva, e dispus să-și asume adevărul situației în care se află: căsnicia lui a eșuat, viața lui a ajuns într-o fundătură. În loc să se întoarcă și s-o ia imediat spre casă, hotărăște să se mai plimbe câteva minute. Continuă să meargă pe stradă, cotește, o ia pe altă stradă, apoi cotește iar. Deasupra lui, la etajul unsprezece, capul unui mic gargui din calcar, prins pe fațada unui bloc, se desprinde încet, încet de restul corpului pe măsură ce vântul își continuă asaltul asupra străzii. Nick mai face un pas, apoi încă unul, pentru ca, în clipa când capul garguiului se dislocă în sfârșit, să intre drept pe traiectoria obiectului căzător. Astfel începe saga lui Flitcraft, într-o formă ușor modificată. Prăbușindu-se la câțiva centimetri de capul lui Nick, garguiul îi șterge brațul drept, îi zboară servieta din mână, apoi se împrăștie pe trotuar într-o mie de fărâme.

Impactul îl azvârle pe Nick la pământ. E șocat, dezorientat, speriat. La început habar n-are ce i s-a întâmplat. O fracțiune de secundă de spaimă când piatra i-a atins mâneca, o clipă de șoc când servieta i-a sărit din mână, apoi capul garguiului

explodând zgomotos pe caldarâm. Abia după câteva secunde poate reconstitui succesiunea evenimentelor, moment în care se adună de pe jos, înțelegând că ar fi trebuit să fie mort. Piatra ar fi trebuit să-l omoare. Plecase de acasă în acea noapte doar pentru a se întâlni cu ea, iar dacă viața îi fusese cruțată, asta nu poate însemna decât că primise în dar o viață nouă — că vechea lui viață se încheiase, că fiecare clipă din trecutul lui aparținea din acel moment altcuiva.

Un taxi apare de după colț, rulând pe stradă în direcția lui. Nick ridică mâna. Taxiul oprește și Nick urcă. Unde mergeți? întreabă șoferul. Nick n-are idee, așa că spune primul cuvânt care-i vine în minte. La aeroport. Care dintre ele? întreabă șoferul. Kennedy, LaGuardia sau Newark? LaGuardia, spune Nick, așa că pornesc spre LaGuardia. Ajuns acolo, Nick se duce la ghișeu și întreabă când pleacă următoarea cursă. Cursă încotro? întreabă vânzătorul de bilete. Oriunde, răspunde Nick. Vânzătorul consultă orarul. Kansas City, spune el. E un zbor cu îmbarcare peste zece minute. Bun, spune Nick, întinzându-i vânzătorului cardul de credit, vreau și eu un bilet. Numai dus sau dus-întors? întreabă vânzătorul. Numai dus, spune Nick, iar după jumătate de oră e deja în avion, zburând prin noapte spre Kansas City.

Acolo l-am lăsat în acea dimineață — suspendat în văzduh, gonind nebunește către un viitor nesigur, neverosimil. Pierdusem noțiunea timpului, dar simțeam că mi se termină bateriile, așa că am lăsat stiloul și m-am ridicat de pe scaun. Cu totul, umplusem opt pagini din caietul albastru. Asta sugera pe puțin două, trei ore de muncă, dar timpul trecuse atât de repede încât aveam impresia că petrecusem acolo doar câteva minute. Am ieșit din cameră, am traversat coridorul și am intrat în bucătărie. Spre surprinderea mea, Grace era lângă aragaz, pregătea un ceai.

— N-am știut că ești acasă, a zis ea.

— M-am întors de ceva timp, am explicat eu. Eram în camera mea.

Grace părea surprinsă.

— Nu m-ai auzit când am bătut?

— Nu, scuză-mă. Probabil eram prea absorbit de ce făceam.

— Cum n-ai răspuns, am deschis ușa și m-am uitat înăuntru. Dar nu erai acolo.

— Ba sigur că eram. Stăteam la birou.

— Ei, nu te-am văzut. Poate erai în altă parte. Cum ar fi la baie.

— Nu țin minte să mă fi dus la baie. Din câte știu, am stat tot timpul la birou.

Grace a ridicat din umeri.

— Dacă așa zici tu, Sidney, a răspuns ea.

În mod evident, n-avea niciun chef de ceartă. Cum era o femeie inteligentă, mi-a zâmbit în felul ei minunat, enigmatic, apoi s-a întors la aragaz ca să termine de pregătit ceaiul.

Ploaia s-a oprit la un moment dat în cursul după-amiezii, iar câteva ore mai târziu am traversat podul Brooklyn într-un Ford albastru ponosit al uneia dintre firmele locale de taxi, mergând spre cina noastră bilunară cu John Trause. De când m-am întors de la spital, am avut grijă ca din două în două săptămâni, sâmbătă seara, să ne întâlnim în trei, alternând mesele la noi acasă, în Brooklyn (când îi găteam noi lui John), cu ospețe sofisticate la Chez Pierre, un restaurant nou și scump din West Village (unde John insista întotdeauna să facă el cinste). Planul inițial pentru seara respectivă fusese să ne întâlnim la bar la Chez Pierre la șapte și jumătate, dar John ne sunase în timpul săptămânii ca să ne spună că pățise ceva la picior și e nevoit să anuleze. S-a dovedit a fi o criză de flebită (o inflamație venoasă cauzată de un cheag de sânge), numai că vineri după-amiaza, John ne-a sunat iar ca să ne spună că se simte ceva mai bine. N-avea voie să meargă, a zis el, dar dacă nu ne deranja să mergem la el acasă și să comandăm mâncare chinezească, atunci totuși ne puteam vedea la cină.

— Nu mi-ar conveni să sar peste întâlnirea cu tine și Gracie, a zis el. Oricum trebuie să mănânc ceva, așa că de ce să nu mâncăm împreună aici, la mine? Dacă țin piciorul sus, nu mă mai doare chiar așa de rău.[5]

Furasem apartamentul lui John pentru povestea mea din caietul albastru, iar când am ajuns pe Barrow Street și el ne-a poftit înăuntru, am avut senzația ciudată, dar nu întru totul neplăcută, că intru într-un spațiu imaginar, că pășesc într-o cameră inexistentă. Fusesem de nenumărate ori în vizită în apartamentul lui Trause, dar de când petrecusem câteva ore gândidu-mă la el în propriul meu apartament din Brooklyn, populându-l cu personajele inventate din povestea mea, parcă aparținea lumii fictive în aceeași măsură în care aparținea lumii obiectelor concrete și a făpturilor umane în carne și oase. În mod surprinzător, acea senzație nu s-a risipit. Ba chiar a devenit tot mai intensă pe parcursul serii, iar

la opt și jumătate, când a ajuns mâncarea chinezească, deja începusem să mă acomodez cu ceea ce voi numi (din lipsa unui termen mai nimerit) o stare de conștiință dublă. Mă simțeam parte din ceea ce se întâmpla în jurul meu și în același timp desprins, plutind în voie în mintea mea în timp ce mă vedeam așezat la biroul meu din Brooklyn, scriind despre acel loc în caietul albastru, dar și așezat pe un scaun, într-un duplex de la ultimul etaj al unei clădiri din Manhattan, bine ancorat în propriul corp, ascultând dialogul lui John și Grace, ba chiar intervenind cu câte o remarcă din când în când. Nu e ceva neobișnuit ca o persoană să fie atât de preocupată încât să pară absentă — dar interesant e că eu nu eram absent. Eram acolo, pe deplin implicat în ceea ce se întâmpla, și totuși nu eram acolo — pentru că „acolo" nu mai reprezenta un „acolo" autentic. Era un loc iluzoriu care exista doar în capul meu, și mă aflam și acolo. În ambele locuri simultan. În apartament și în poveste. În povestea din apartamentul despre care scriam în continuare în capul meu.

John părea mult mai suferind decât voia s-o recunoască. Ne-a deschis ușa sprijinit într-o cârjă și, urmărindu-l cum urcă scările șchiopătând, apoi se întoarce țopăind la locul lui de pe canapea — o măgăoaie deformată, împodobită cu un morman de perne și pături pe care să-și reazeme piciorul —, am văzut clar că tresare și suferă la fiecare pas. Dar John n-avea de gând să facă tam-tam pe tema asta. Luptase în Pacific la sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial, pe când avea optsprezece ani, și făcea parte din acea generație de bărbați care-și făceau un titlu de glorie din a nu-și plânge de milă, care se fereau dezgustați de fiecare dată când cineva încerca să-i cocoloșească. În afară de câteva poante despre Richard Nixon, care dăduse cuvântului „flebită" o oarecare rezonanță comică în timpul mandatului său, John a refuzat cu încăpățânare să discute despre infirmitatea lui. Nu, de fapt n-a fost chiar așa. Când am ajuns sus, în cameră, i-a îngăduit lui Grace să-l ajute să se instaleze pe canapea și să-i rearanjeze pernele și păturile, scuzându-se pentru „decrepitudinea tâmpită", cum s-a exprimat el. Apoi, odată așezat comod la locul lui, s-a întors spre mine și mi-a zis:

— Hai că facem echipă bună noi doi, nu-i așa, Sid? Tu cu împleticelile tale și sângele care-ți curge din nas și acum eu cu piciorul ăsta. Al naibii dacă nu suntem ăi mai schilozi din univers.

Trause nu fusese niciodată deosebit de atent la înfățișarea lui, dar în acea seară mi s-a părut neobișnuit de șleampăt, iar după cât de șifonați arătau blugii și puloverul lui de bumbac — ca să nu mai vorbesc despre nuanța de gri pe care o căpătaseră tălpile șosetelor lui albe —, am dedus că poartă acea ținută de mai multe zile. Deloc surprinzător, avea părul ciufulit, cu șuvițele de la ceafă turtite și aspre după ce zăcuse atâtea ore pe canapea în acea săptămână. Adevărul e că John arăta descompus, mult mai bătrân decât mi se păruse vreodată, dar când un om suferă și fără îndoială că doarme foarte prost din cauza asta, nu poți să-i ceri să fie în cea mai bună formă. Priveliștea nu m-a alarmat, dar Grace, care era de obicei cea mai imperturbabilă persoană pe care o știam, părea agitată și supărată din cauza stării lui John. Înainte să trecem la comandatul mâncării, l-a descusut zece minute pe ceas despre doctori, medicamente și prognosticuri, iar după ce el i-a dat asigurări că nu e pe moarte, a continuat cu o mulțime de preocupări practice: cumpărături, gătit, dusul gunoiului, spălatul rufelor, rutina zilnică.

— Madame Dumas se descurcă bine cu toate, a zis John, referindu-se la martinicana care-i făcea curat în apartament de doi ani, iar când nu putea veni, îi ținea locul fiica ei. Are douăzeci de ani, a adăugat el, și e foarte inteligentă. Și plăcută ochiului, apropo. Nu merge, ci mai degrabă plutește prin cameră, zici că nu atinge podeaua cu picioarele. Îmi exersez și eu franceza cu ocazia asta.

Exceptând problema cu piciorul, John părea bucuros de compania noastră și a vorbit mai mult decât obișnuia în acele ocazii, turuind întruna aproape toată seara. Nu sunt sigur, dar probabil că durerea îi dezlegase limba și-l ținea în priză. Cuvintele trebuie să-l fi distras de la zvâcnirea ce-o simțea în picior, oferindu-i un fel de ușurare frenetică. La care au contribuit și cantitățile mari de alcool pe care le-a consumat. La fiecare nouă sticlă deschisă, John era primul care întindea paharul, iar din cele trei sticle pe care le-am băut în acea seară, cam jumătate au ajuns în organismul lui. Asta înseamnă o sticlă și jumătate de vin, plus cele două pahare de scotch sec pe care le-a dat pe gât mai spre sfârșit. Îl mai văzusem de câteva ori până atunci bând la fel de mult, dar oricât ar fi luat la bord, John nu părea niciodată beat. Nu vorbea poticnit, nu-i sticleau ochii. Era un tip masiv — un metru optzeci și cinci, în jur de nouăzeci de kilograme — și rezista.

— Cam la o săptămână înainte să înceapă chestia asta cu piciorul, a zis el, m-a sunat Richard, fratele Tinei.[6] Nu mai vorbisem de mult cu el. De fapt, din ziua

înmormântării, ceea ce înseamnă că au trecut opt ani — mai mult de opt ani. N-am avut cine știe ce relații cu familia ei cât am fost căsătoriți, iar după ce ea n-a mai fost, nu m-am obosit să păstrez legătura cu ei. Și nici ei cu mine, dacă-i vorba pe-așa — dar nici că m-am sinchisit prea tare. Un cârd de frați Ostrow, cu o scârboșenie de magazin de mobilă pe Springfield Avenue, niște neveste plicticoase și copii mediocri. Tina avea opt sau nouă veri primari, dar ea era singura mai vioaie la minte, singura care a avut tupeul să iasă din lumea aia măruntă din New Jersey și să încerce să ajungă cineva. Așa că m-am mirat zilele trecute când m-a sunat Richard. Mi-a zis că locuiește în Florida acum și a venit la New York cu treburi de serviciu. M-ar interesa să ies cu el la cină? Undeva drăguț, că face el cinste, așa a zis. Cum n-aveam alte planuri, am acceptat. Nu știu de ce, dar nici n-aveam vreun motiv întemeiat să refuz, așa că ne-am înțeles să ne vedem a doua zi, la opt seara.

Trebuie să vi-l descriu pe Richard. Mie mi s-a părut mereu un tip fără greutate, o persoană lipsită de substanță. S-a născut la un an după Tina, deci trebuie să aibă acum în jur de patruzeci și trei de ani, dar în afară de câteva momente de glorie pe când juca baschet în liceu, a ținut-o aproape toată viața numai într-o poticneală; l-au dat afară din două sau trei facultăți, a sărit de la o slujbă amărâtă la alta, fără să se însoare, fără să se maturizeze vreodată cu adevărat. Altfel, cred că are o fire plăcută, dar e superficial și neinspirat și are așa o mutră de nătărău fălcos încât m-a călcat mereu pe nervi. Cam singurul lucru care mi-a plăcut vreodată la el a fost devotamentul lui față de Tina. A iubit-o la fel de mult cum am iubit-o eu — ăsta-i un adevăr cert, incontestabil — și n-o să neg că i-a fost un frate bun, un frate model. Ai fost și tu la înmormântare, Gracie. Ții minte ce s-a întâmplat. Au venit sute de oameni și toată lumea din biserică hohotea, gemea, jelea îngrozită. A fost un potop de durere colectivă, suferință la o scară fără precedent pentru mine. Dar dintre toți cei care jeleau acolo, în sală, Richard suferea cel mai tare. El și cu mine, care stăteam în prima strană. După ce s-a terminat slujba, când a dat să se ridice în picioare, mai să leșine. Mi-am încordat toate puterile ca să-l susțin. A trebuit să-l iau literalmente în brațe ca să nu se prăbușească pe podea.

Dar asta a fost acum mulți ani. Am trecut împreună prin acea traumă, apoi am pierdut legătura cu el. Acum câteva seri, când am acceptat să ies cu el la cină, mă așteptam să fie o plictiseală, să trag de câteva ore de conversație jenată, apoi s-o

șterg cât mai repede și să mă duc acasă. Dar m-am înșelat. Am plăcerea să vă anunț că m-am înșelat. Mereu mă stimulează să descopăr noi și noi manifestări ale prejudecăților și prostiei proprii, să realizez că nu știu nici pe jumătate din câte-mi închipui că știu.

Primul lucru a fost plăcerea de a-i vedea fața. Uitasem cât de mult seamănă cu sora lui, câte trăsături au în comun. Felul cum sunt dispuși ochii, înclinația lor, bărbia rotundă, gura elegantă, puntea nasului — era Tina într-un corp de bărbat sau cel puțin avea mici scântei din ea, care țâșneau când și când. Mi s-a părut copleșitor să fiu iarăși cu ea în felul ăsta, să-i simt din nou prezența, să simt că o parte din ea trăiește în continuare în fratele ei. De câteva ori, Richard s-a răsucit într-un anume fel, a gesticulat într-un anume fel, a făcut ceva anume cu ochii și m-am emoționat atât de tare încât mi-a venit să mă aplec peste masă și să-l sărut. Un pupoi pe buze — un sărut pe bune. Probabil c-o să râdeți, dar îmi pare sincer rău că n-am făcut-o.

Richard era tot Richard, fix același Richard de pe vremuri — dar cumva mai bun, mai confortabil în pielea lui. S-a însurat și are două fetițe. L-o fi ajutat și asta. Poate l-or fi ajutat și cei opt ani în plus, nu știu. Tot la o slujbă din aia de doi bani dă cu sapa — vânzător de piese de computer, consultant pentru eficiență, am uitat cum îi zice — și tot în fața televizorului își petrece fiecare seară. Meciuri de fotbal, sitcomuri, seriale polițiste, documentare despre natură — îi place tot ce înseamnă televiziune. Dar nu citește niciodată, nu votează niciodată, nici măcar nu se obosește să mimeze că ar avea vreo părere despre ce se întâmplă în lume. Mă știe de șaisprezece ani, dar în tot timpul ăsta nici n-a catadicsit să deschidă vreuna dintre cărțile mele. Sigur că nu mă deranjează asta, dar zic așa, ca să vă arăt cât e de leneș, total lipsit de curiozitate. Și totuși, mi-a făcut plăcere compania lui din acea seară. Mi-a făcut plăcere să-l ascult povestindu-mi despre programele lui TV preferate, despre soția și cele două fiice ale lui, despre progresele lui constante la jocul de tenis, despre avantajele de a locui în Florida față de New Jersey. E clima mai bună, v-ați prins. Gata cu viscolul și cu iernile geroase; e vară în fiecare zi a anului. Atât de banal, copii, al dracului de mulțumit de sine și totuși — cum să mă exprim? — pe de-a-ntregul împăcat cu sine, atât de satisfăcut de viața lui că aproape mi-a stârnit invidia.

Așa deci, luam noi o cină cu nimic ieșită din comun, într-un restaurant din centru cu nimic ieșit din comun, discutând despre nimic deosebit de important, când deodată Richard ridică nasul din farfurie și se-apucă să-mi spună o poveste. De-aia v-am zis toate astea — ca s-ajung la povestea lui Richard. Nu știu dacă o să-mi dați dreptate, dar mie mi s-a părut unul dintre cele mai interesante lucruri pe care le-am auzit după multă vreme.

Cu trei sau patru luni în urmă, Richard era la el acasă, în garaj, și căuta ceva într-o cutie de carton, când a dat peste un vechi proiector 3D. Și-a adus aminte vag că părinții lui îl cumpăraseră pe când el era copil, dar nu ținea minte contextul sau la ce îl folosiseră. Asta dacă nu cumva reprimase experiența, dar era aproape sigur că nu se uitase niciodată prin el, nici măcar nu-l ținuse în mâini. Când l-a scos din cutie și a început să-l examineze, și-a dat seama că nu era unul dintre acele obiecte ieftine, șubrede, prin care poți vedea imagini cu destinații turistice și peisaje frumoase cumpărate de-a gata. Era un instrument optic solid, bine construit, o relicvă de soi rămasă din anii ’50, când imaginile tridimensionale făceau furori. A fost o modă trecătoare, dar ideea era să-ți faci singur fotografii tridimensionale cu un aparat special, să le developezi ca diapozitive, apoi să te uiți la ele prin proiector, folosit ca un soi de album foto tridimensional. Aparatul foto nu se păstrase, dar Richard găsise o cutie cu diapozitive. Erau doar douăsprezece, ceea ce părea să sugereze că părinții lui făcuseră un singur film cu aparatul lor ultimul răcnet, după care îl dosiseră undeva și uitaseră de el.

Neștiind la ce să se aștepte, Richard a pus un diapozitiv în aparat, a aprins de la buton lumina de fundal și s-a uitat. Treizeci de ani din viața lui s-au șters într-o clipită, așa a zis. Era 1953 și iată-l în livingul familiei lui din West Orange, New Jersey, printre invitații la aniversarea de șaisprezece ani a Tinei. Totul i-a revenit în minte: petrecerea aniversară, firma de catering despachetând mâncarea în bucătărie și înșirând paharele de șampanie pe masă, țârâitul soneriei, muzica, zumzetul vocilor, părul Tinei strâns în coc, foșnetul rochiei ei lungi, galbene. A pus pe rând diapozitivele în proiector și s-a uitat la toate cele douăsprezece. Erau cu toții acolo, a zis el. Mama și tatăl lui; verii lui; unchii și mătușile; sora lui; prietenii surorii; chiar și el, un băiat pirpiriu de paisprezece ani, cu mărul lui Adam proeminent, cu părul ras în părți și bogat în creștet și un papion roșu, prins cu clips. Nu e ca atunci când te uiți la fotografii normale, a explicat el. Nici măcar

ca atunci când te uiți la filmări amatoricești — care te dezamăgesc întotdeauna cu imaginea tremurătoare și culorile spălăcite, cu senzația că aparțin trecutului îndepărtat. Imaginile tridimensionale erau incredibil de bine păstrate, de o claritate supranaturală. Toată lumea din ele părea vie, clocotind de energie, trăind clipa, o parte dintr-un „acum“ etern care se perpetuase vreme de aproape treizeci de ani. Culori intense, cele mai mărunte detalii radiind de limpezime totală și o iluzie de spațiu, de adâncime de jur-împrejur. Cu cât privea mai mult diapozitivele, a povestit Richard, cu atât mai mult avea impresia că personajele respiră și de fiecare dată când se oprea și trecea la următorul, i se părea că dacă s-ar fi uitat puțin mai mult — o clipă doar —, ar fi început efectiv să se miște.

După ce a văzut toate diapozitivele o dată, le-a luat iar la rând, iar a doua oară a început să-și dea seama că mare parte dintre persoanele din imagini muriseră. Tatăl lui, mort de un infarct în 1969. Maică-sa, moartă de insuficiență renală în 1972. Tina, moartă de cancer în 1974. Iar dintre cei șase unchi și mătuși prezenți în acea zi, patru erau la rândul lor morți și îngropați. Într-una dintre imagini era el pe gazonul din fața casei, împreună cu părinții lui și cu Tina. Doar ei patru — cu brațele încrucișate, ținându-se unii de alții, un șir de patru chipuri zâmbitoare, ridicol de însuflețite, maimuțărindu-se în fața aparatului —, iar când Richard a pus pentru a doua oară imaginea în proiector, ochii i s-au umplut brusc de lacrimi. Îi pusese capac, fusese prea mult pentru el, așa a zis. A realizat că stătea pe iarbă cu trei stafii, singurul supraviețuitor din acea după-amiază din urmă cu treizeci de ani, și odată ce a dat drumul lacrimilor, i-a fost imposibil să le mai oprească. A lăsat proiectorul, și-a dus mâinile la față și s-a pus pe hohotit. Ăsta e cuvântul pe care l-a folosit el când mi-a spus povestea: „hohotit“. „Am hohotit de mi-au ieșit ochii din cap“, a zis el. „Am luat-o complet razna.“

Să nu uităm că vorbim despre Richard — un tip total lipsit de poezie, un tip cu sensibilitatea unei clanțe —, și totuși, după ce a găsit acele imagini, nu s-a mai putut gândi la nimic altceva. Proiectorul era o lanternă magică, îngăduindu-i să călătorească în timp și să viziteze morții. S-a obișnuit să se uite la imagini dimineața, înainte să plece la serviciu, apoi seara, de cum se întorcea acasă. Mereu în garaj, mereu de unul singur, mereu departe de soție și copii — întorcându-se obsesiv la acea după-amiază din 1953, de care nu reușea să se sature. Vraja a durat două luni, după care într-o dimineață, Richard a intrat în garaj și proiectorul nu

mai mergea. Aparatul se blocase și nu mai putea acționa butonul ca să aprindă lumina. Probabil că-l folosise prea mult, a zis el, și din moment ce nu se pricepea să-l repare, a presupus că aventura se terminase, că minunata descoperire avea să-i fie luată pentru totdeauna. Era o pierdere catastrofală, cea mai crudă lipsă. Nici măcar nu se putea uita la diapozitive ținându-le în lumină. Diapozitivele tridimensionale nu sunt fotografii obișnuite și aveai nevoie de un proiector care să le transpună în imagini coerente. Fără proiector, gata cu imaginile. Fără imagini, gata cu călătoriile în trecut. Fără călătorii în trecut, gata cu bucuria. Iar suferință, iar durere — ca și cum, după ce trezise morții la viață, trebuia să-i îngroape iar.

Asta era situația acum două săptămâni, când m-am văzut cu el. Aparatul era stricat, iar Richard se străduia încă să-și revină după cele întâmplate. N-am cuvinte să vă spun cât am fost de mișcat de povestea lui. Să-l văd pe tipul ăla banal și nătâng cum devine un filosof visător, un suflet chinuit care tânjește după ceva inaccesibil. I-am spus că o să-l ajut cum pot. Suntem la New York, i-am zis, și din moment ce la New York se găsește orice pe lumea asta, trebuie să fie cineva în oraș care să-l poată repara. Richard s-a cam jenat de entuziasmul meu, dar mi-a mulțumit pentru ofertă și am lăsat-o așa. A doua zi de dimineață m-am pus pe treabă. Am dat niște telefoane, m-am documentat și într-o zi, două am dat de proprietarul unui magazin foto de pe West Thirty-first Street care s-ar încumeta să-l repare. Richard se întorsese deja în Florida, iar în seara respectivă, când l-am sunat să-i dau vestea, am crezut c-o să se bucure și că imediat o să ne înțelegem să împacheteze proiectorul și să-l expedieze la New York. Dar la celălalt capăt al firului s-a lăsat o lungă tăcere. „Nu știu, John“, a zis în cele din urmă Richard. „M-am gândit mult la asta de când ne-am văzut data trecută și poate că nu-i o idee prea grozavă să mă uit tot timpul la pozele alea. Arlene începuse să se cam supere și nu prea mai eram atent la fete. Poate că e mai bine așa. Trebuie să trăim în prezent, nu? Trecutul e trecut și oricât aș sta cu pozele alea, nu mi-l mai dă nimeni înapoi niciodată.“

Așa se sfârșise povestea. Un sfârșit dezamăgitor după părerea lui John, dar Grace nu i-a dat dreptate. După două luni de intimitate cu morții, Richard se pusese în pericol, a zis ea, și poate că risca să cadă într-o depresie gravă. Tocmai mă pregăteam să spun și eu ceva, dar când să deschid gura ca să-mi exprim părerea, am avut iar unul dintre episoadele mele infernale de sângerare nazală. Apăruseră

cu o lună sau două înainte să intru în spital și chiar dacă aproape toate celelalte simptome îmi trecuseră, sângerările persistau — părând să mă apuce întotdeauna în cele mai nepotrivite momente și făcându-mă mereu să mă simt îngrozitor de penibil. Nu suportam să pierd controlul, să stau într-o cameră ca în seara aceea, de pildă, participând la conversație și, să mă pomenesc brusc că țâșnește sângele din mine, împroșcându-mi cămașa și pantalonii, fără să-l pot opri nici de-al naibii. Doctorii îmi spuseseră să stau liniștit — nu existau consecințe medicale, nici semne că mă păștea vreun necaz —, dar asta nu mă făcea să mă simt mai puțin neajutorat sau rușinat. De fiecare dată când îmi curgea sânge din nas, mă simțeam ca un băiețel care se scapă-n pantaloni.

Am sărit de pe scaun, mi-am acoperit fața cu o batistă și m-am repezit spre cea mai apropiată baie. Grace m-a întrebat dacă am nevoie de ajutor și cred că i-am răspuns cam țâfnos, deși nu țin minte ce-am zis. Poate „Nu te deranja" sau „Lasă-mă în pace". Oricum, ceva suficient de iritat ca să-l amuze pe John, pentru că țin minte clar că a râs când am ieșit din cameră.

— Iar ți-a făcut figura Old Faithful[7], a zis el. Bârna lui Orr la menstruație. Nu te îmbufna din cauza asta, Sidney. Măcar știi că nu ești gravid.

Apartamentul are două băi, câte una la fiecare nivel al duplexului. În mod normal, ne-am fi petrecut seara jos, în sufragerie și living, dar piciorul cu flebită al lui John ne gonise la etaj, din moment ce acolo își făcea veacul de la o vreme. Camera de sus era un fel de salon suplimentar, un locșor intim, cu niște ferestre boltite mari, o bibliotecă pe trei pereți și nișe pentru combină și televizor — enclava perfectă pentru un invalid convalescent. Baia de la etaj se găsea chiar lângă dormitorul lui John, iar ca să ajung în dormitor, a trebuit să trec prin biroul lui, locul unde scria. Când am intrat acolo, am aprins lumina, dar eram prea preocupat de nasul meu sângerând ca să fiu atent în jur. Trebuie să fi petrecut cincisprezece minute în baie, cu capul pe spate și apăsându-mi nările, dar până să-și facă efectul acele remedii vechi, pierdusem atâta lichid încât m-am întrebat dacă nu cumva e cazul să mă duc la spital pentru o transfuzie de urgență. Ce roșu pare sângele în contrast cu albul chiuvetei de porțelan, mi-am zis. Ce impresie vie lasă culoarea asta, cât e de șocantă estetic! Prin comparație, celelalte fluide care ies din noi sunt șterse, niște spârcâieli palide. Scuipat albicios, spermă lăptoasă, pipi galben, mucozități maro-verzui. Excretăm culori de toamnă și iarnă, deși însăși

esența vieții care ne curge nevăzută prin vene e colorată într-un stacojiu de artist nebun — un roșu strălucitor ca vopseaua proaspătă.

După ce a trecut criza, am mai zăbovit puțin la chiuvetă, străduindu-mă pe cât posibil să redevin prezentabil. Era prea târziu ca să mai scot petele de pe haine (se întăriseră în mici cercuri ruginii care s-au întins când am încercat să le frec), dar m-am spălat cu grijă pe mâini și pe față și mi-am udat părul, iar la final m-am pieptănat cu pieptănul lui John. Deja mi-era mai puțin milă de mine, mă simțeam mai puțin șifonat. Cămașa și pantalonii mi-erau în continuare decorați cu picățele urâte, dar râul nu mai curgea, iar usturimea din nas se calmase, din fericire.

Trecând prin dormitorul lui John și intrând în birou, am aruncat o privire spre masa lui de lucru. Nici nu m-am uitat în acea direcție, ci doar am cuprins camera cu privirea în drum spre ușă, numai că, expus vederii, înconjurat de tot felul de pixuri, creioane și teancuri de hârtie în dezordine, trona un caiet albastru cartonat — remarcabil de asemănător cu cel pe care-l cumpărasem eu în Brooklyn în acea dimineață. Biroul unui scriitor e un loc sacru, cel mai tainic templu din lume, de care străinii n-au voie să se atingă fără permisiune. Până atunci nu mă apropiasem niciodată de biroul lui John, dar eram atât de uluit, atât de curios să văd dacă e același tip de caiet ca al meu, încât am uitat de discreție și m-am dus să mă uit. Caietul era închis, stătea cu fața în sus pe un mic dicționar, iar când m-am aplecat să-l examinez, am observat că era copia perfectă a celui pe care-l lăsasem acasă, pe biroul meu. Din motive încă obscure pentru mine, descoperirea mi s-a părut extraordinar de palpitantă. Ce importanță avea ce fel de caiet folosea John? El trăise câțiva ani în Portugalia, unde erau, fără îndoială, obiecte banale, de găsit la orice papetărie de duzină. De ce să nu scrie într-un caiet albastru cartonat, fabricat în Portugalia? Nu exista niciun motiv, dar absolut niciunul pentru care să n-o facă și totuși, ținând cont de senzațiile minunate pe care le încercasem de dimineață, când îmi cumpărasem și eu un caiet albastru, ținând cont că ceva mai devreme îmi petrecusem câteva ore productive scriind în el (primele mele eforturi literare de aproape un an) și ținând cont de faptul că mă gândisem la acele eforturi toată seara, de când ajunseserăm la John, am luat-o ca pe o coincidență surprinzătoare, un pic de magie neagră.

Când m-am întors în salon, n-aveam de gând să pomenesc despre asta. Parcă prea era nebunesc ce făcusem, prea era idiosincrasic și personal, și nu voiam să-i

las lui John impresia că obișnuiesc să scotocesc prin lucruri. Dar când am intrat în cameră și l-am văzut întins pe canapea cu piciorul sus, fixând tavanul cu niște ochi triști, resemnați, m-am răzgândit brusc. Grace era jos, în bucătărie, spăla vasele și arunca resturile de la mâncarea noastră comandată, așa că m-am așezat pe scaunul în care stătuse ea și care întâmplător era chiar în dreapta canapelei, cam la un metru de capul lui John. M-a întrebat dacă mă simt mai bine. Da, mult mai bine, am răspuns, apoi m-am aplecat în față și i-am zis:

— Azi mi s-a întâmplat o mare ciudățenie. Când am ieșit să-mi fac plimbarea de dimineață, am intrat într-o prăvălie și am cumpărat un caiet. E așa un carnețel grozav, o chestiuță atât de atrăgătoare și de interesantă, încât mi-a trezit cheful să scriu iar. Așa că imediat ce am ajuns acasă m-am așezat la birou și am scris în el două ore încheiate.

— Asta-i o veste bună, Sidney, a zis John. Te-ai întors la treabă.

— Episodul cu Flitcraft.

— Ah, și mai bine.

— Să vedem. Deocamdată sunt doar câteva însemnări schematice, n-am de ce să mă entuziasmez. Dar caietul pare să-mi fi încărcat bateriile și de-abia aștept să scriu din nou în el și mâine. E albastru-închis, o nuanță foarte plăcută de albastru-închis, legat cu o panglică și copertă cartonată. Fabricat în Portugalia, dacă-ți vine să crezi.

— În Portugalia?

— Nu știu în ce oraș. Dar pe coperta interioară e o mică etichetă pe care scrie „Fabricat în Portugalia“.

— Cum Dumnezeu ai găsit așa ceva aici?

— La mine-n cartier a apărut un magazin nou. Palatul de hârtie, e al unui tip, Chang. Avea patru din astea pe stoc.

— Eu îmi cumpăram caiete din astea pe când călătoream la Lisabona. Sunt foarte bune, foarte solide. Dac-ai apucat să le folosești, nu-ți mai vine să scrii în nimic altceva.

— Asta a fost și impresia mea azi. Sper că asta nu înseamnă că devin dependent.

— Poate că-i prea mult spus dependență, dar fără îndoială că sunt extrem de atrăgătoare. Ai grijă, Sid. Eu scriu în așa ceva de ani de zile și știu ce spun.

— Vorbești de parc-ar fi periculoase.

— Depinde ce scrii. Caietele astea sunt foarte prietenoase, dar pot fi și crude, și trebuie să ai grijă să nu te pierzi în ele.

— Tu nu-mi pari pierdut — și adineauri, când am ieșit din baie, am văzut că ai așa ceva pe birou.

— Mi-am făcut o rezervă mare înainte să mă mut înapoi la New York. Din păcate, cel pe care l-ai văzut e ultimul și e aproape plin. N-am știut că se găsesc în America. Mă gândeam să scriu producătorului și să-mi comand câteva.

— Tipul cu magazinul mi-a spus că firma a dat faliment.

— Atunci, ghinion. Dar nu mă mir. Se pare că nu prea se vindeau.

— Pot să-ți iau și ție unul, luni, dacă vrei.

— Mai sunt și albastre?

— Negru, roșu și maro. L-am cumpărat eu pe ultimul albastru.

— Păcat. Albastru e singura culoare care-mi place. Acum, că firma nu mai există, probabil că va trebui să-mi cam schimb obiceiurile.

— Ciudat, dar de dimineață, când mi-au căzut ochii pe ele, tot în cel albastru m-am înfipt și eu. M-am simțit atras de el, parcă nu-i puteam rezista. Ce crezi că înseamnă asta?

— Nu înseamnă nimic, Sid. Doar că ești cam într-o ureche. Cum de altfel sunt și eu. Doar scriem cărți, nu? La ce să te aștepți de la unii ca noi?

La New York e mereu aglomerație sâmbătă noaptea, dar în acea noapte, străzile erau și mai pline decât de obicei, iar cu atâtea obstacole, ne-a luat mai mult de o oră ca s-ajungem acasă. Grace a reușit să oprească un taxi chiar în fața blocului lui John, dar când ne-am urcat și i-am spus șoferului că mergem în Brooklyn, s-a scuzat vag că n-are benzină și n-a acceptat cursa. Am vrut să-i fac scandal, dar Grace m-a luat de braț și m-a tras cu blândețe afară din mașină. După asta n-a mai apărut nimic, așa că am luat-o pe jos până pe Seventh Avenue, printre găști de pușți beți, gălăgioși, și vreo cinci, șase cerșetori smintiți. În acea noapte, Village clocotea de energie, un balamuc zgomotos care părea gata să izbucnească violent în orice clipă, iar pentru mine era epuizant să fiu în mijlocul acelui furnicar, abia ținându-mi echilibrul agățat de brațul lui Grace. Am stat la intersecția dintre Barrow și Seventh pe puțin zece minute înainte să se apropie un taxi gol, iar Grace trebuie să-și fi cerut scuze de vreo șase ori pentru că mă silise să cobor din primul.

— Îmi pare rău că nu te-am lăsat să ripostezi, a zis ea. E vina mea. În niciun caz n-ar trebui să stai aici, în frig, dar nu suport să mă cert cu proștii. Mă supăr prea tare.

Dar în acea seară, Grace nu era supărată doar pe taximetriștii proști. La câteva clipe după ce ne urcaserăm în cel de-al doilea taxi, s-a pus pe plâns din senin. Nu foarte intens, nu cu hohote în cascadă, care s-o gâtuie, dar la colțurile ochilor i se adunaseră lacrimi, iar când ne-am oprit la semaforul de pe Clarkson, strălucirea felinarelor stradale a inundat taxiul și i-am văzut lacrimile lucind în lumină, crescându-i în ochi ca niște cristale mărunte, dilatate. Grace nu făcea niciodată astfel de crize. Grace nu plângea niciodată, nu făcea paradă de emoții excesive și chiar și în momentele cele mai stresante din viața ei (de exemplu, când mi s-a făcut mie rău și în acele prime săptămâni disperate cât am stat în spital), părea înzestrată de la natură cu darul de a-și ține cumpătul, de a da piept cu cele mai negre adevăruri. Am întrebat-o ce se întâmplase, dar ea a clătinat din cap și mi-a întors spatele. Când i-am pus mâna pe umăr și am întrebat-o iar, s-a scuturat — ceea ce nu mai făcuse niciodată. Nu era un gest deosebit de ostil, dar încă o dată, lui Grace nu-i stătea în fire să se poarte așa și recunosc că m-am simțit puțin rănit. Cum nu voiam s-o forțez sau să-i arăt că mă simt ofensat, m-am retras în colțul meu de pe bancheta din spate și am așteptat în tăcere în timp ce taxiul se târa spre sud, pe Seventh Avenue. Când am ajuns la intersecția dintre Varick și Canal, ne-am blocat în trafic preț de câteva minute. Era un ambuteiaj monumental: mașini și camionete care claxonau, șoferi care-și strigau obscenități, cea mai pură formă de haos newyorkez. În mijlocul acelei învălmășeli gălăgioase, Grace s-a întors brusc la mine și mi-a cerut iertare.

— Chestia e că arăta așa de groaznic în seara asta, atât de terminat, a zis ea. Toți bărbații pe care-i iubesc se fac praf. Începe să fie cam greu de suportat.

N-am crezut-o. Corpul meu era pe punctul de a se reface și părea implauzibil ca beteșugul trecător al lui John s-o fi demoralizat atât de rău pe Grace. Altceva o măcina, o frământare secretă pe care nu voia să mi-o împărtășească și mi-am dat seama că mai rău făceam sâcâind-o să mi se destăinuie. M-am întins și i-am cuprins umărul cu brațul, apoi am tras-o ușor spre mine. De data asta nu s-a mai opus. Am simțit cum i se relaxează mușchii, iar în următoarea clipă s-a ghemuit lângă mine și și-a rezemat capul de pieptul meu. I-am pus mâna pe frunte și am

început să-i mângâi părul cu latul palmei. Era un vechi ritual de-ale noastre, expresia unei intimități mute care continua să ne definească pe noi ca pereche și, pentru că niciodată nu mă săturam s-o ating pe Grace, să-mi plimb mâinile oriunde pe trupul ei, am ținut-o așa, repetând gestul de zeci de ori în timp ce înaintam pe West Broadway și ne târam spre podul Brooklyn.

Timp de câteva minute bune nu ne-am mai vorbit. Când taxiul a făcut stânga pe Chambers Street și s-a apropiat de pod, toate benzile erau arhipline de mașini și abia reușeam să ne mișcăm. Șoferul nostru, pe care-l chema Boris Stepanovici, înjura în barbă în rusă, deplângând fără îndoială nebunia de a încerca să traversezi podul Brooklyn sâmbătă noaptea. M-am aplecat în față și i-am vorbit prin fanta pentru bani din paravanul de plexiglas plin de zgârieturi.

— Stai liniștit, i-am zis, răbdarea îți va fi răsplătită.

— Oh? a făcut el. Asta ce adică?

— Un bacșiș gras, am răspuns. Dacă ne duci la destinație teferi, te alegi cu cel mai gras bacșiș din seara asta.

Grace a râs scurt auzind malapropismul — asta ce adică? — și am luat-o ca pe un semn că mohoreala i se risipește. M-am lăsat înapoi pe banchetă, ca s-o mângâi în continuare pe cap, și în timp ce urcam spre pod, târându-ne cu nici doi kilometri pe oră, suspendați deasupra fluviului cu o jerbă de clădiri în spate și Statuia Libertății în dreapta, am început să vorbesc cu ea, să-i vorbesc doar de dragul de a vorbi — ca să-i atrag atenția și să n-o mai pierd.

— În seara asta am făcut o descoperire ciudată, am zis.

— Sper că e ceva bun.

— Am descoperit că eu și John avem aceeași pasiune.

— A, da?

— Se pare că suntem amândoi îndrăgostiți de culoarea albastru. Mai ales de un tip de caiete albastre scoase din uz, care se fabricau pe vremuri în Portugalia.

— Păi, albastru e o culoare bună. Foarte calmă, foarte senină. Perfectă pentru minte. Mie îmi place atât de mult încât trebuie să fiu atentă să n-o folosesc pe toate copertele pe care le fac la serviciu.

— Culorile chiar transmit emoții?

— Sigur că da.

— Și calități morale?

— În ce fel?

— Galben pentru lașitate. Alb pentru puritate. Negru pentru răutate. Verde pentru inocență.

— Verde pentru invidie.

— Da, și asta. Dar albastru ce reprezintă?

— Nu știu. Poate speranța.

— Și tristețea. Situația e cam albastră, de exemplu. Sau de inimă albastră.

— Nu uita de albastru veritabil[8].

— Da, ai dreptate. Albastru pentru loialitate.

— Dar roșu pentru pasiune. Aici toată lumea e de acord.

— The Big Red Machine.[9] Steagul roșu al socialismului.

— Steagul alb al capitulării.

— Steagul negru al anarhismului. Partidul Verde.

— Dar roșu pentru dragoste și ură. Roșu pentru război.

— Iei cu tine tricolorul când pleci la luptă. Așa se zice, nu?

— Așa cred.

— Ai auzit expresia „războiul culorilor“?

— Nu-mi spune nimic.

— Vine din copilăria mea. Tu-ți petreceai verile la călărie, în Virginia, dar pe mine mă trimitea mama în tabără, undeva în New York. Tabăra Pontiac, după căpetenia indiană. La sfârșitul verii, ne împărțeau pe toți în două echipe și în următoarele patru sau cinci zile se făceau întreceri între diferite grupuri din cele două tabere.

— Ce fel de întreceri?

— Baseball, baschet, tenis, înot, lupta cu odgonul — chiar și întreceri cu ouă ținute în linguri și concursuri de cântat. Cum culorile taberei erau roșu și alb, un grup se numea Echipa Roșie, iar celălalt se numea Echipa Albă.

— Și ăsta e războiul culorilor.

— Pentru un obsedat de sport ca mine, era o distracție grozavă. Într-un an eram la Albi, în altul, la Roșii. Dar la un moment dat s-a format o a treia echipă, un fel de societate secretă, o familie a sufletelor înfrățite. Nu m-am mai gândit la asta de ani buni, dar pe atunci a fost foarte important pentru mine. Echipa Albastră.

— O frăție secretă. Mie-mi sună a prostioare de băieți.

— Așa a fost. De fapt... nu, n-a fost așa. Când îmi aduc aminte acum, nu mi se pare deloc o prostioară.

— Înseamnă că atunci erai altfel. Acum nu vrei să te înscrii nicăieri.

— Nu m-am înscris eu, am fost ales. Ba am fost chiar unul dintre membrii fondatori. M-am simțit foarte onorat.

— Erai deja la Albi și Roșii. Ce aveau Albaștrii așa special?

— A început când aveam paisprezece ani. În acel an ne-a venit în tabără un nou supraveghetor, unul ceva mai în vârstă decât restul personalului — format în mare parte din studenți de nouăsprezece și douăzeci de ani. Bruce... Bruce nu-știu-cum... o să-mi aduc aminte și numele de familie la un moment dat. Bruce își luase deja diploma de licență și terminase primul an la Drept la Columbia. Un tip mărunțel, sfrijit, ca un gnom, un antitalent total la sport, angajat la o tabără dedicată sportului. Dar ager la minte și simpatic, te provoca mereu cu întrebări dificile. Adler. Da, așa-l chema. Bruce Adler. Mai cunoscut drept Rabinul.

— Și el a inventat Echipa Albastră.

— Într-un fel. Ca să fiu mai exact, a recreat-o ca exercițiu nostalgic.

— Nu înțeleg.

— Cu câțiva ani în urmă, lucrase ca supraveghetor la altă tabără. Ale cărei culori erau albastru și gri. La sfârșitul verii, când începuse războiul culorilor, Bruce fusese repartizat în Echipa Albastră, iar când privise în jur să vadă cine mai e cu el în echipă, realizase că erau toți cei pe care-i îndrăgea, pe care-i respecta cel mai mult. Echipa Gri era exact opusul — plină de smiorcăiți antipatici, drojdia taberei. În mintea lui Bruce, cuvintele „Echipa Albastră“ au ajuns să simbolizeze mult mai mult decât niște curse amărâte de ștafetă. Reprezentau un ideal uman, o asociație unită de persoane tolerante și solidare, visul unei societăți perfecte.

— Devine cam ciudat, Sid.

— Știu. Dar Bruce n-o lua în serios. Asta era frumusețea Echipei Albastre. Toată chestia era un fel de glumă.

— Nu știam că rabinii au voie să glumească.

— Probabil că n-au voie. Dar Bruce nu era rabin. Era un simplu student la Drept cu o slujbă de vară, dornic de puțină distracție. Când s-a angajat în tabăra

noastră, i-a spus altui supraveghetor despre Echipa Albastră și au hotărât împreună să formeze o nouă filială, s-o reinventeze ca organizație secretă.

— Cum de te-au ales pe tine?

— În toiul nopții. Adormisem dus în patul meu, iar Bruce și celălalt supraveghetor m-au scuturat ca să mă trezească. „Haide", mi-au zis, „avem ceva de vorbit cu tine", apoi ne-au dus în pădure cu lanternele, pe mine și pe alți doi băieți. Au aprins un mic foc de tabără, așa că ne-am așezat în jurul lui și ei ne-au spus ce e Echipa Albastră, de ce ne aleseseră ca membri fondatori și ce calități caută — în caz că voiam să recomandăm alți candidați.

— Ce calități?

— Nu era ceva anume, de fapt. Membrii Echipei Albastre nu intrau într-un singur tipar, fiecare era o persoană distinctă, independentă. Dar nu erau primiți decât cei cu un simț dezvoltat al umorului — indiferent cum s-ar fi exprimat acel umor. Unii fac glume tot timpul; alții știu să ridice dintr-o sprânceană la momentul potrivit și brusc toată lumea din cameră se tăvălește pe jos de râs. Deci să aibă simțul umorului dezvoltat, să guste ironiile vieții și să aprecieze absurdul. Dar se impuneau și o anumită modestie și discreție, bunătate față de alții, o inimă generoasă. Fără fanfaroni sau idioți aroganți, fără mincinoși sau hoți. Un membru al Echipei Albastre trebuia să fie curios, să citească cărți și să fie conștient că n-are lumea la picioare. Să fie un fin observator, capabil să facă distincții morale subtile, cu simțul dreptății. Un membru al Echipei Albastre ți-ar da cămașa de pe el dacă te-ar vedea în nevoie, dar mai degrabă ți-ar strecura o hârtie de zece dolari în buzunar când te uiți în altă parte. Începi să te prinzi? N-aș ști să-ți dau o definiție clară, să-ți spun că e un lucru sau altul. Sunt toate în același timp, fiecare element separat interacționând cu toate celelalte.

— Ce descrii tu e un om bun. Pur și simplu. Tata folosește termenul de „om cinstit". Betty Stolowitz preferă cuvântul mensch. John zice „ne-dobitoc". E unul și același lucru.

— Poate. Dar mie-mi place mai mult Echipa Albastră. Sugerează o legătură între membri, un gaj de solidaritate. Dacă ești în Echipa Albastră, nu trebuie să-ți explici principiile. Sunt imediat înțelese prin felul în care te comporți.

— Dar oamenii nu se comportă mereu la fel. Acum sunt buni și în următoarea clipă sunt răi. Fac greșeli. Oamenii buni fac lucruri rele, Sid.

— Sigur că da. Eu nu vorbesc despre perfecțiune.

— Ba da. Vorbești despre oameni care au hotărât că sunt mai buni decât alții, care se simt superiori moral față de noi, muritorii de rând. Pun pariu că tu și amicii tăi aveați o strângere de mână secretă, nu? Care să vă diferențieze de plebe și prostime, nu? Care să vă dea impresia că știți niște chestii speciale pe care nimeni altcineva n-are mintea să le știe.

— Doamne, Grace! E doar un fleac de acum douăzeci de ani. Nu-i cazul să desfaci firul în paișpe.

— Dar tu crezi și acum în porcăriile alea. Te-am citit după voce.

— Nu cred în nimic. Să trăiesc — în asta cred. Să trăiesc și să fiu cu tine. Pentru mine, asta-i tot ce contează, Grace. Nimic altceva, absolut nimic pe lumea asta nenorocită.

Era un final de conversație demoralizant. Tentativa mea nu prea subtilă de a o tachina ca să-i treacă dispoziția sumbră funcționase o vreme, dar mersesem prea departe, atinsesem fără să vreau subiectul nepotrivit, iar ea se întorsese împotriva mea cu acea învinuire caustică. Nu-i stătea deloc în fire să se exprime atât de vehement. Grace se ambala foarte rar în astfel de chestiuni și până atunci, ori de câte ori mai purtaserăm astfel de discuții (acele dialoguri întortocheate, plutitoare, despre nimic anume, care baletează la întâmplare de la o idee la alta), se arătase mai degrabă amuzată de opiniile cu care o bombardam, fără să le ia în serios sau să contraargumenteze prea des, mulțumindu-se să-mi cânte în strună și lăsându-mă să-mi deapăn părerile fără noimă. Dar nu și în noaptea aceea, noaptea zilei cu pricina, și pentru că brusc a început să se lupte iarăși cu lacrimile, copleșită de aceeași nefericire care o învăluise la începutul cursei, mi-am dat seama că suferea cu adevărat, că nu reușea să-și alunge din minte acel lucru nenumit care o frământa. I-aș fi pus pe puțin zece întrebări, dar m-am abținut din nou, conștient că n-avea să mi se destăinuie decât atunci când avea să fie cu adevărat pregătită — admițând că asta avea să se întâmple vreodată.

Deja traversaserăm podul și eram pe Henry Street, o arteră importantă, îngustă, flancată de clădiri din cărămidă roșie, scunde, fără lift, care se întindea din Brooklyn Heights până la noi, în Cobble Hill, puțin mai jos de Atlantic Avenue. Mi-am dat seama că nu era ceva personal. Mica izbucnire a lui Grace nu fusese împotriva mea, ci mai degrabă o reacție la ceea ce spusesem — o scânteie produsă

de ciocnirea accidentală dintre comentariile mele și fluxul propriilor ei gânduri. Oamenii buni fac lucruri rele. Să fi greșit Grace cu ceva? Să fi greșit vreunul dintre apropiații ei? Imposibil să-mi dau seama, dar cineva se simțea vinovat pentru ceva, am conchis, și chiar dacă vorbele mele declanșaseră replicile defensive ale lui Grace, eram destul de sigur că n-aveau nicio legătură cu mine. Ca pentru a-mi demonstra că am dreptate, imediat după ce am traversat Atlantic Avenue și am intrat în ultima etapă a drumului, Grace a întins mâna și m-a prins de ceafă, apoi m-a tras spre ea și mi-a acoperit gura cu a ei, strecurându-și încet limba înăuntru într-un sărut prelung și provocator — un sărut pe bune, cum se exprimase Trause.

— Fă dragoste cu mine în noaptea asta, a șoptit ea. În clipa când intrăm pe ușă, smulge-mi hainele de pe mine și fă dragoste cu mine. Rupe-mă în două, Sid.

În dimineața următoare am dormit până târziu, ne-am dat jos din pat abia la unsprezece și jumătate sau doisprezece. Una dintre verișoarele lui Grace venise în oraș și stabiliseră să se vadă la ora două la Guggenheim, de unde s-o ia spre Met, ca să-și petreacă următoarele ore vizitând colecția permanentă. Să se uite la tablouri era activitatea preferată a lui Grace în weekenduri, așa că a plecat grăbită, într-o dispoziție rezonabil de calmă.[10]

M-am oferit s-o conduc la metrou, dar era deja în întârziere și, cum metroul era destul de departe de casă (tocmai pe Montague Street), n-a vrut să mă extenuez mergând atâtea cvartale într-un ritm prea alert. Am însoțit-o pe scări până-n stradă, dar la primul colț ne-am spus la revedere și am luat-o în direcții opuse. Grace a fugit pe Court Street spre Heights, iar eu am mers domol câteva cvartale până la magazinul de dulciuri Landolfi's și mi-am cumpărat un pachet de țigări. Asta era plimbarea mea pe ziua respectivă. Eram nerăbdător să mă întorc la caietul albastru, așa că în loc să fac obișnuitul tur prin cartier, m-am întors imediat acasă. După zece minute eram în apartament, așezat la biroul meu, în camera din capătul holului. Am deschis caietul, l-am răsfoit până la pagina unde rămăsesem sâmbătă și m-am pus pe treabă. Nu m-am obosit să recitesc ce scrisesem până-n acel moment. Am luat pur și simplu stiloul și am început să scriu.

Bowen e în avion, zboară prin întuneric spre Kansas City. După harababura cu garguiul căzut și goana nesăbuită spre aeroport, o senzație tot mai pregnantă de liniște, un gol interior senin. Bowen nu-și pune la îndoială acțiunile. N-are

regrete, nu-și reanalizează decizia de a lăsa în urmă orașul și slujba, nu simte nici cel mai mic ghimpe de regret că a părăsit-o pe Eva. Știe cât de greu va fi pentru ea, dar reușește să se convingă că până la urmă îi va fi mai bine fără el, că de îndată ce-și va reveni din șocul dispariției lui, va putea începe o viață nouă, mai mulțumitoare. O poziție deloc admirabilă sau empatică, dar Bowen e subjugat de o idee, o idee atât de cuprinzătoare, mult mai mare decât nevoile și obligațiile lui meschine, încât simte că nu-i rămâne decât să i se supună — chiar și cu prețul de a se comporta iresponsabil, de a face lucruri care cu doar o zi în urmă i s-ar fi părut respingătoare din punct de vedere moral. În formularea lui Hammett: „Oamenii mor după cum vrea hazardul și trăiesc doar fiindcă norocul chior îi cruță [...] în timp ce-și punea afacerile în ordine, [Flitcraft] ieșise din sincronie cu viața. [...] știut, după ce se îndepărtase la nici zece metri de grinda căzută, că nu va mai cunoaște niciodată pacea până când nu-și va orândui viața în funcție de acea nouă perspectivă. În clipa în care terminase prânzul, găsise și calea de a pune în practică această revelație. Existența lui putea fi încheiată brusc de o grindă prăbușită: avea să-și schimbe viața brusc, plecând pur și simplu“.

Nu trebuia să fiu de acord cu acțiunile lui Bowen ca să scriu despre ele. Bowen era Flitcraft, iar Flitcraft îi făcuse același lucru soției lui în romanul lui Hammett. Asta era premisa poveștii, pe care mă angajasem față de mine însumi s-o respect, și n-aveam de gând să mă răzgândesc. În același timp, înțelegeam că nu se reduce totul la Bowen și ceea ce se întâmplă cu el după ce urcă în avion. Trebuia să mă gândesc și la Eva și oricât m-ar fi absorbit aventurile lui Nick în Kansas City, n-ar fi fost corect față de poveste să nu mă întorc la New York ca să explorez ce se întâmplă cu ea. Pentru mine, soarta ei e la fel de importantă ca a soțului ei. Bowen caută indiferența, o afirmare senină a lucrurilor-așa-cum-sunt, în timp ce Eva e în război cu aceste lucruri, e o victimă a circumstanțelor, iar din momentul în care Nick nu se mai întoarce de la colțul străzii, mintea ei devine un vârtej de emoții contradictorii: panică și frică, tristețe și furie, disperare. Mă încânta perspectiva de a mă adânci în acea suferință, conștiința că în următoarele zile aveam să trăiesc acele pasiuni împreună cu ea și aveam să scriu despre ele.

La jumătate de oră după decolarea de pe LaGuardia, Nick își deschide valiza, scoate manuscrisul romanului Sylviei Maxwell și începe să citească. Era cel de-al treilea element al poveștii care căpăta contur în mintea mea și am hotărât că

trebuie introdus cât mai devreme — chiar înainte ca avionul să aterizeze în Kansas City. Mai întâi povestea lui Nick; apoi povestea Evei; și în sfârșit, cartea pe care o citește Nick și pe care continuă s-o citească în timp ce se deapănă poveștile lor: povestea din poveste. La urma urmei, Nick se ocupă de literatură, așa că e sensibil la forța cărților. Încetul cu încetul, în virtutea atenției cu care se apleacă asupra cuvintelor Sylviei Maxwell, începe să perceapă o legătură între persoana lui și povestea din roman, ca și cum cartea i-ar vorbi personal, într-un fel indirect și foarte metaforic, despre situația în care se află.

În acel moment, vedeam Noaptea oracolului doar în linii foarte mari, erau doar primele tentative de a schița un cadru, nu mai mult. Mai aveam de stabilit toate detaliile despre subiect, dar știam de pe atunci că trebuie să fie un scurt roman filosofic despre prezicerea viitorului, o fabulă despre timp. Protagonistul e Lemuel Flagg, un locotenent britanic care orbește în urma exploziei unui obuz în tranșeele Primului Război Mondial. Cu rănile șiroind de sânge, dezorientat și urlând de durere, iese de pe câmpul de luptă și se rătăcește de regiment. Zbătându-se să înainteze, poticnindu-se, fără să știe unde se află, intră în Pădurea Ardenilor și cade la pământ. Ceva mai târziu în ziua aceea, e găsit zăcând inconștient de doi copii francezi, un băiat de unsprezece ani și o fată de paisprezece ani, François și Geneviève. Sunt orfani de război care trăiesc singuri într-o colibă părăsită în mijlocul pădurii — adevărate personaje de basm într-un adevărat cadru de basm. Îl duc pe Flagg acasă și-l pun pe picioare, iar după câteva luni, când războiul ia sfârșit, el se întoarce în Anglia și-i ia cu el și pe copii. Cea care spune povestea e Geneviève, privind retrospectiv din anul 1927 la ciudata carieră a tatălui ei adoptiv, curmată de suicid. Orbind, Flagg capătă darul profeției. Are niște atacuri bruște ca niște transe, în care cade la pământ și începe să se zvârcolească exact ca un epileptic. Crizele durează între opt și zece minute, timp în care mintea îi e năpădită de imagini din viitor. Stările i se declanșează pe neașteptate și nu poate face nimic ca să le oprească sau să le controleze. Talentul lui e atât un blestem, cât și o binecuvântare. Îi aduce bogăție și influență, dar în același timp, atacurile îi produc o durere fizică intensă — ca să nu mai vorbim despre suferința psihică, din moment ce multe dintre viziunile lui Flagg îi dezvăluie lucruri pe care ar prefera să nu le cunoască. De pildă, ziua morții mamei sale sau un accident de tren în India, în care vor muri două sute de oameni. Se străduiește să ducă o viață discretă

alături de copiii lui, dar datorită predicțiilor sale de o uluitoare precizie (care acoperă de la prognoza meteo la rezultatele alegerilor parlamentare și scorurile meciurilor internaționale de crichet), devine unul dintre cei mai vestiți oameni din Anglia de după război. Apoi, în culmea gloriei, începe să-i meargă prost în dragoste și propriul său talent ajunge să-l distrugă. Se îndrăgostește de o femeie pe nume Bettina Knott, care timp de doi ani îi răspunde cu aceeași dragoste, ba chiar îi acceptă cererea în căsătorie. Însă în noaptea de dinaintea nunții, Flagg face iarăși una dintre crizele lui, în care i se revelează că Bettina îl va trăda înainte de sfârșitul anului. Predicțiile lui se adeveriseră întotdeauna, așa că știe că n-are nicio șansă în căsnicie. Tragedia este că Bettina e nevinovată, cu desăvârșire fără pată, din moment ce nici nu-l cunoscuse încă pe bărbatul cu care avea să-și înșele soțul. Neputând să îndure chinul pe care i-l rezervase soarta, Flagg se înjunghie în inimă și moare.

Avionul aterizează. Bowen pune manuscrisul pe jumătate citit la loc în servietă, iese din terminal și găsește un taxi. Nu știe nimic despre Kansas City. N-a fost niciodată acolo, n-a cunoscut pe nimeni care să locuiască la mai puțin de 150 de kilometri de acel loc și ar șovăi dac-ar fi pus să-l arate pe o hartă nemarcată. Îi cere șoferului să-l ducă la cel mai bun hotel din oraș, iar șoferul, un negru corpolent cu nume neverosimil, Ed Victory, pufnește în râs. Sper că nu sunteți superstițios, spune el.

Superstițios? răspunde Nick. Care-i legătura?

Vreți hotelul cel mai bun. Ăla ar fi Hyatt Regency. Nu știu dacă citiți ziarele, dar la Hyatt s-a întâmplat un mare dezastru cam acum un an. Galeriile suspendate s-au desprins din tavan. S-au prăbușit în hol și au omorât peste o sută de oameni.

Da, țin minte. A apărut o fotografie pe prima pagină din Times.

Între timp s-a redeschis, dar unii se cam codesc să stea acolo. Dacă nu vă codiți și nu sunteți superstițios, ăsta e hotelul pe care vi-l recomand.

Bun, spune Nick. Hyatt să fie. Deja m-a lovit trăsnetul o dată azi. Dacă vrea să mă mai lovească o dată, știe unde mă găsește.[11]

Ed râde de răspunsul lui Nick și cei doi continuă să discute în timp ce străbat orașul. Iese la iveală că Ed e pe punctul de a se retrage din taximetrie. E în domeniu de treizeci și patru de ani și e ultima lui noapte de muncă. E ultima tură, ultima cursă la aeroport, iar Bowen e ultimul său client — ultimul pasager care are

să mai călătorească în taxiul său. Nick îl întreabă cu ce plănuiește să-și ocupe timpul pe viitor, iar Edward M. Victory (că acesta e numele complet al omului) scoate din buzunarul cămășii o carte de vizită și i-o întinde lui Nick. Pe cartea de vizită scrie OFICIUL PENTRU CONSERVARE ISTORICĂ, iar jos sunt tipărite numele, adresa și numărul de telefon ale lui Ed. Nick e pe punctul de a-l întreba ce înseamnă acele cuvinte, dar nu apucă, pentru că mașina oprește în fața hotelului, iar Ed întinde mâna după ultimii bani pe care avea să-i mai primească vreodată pe o cursă. Bowen îi lasă un bacșiș de douăzeci de dolari, îi urează succes taximetristului proaspăt pensionat și intră pe ușile rotative în holul hotelului ghinionist.

Cum nu prea mai are bani gheață și e nevoit să achite cu cardul, Nick se cazează sub numele său adevărat. Holul hotelului a fost reconstruit și pare deschis de doar câteva zile, iar Nick se gândește fără să vrea că el și hotelul sunt aproximativ în aceeași situație: amândoi încearcă să-și uite trecutul, amândoi încearcă să înceapă o viață nouă. Palatul strălucitor, cu lifturi transparente, candelabre imense și pereți metalici, lustruiți, și el, care a venit doar cu hainele de pe el, două carduri în portofel și un roman citit pe jumătate în servieta de piele. Se răsfață luându-și un apartament, ia liftul până la etajul zece și acolo rămâne în următoarele treizeci și șase de ore. Îmbrăcat doar în halatul de la hotel, comandă mâncare în cameră, stă la fereastră, se examinează în oglinda de la baie și citește cartea Sylviei Maxwell. O termină în acea primă noapte înainte să se culce, după care își petrece toată ziua următoare citind-o iar și iar, apoi și a patra oară, înghițind cele două sute nouăsprezece pagini de parcă ar fi o chestiune de viață și de moarte. Povestea lui Lemuel Flagg îl afectează profund, dar Bowen nu citește Noaptea oracolului pentru emoție sau distracție și nu se afundă în roman ca să nu fie nevoit să decidă ce are de făcut. Știe ce are de făcut, iar cartea e singura cale de a o face. Trebuie să învețe să nu se gândească la trecut. Asta e cheia întregii aventuri nebunești care începuse pentru el în clipa când garguiul se făcuse țăndări pe trotuar. Din moment ce și-a pierdut vechea viață, trebuie să se comporte ca și cum abia s-ar fi născut, ca și cum trecutul îl împovărează la fel de puțin ca pe un prunc. Are amintiri, desigur, dar acele amintiri nu mai sunt relevante, nu mai fac parte din viața care abia a început și de fiecare dată când îl fură gândurile despre vechea lui viață la New York — care fusese ștearsă, redusă la stadiul de iluzie —,

face tot ce-i stă în puteri ca să-și abată mintea de la trecut și să se concentreze asupra prezentului. De asta citește cartea. De asta o citește și recitește. Trebuie să-și distragă atenția de la falsele amintiri dintr-o viață care nu-i mai aparține și, cum manuscrisul se cere parcurs într-o stare de abandon total, de constantă atenție corporală, dar și mintală, poate să-și uite vechea identitate atunci când se pierde în paginile romanului.

În a treia zi, Nick se aventurează în sfârșit afară. O ia pe stradă, intră într-un magazin de îmbrăcăminte pentru bărbați și-și petrece următoarea oră plimbându-se printre umerașe, rafturi și cutii. Încetul cu încetul, își înjgheabă o garderobă nouă, aprovizionându-se cu de toate, de la pantaloni și cămăși la chiloți și șosete. Numai că atunci când îi dă vânzătorului cardul American Express ca să plătească, aparatul îl refuză. Contul a fost blocat, îl informează vânzătorul. Nick e șocat de această turnură neașteptată, dar se preface stăpân pe situație. Nu contează, spune el. Voi plăti cu cardul Visa. Dar când vânzătorul îl trece prin aparat, se dovedește că nici acesta nu mai e valabil. E un moment jenant pentru Nick. Ar vrea să facă haz de necaz, dar nu-i vine nicio replică amuzantă. Îi cere scuze vânzătorului pentru deranj, apoi îi întoarce spatele și pleacă din magazin.

Încurcătura are o explicație simplă. Bowen a găsit-o deja înainte să se întoarcă la hotel și, înțelegând de ce blocase Eva cardurile, recunoaște cu jumătate de gură că și el ar fi făcut același lucru în locul ei. Soțul iese să pună o scrisoare la cutia poștală și nu se mai întoarce. Ce să-și închipuie soția? Sigur, e posibil s-o fi părăsit, dar la asta se va gândi ceva mai târziu. Prima reacție e de spaimă, după care soția ia la rând un întreg catalog de posibile accidente și pericole. Călcat de mașină, înjunghiat în spate, tâlhărit sub amenințarea armei, apoi pocnit în cap. Iar dacă soțul ei fusese tâlhărit, înseamnă că hoțul i-a luat portofelul, cu tot cu cardurile de credit. Cum nu existau dovezi care să susțină o ipoteză sau alta (nu fusese semnalat niciun delict, pe stradă nu găsise niciun cadavru), anularea cardurilor era o măsură de precauție elementară.

Nick are la el doar șaizeci și opt de dolari. Cecuri nu are, iar când se oprește la un bancomat în drum spre hotel, își dă seama că și cardul Citibank îi fusese anulat. Brusc, situația lui devine de-a dreptul disperată. Toate căile de acces la bani îi sunt blocate, iar când cei de la hotel vor afla că-i fusese anulat cardul American Express cu care se cazase luni seara, se va pomeni într-o încurcătură tare

urâtă, ba poate chiar confruntat cu acuzații penale. Se gândește s-o sune pe Eva și să plece acasă, dar nu-și poate călca pe inimă. Doar n-a bătut atâta drum doar ca să facă stânga împrejur și să fugă înapoi la primul obstacol, și adevărul e că nu vrea acasă, nu vrea să se întoarcă. În schimb, ia liftul până la etajul zece al hotelului, intră în apartamentul lui și formează numărul Rosei Leightman din New York. E pur și simplu un impuls, n-are nici cea mai vagă idee ce o să-i spună. Din fericire, Rosa e plecată, așa că Nick îi lasă un mesaj pe robotul telefonic — un monolog dezlânat, aproape total lipsit de noimă chiar și pentru el.

Sunt în Kansas City, spune el. Nu știu de ce sunt aici, dar uite că sunt aici în momentul ăsta, poate pentru multă vreme, și vreau să vorbesc cu tine. Ar fi ideal dacă am putea vorbi în persoană, dar probabil că e prea mult să te rog să iei avionul încoace așa, pe nepusă masă. Chiar dacă nu poți să vii, te rog să mă suni. Stau la Hyatt Regency, în camera 1046. Deja am parcurs de mai multe ori cartea bunicii tale și cred că e cel mai bun lucru pe care l-a scris vreodată. Îți mulțumesc că mi-ai dat-o. Și îți mulțumesc că ai venit la mine la birou luni. Să nu te superi că-ți spun, dar n-am reușit să-mi iau gândul de la tine. M-ai pălit ca un ciocan, iar când te-ai ridicat și ai ieșit din cameră, aveam creierul zob. Se poate să te îndrăgostești de cineva în zece minute? Nu știu nimic despre tine. Nu știu nici măcar dacă ești căsătorită sau dacă trăiești cu cineva, dacă ești liberă sau nu. Dar ce bine-ar fi dac-aș putea vorbi cu tine, dac-aș putea să te mai văd. Apropo, e frumos aici. Tare ciudat și plat. Stau la fereastră și mă uit la oraș. Sute de clădiri, sute de străzi, dar e liniște totală. Sticla oprește zgomotul. De cealaltă parte a geamului e viața, dar aici, înăuntru, totul pare mort, ireal. Problema e că nu mai pot sta mult la hotel. Știu un tip care locuiește în celălalt capăt al orașului. E singura persoană pe care am cunoscut-o până acum și peste câteva minute o să-l caut. Îl cheamă Ed Victory. Am cartea lui de vizită în buzunar și o să-ți las numărul lui — doar în caz că o să eliberez camera înainte să mă suni. Poate o să știe el unde sunt. 913-765-4321. Mai zic o dată: 913-765-4321. Ce bizar! Tocmai am remarcat că cifrele descresc, unitate cu unitate. N-am mai văzut niciodată un număr de telefon ca ăsta. Crezi că înseamnă ceva? Probabil că nu. Dacă nu cumva înseamnă, firește. Te anunț când mă lămuresc. Dacă nu dai niciun semn, te mai sun eu peste câteva zile. Adios.

Ea va asculta mesajul abia după o săptămână. Dacă Nick ar fi sunat cu douăzeci de minute mai devreme, Rosa ar fi răspuns la telefon, dar tocmai plecase de acasă, așa că nu știe nimic despre apelul lui. În timp ce Nick înregistrează acele cuvinte pe robotul ei, ea se află într-un taxi, la trei cvartale de intrarea în tunelul Holland, în drum spre aeroportul Newark, de unde va pleca spre Chicago cu un zbor de după-amiază. E miercuri. Sora ei urmează să se mărite sâmbătă și, cum ceremonia va avea loc acasă la părinții lor, iar Rosa e domnișoară de onoare, pleacă mai devreme ca să ajute la pregătiri. Nu și-a mai văzut părinții de ceva timp, așa că are de gând să profite de vizită ca să mai stea câteva zile cu ei după nuntă. Plănuiește să se întoarcă la New York marți dimineața. Un bărbat tocmai i-a făcut o declarație de dragoste pe robotul unui telefon, dar ea nu va afla nimic vreme de o săptămână încheiată.

În aceeași după-amiază de miercuri, în alt colț al New Yorkului, și gândurile Evei, soția lui Nick, se îndreaptă spre Rosa Leightman. Nick a dispărut de aproximativ patruzeci de ore. Cum poliția nu are nicio informație despre accidente sau crime în care să fie implicat un bărbat cu semnalmentele soțului ei, cum n-a primit nici vreun bilet de răscumpărare, nici vreun telefon de la pretinși răpitori, începe să ia în calcul posibilitatea ca Nick să fi dat bir cu fugiții, s-o fi părăsit din proprie inițiativă. Până-n acel moment, nu-l bănuise niciodată c-ar fi avut vreo aventură, dar când rememorează comentariul despre Rosa pe care-l făcuse luni seara la restaurant și-și amintește cât era de captivat de ea — mergând până la a-și mărturisi în gura mare atracția —, începe să se întrebe dacă nu cumva are o escapadă extraconjugală, trăind în brațele fetei uscățive, cu păr blond țepos.

Caută numărul Rosei în cartea de telefon și o sună acasă. Nu răspunde nimeni, bineînțeles, Rosa fiind deja în avion. Eva îi lasă un mesaj scurt și închide. Seara, văzând că Rosa n-o sună înapoi, Eva formează din nou numărul și mai lasă un mesaj. Formula se repetă mai multe zile — un telefon dimineața și unul seara — și cu cât tăcerea Rosei se prelungește, cu atât mai furioasă e Eva. Într-un final, se duce la adresa Rosei din Chelsea, urcă trei etaje pe scări și-i bate la ușă. Nu se întâmplă nimic. Bate iar, lovind cu pumnul și zgâlțâind ușa din balamale, dar nu răspunde nimeni. Pentru Eva, e o dovadă decisivă că Rosa e cu Nick — o presupunere irațională, dar Eva sfidează deja orice logică, încropind frenetic o explicație pentru absența soțului ei, întemeiată pe cele mai sumbre neliniști ale ei,

pe cele mai negre temeri legate de căsnicia ei și de ea însăși. Scrie în grabă un bilet pe o bucată de hârtie și-l strecoară pe sub ușa Rosei. „Trebuie să stăm de vorbă despre Nick“, scrie ea. „Sună-mă urgent. Eva Bowen.“

Nick a plecat deja de mult de la hotel. L-a găsit pe Ed Victory, care locuiește într-o cămăruță la ultimul etaj al unei pensiuni într-una dintre cele mai rău famate zone din oraș, un cartier de periferie plin de antrepozite părăsite, în ruină, și de clădiri carbonizate. Puținii trecători de pe străzi sunt negri, dar e o zonă a ororii și a distrugerii care seamănă prea puțin cu enclavele de sărăcie neagră pe care Nick le-a văzut în alte orașe americane. Nu intră într-un ghetou urban, ci mai degrabă într-o fâșie de iad, un no-man's-land presărat cu sticle de vin goale, ace folosite și carcase de mașini ruginite, dezmembrate. Pensiunea e singura construcție intactă de pe stradă, fără îndoială ultimul vestigiu al vechiului cartier din urmă cu optzeci sau o sută de ani. Pe orice altă stradă, ar fi părut o clădire condamnată, dar în acel context pare aproape îmbietoare: o casă cu trei etaje, cu o fațadă galbenă scorojită, o scară și un acoperiș care atârnă și toate cele nouă ferestre din față acoperite de placaje bătute în cuie.

Nick bate la ușă, dar nu răspunde nimeni. Bate iar și după câteva momente se pomenește în fața unei bătrâne într-un halat plușat, verde, cu o perucă ieftină, roșcăție — confuză, bănuitoare, întrebându-l ce vrea. Ed, răspunde Bowen, Ed Victory. Am vorbit cu el la telefon cam acum o oră. Mă așteaptă. Femeia tace îndelung. Îl măsoară pe Nick din cap până-n picioare, cu ochii ei morți cercetându-l ca pe un soi de făptură imposibil de catalogat, privind când în jos, la servieta de piele din mâna lui, când iar în sus, la chipul lui, încercând să priceapă ce caută un alb în casa ei. Nick bagă mâna în buzunar și scoate cartea de vizită a lui Ed, sperând s-o convingă că a venit cu un scop legitim, dar femeia e pe jumătate oarbă, iar când se apleacă să se uite la cartea de vizită, Nick își dă seama că nu deslușește cuvintele. Doar n-o fi dat de belea, nu? întreabă ea. Nu-i nicio belea, răspunde Nick. Cel puțin din câte știu eu. N-oi fi 'fun polițai? spune femeia. Am venit să cer un sfat, îi spune Nick, iar Ed e singurul care mi-l poate da. Urmează încă o tăcere lungă, după care în sfârșit femeia îi arată scările. 3-G, ușa din stânga, spune ea. Ai grijă să bați tare când ajungi. De obicei, Ed doarme la ora asta și-i cam fudul de urechi.

Femeia știe ce spune, pentru că după ce Nick urcă pe scara întunecoasă și găsește ușa lui Ed Victory din capătul culoarului, trebuie să bată de zece sau douăsprezece ori până când fostul taximetrist îl invită înăuntru. Masiv și rotofei, cu bretelele atârnându-i desfăcute pe umeri și primii nasturi de la pantaloni deschiși, singurul cunoscut al lui Nick din Kansas City stă pe pat, cu o armă ațintită spre inima vizitatorului său. E prima oară când cineva îl amenință cu arma pe Bowen, dar până să se sperie de-a binelea și să iasă din cameră, Victory lasă arma jos și o pune pe noptieră.

Dumneata erai, spune el. Newyorkezul cu trăsnetul.

Te așteptai la ceva nasol? întreabă Nick, simțind cu întârziere teroarea unui eventual glonț în piept, chiar dacă pericolul trecuse.

Sunt vremuri nasoale, spune Ed, iar ăsta e un loc nasol. Grija sporită nu strică niciodată la casa omului. Mai ales a unuia de șaizeci și șapte de ani, care nu-i prea sprinten de picior.

Nimeni nu poate fugi de glonț, răspunde Nick.

Ed răspunde cu un mormăit, apoi îl invită pe Bowen să ia loc, referindu-se pe neașteptate la un pasaj din Walden în timp ce-i arată singurul scaun din cameră. Thoreau zicea că are trei scaune în casă, comentează Ed. Unul pentru singurătate, al doilea pentru prietenie și al treilea pentru societate. Eu am unul singur, pentru singurătate. Dacă punem și patul la socoteală, poate ies două, pentru prietenie. Dar societatea n-are ce căuta aici. Mi-a ajuns cât am condus rabla mea.

Bowen se instalează pe scaunul de lemn cu spătar drept și privește în jur prin camera mică și ordonată. Îl duce cu gândul la o chilie de călugăr sau refugiul unui anahoret: un loc simplu, spartan, cu strictul necesar traiului. Un pat de o persoană, un singur dulap cu sertare, un reșou, un frigider cât un minibar, un birou și o etajeră cu câteva zeci de cărți, printre care opt sau zece dicționare și o ediție răsfolosită din Collier's Encyclopedia, în douăzeci de volume. Încăperea reprezintă o lume a austerității, interiorității și disciplinei, iar când Bowen își îndreaptă din nou atenția asupra lui Victory, care-l urmărește liniștit de pe pat, înregistrează un ultim detaliu care până atunci îi scăpase. Pe pereți nu se vede niciun tablou și nu există fotografii sau bunuri personale la vedere. Singura decorațiune e un calendar fixat în perete chiar deasupra biroului — din 1945, deschis la luna aprilie.

Am intrat într-un bucluc, spune Bowen, și m-am gândit că poate o să m-ajuți.

Depinde, răspunde Ed, întinzându-se după un pachet de Pall Mall fără filtru de pe noptieră. Aprinde o țigară cu un chibrit de lemn, trage prelung în piept și imediat începe să tușească. Flegma depusă cu anii hârâie în bronhiile lui atrofiate și, timp de douăzeci de secunde, camera se umple de izbucniri convulsive de zgomot. Când îi trece criza, Ed i se adresează rânjind lui Bowen: Când mă întreabă lumea de ce fumez, răspund că-mi place să tușesc.

N-am vrut să te deranjez, spune Nick. Poate că nu-i momentul potrivit.

Niciun deranj. Un om îmi dă un bacșiș de douăzeci de dolari și peste două zile vine la mine și-mi spune că are o problemă. Mă cam roade curiozitatea.

Am nevoie de o slujbă. Orice fel de slujbă. Sunt un mecanic auto priceput și mi-a trecut prin cap că poate ai o șustă la firma de taximetrie la care ai lucrat.

Un tip de la New York cu servietă de piele și costum de calitate îmi spune că vrea să se facă mecanic. Îi dă unui taximetrist un ditamai bacșișul, după care zice că-i lefter. Și acum o să-mi spui că n-ai chef să fii luat la întrebări. Am sau n-am dreptate?

Fără întrebări. Sunt tipul lovit de trăsnet, mai știi? Sunt mort și nu mai contează cine am fost. Singurul lucru care contează e momentul ăsta. Și-n momentul ăsta trebuie să fac niște bani.

Indivizii cu afacerea sunt o haită de ticăloși și de idioți. Las-o baltă, New York. Dar dacă ești disperat rău, poate-ți fac rost de ceva la Oficiu. Trebuie să te țină spinarea și să te ducă mintea la socoteli. Dacă te-ncadrezi, te angajez. Pe un salariu rezonabil. Poate că par sărăntoc, dar am bani gârlă, nici n-am ce face cu ei.

Oficiul pentru Conservare Istorică. Afacerea ta.

Nu e o afacere. E mai mult un muzeu, o arhivă particulară.

Stau bine cu spinarea și știu să fac adunări și scăderi. Despre ce fel de muncă e vorba?

Îmi reorganizez sistemul. Avem așa: timp și spațiu. Astea sunt singurele două posibilități. Actuala organizare e geografică, spațială. Acum vreau să schimb lucrurile, să fie în ordine cronologică. E mai bine așa și-mi pare rău că nu mi-a venit ideea mai devreme. E mult de cărat și corpul meu nu mai face față singur. Am nevoie de un ajutor.

Și dacă ți-aș zice să sunt gata să te ajut, când aș începe?

Chiar acum, dacă vrei. Numai dă-mi voie să mă închei la pantaloni și te conduc până acolo. După care vezi și tu dacă te interesează sau nu.

Atunci m-am întrerupt ca să iau o gustare (niște sărățele și o conservă de sardine), pe care am stropit-o cu câteva pahare de apă. Se făcuse aproape cinci și, deși Grace spusese că se întoarce până la șase sau șase și jumătate, voiam să mai strecor o porție de caiet albastru înainte de venirea ei, să-i dau bătaie până în ultima clipă. Întorcându-mă în biroul meu din capătul holului, am intrat scurt la baie ca să fac pipi și să-mi dau cu apă pe față — și-apoi m-am simțit înviorat, gata să mă scufund la loc în poveste. Dar exact când am ieșit din baie, ușa de la intrarea în apartament s-a deschis și Grace a pășit în casă, palidă la față, cu o mină epuizată. Verișoara ei Lily ar fi trebuit s-o însoțească în Brooklyn (să ia cina cu noi și să doarmă în noaptea aceea pe canapeaua extensibilă din living, iar dimineața devreme să plece spre New Haven, unde era studentă în anul al doilea la arhitectură, la Yale), dar Grace era singură și până s-o întreb eu ce-a pățit, mi-a zâmbit slab, s-a repezit pe coridor în direcția mea, a cotit brusc la stânga și a intrat la toaletă. În clipa următoare, a căzut în genunchi și a vomitat în veceu.

După ce a trecut potopul, am ajutat-o să se ridice în picioare și am condus-o la baie. Era groaznic de palidă și, cum o țineam cu brațul drept pe după umeri și cu brațul stâng pe după talie, simțeam cum tremură din tot corpul — de parcă ar fi străbătut-o mici curenți electrici. Poate e de la mâncarea chinezească de ieri seară, a zis ea, dar eu i-am răspuns că nu cred, din moment ce mâncasem și eu aceleași feluri și n-aveam nimic la stomac. Probabil te-ai pricopsit cu ceva, am zis eu. Da, a răspuns Grace, probabil că ai dreptate, o fi un microb din ăia — a folosit acel cuvințel straniu la care recurgem cu toții ca să descriem contagiunile invizibile care plutesc prin oraș și ajung să colcăie în sângele și organele interne ale oamenilor. Dar eu nu mă îmbolnăvesc niciodată, a adăugat Grace, chiar în timp ce mă lăsa docilă s-o dezbrac și s-o bag în pat. I-am atins fruntea, care nu mi s-a părut nici fierbinte, nici rece, apoi am scotocit după termometru în sertarul noptierei și i l-am vârât în gură. S-a dovedit că are o temperatură normală. E de bine, am zis. Dacă dormi ca lumea în noaptea asta, probabil că o să te simți mai bine de dimineață. La care Grace a răspuns: trebuie să mă simt mai bine. Mâine am o ședință importantă la serviciu și nu pot lipsi.

I-am pregătit un ceai slab, cu o felie de pâine goală, prăjită, și am stat lângă ea pe pat cam o oră, vorbind despre verișoara ei Lily, care o urcase într-un taxi

imediat ce primul val de greață o trimisese val-vârtej în toaleta pentru femei din Met. După câteva guri de ceai, Grace m-a anunțat că începe să-i treacă greața — doar pentru ca după cincisprezece minute s-o copleșească iar și să se năpustească a doua oară la toaleta de pe hol. După cea de-a doua criză a început să se liniștească, dar abia după treizeci sau patruzeci de minute s-a relaxat suficient cât să adoarmă. Până atunci am stat puțin de vorbă, apoi am tăcut o vreme, apoi iar am vorbit, iar în acele câteva minute de dinainte s-o fure în sfârșit somnul, am mângâiat-o pe creștet cu palma deschisă. I-am spus că mă simt tare bine în rol de infirmier, fie și doar pentru câteva ore. Atâta vreme fusese invers, încât uitasem că mai putea fi și altcineva din casă bolnav în afară de mine.

— Nu înțelegi, a zis Grace. E o pedeapsă pentru noaptea trecută.

— Pedeapsă? Ce tot spui?

— Pentru că m-am rățoit la tine în taxi. M-am purtat de rahat.

— Nu-i adevărat. Și chiar dac-ar fi așa, mă îndoiesc că Dumnezeu se răzbună pe oameni stricându-i la stomac.

Grace a închis ochii și a zâmbit.

— Tu mă iubești dintotdeauna, nu-i așa, Sidney?

— Din prima clipă în care te-am văzut.

— Știi de ce m-am măritat cu tine?

— Nu. Niciodată n-am avut curajul să întreb.

— Pentru c-am știut că n-ai să mă dezamăgești niciodată.

— Ai pariat pe calul necâștigător, Grace. Te tot dezamăgesc de aproape un an. Mai întâi ți-am făcut viața amară cu boala mea, apoi ne-am îngropat pe amândoi în datorii cu cele nouă sute de facturi de la spital neplătite. Dacă n-ar fi serviciul tău, am fi ajuns în stradă. Tu mă porți pe umerii tăi, domnișoară Tebbetts. Sunt un bărbat întreținut.

— Eu nu mă refer la bani.

— Știu că nu. Dar tot ai făcut o afacere proastă.

— Eu îți sunt ție datoare, Sid. Nici nu știi cât de mult — nici nu vei afla vreodată. Câtă vreme nu ești dezamăgit de mine, pot suporta orice.

— Nu înțeleg.

— Nu trebuie să înțelegi. Numai să mă iubești mai departe și totul se va aranja.

Era a doua conversație derutantă din ultimele optsprezece ore. Și de această dată, Grace făcea aluzie la ceva ce refuza să numească, un fel de tumult interior care părea să-i apese conștiința, ceea ce mă lăsa perplex, silindu-mă să bâjbâi prostește după o noimă. Și totuși, cât de tandră a fost în acea seară, cât de bucuroasă de micile mele atenții, cât de fericită să mă știe la căpătâiul ei. După ce trecuserăm împreună prin atâtea în ultimul an, după ce fusese atât de statornică și de calmă în timpul îndelungatei mele suferințe, părea imposibil să facă vreodată ceva care să mă dezamăgească. Și chiar dacă ar fi făcut, eram suficient de fraier și de loial ca să nu-mi pese. Voiam să rămân căsătorit cu ea toată viața, și ce conta pe termen lung dacă Grace călcase cândva strâmb sau făcuse ceva de care nu era mândră? Nu era treaba mea s-o judec. Eram soțul ei, nu vreun locotenent al poliției moralei, și eram hotărât să-i fiu alături în orice situație. Numai să mă iubești mai departe. Niște instrucțiuni simple și, dacă nu cumva avea să le revoce mai târziu, intenționam să mă supun dorințelor ei până la sfârșitul sfârșitului.

Grace a adormit puțin înainte de șase și jumătate. Ieșind din cameră în vârful picioarelor și ducându-mă în bucătărie după încă un pahar cu apă, mi-am dat seama că mă bucuram că Lily renunțase la planul de a înnopta la noi și se întorsese mai devreme cu trenul la New Haven. Nu zic că mi-ar fi fost antipatică verișoara mai tânără a lui Grace — îmi era chiar foarte simpatică, îmi făcea plăcere să-i ascult accentul de Virginia, mult mai puternic decât al lui Grace —, dar nu prea mă simțeam în stare să fac conversație toată seara, în timp ce Grace dormea în cameră. Nu mă așteptasem să-mi pot relua lucrul după întoarcerea lor din Manhattan, dar cum cina fusese contramandată, nimic nu mă mai oprea să mă afund iar în caietul albastru. Era încă foarte devreme; Grace se retrăsese la culcare; iar mini-cina cu sardine și sărățele îmi astâmpărase foamea. Așa că m-am îndreptat iar spre capătul holului, m-am așezat la locul meu de la birou și am deschis caietul pentru a doua oară pe ziua respectivă. Am lucrat continuu până la trei și jumătate dimineața, fără să mă ridic nici măcar o dată de pe scaun.

Trece un timp. În lunea următoare, la șapte zile după dispariția lui Bowen, soția lui primește extrasul final pentru cardul American Express anulat. Examinând lista tranzacțiilor, ajunge la ultima, din partea de jos a paginii — pentru biletul de avion Delta Airlines spre Kansas City din urmă cu o săptămână — și înțelege

brusc că Nick e în viață, trebuie să fie în viață. Dar de ce Kansas City? Face eforturi să-și închipuie de ce ar fi zburat soțul ei într-un loc unde nu are nicio relație (nici rude, nici pe cineva din gașca lui de scriitori, nici prieteni vechi), dar nu găsește nici măcar un motiv plauzibil. În același timp, începe să se îndoiască de ipoteza ei cu Rosa Leightman. Fata locuiește la New York, iar dacă Nick a fugit într-adevăr cu ea, de ce, pentru numele lui Dumnezeu, s-o ducă în Midwest? Asta dacă nu cumva Rosa Leightman e din Kansas City, bineînțeles, ceea ce însă îi sună forțat Evei, cea mai trasă de păr soluție posibilă.

Nu mai are teorii sau ipoteze fanteziste pe care să se bazeze, iar furia care o măcinase în ultima săptămână se risipește încetul cu încetul, până când dispare cu totul. Din pustiul și confuzia care urmează se naște o nouă emoție care-i umple gândurile: speranța, sau ceva care aduce a speranță. Nick trăiește și, cum extrasul de cont arată că achiziționase un singur bilet, e foarte probabil să fie singur. Eva sună la poliția din Kansas City și cere la Serviciul pentru Persoane Dispărute, dar ofițerul care răspunde la telefon nu e prea amabil. În fiecare zi dispar soți, zice el, și dacă nu sunt dovezi că s-a comis un delict, poliția n-are ce să facă. În pragul disperării, dând în sfârșit frâu liber tensiunii și nefericirii care se adunaseră de câteva zile în sufletul ei, Eva îi spune ofițerului că e un ticălos fără inimă și închide. Hotărăște să ia avionul spre Kansas City și să-l caute ea însăși pe Nick. Prea agitată ca să mai stea locului, ia decizia să plece chiar în acea seară.

Sună la serviciu pe robot, lăsându-i secretarei instrucțiuni amănunțite despre activitatea din acea săptămână, explicând că trebuie să rezolve o problemă urgentă de familie. Spune că va lipsi o vreme din oraș, dar vor ține legătura la telefon. Până-n acel moment, nu pomenise nimănui despre dispariția lui Nick, în afară de poliția newyorkeză, care n-o putuse ajuta cu nimic. Dar față de prieteni și colegi păstrase secretul, refuzând să se destăinuie chiar și părinților ei, iar marți, când începuseră să-l sune pe Nick oameni de la serviciu ca să întrebe de el, ea se eschivase, spunându-le că luase un virus intestinal și zăcea în pat. În lunea următoare, când ar fi trebuit să-și fi revenit pe deplin, le spusese că se simte mult mai bine, numai că maică-sa fusese internată de urgență în weekend după o căzătură urâtă, iar el zburase la Boston ca să stea cu ea. Minciunile erau o formă de autoapărare, motivate de rușine, umilință și frică. Ce fel de soție era ea, dacă habar

n-avea pe unde-i umblă soțul? Adevărul era o mlaștină de incertitudine, iar ideea de a mărturisi cuiva că Nick o părăsise nici măcar nu-i trecuse prin cap.

Înarmată cu câteva instantanee recente cu Nick, își pregătește o valijoară și pleacă spre LaGuardia, după ce a sunat mai întâi ca să-și facă rezervare la zborul de nouă și jumătate. După câteva ore, când aterizează în Kansas City, ia un taxi și-l roagă pe șofer să-i recomande un hotel, repetând aproape cuvânt cu cuvânt întrebarea pe care soțul ei i-o adresase lui Ed Victory lunea care trecuse. Singura diferență este că ea spune „bun" în loc de „cel mai bun", dar cu toate nuanțele acestei distincții, răspunsul șoferului e identic. O duce la Hyatt și, fără să-și dea seama că-i calcă soțului pe urme, Eva se prezintă la recepție, cerând o cameră pentru o persoană. Nu e genul care să arunce cu banii pe fereastră și să se lăfăie în apartamente scumpe, dar camera ei e tot la etajul zece, pe același coridor unde stătuse și Nick în primele două nopți după sosirea în oraș. Camera ei e plasată o idee mai la sud decât a lui, dar în afară de asta, și ea are aceeași vedere asupra orașului pe care o avusese el: aceeași întindere de clădiri, aceeași rețea de străzi și același cer cu nori suspendați pe care le inventariase el pentru Rosa Leightman în timp ce stătea la fereastră și vorbea cu robotul ei telefonic înainte de a o șterge definitiv, fără să achite nota.

Eva doarme prost în patul cu care nu e obișnuită, își simte gâtul uscat, se trezește de trei sau patru ori în timpul nopții ca să meargă la baie, să mai bea un pahar cu apă, să privească lung cifrele roșii, strălucitoare ale ceasului deșteptător digital și să asculte bâzâitul ventilatoarelor care torc în gurile de aerisire din plafon. O fură somnul la cinci, doarme cam trei ore neîntrerupt, apoi comandă micul dejun în cameră. La nouă și un sfert, după ce a făcut un duș, s-a îmbrăcat și a prins puteri cu o cafetieră întreagă de cafea neagră, coboară cu liftul la parter ca să-și înceapă căutările. Toate speranțele Evei gravitează în jurul fotografiilor din geantă. Are de gând să se plimbe prin oraș și să arate poza lui Nick cât mai multor oameni, începând cu hoteluri și restaurante și continuând cu magazinele și piețele alimentare, companiile de taxi, clădirile de birouri și Dumnezeu mai știe ce, rugându-se ca cineva să-l recunoască și să-i ofere o pistă. Dacă după prima zi nu se concretizează nimic, o să facă niște cópii după una dintre fotografii și o să le lipească prin tot orașul — pe ziduri, felinare și cabine telefonice — și o să publice fotografia în Kansas City Star, ca și în alte ziare care circulă în zonă. În timp ce

coboară cu liftul în hol, compune deja în minte textul care va însoți anunțul. DISPĂRUT. Sau: L-AȚI VĂZUT PE ACEST BĂRBAT? Apoi numele, vârsta, înălțimea, greutatea și culoarea părului lui Nick. Plus un număr de contact și promisiunea unei recompense. Se gândește încă la o sumă potrivită când ușa liftului se deschide. O mie de dolari? Cinci mii? Zece mii? Dacă stratagemele astea dau greș, își spune ea, va trece la pasul următor, angajând un detectiv particular. Nu un fost polițist cu autorizație de anchetator, ci un profesionist, un specialist în găsirea celor dispăruți, a celor care s-au evaporat din lume.

La trei minute după ce Eva ajunge la recepție, se întâmplă ceva miraculos. Îi arată fotografia lui Nick recepționerei de serviciu, iar tânăra cu păr blond și dinți albi strălucitori îl recunoaște. Urmează o căutare în arhivă și, chiar și în ritmul de melc al computerelor din 1982, în scurt timp se confirmă că Nick Bowen se cazase la hotel, petrecuse două nopți acolo și dispăruse fără să se mai sinchisească de formalități. Aveau la dosar datele cardului său de credit, dar după ce introduseseră numărul în sistemul American Express, se dovedise că nu mai era valabil. Eva cere să discute cu directorul, ca să plătească datoria lui Nick, iar când ajunge în biroul lui și-i întinde propriul ei card proaspăt validat ca să achite penalitățile, începe să plângă, lăsându-se cu adevărat pradă disperării pentru prima oară de la dispariția soțului ei. Domnul Lloyd Sharkey e descumpănit de acea răbufnire de suferință feminină, dar în stilul lui elegant și onctuos de veteran în industria serviciilor, se oferă s-o ajute pe doamna Bowen cu tot ceea ce-i stă în puteri. După câteva minute, Eva revine la etajul zece și stă de vorbă cu camerista mexicană care făcuse curat în camera 1046. Femeia o informează că de clanța camerei lui Nick fusese atârnat semnul cu NU DERANJAȚI pe toată durata ședерii lui și că nu-l văzuse niciodată. După zece minute, Eva coboară la bucătărie și discută cu Leroy Washington, chelnerul de la room service care-i dusese lui Nick masa de câteva ori. Acesta îl recunoaște pe soțul Evei din fotografie și adaugă că domnul Bowen fusese generos cu bacșișul, chiar dacă nu era prea vorbăreț și părea „preocupat“ de ceva. Eva îl întreabă dacă fusese singur sau cu o femeie. Singur, spune Washington. Dacă nu cumva ținea vreo doamnă ascunsă în baie sau în dulap, continuă el, dar mâncarea era mereu pentru o singură persoană și, din câte putuse observa, se dormise doar pe jumătate de pat.

Acum, că i-a plătit datoria la hotel și e aproape convinsă că nu fugise cu altă femeie, Eva începe să se simtă din nou ca o soție, o soție cu drepturi depline care luptă să-și găsească soțul și să-și salveze căsnicia. Nu mai află nimic nou în urma întrevederilor cu alți angajați de la Hyatt Regency. N-are nici cea mai vagă idee unde s-ar fi putut duce Nick de la hotel și totuși se simte îmbărbătată, ca și cum certitudinea că el fusese acolo, în locul unde se afla ea în acel moment, putea fi interpretată ca un semn că nu ajunsese prea departe — chiar dacă nu era decât o coincidență ambiguă, o congruență spațială fără însemnătate.

Însă în clipa când iese în stradă, se simte din nou copleșită de situația fără rezolvare în care se află. Pentru că nu poate uita că Nick plecase fără un cuvânt — lăsând-o pe ea, lăsându-și serviciul, lăsând în urmă New Yorkul cu totul — și singura explicație care-i vine pe moment este că omul a luat-o razna, pradă vreunei căderi nervoase violente. Oare traiul alături de ea îl făcuse atât de nefericit? Ea să-l fi împins la acel gest radical, să-l fi adus la disperare? Da, își spune în sinea ei, probabil că asta făcuse. Și de parcă n-ar fi fost de-ajuns, mai e și lefter. Un biet suflet pe jumătate nebun rătăcind într-un oraș străin, fără un ban în buzunar. Și asta tot din vina ei, își spune, toată nenorocirea asta e din vina ei.

În aceeași dimineață, în timp ce Eva începe reprizele inutile de anchetă, intrând și ieșind din restaurante și magazine din centrul comercial al orașului, Rose Leightman zboară acasă, la New York. Descuie ușa apartamentului ei din Chelsea la ora unu și primul lucru pe care-l vede e biletul Evei pe prag. Luată prin surprindere, descumpănită de tonul urgent al mesajului, lasă jos valiza fără să se mai încurce cu despachetatul și sună imediat la primul număr dintre cele două trecute pe bilet. În apartamentul din Barrow Street nu răspunde nimeni, dar Rosa lasă un mesaj pe robot, explicând că fusese plecată din oraș și că poate fi găsită din acel moment la numărul de acasă. Apoi sună la biroul Evei. Secretara îi spune că doamna Bowen e plecată cu treburi, dar că urmează să sune mai târziu în acea după-amiază, așa că mesajul va ajunge la ea. Rosa e mută de uimire. Îl întâlnise pe Nick Bowen o singură dată și nu știe nimic despre el. I se păruse că discuția din biroul lui decursese excelent și chiar dacă simțise că o consideră atrăgătoare (i-o citise în ochi, o ghicise din felul în care o privea insistent), comportamentul lui fusese rezervat, de gentleman, chiar puțin distant. Un bărbat mai degrabă dezorientat decât agresiv, își amintește ea, emanând un iz inconfundabil de

tristețe. Însurat, își dă seama acum, deci inaccesibil, scos din discuție. Dar cumva înduioșător, genul înțelegător, cu porniri generoase.

Despachetează și răsfoiește corespondența, după care ascultă mesajele de pe robotul telefonic. S-a făcut aproape ora două și primul lucru care se aude e vocea lui Bowen, făcându-i declarații de dragoste și chemând-o la el în Kansas City. Rosa încremenește, ascultând într-o stare de tulburare copleșitoare. E atât de buimăcită de cuvintele lui Nick încât trebuie să deruleze caseta încă de două ori până la sfârșitul mesajului, ca să fie sigură că a notat corect numărul lui Ed Victory — în ciuda cifrelor care scad într-un diminuendo uniform, făcând ca numărul să fie aproape imposibil de uitat. Îi vine să oprească robotul și să sune imediat în Kansas City, după care hotărăște totuși să treacă prin celelalte paisprezece mesaje, ca să vadă dacă Nick a mai sunat. Mai sunase. Vineri, apoi și sâmbătă. „Sper că nu te-ai speriat de ce ți-am zis zilele trecute", așa începe cel de-al doilea mesaj, „dar am vorbit cât se poate de serios. Nu mai scap de tine. Mă gândesc mereu la tine și, deși pari să-mi spui că nu te interesează — ce altceva să însemne tăcerea ta? —, ți-aș fi recunoscător dacă mi-ai da un telefon. Măcar ca să vorbim despre cartea bunicii tale. Folosește numărul lui Ed, cel pe care ți l-am lăsat mai înainte: 913-765-4321. Apropo, cifrele astea nu sunt întâmplătoare. Ed le-a cerut așa expres. Zice că sunt o metaforă — pentru ce, asta nu știu. Cred că vrea să mă prind singur". Ultimul mesaj e cel mai scurt dintre cele trei, iar în acel moment, Nick e deja pe punctul de a renunța la ea. „Eu sunt", spune el, „mai fac o ultimă încercare. Te rog să mă suni, fie și doar ca să-mi spui că nu vrei să vorbim".

Rosa formează numărul lui Ed Victory, dar nu răspunde nimeni, și după ce-l lasă să sune de peste zece ori, conchide că are un aparat vechi, care nu e dotat cu robot. Fără să stea să analizeze ce simte (nici nu-și dă seama ce simte), Rosa închide telefonul convinsă că are obligația morală de a-l contacta pe Bowen — și asta cât mai repede posibil. Se gândește să trimită o telegramă, dar când sună în Kansas City, la informații despre abonați, și cere adresa lui Ed, operatoarea îi spune că numărul e la secret, ceea ce înseamnă că nu are dreptul să dezvăluie acea informație. Rosa încearcă apoi din nou la biroul Evei, sperând că soția lui Nick a sunat între timp, dar secretara îi spune că n-a primit vești. Întâmplarea face ca Eva să fie atât de absorbită de drama ei din Kansas City, încât să uite să sune la birou cu zilele, iar când o va contacta în sfârșit pe secretară, Rosa însăși va fi plecat,

îndreptându-se spre Kansas City cu un autocar Greyhound. De ce pleacă? Pentru că în acele câteva zile sună la Ed Victory de aproape o sută de ori și nu răspunde nimeni. Pentru că, nemaiavând alte vești de la Nick, s-a convins singură că omul are probleme, poate chiar unele grave, care-i pun în pericol viața. Pentru că e tânără, aventuroasă și nici nu lucrează în acel moment (ca ilustratoare liber-profesionistă, e între proiecte) și poate — asta e simplă speculație — pentru că a cucerit-o ideea că un bărbat pe care nu-l cunoaște mai deloc i-a mărturisit direct că nu-și poate lua gândul de la ea, că a făcut un bărbat să se îndrăgostească de ea la prima vedere.

Dând timpul cu o săptămână înapoi, până miercuri, în după-amiaza când Bowen urcase scările pensiunii lui Ed și primise propunerea de a lucra ca asistent la Oficiul pentru Conservare, am continuat cronica Flitcraftului meu modern...

Ed se încheie la pantaloni, își stinge țigara Pall Mall pe jumătate fumată și-l conduce pe Nick jos, pe scări. Ies în frigul după-amiezii de început de primăvară și merg vreo nouă, zece cvartale, după care fac la stânga, apoi la dreapta, străbătând agale o rețea de străzi în ruină până când ajung la un obor părăsit de lângă râu, granița lichidă care separă partea orașului din Missouri de cea din Kansas. Își continuă drumul până când direct în fața lor apare apa, nu se mai vede nicio clădire și nimic altceva în afară de câteva șine de tren, așezate paralel și care par ieșite din uz, judecând după metalul ruginit și după numeroasele traverse rupte și crăpate, îngrămădite pe pietrișul și pământul din jur. Când cei doi pășesc peste primele șine, dinspre râu suflă un vânt puternic, iar Nick își amintește fără să vrea de vântul care suflase peste străzile New Yorkului în noaptea de luni, chiar înainte ca garguiul să cadă de pe clădire, aproape strivindu-l și omorându-l. Extenuat după lunga lor plimbare și suflând greu, Ed se oprește brusc la a treia serie de șine și arată spre pământ. În pietriș e încastrat un pătrat de lemn nevopsit, ros de vremuri, un fel de trapă sau chepeng care se integrează atât de discret în peisaj, încât Nick se îndoiește că singur l-ar fi observat. Te rog, fii drăguț și ridică tu chestia aia de jos și dă-o deoparte, îi cere Ed. Aș ridica-o eu, dar în ultima vreme m-am rotunjit așa de tare că nu cred că mă mai pot apleca fără să cad grămadă.

Nick execută cererea noului său patron și, după câteva clipe, cei doi bărbați coboară pe o scară de fier fixată pe un perete de ciment. Ajung la capăt după o

coborâre de peste trei metri și jumătate. La lumina care pătrunde prin chepengul deschis de deasupra, Nick vede că se află într-un culoar îngust, în fața unei uși simple din placaj. Nu se vede niciun mâner sau clanță, ci doar un lacăt în partea dreaptă, la nivelul pieptului. Ed scoate o cheie din buzunar și o potrivește în crestătura carcasei. Odată ce mecanismul cu arc se deblochează și lacătul îi cade în palmă, împinge cu degetul mare toarta și trage capătul liber al belciugului prin ochiul încuietorii. Nick observă că e un gest natural, exersat, cu siguranță rodul nenumăratelor incursiuni pe care Ed le făcuse de-a lungul anilor în acea tainiță subterană rece și umedă. Când Ed împinge puțin ușa, care joacă în balamale și se deschide, Nick scrutează întunericul din fața lui, prin care nu vede nimic. Ed îl dă cu blândețe la o parte, pășește peste prag, iar în clipa următoare, Nick aude un întrerupător țăcănind, apoi încă unul, apoi și un al treilea, poate chiar un al patrulea. Mai multe șiruri de lumini fluorescente din tavan se aprind într-o succesiune sacadată de licăriri și oscilații zumzăitoare, iar Nick se pomenește în mijlocul unui depozit spațios, o încăpere fără ferestre de aproximativ cincisprezece pe nouă metri. Rafturi metalice gri umplu întregul spațiu, rânduite cu precizie cât e camera de lungă, toate ajungând până în tavan, care e înalt cam de doi metri și jumătate, trei. Bowen are impresia că a intrat într-un soi de depozit al unei biblioteci secrete, al unei colecții de cărți interzise care nu pot fi încredințate spre lectură decât inițiaților.

Oficiul pentru Conservare Istorică, spune Ed, fluturând scurt din mână. Aruncă o privire. Să nu pui mâna pe nimic, dar uită-te cât vrei.

Cadrul e atât de ciudat, atât de departe de așteptările lui, încât Nick n-are nici cea mai vagă idee ce i se pregătește. O ia pe primul culoar și descoperă că rafturile sunt ticsite de cărți de telefon. Sute, mii de cărți de telefon, aranjate alfabetic pe orașe și dispuse în ordine cronologică. Întâmplător, se află pe rândul cu Baltimore și Boston. Uitându-se la datele de pe cotoarele cataloagelor, observă că cea mai veche dintre cărțile din Baltimore e din 1927. După care urmează câteva goluri, dar începând cu 1946, colecția e completă până în anul curent, 1982. Prima carte din Boston e chiar și mai veche, datând din 1919, dar apoi lipsesc iar câteva volume până în 1946, după care încep să fie reprezentați toți anii. Pe baza acelei dovezi subțiri, Nick deduce că Ed a început colecția în 1946, la un an după ce se terminase cel de-al Doilea Război Mondial, care se întâmpla să fie chiar anul

nașterii lui Bowen. Treizeci și șase de ani dedicați unui demers colosal și aparent lipsit de sens, perfect sincronizat cu durata vieții lui.

Atlanta, Buffalo, Cincinnati, Chicago, Detroit, Houston, Kansas City, Los Angeles, Miami, Minneapolis, cele cinci sectoare ale New Yorkului, Philadelphia, Saint Louis, San Francisco, Seattle — toate metropolele americane sunt prezente, împreună cu zeci de orașe mai mici, districte rurale din Alabama, orașe de suburbie din Connecticut și comunități neîncorporate din Maine. Dar America e doar o parte. Patru dintre cele douăzeci și patru de șiruri duble de biblioteci metalice uriașe sunt dedicate unor orașe și orășele din țări străine. Aceste arhive nu sunt la fel de amănunțite sau complete ca omoloagele lor naționale, dar pe lângă Mexic și Canada sunt reprezentate majoritatea statelor din Europa de vest și de est. Londra, Madrid, Stockholm, Paris, München, Praga, Budapesta. Nick constată cu uluire că Ed a reușit să facă rost chiar și de o carte de telefon din Varșovia anilor 1937-1938: Spis Abonentów Warszawskiej Sieci TELEFONÓW. Luptându-se cu tentația s-o ia de pe raft, îi trece prin minte că aproape toți evreii trecuți în cartea aceea sunt morți de mult — asasinați cu mult înainte ca Ed să se apuce de colecționat.

Turul durează zece, cincisprezece minute, iar Ed se ține după Nick peste tot cu un mic rânjet pe față, savurând uluirea vizitatorului său. Când ajunge la ultimul șir de rafturi din capătul sudic al încăperii, Ed spune în sfârșit: Omul a rămas mască. Se întreabă ce dracu' se întâmplă.

E și ăsta un mod de a descrie situația, răspunde Nick.

Ceva păreri — sau confuzie pe toată linia?

Nu sunt sigur, dar am impresia că pentru tine nu e doar un joc. Măcar atât cred c-am priceput. Nu ești din ăia care colecționează doar de dragul de a colecționa. Capace de la sticle, ambalaje de la țigări, scrumiere de la hoteluri, elefanți de sticlă. Oamenii pierd vremea căutând tot felul de porcării. Dar cărțile astea de telefon nu sunt porcării. Înseamnă ceva pentru tine.

Camera asta cuprinde lumea, răspunde Ed. Cel puțin o parte din ea. Numele viilor și ale morților. Oficiul pentru Conservare Istorică a un sălaș al memoriei, dar și un altar închinat prezentului. Aducând cele două lucruri împreună în același loc, îmi dovedesc mie că omenirea nu e terminată.

Nu cred că înțeleg.

Am văzut sfârșitul tuturor lucrurilor, trăsnitule. Am coborât în măruntaiele iadului și am văzut sfârșitul. Când te întorci dintr-o călătorie ca asta, indiferent câte zile mai ai de trăit, o parte din tine e moartă pentru totdeauna.

Când s-a întâmplat asta?

În aprilie 1945. Unitatea mea a fost în Germania, noi am fost cei care au eliberat Dachau. Treizeci de mii de schelete ambulante. Ai văzut fotografiile, dar fotografiile nu-ți spun cum a fost. Trebuie să te duci acolo și să miroși cu nasul tău, trebuie să fii acolo și să pipăi cu mâinile tale. Oamenii le-au făcut-o altor oameni și încă fără mustrări de conștiință. Ăla a fost sfârșitul omenirii, domnule Pantofi Scumpi. Dumnezeu și-a întors fața de la noi și a părăsit definitiv lumea. Iar eu am fost acolo și am văzut cu ochii mei.

Cât ai stat în lagăr?

Două luni. Eram bucătar, așa că am lucrat la bucătărie. Treaba mea era să fac de mâncare pentru supraviețuitori. Sunt sigur că ai citit povești despre cum unii dintre ei mâncau întruna, nu se puteau opri. Înfometații. Nu se puteau abține, după ce se gândiseră amar de vreme la mâncare. Au mâncat până le-a crăpat stomacul și au murit. Cu sutele. În a doua zi, a venit la mine o femeie cu un bebeluș în brațe. Mi-am dat seama că femeia își pierduse mințile, mi-am dat seama după cum îi jucau ochii în orbite, și era atât de slabă, de subnutrită, că nu înțelegeam cum se mai ține pe picioare. Nu mi-a cerut de mâncare, doar niște lapte pentru bebeluș. Eram gata să-i dau, dar când mi-a întins copilul, am văzut că e mort, murise de câteva zile. Fața îi era stafidită și înnegrită, chiar mai neagră decât fața mea, un flecușteț ușor ca fulgul, numai piele stafidită, puroi uscat și oase care nici nu cântăreau nimic. Femeia cerșea întruna lapte, așa că am turnat puțin pe buzele copilului. Neștiind ce altceva să fac. Am turnat lapte pe buzele copilului mort, apoi femeia l-a luat înapoi — atât de bucuroasă, atât de bucuroasă că a început să fredoneze, aproape să cânte de-a binelea, de fapt, un cântec ca un fel de uguit vesel. Nu știu dacă am văzut vreodată vreo făptură mai fericită decât era ea în acel moment, când a plecat cu copilul mort în brațe, cântând pentru că în sfârșit îi făcuse rost de lapte. Am stat acolo și m-am uitat după ea. A mers poticnit vreo cinci metri, după care au lăsat-o genunchii și până să mă reped și s-o prind, a căzut moartă în noroi. Ăla a fost momentul declanșator pentru mine. Când am văzut-o pe femeia aia murind, am știut că trebuie să fac ceva. Nu puteam

să mă întorc pur și simplu acasă după război și să uit. Trebuia să păstrez acel loc în mintea mea, să mă gândesc la el în fiecare zi cât îmi va fi dat să trăiesc.

Nick tot nu pricepe. Intuiește enormitatea experienței lui Ed, simte compasiune pentru suferința și oroarea care continuă să-l bântuie, dar cum de au luat acele sentimente forma proiectului nebun de a colecționa cărți de telefon, asta îl depășește. Își poate imagina o mie de alte feluri de a transpune experiența lagărului de exterminare într-un demers durabil, de-o viață, dar nu și acea arhivă subterană stranie, plină de nume de oameni din toată lumea. Dar cine e el să judece pasiunea altuia? Bowen are nevoie de o slujbă, compania lui Ed îi face plăcere și e dispus fără discuție să-și petreacă următoarele săptămâni sau luni ajutându-l să-și reorganizeze sistemul de catalogare a cărților, chiar dacă e o muncă nefolositoare. Cei doi bărbați se înțeleg în privința salariului, a programului și așa mai departe, apoi pecetluiesc acordul cu o strângere de mână. Dar Nick se află în situația jenantă de a cere un avans din următoarele salarii. Are nevoie de haine și de un acoperiș deasupra capului, iar cei șaizeci și ceva de dolari din portofel nu acoperă acele cheltuieli. Însă noul său patron e cu un pas înaintea lui. La nici doi kilometri de-aici e un magazin cu haine donate bisericii, spune el, de unde Nick se poate înțoli în acea după-amiază cu doar câțiva dolari. Sigur că nu-s de lux, dar ca să lucreze pentru el îi trebuie haine de lucru, nu costume de birou scumpe. În plus, deja are așa ceva și dacă la un moment dat îi vine cheful să-și ia tălpășița din oraș, n-are decât să și-l tragă la loc pe el.

Această problemă fiind rezolvată, Ed găsește imediat o soluție și pentru problema casei. Spațiul are și o cameră de locuit, îl informează el pe Nick, iar dacă pe Bowen nu-l sperie prea rău perspectiva de a-și petrece nopțile sub pământ, poate rămâne acolo pe gratis. Făcându-i lui Nick semn să-l urmeze, Ed o ia cu mersul lui greoi pe unul dintre culoarele din mijloc, călcând precaut cu gleznele lui umflate și chinuite până când ajunge la peretele cenușiu din beton de pe latura vestică a încăperii. Și eu rămân deseori aici, spune el, scoțând cheile din buzunar. E un loc primitor.

În perete e încastrată o ușă de metal pe care, pentru că are aceeași nuanță de gri ca peretele, Nick nici măcar n-o observase cu câteva minute în urmă, când trecuse pe acolo. La fel ca ușa de lemn din celălalt capăt al camerei, de la intrare, n-are clanță sau mâner și se deschide spre interior când Ed o împinge ușor cu mâna. Da,

e un loc primitor, comentează politicos Nick când intră în cameră, deși i se pare mai degrabă deprimantă, la fel de sărăcăcioasă și de sumar mobilată ca apartamentul lui Ed de la pensiune. Dar are strictul necesar — bineînțeles, în afară de o fereastră, de perspectiva unei priveliști. Pat, masă și scaun, frigider, reșou, veceu, un dulap plin cu alimente la conservă. De fapt, nu e chiar așa de groaznic și, la urma urmei, ce altă soluție are Nick decât să accepte oferta lui Ed? Ed pare mulțumit văzând că Bowen e dispus să stea acolo și, în timp ce încuie ușa și se îndreaptă amândoi spre scara care îi va scoate din nou la suprafață, îi povestește lui Nick că se apucase de construcția camerei în urmă cu douăzeci de ani. În '62 toamna, spune el, în plină criză a rachetelor cubaneze. Credeam că o să dea cu bomba aia mare peste noi și mi-am zis că am nevoie de o ascunzătoare. De un zi-i-pe-nume, te-ai prins tu.

Adăpost antiatomic.

Așa. Deci am spart peretele și am adăugat cămăruța aia. Până să termin, criza a trecut, dar nu se știe niciodată, nu-i așa? Demenții ăștia care conduc lumea sunt în stare de orice.

Auzind cum vorbește Ed, Nick simte un vag fior de neliniște. Nu pentru că nu i-ar împărtăși opinia despre conducătorii lumii, doar că începe să se întrebe dacă nu cumva își unise forțele cu o persoană sărită de pe fix, cu un excentric dezechilibrat sau smintit. Tot ce se poate, își spune în sinea lui, dar Ed Victory e omul pe care destinul i l-a scos în cale, iar dacă ține să rămână fidel principiilor garguiului căzut, atunci trebuie să persiste în direcția în care s-a angajat — la bine și la rău. Altfel, plecarea din New York ar deveni un gest găunos, infantil. Dacă nu poate accepta ce se întâmplă, s-o accepte cu brațele deschise, atunci trebuie să se recunoască învins și să o sune pe nevastă-sa ca s-o anunțe că se întoarce acasă.

În cele din urmă, aceste neliniști se dovedesc a fi nefondate. Zilele trec și, pe măsură ce muncește alături de celălalt bărbat în criptă, sub șinele de cale ferată, cărând cărți de telefon de colo până colo prin cameră, în niște lăzi din lemn de măr pe rotile, Nick descoperă în Ed un tip cu adevărat de nădejde, de cuvânt. Niciodată nu-i cere subalternului său explicații și nici nu i se confesează, iar Nick ajunge să admire acea discreție, mai ales la un guraliv ca Ed, care emană curiozitate față de lume prin toți porii. Ed e atât de elegant în purtări încât de altfel nici nu-l întreabă pe Nick cum îl cheamă. La un moment dat, Bowen îi sugerează șefului

său că-i poate spune Bill, dar înțelegând că e un nume fals, Ed nu se încurcă decât rareori cu el, preferând să i se adreseze angajatului său cu Trăsnitul, New York și Domnul Pantofi Scumpi. Nick e perfect mulțumit de înțelegerea lor. Îmbrăcat în diversele ținute achiziționate de la magazinul cu haine de pomană (cămăși de flanelă, blugi și pantaloni de lucru, șosete albe trei sferturi și bascheți jerpeliți), se gândește la bărbații cărora le aparținuseră inițial ținutele pe care a ajuns să le poarte. Hainele uzate pot proveni din două surse și sunt donate din două motive. Ori persoana își pierde interesul pentru o haină și o dă de pomană, ori persoana moare, iar moștenitorii se descotorosesc de bunurile acesteia în schimbul unei bonificații fiscale prăpădite. Lui Nick îi surâde ideea că umblă îmbrăcat în hainele unui mort. De când nu mai există, i se pare nimerit să arboreze garderoba unui om care nu mai există nici el — ca și cum acea dublă negație ar face ca felul în care-și desființase trecutul să fie și mai categoric, mai durabil.

Cu toate astea, Bowen rămâne vigilent. El și Ed fac pauze dese în timp ce lucrează și de fiecare dată când se întrerup din muncă, Ed conversează cu plăcere, adesea punctându-și observațiile cu câte o gură de bere la doză. Nick află de Wilhamena, prima soție a lui Ed, care într-o dimineață din 1953 o șterse cu un vânzător de spirtoase din Detroit, și de Rochelle, succesoarea ei, care-i făcuse trei fete, iar în 1969 murise de inimă. Bowen îl consideră pe Ed un povestitor captivant, dar are grijă să nu-i adreseze întrebări țintite — ca să nu creeze condițiile pentru a fi descusut la rândul lui. Au căzut de acord tacit să nu-și bage nasul unul în secretele celuilalt și, oricât și-ar dori Nick să afle dacă pe Ed chiar îl cheamă Victory, de pildă, dacă e proprietarul spațiului subteran care găzduiește Oficiul pentru Conservare Istorică sau și l-a însușit pur și simplu, fără știrea autorităților, nu pomenește nimic despre aceste chestiuni și se mulțumește să asculte ceea ce-i oferă Ed de bunăvoie. Mai periculoase sunt momentele când Nick aproape că se dă de gol și, de fiecare dată când i se întâmplă asta, se îndeamnă singur să fie mai atent la ce spune. Într-o după-amiază, povestind despre experiența lui ca soldat în cel de-al Doilea Război Mondial, Ed aduce în discuție numele unui tânăr soldat care se înrolase în regimentul lui la sfârșitul lui ’44, John Trause. Doar optsprezece ani, spune Ed, dar era cel mai isteț și mai sprinten băiat pe care-l cunoscuse. Între timp a devenit scriitor celebru, continuă el, și nu e de mirare, dacă te gândești ce minte brici avea băiatul ăla. Moment în

care Bowen gafează aproape catastrofal. Îl cunosc, spune el, iar când Ed ridică ochii și-l întreabă cum o mai duce John, Nick își șterge imediat urmele clarificându-și comentariul. Nu personal, spune el. Mă refer la cărțile lui, le-am citit, după care o lasă baltă și schimbă subiectul. Dar adevărul e că Nick colaborează cu John, se ocupă de titlurile lui mai vechi. De altfel, nu trecuse nici o lună de când terminase lucrul la o nouă serie de coperte pentru edițiile broșate ale romanelor lui Trause. Îl cunoaște de ani buni și motivul principal pentru care candidase la un post în compania unde e angajat (sau fusese până-n urmă cu câteva zile) fusese că acolo își publica John Trause romanele.

Nick începe să lucreze pentru Ed joi dimineața, iar rearanjarea cărților de telefon e o muncă atât de copleșitoare, colosală în termeni de tonaj — volumul și greutatea a nenumărate volume de mii de pagini care trebuie date jos de pe rafturi, mutate cu căruțul în alte zone din cameră și urcate pe rafturi noi —, ceea ce face progresul lent, mult mai lent decât anticipaseră. Hotărăsc să muncească tot weekendul, iar până miercurea următoare (fix ziua când Eva intră la un xerox ca să conceapă afișul în care anunță dispariția soțului, întâmplător și ziua când Rosa Leightman se întoarce la New York și ascultă mesajele de dragoste neîmpărtășită lăsate de Bowen pe robotul ei telefonic), preocuparea crescândă a lui Nick pentru sănătatea lui Ed se transformă de-a dreptul în îngrijorare. Fostul taximetrist are șaizeci și șapte de ani și un surplus de treizeci de kilograme pe puțin. Fumează trei pachete de țigări fără filtru pe zi și are probleme cu mersul, probleme cu respirația, probleme care se acumulează în toate arterele lui mustind de colesterol. Cum are deja la activ două atacuri de cord, nu e în stare să facă munca pe care el și Nick încearcă s-o ducă la bun sfârșit. Până și ca să urce și să coboare zilnic pe scară trebuie să facă un efort imens de concentrare și voință care-l sleiește în așa hal încât abia mai poate respira când termină de urcat sau de coborât. Nick și-a dat seama de asta de la bun început și l-a încurajat în permanență pe Ed să se așeze și să se odihnească, asigurându-l că se descurcă și singur, dar Ed e un tip încăpățânat, un om cu viziune și, de când visul său de a-și reorganiza muzeul dedicat cărților de telefon a luat-o în sfârșit din loc, ignoră sfatul lui Bowen și sare să ajute ori de câte ori are ocazia. În cele din urmă, miercuri dimineața, situația ia o întorsătură sumbră. Bowen se întoarce din celălalt capăt al camerei, trăgând după el lada din

lemn de măr goală, și-l găsește pe Ed așezat pe podea, rezemat de o bibliotecă. Ține ochii închiși și-și apasă tare inima cu mâna dreaptă.

Te doare-n piept, spune Nick, trăgând concluzia evidentă. Cât de tare?

Lasă-mă puțin, spune Ed. Îmi revin.

Nick refuză însă răspunsul și insistă să-l însoțească pe Ed la urgență la cel mai apropiat spital. După un scurt protest de formă, Ed acceptă.

Trece mai mult de o oră până când se văd amândoi instalați pe bancheta din spate a unui taxi, în drum spre Saint Anselms's Charity Hospital. Mai întâi se confruntă cu efortul de a împinge corpul mare, mătăhălos al lui Ed în sus pe scară și de a-l scoate afară; urmează dificultatea la fel de disperată de a dibui un taxi în acea parte a orașului sinistră și urgisită. Nick aleargă douăzeci de minute ca să găsească un telefon public funcțional, iar când în sfârșit dă peste cineva de la firma de taxiuri Red and White (foștii patroni ai lui Ed), mai durează încă cincisprezece minute până sosește mașina. Nick îi explică șoferului să se îndrepte spre șinele de lângă râu. Îl recuperează pe Ed, care zace pierit, cu dureri mari, printre blocurile de beton (dar conștient încă, suficient de prezent ca să facă poante când îl ajută să se urce în mașină) și pornesc spre spital. Această urgență medicală explică de ce Rosa Leightman nu reușește să dea de Ed la telefon mai târziu în acea zi. Bărbatul cunoscut ca Victory, dar care în permisul de șofer și cardul de sănătate apare cu numele de Johnson, a suferit cel de-al treilea atac de cord din viața lui. Când Rosa sună din apartamentul ei newyorkez, el e deja internat la secția de terapie intensivă de la Saint Anselm's, iar judecând după datele cardiovasculare înscrise pe fișa de la căpătâiul patului, nu se va întoarce prea curând la pensiunea lui. Din acea zi de miercuri și până sâmbătă dimineață, când pleacă spre Kansas City, Rosa continuă să-l sune zi și noapte la toate orele posibile, dar niciodată nu e nimeni care să audă telefonul.

În taxi, în drum spre spital, Ed gândește în perspectivă, pregătindu-se pentru veștile care se anunță a fi proaste, deși își maschează îngrijorarea. Sunt un grăsan, îi spune lui Nick, și grăsanii nu mor niciodată. E o lege a naturii. Lumea ne poate lua la pumni, dar nu simțim nimic. De-aia suntem așa bine căptușiți — ca să fim apărați în momente din astea.

Nick îi spune lui Ed să tacă. Păstrează-ți forțele pentru mai târziu, îi spune el, iar în timp ce Ed luptă să-și stăpânească durerea care-i arde pieptul, întinzându-i-

se în brațul stâng și urcând până la maxilar, gândul îi zboară la Oficiul pentru Conservare Istorică. Probabil că va trebui să stau un timp la spital, spune el, și sufăr când mă gândesc că o să întrerupem munca de care ne-am apucat. Nick îl asigură că e dispus să continue de unul singur și, mișcat de loialitatea asistentului său, Ed închide ochii ca să stăvilească lacrimile care i s-au adunat spontan în ei și-i spune că e băiat bun. Apoi îi cere lui Bowen să-i bage mâna în buzunarul pantalonilor, simțindu-se prea slăbit ca să facă el însuși asta, și să scoată portofelul și cheile. Nick scoate cele două obiecte din buzunarul lui Ed, iar după câteva clipe, Ed îi spune să deschidă portofelul și să ia banii din el. Lasă-mi numai douăzeci de dolari, zice el, și restul ia-i tu — un avans pentru serviciile prestate. Atunci află Nick că pe Ed îl cheamă de fapt Johnson, dar hotărăște pe loc că descoperirea e nesemnificativă și nu comentează. Numără însă banii, peste șase sute de dolari, și-și îndeasă teancul în buzunarul drept din față al propriilor pantaloni. După care, aproape fără să respire, chinuindu-se să vorbească în ciuda durerii, Ed îi ține o litanie în care-i explică la ce folosește fiecare cheie de pe inel: ușa de la intrarea în pensiune, ușa de la camera lui de la etaj, de la cutia lui poștală, de la lacătul de pe ușa din lemn a Oficiului și de la ușa apartamentului subteran. În timp ce Bowen adaugă pe inel și cheia lui de la apartament, Ed îl informează că în acea săptămână așteaptă un transport important de cărți de telefon europene, așa că Nick ar trebui să țină minte să verifice la poștă vineri. Această remarcă e urmată de o lungă tăcere, ca și cum Ed s-ar replia în sine și ar lupta să-și recapete suflul, dar chiar înainte de a ajunge la spital, deschide ochii și-i spune lui Nick că poate sta liniștit în camera de la pensiune în absența lui. După un moment de gândire, Nick refuză oferta. E foarte frumos din partea ta, dar nu-i nevoie să schimbăm nimic, spune el. Sunt mulțumit în văgăuna mea.

Rămâne la spital câteva ore, vrând să se asigure că Ed e în afara pericolului înainte să plece. Ed e programat pentru un triplu bypass în dimineața următoare, iar la ora trei, Nick pleacă de la Saint Anslem's convins că a doua zi după-amiaza, când se va întoarce în vizită, Ed va fi început deja să se refacă complet. Cel puțin așa i-a dat de înțeles cardiologul. Dar în practica medicală nu există certitudini, cu atât mai puțin când e vorba despre bisturie care taie în carnea unor corpuri bolnave, iar joi dimineața, când Edward M. Johnson, mai bine cunoscut sub numele de Ed Victory, își dă ultima suflare pe masa de operație, același cardiolog

care-i oferise lui Nick un prognostic atât de optimist se vede nevoit să admită că se înșelase.

În acel moment, Nick nu se mai află în poziția de a vorbi cu doctorul ca să-l întrebe de ce crăpase prietenul lui. Miercuri, la mai puțin de o oră după ce se întoarce în arhiva subterană, Bowen comite una dintre marile gafe din viața lui, dar, cum presupune că Ed va trăi — și persistă în această presupunere chiar și după moartea șefului său —, habar n-are ce calamitate colosală și-a provocat.

Când coboară scara de la intrarea Oficiului, are în buzunarul drept din față al pantalonilor atât inelul cu chei, cât și banii primiți de la Ed. După ce descuie lacătul de la ușa de lemn, Nick pune cheile în buzunarul stâng al pantalonilor de lucru vechi și uzați, cumpărați de la magazinul caritabil. Întâmplarea face ca buzunarul să aibă o gaură mare, prin care cheile alunecă, o iau în jos pe piciorul lui Nick și aterizează pe podea. El se apleacă și le ridică, dar în loc să le pună la loc în buzunarul drept, le ține în mână, le duce în locul unde-și propune să înceapă lucrul și le lasă pe un raft, în fața unui șir de cărți de telefon — ca să nu-i umfle buzunarul și să-l zgândărească pe picior în timp ce-și vede de cărat și împins, de lăsat pe vine și ridicat în picioare. Sub pământ e un aer deosebit de rece și umed în acea zi. Nick muncește jumătate de oră, sperând că exercițiul fizic îl va încălzi, dar frigul îi pătrunde și mai adânc în oase și în cele din urmă hotărăște să se retragă în apartamentul din fundul încăperii, care e dotat cu un radiator electric portabil. Își amintește de chei, se întoarce în locul unde le lăsase și le ia din nou în mână. Numai că în loc să se ducă direct în apartament, își aduce aminte de cartea de telefon din Varșovia din 1937-1938 care-i atrăsese atenția prima oară când vizitase Oficiul cu Ed. Vrea să se ducă în celălalt capăt al camerei ca s-o caute, cu gândul s-o ia cu el în apartament și s-o examineze cât face pauză. Lasă iarăși cheile pe un raft, doar că de această dată, absorbit de căutarea cărții, uită să le recupereze după ce localizează volumul. În mod normal, n-ar fi fost nicio problemă. Ar fi avut nevoie de chei ca să descuie ușa apartamentului și s-ar fi întors după ele imediat ce și-ar fi dat seama de greșeală. Doar că în acea dimineață, în frenezia stârnită de criza subită a lui Ed, ușa rămăsese deschisă, iar în momentul în care se îndreaptă spre ușă, răsfoind deja cartea de telefon din Varșovia și rememorând câteva dintre poveștile înfiorătoare pe care i le spusese Ed despre 1945, Nick e prea absorbit ca să mai fie atent la ce face. Dacă-și amintește vreo clipă de chei, e

convins că le-a pus în buzunarul drept, așa că intră direct în cameră, aprinde lumina din tavan și închide ușa cu un picior — zăvorându-se deci pe dinăuntru. Ed instalase o încuietoare automată, iar când cineva intră în acea cameră, nu mai poate ieși decât dacă descuie ușa cu cheia.

Crezând că are cheia în buzunar, Nick nu realizează încă ce făcuse. Aprinde radiatorul electric, se așază pe pat și începe să citească mai atent cartea de telefon din Varșovia, aplecându-se cu atenție deplină asupra paginilor ei îngălbenite și fărâmicioase. Trece astfel o oră, iar când Nick se încălzește suficient ca să se întoarcă la treabă, își dă seama în sfârșit de greșeală. Prima lui reacție e să râdă, dar pe măsură ce începe să realizeze cumplita realitate a situației în care singur s-a băgat, se oprește din râs și-și petrece următoarele două ore într-o încercare frenetică de a găsi o cale de scăpare.

Nu e o cameră obișnuită, ci un adăpost antiatomic, iar zidurile cu dublă izolație sunt groase de peste un metru, podeaua de ciment coboară nouăzeci de centimetri sub el, ba chiar și tavanul, care lui Bowen i se pare partea cea mai vulnerabilă, e dintr-o combinație de ipsos și ciment atât de trainică încât e impenetrabilă. Toți cei patru pereți au guri de aerisire în partea de sus, dar după ce Bowen reușește să desprindă unul dintre grilajele din montura metalică fixă, își dă seama că e un spațiu mult prea îngust pentru ca un om să se strecoare pe acolo, chiar și unul mărunțel ca el.

La suprafață, în strălucirea soarelui de după-amiază, soția lui Nick lipește afișe cu fața lui pe toți pereții și pe toate felinarele din centrul orașului Kansas City, iar a doua zi, când locuitorii zonei metropolitane se dau jos din pat și se îndreaptă spre bucătării pentru cafeaua de dimineață, vor descoperi aceeași fotografie la pagina șapte a ziarului de dimineață: „L-AȚI VĂZUT PE ACEST BĂRBAT?“.

Epuizat de la efort, Bowen se așază pe pat și încearcă să reevalueze situația cu calm. În pofida celor întâmplate, hotărăște că n-are motive de panică. Frigiderul și dulapurile gem de alimente, are provizii de apă și bere din abundență, iar în cel mai rău caz, poate rezista două săptămâni relativ confortabil. Dar nu va dura atât, își spune el, nici pe jumătate. Ed va ieși din spital peste doar câteva zile, iar când își va recăpăta mobilitatea suficient ca să coboare iar pe scară, va veni la Oficiu și-l va elibera.

Cum nu are altă soluție, Bowen se resemnează să aibă răbdare până la sfârșitul acelei izolări forțate, sperând că va avea răbdarea și tăria să îndure absurdul necaz. Își petrece timpul citind manuscrisul Nopții oracolului și răsfoind cartea de telefon din Varșovia. Se gândește, visează și face o mie de flotări pe zi. Țese planuri de viitor. Se străduiește să nu se gândească la trecut. Chiar dacă nu crede în Dumnezeu, își spune că Dumnezeu îl pune la încercare — și că trebuie neapărat să-și accepte ghinionul cu grație și stăpânire de sine.

Duminică noaptea, când autocarul Rosei Leightman ajunge în Kansas City, Nick stă în cameră de cinci zile. Salvarea e pe-aproape, își spune el, Ed trebuie să apară din clipă-n clipă, iar la zece minute după ce formulează acel gând, becul din tavan se arde și Nick se pomenește singur în beznă, privind fix la strălucirea portocalie a spirelor radiatorului electric.

Medicii îmi spuseseră că pentru recuperare voi avea nevoie de un program disciplinat și de suficiente ore de somn în fiecare noapte. Nu fusese foarte inteligent din partea mea să lucrez până la trei și jumătate dimineața, dar fusesem prea absorbit de caietul albastru ca să mai am noțiunea timpului, iar la patru fără un sfert, când m-am strecurat în pat lângă Grace, mi-am dat seama că probabil voi plăti un preț pentru că mă abătusem de la regim. Poate să-mi curgă iar sânge din nas, să mi se înmoaie din nou picioarele sau să mă apuce o migrenă lungă și puternică — ceva care promitea să-mi zguduie organismul și să-mi facă ziua următoare deosebit de grea. Totuși, la nouă și jumătate, când am făcut ochi, nu m-am simțit mai rău decât mă simțeam de obicei dimineața, la trezire. Poate că nu odihna e tratamentul, ci munca, mi-am zis. Poate că scrisul e leacul pentru o refacere completă.

După ce duminică îi fusese rău, am presupus că Grace avea să-și ia liber luni, dar când m-am răsucit spre stânga să văd dacă mai doarme, am observat că nu mai e în partea ei de pat. Am căutat-o la baie, dar nu era. Când am intrat în bucătărie, am găsit pe masă un bilet. „Mă simt mult mai bine“, scria ea, „și am plecat la serviciu. Mulțumesc că ai fost așa drăguț cu mine aseară. Ești cel mai drăguț, Sid, Echipa Albastră din cap până-n picioare“. Apoi, după ce se semnase, adăugase un P.S. în josul paginii. „Era să uit. Nu mai avem scotch și diseară aș vrea să

împachetez cadoul pentru ziua tatei, ca să ajungă la el la timp. Poți să cumperi tu azi o rolă, când ieși la plimbare?“

Îmi dădeam seama că e ceva mărunt, dar acea rugăminte părea să simbolizeze tot ce avea Grace mai bun. Lucra ca graficiană la o editură newyorkeză importantă și dacă se găsea ceva din abundență în departamentul ei, acel lucru era scotch-ul. Aproape toți angajații din birourile americane fură de la serviciu. Cohorte de salariați își bagă periodic în buzunar pixuri, creioane, plicuri, agrafe de hârtie, elastice și puțini sunt cei care încearcă o cât de vagă mustrare de conștiință pentru acele furtișaguri meschine. Dar Grace nu era ca ei. N-avea nicio legătură cu teama că va fi prinsă: pur și simplu nu-i trecea niciodată prin cap să-și însușească ceva care să nu fie al ei. Nu din respect față de lege, nu dintr-o corectitudine bățoasă, nu pentru că educația religioasă primită în copilărie ar fi învățat-o să tremure în fața celor zece porunci, ci pentru că noțiunea de furt era străină de conștiința ei de sine, era o trădare a tuturor instinctelor ei legate de felul în care voia să trăiască. Poate că nu-i surâdea conceptul, dar Grace era o membră permanentă, desăvârșită a Echipei Albastre și m-a emoționat că se gândise să redeschidă subiectul în bilețelul ei. Era un alt mod de a-mi spune că-i pare rău pentru mica ei izbucnire de sâmbătă seara, din taxi, un fel de a-și cere scuze discret și cu totul tipic pentru ea. Gracie în câteva cuvinte.

Am înghițit cele patru pastile pe care le luam în fiecare dimineață la micul dejun, am băut niște cafea, am mâncat câteva felii de pâine prăjită, apoi m-am dus la capătul coridorului și am deschis ușa camerei mele de lucru. M-am gândit să continui povestea până la prânz. După care aveam să ies și să trec din nou pe la magazinul lui Chang — nu doar ca să caut scotch pentru Grace, ci și ca să cumpăr caietele portugheze rămase pe stoc. Nu mă mai interesa să fie albastre. Mă mulțumeam și cu unul negru, roșu sau maro, și-mi doream să am cât mai multe la îndemână. Poate nu pentru acel moment, ci ca rezervă pentru proiectele viitoare, și cu cât amânam mai mult să mă întorc la magazinul lui Chang, cu atât riscam să nu le mai găsesc.

Până-n acea clipă, scrisul în caietul albastru îmi adusese numai bucurie, un sentiment de împlinire avântat, maniacal. Cuvintele se revărsaseră din mine de parc-aș fi scris după dictare, transcriind propoziții după o voce care vorbea în limbajul cristalin al viselor, al coșmarurilor și al gândurilor descătușate. Și totuși,

în dimineața de 20 septembrie, la două zile după momentul în cauză, vocea a tăcut brusc. Am deschis caietul și, privind la pagina din fața mea, mi-am dat seama că mă pierdusem, că nu mai știu ce fac. Îl plasasem pe Bowen în cameră. Încuiasem ușa și stinsesem lumina, dar n-aveam nici cea mai vagă idee cum să-l scot de-acolo. Îmi treceau prin cap zeci de soluții, dar toate mi se păreau răsuflate, mecanice, stupide. Fusese o idee irezistibilă pentru mine să-l blochez pe Nick în adăpostul antiatomic subteran — înfricoșătoare și în același timp misterioasă, dincolo de orice explicație rațională — și nu voiam să renunț la ea. Dar odată ce imprimasem poveștii acea direcție, mă abătusem de la premisa inițială a exercițiului. Eroul meu nu mai urma calea lui Flitcraft. Hammett își încheie parabola cu o întorsătură comică reușită, dar concluzia lui, deși are un oarecare iz de inevitabil, e prea cusută cu ață albă pentru gustul meu. După câțiva ani de hoinăreală, Flitcraft eșuează la Spokane și se însoară cu o femeie care e copia aproape perfectă a primei lui soții. Cum îi spune Sam Spade lui Brigid O'Shaughnessy: „Cred că nici măcar nu-și dăduse seama că se reinstalase, în mod firesc, în același făgaș din care fugise când era în Tacoma. Însă asta e partea poveștii care mi-a plăcut întotdeauna. Se obișnuise cu ideea grinzilor care cad, după care nu mai căzuse nicio grindă, așa că se obișnuise cu ideea că nu mai cad". Simpatic, simetric și ironic — dar cam slab față de genul de poveste care mă interesa pe mine. Am rămas la birou mai bine de o oră, cu pixul în mână, dar n-am scris niciun cuvânt. Poate că la asta se referise John când vorbise despre „cruzimea" caietelor portugheze. Zburdai o vreme în ele, înaripat de sentimentul propriei puteri, un Superman al minții gonind pe un cer albastru senin, cu pelerina fluturând în urma ta, după care, pe neașteptate, te prăbușeai la pământ. După atâta entuziasm și iluzii (care merseseră, recunosc, până la a-mi închipui că voi transforma povestea într-un roman, ceea ce m-ar fi adus în poziția de a câștiga niște bani și de a reîncepe să contribui și eu la cheltuielile casei), mă simțeam scârbit, rușinat că mă lăsasem amăgit de cele treizeci și ceva de pagini scrise în grabă, crezând că întorsesem brusc situația în favoarea mea. Nu izbutisem decât să mă încolțesc de unul singur. Poate că exista o ieșire, dar în acel moment n-o vedeam. În acea dimineață nu-l vedeam decât pe omulețul meu ghinionist — cum stă pe întuneric în camera lui subterană și așteaptă să-l salveze cineva.

Era o zi cu vreme caldă, cu o temperatură de peste cincisprezece grade, dar norii reveniseră, iar la unsprezece și jumătate, când am plecat de acasă, ploaia părea iminentă. Cu toate astea, nu m-am obosit să mă întorc sus, după umbrelă. Încă o tură de urcat și coborât scările m-ar fi sleit prea tare, așa că am hotărât să risc, mizând pe posibilitatea ca ploaia să aibă răbdare până mă întorceam eu.

Am luat-o agale pe Court Street, cuprins de o oarecare moleșeală după repriza mea nocturnă de lucru, simțind că-mi dau iar târcoale amețelile și confuzia. Mi-a luat peste cincisprezece minute ca să ajung la cvartalul dintre Carroll și President. Cizmăria era deschisă, așa cum fusese și sâmbătă dimineața, ca și băcănia aflată la două uși mai departe, dar magazinul dintre ele era gol. Cu doar patruzeci și opt de ore în urmă, afacerea lui Chang fusese în plină activitate, cu o vitrină frumos decorată și un stoc generos de articole de papetărie înăuntru, numai că, spre deplina mea uluire, totul dispăruse. Fațada era acoperită de un grilaj cu lacăt, iar când m-am uitat prin orificiile în formă de diamant, am observat un mic anunț scris de mână și lipit în vitrină: „MAGAZIN DE ÎNCHIRIAT. 858-1143".

Eram atât de uimit, că am rămas o vreme acolo, uitându-mă lung la spațiul gol. Oare afacerea mersese atât de prost încât Chang hotărâse impulsiv să tragă obloanele? Să-și fi demontat magazinul într-o izbucnire nebună de tristețe și dezamăgire, mutând întregul inventar într-un singur weekend? Nu părea posibil. Timp de câteva clipe, m-am întrebat dacă nu cumva mi se năzărise vizita de sâmbătă dimineața la Palatul de hârtie sau dacă încurcasem cronologia, adică dacă-mi aminteam ceva care se întâmplase mult mai demult — în urmă nu cu două zile, ci cu două săptămâni sau două luni. Am intrat în băcănie și am vorbit cu bărbatul de la tejghea. Din fericire, și el era la fel de confuz ca mine. Magazinul lui Chang fusese acolo sâmbătă, a zis el, și tot acolo era la șapte seara, când plecase el acasă.

— Tre' să se fi-ntâmplat în noaptea aia, a continuat el, sau poate ieri. Io am fost liber duminică. Vorbește cu Ramón — băiatu' de duminică. Când am ajuns io de dimineață, locu' era deja golit. Ai vrut ciudățenie, amice, na ciudățenie. Zici că-i vreun magician de-ăia, dă din baghetă și puf, chinezu' a dispărut.

Am cumpărat scotch-ul din altă parte, apoi m-am dus până la Landolfi's ca să-mi iau un pachet de țigări (Pall Mall, în onoarea răposatului Ed Victory) și niște ziare ca să le citesc la prânz. La jumătate de cvartal de magazinul de dulciuri era

un mic local, Rita's, micuța cafenea gălăgioasă unde-mi făcusem veacul aproape toată vara. Nu mai trecusem pe-acolo de aproape o lună și am avut o satisfacție când chelnerița și barmanul m-au salutat amândoi cu căldură când am intrat. Nu eram în apele mele și m-a uns pe suflet să văd că nu mă uitaseră. Mi-am comandat sendvișul meu obișnuit cu pâine prăjită și brânză și m-am cufundat în ziare. Mai întâi Times, apoi Daily News pentru sport (duminică, Mets pierduseră ambele reprize dintr-un meci dublu cu echipa Cardinals), iar la sfârșit am răsfoit și Newsday. Deja eram veteran la pierdut vremea și, cum ajunsesem într-un impas cu munca și n-aveam nimic urgent care să mă cheme înapoi acasă, nu m-am grăbit să plec, mai ales că începuse ploaia și-mi fusese prea lene să urc scările ca să-mi iau o umbrelă înainte să ies în oraș.

Dacă n-aș fi zăbovit atât la Rita's, comandând încă un sendviș și a treia cană de cafea, n-aș fi băgat de seamă articolul din colțul de jos al paginii treizeci și șapte din Newsday. Chiar cu o noapte în urmă scrisesem câteva paragrafe despre experiențele lui Ed Victory la Dachau. Chiar dacă Ed era un personaj fictiv, povestea cu laptele și copilul mort era adevărată. Am împrumutat-o dintr-o carte despre al Doilea Război Mondial[12] pe care o citisem la un moment dat și, în timp ce-n urechi îmi răsunau cuvintele lui Ed („Ăla a fost sfârșitul omenirii"), am dat peste o știre scrisă cu stângăcie despre alt copil mort, altă depeșă din măruntaiele iadului. Pot cita articolul cuvânt cu cuvânt, pentru că-l am în față în acest moment. L-am rupt din ziar în acea după-amiază din urmă cu douăzeci de ani și de atunci îl port cu mine în portofel.

SPIS ABONENTÓW WARSZAWSKIEJ SIECI

TELEFONÓW

POLSKIEJ AKCYJNEJ SPÓŁKI TELEFONICZNEJ

ROK 1937/38

07 Biuro Zleceń 07
05 Zegar 05

Numery oznaczone gwiazdką * należy brać ze Spisu Abon. 1936/37 r. do czasu ogłoszenia w gazetach o uruchomieniu centrali w Mokotowie.

11 40 44 **Orlean Ch.**, Karmelicka 29
12 20 51 **Orlean Josef**, m., Muranowska 36
12 08 51 **Orlean Josek**, m., Św. Jerska 9
2 37 68 **Orlean Mieczysław**, m., Chłodna 22
12 07 94 **Orlean Ruta**, m., Gęsia 29
6 18 99 **Orleańska Paulina**, Złota 8
2 06 98 **Orleański D.**, m., Moniuszki 8
8 83 21 **Orleńska O.**, artystka teatr. miejsk., m., Marszałkowska 1
12 61 33 **Orlewicz Stanisław**, dr., płk., Pogonowskiego 42
12 69 99 **Orlewicz Stefan**, m., Pogonowskiego 40
11 91 94 **„Orlę"**, Zjedn. Polsk. Młodzieży Prac., okr. Stoł., Leszno 24
2 14 24 **Orlicki Stanisław**, adwokat, Orla 6
11 77 10 **Orlik Józefa**, m., Babice, parc. 165
10 06 84 **Orlikowscy B-cia**, handel win, wódek i tow kolonj., Ząbkowska 22
6 24 38 **Orlikowska Janina**, m., Alberta 2
9 28 26 **Orlikowski Antoni**, lek. dent., pl. 3-ch Krzyży 8
10 12 19 **Orlikowski Jan**, skł. towarów kolonjalnych, Targowa 54
10 26 02 **Orlikowski Jan**, m., Targowa 19
12 73 03 **Orlikowski Stanisław**, m., Zajączka 24
4 22 70★ **Orliński Bolesław**, m., Racławicka 94
5 85 97 **Orliński Maks**, dr. med., chor. nerw., Wielka 14
8 11 10 **Orliński Tadeusz**, dziennik., Jerozolimska 31
9 96 24 **Orlot Leroch Rudolf**, mjr., Koszykowa 79a
„Orłorog", daw. **Orłowski L., Rogowicz J. i S-ka, Sp. z o. o., fabr. izol. kork.. bud. wodochr., bituminy, asfaltów**
9 81 23 — wydz. techn., pl. 3-ch Krzyży 13
— „ — — (dod.) gab. inż. J. Rogowicza
— „ — — (dod.) biuro i buchalterja
5 05 59 — fabryka, Bema 53
8 07 66 **Orłow Grzegorz**, m., Mokotowska 7
7 01 69 **Orłów Ludwik**, przeds. rob. budowl., Buska 9
11 52 63 **Orłow P. A.**, sprzed. lamp i przyb. gazowych, Zamenhofa 26
4 19 01★ **Orłowscy Janina i Stefan**, m., Wejnerta 19
8 80 57 **Orłowska Halina**, m., Polna 72
3 16 29 **Orłowska Lilla**, Kopernika 12
4 28 36★ **Orłowska Marja**, kawiarnia, Rakowiecka 9
12 52 54 **Orłowska Marja**, m., Cegłowska 14
9 27 63 **Orłowska-Czerwińska Sława**, artystka Opery, Wspólna 37
3 19 47 **Orłowska Stefanja**, mag. kapeluszy damsk., Chmielna 4
9 40 41 **Orłowska-Świostek Zofja**, lek. dent., Wspólna 63
8 61 75 **Orłowska Zofja**, m., Al. 3 Maja 5
6 88 98 **Orłowski Adam**, inspektor skarb., Chłodna 52
8 16 66 **Orłowski Edward**, dr. med., Hoża 15
2 47 59 **Orłowski Feliks**, szofer, Elektryczna 1
11 06 01 **Orłowski Izrael**, m., Gęsia 20
8 53 04 **Orłowski Jan**, m., 6-go Sierpnia 18
5 98 63 **Orłowski Juljan**, Sienna 24
2 57 24 **Orłowski M.**, handel win i tow. kolonj., Marjensztat 7
5 24 65 **Orłowski Maksymiljan**, dr. med., rentgenolog, Graniczna 6

11 69 91 „ „
12 61 62 **Orth Anna**, „
Orthwein, Karasi
5 01 58 — dyrektor,
— „ — — (dod.) mi
2 63 45 **Ortman Stefa**
2 10 21 **„Ortopedja"**,
11 56 93 **„Ortozan"**, f
8 75 14 **Ortwein Edwa**
2 22 30 **„Orwil"**, Sp.
5 86 86 „ „
9 39 69 **„Oryginalna**
9 55 89 **Orynowski W**
8 14 23 **Orynżyna Jan**
7 10 92 **Orzażewski E**
10 17 29 **Orzażewski K**
8 16 19 **Orzażewski R**
11 69 79 **Orzech J. B.**,
9 98 19 **Orzech L.**, d
2 16 01 **Orzech M.**,
5 33 43 **Orzech Maury**
12 13 01 **Orzech Moric**
5 38 00 **Orzech Paweł**
11 84 29 **Orzech Pinku**
6 59 39 **Orzech Szymo**
2 16 01 **Orzechowa N**
6 44 22 „
9 42 28 **Orzechowska**
2 63 15 **Orzechowska**
9 71 24 **Orzechowska**
8 32 16 **Orzechowska**
10 17 31 **Orzechowska**
8 93 81 **Orzechowska**
4 08 59★ **Orzechowska**
8 84 02 **Orzechowski**
6 50 92 **Orzechowski**
5 36 59 **Orzechowski**
12 74 22 **Orzechowski**
6 35 30 **Orzechowski**
5 83 80 **Orzechowski**
5 04 72 **Orzechowski**
5 30 09 **Orzechowski**
9 66 51 **Orzechowski**
4 35 24★ **Orzechowski**
12 52 55 **Orzechowski**
4 32 85★ **Orzechowski**
5 83 22 **Orzechowski**
12 58 23 **Orzechowski**
2 76 02 **Orzechowski**
2 04 23 **Orzechowski**
11 41 31 **Orzelski Marj**
6 77 66 **„Orzeł"**, zob.

NAȘTERE ÎN TOALETĂ
COPIL ARUNCAT LA GUNOI

O femeie de 22 de ani, cunoscută ca prostituată, a născut într-o toaletă dintr-un complex de locuințe de închiriat, drogată cu cocaină, apoi a aruncat copilul mort afară, într-un tomberon, au anunțat ieri forțele de poliție.

După spusele poliției, femeia a întreținut relații sexuale cu un client în jur de ora 1 noaptea, după care a ieșit din camera din Cyrus Pl. nr. 450 pe care o împărțiseră și s-a dus la toaletă să fumeze cocaină. În timp ce stătea pe veceu, femeia „a simțit că i se rupe apa, că iese ceva din ea", a declarat sergentul Michael Ryan.

Poliția a mai spus că femeia — cu mințile rătăcite de la cocaină — probabil că nu și-a dat seama că născuse.

După douăzeci de minute, femeia a observat copilul mort în toaletă, l-a înfășurat într-un prosop și l-a aruncat într-un tomberon. Apoi s-a întors la clientul ei și a continuat partida de sex, a precizat Ryan. Dar la scurt timp a izbucnit o ceartă din cauza tarifului, femeia înjunghiindu-și clientul în piept în jurul orei 1:15, după spusele poliției.

Poliția spune că femeia, identificată ca fiind Kisha White, a fugit în apartamentul ei de pe 188th Street. Mai târziu, White s-a întors la tomberon și și-a recuperat copilul. Numai că a fost văzută de un vecin care a anunțat poliția.

Când am terminat de parcurs pentru prima oară articolul, mi-am zis: „Asta-i cea mai oribilă poveste pe care am citit-o vreodată". Mi-a fost destul de greu să asimilez informația despre copil, dar când am ajuns la incidentul cu înjunghierea din al patrulea paragraf, am înțeles că citesc o relatare despre sfârșitul omenirii, că acea cameră din Bronx era exact locul de pe pământ unde viața omului își pierduse noima. M-am oprit câteva momente, încercând să-mi trag sufletul, să-mi stăpânesc tremuratul, apoi am recitit articolul. De data asta, ochii mi s-au umplut de lacrimi. Lacrimile au venit atât de brusc, de neașteptat, încât mi-am acoperit imediat fața cu mâinile, ca să mă asigur că nu le văzuse nimeni. Dacă localul n-ar fi fost ticsit de clienți, poate c-aș fi hohotit de-a binelea. N-am ajuns chiar până acolo, dar m-am încordat din toate puterile ca să mă abțin.

M-am dus acasă prin ploaie. După ce m-am dezbrăcat de hainele ude și mi-am pus unele uscate, am intrat în camera mea de lucru, m-am așezat la birou și am deschis caietul albastru. Nu la povestea la care scrisesem până atunci, ci la ultima

pagină, la interiorul coperții a patra. Articolul răscolise atâtea lucruri în mine, încât simțeam nevoia să scriu un fel de replică la el, să atac frontal suferința pe care o pricinuise. Am lucrat cam jumătate de oră, scriind în caiet invers, începând cu pagina nouăzeci și șase, continuând cu pagina nouăzeci și cinci și așa mai departe. Când mi-am terminat mica tiradă, am închis caietul, m-am ridicat de la birou și am luat-o pe coridor spre bucătărie. Mi-am turnat un pahar cu suc de portocale și, în timp ce puneam cutia înapoi în frigider, am aruncat întâmplător o privire spre telefon, care era așezat pe o măsuță în colțul camerei.

Spre mirarea mea, luminița robotului clipea. Când m-am întors după masa de prânz de la Rita's, nu aveam niciun mesaj și între timp apăruseră două. Ciudat. Poate neimportant, dar ciudat. Pentru că adevărul era că nu auzisem să fi sunat telefonul. Să fi fost atât de absorbit de ce făceam încât să nu fi procesat sunetul? Poate. Dar dacă fusese așa, atunci era o premieră pentru mine. Telefonul nostru se auzea deosebit de tare, iar sunetul traversa întotdeauna holul, ajungând până-n camera mea de lucru — chiar și cu ușa închisă.

Primul mesaj era de la Grace. Avea un deadline presant și n-avea să poată pleca de la birou înainte de șapte și jumătate sau opt. Dacă mi-era foame, îmi spunea, mai bine mă așez la masă fără ea, iar ea o să-și încălzească resturile când o să se întoarcă acasă.

Al doilea mesaj era de la agenta mea, Mary Sklarr. Se părea că tocmai o sunase cineva din Los Angeles, ca s-o întrebe dacă mă interesa să mai scriu un scenariu, și voia s-o sun ca să-mi dea toate amănuntele.[13] Am sunat-o, dar a durat ceva până a ajuns la subiect.

Ca toți apropiații mei, Mary a deschis discuția întrebându-mă de sănătate. Cu toții îmi puseseră cruce și chiar dacă ieșisem din spital de patru luni, tot nu le venea să creadă că trăiesc, că nu mă îngropaseră în vreun cimitir încă de la începutul anului.

— Super-extra, am zis. Mă mai ia din când în când câte o moleșeală și câte o sfârșeală, dar în general sunt bine. Din ce în ce mai bine de la o săptămână la alta.

— Umblă zvonul că te-ai apucat de scris ceva. Adevărat sau fals?

— Cine ți-a zis asta?

— John Trause. A sunat de dimineață și a venit vorba de tine.

— E adevărat. Dar încă nu știu încotro o să mă ducă. Poate n-o să iasă nimic.

— Ba să sperăm că o să iasă. Le-am spus tipilor cu filmul că te-ai apucat de un nou roman și probabil că n-o să te intereseze.

— Dar mă interesează. Chiar foarte mult. Mai ales dacă e vorba de bani adevărați.

— Cincizeci de mii de dolari.

— Doamne sfinte! Cu cincizeci de mii de dolari, Grace și cu mine am putea dormi liniștiți.

— E un proiect stupid, Sid. Nu-i deloc genul tău. Science-fiction.

— Aha. Am înțeles. Nu-i chiar domeniul meu, nu? Dar de fapt e știință fictivă sau ficțiune științifică?

— E vreo diferență?

— Nu știu.

— Vor să facă un remake după Mașina timpului.

— H.G. Wells?

— Exact. În regia lui Bobby Hunter.

— Tipul care face filmele alea de acțiune cu buget mare? Ce știe el despre mine?

— E fan. Cică ți-a citit toate cărțile și i-a plăcut mult filmul după Tabula Rasa.

— Presupun c-ar trebui să mă simt flatat. Dar tot nu mă prind. De ce eu? Adică de ce eu pentru chestia asta?

— Stai liniștit, Sid. Îi sun înapoi și le spun că nu.

— Mai întâi lasă-mi câteva zile de gândire. O să citesc cartea, să vedem ce se întâmplă. Nu se știe niciodată. Poate-mi vine o idee interesantă.

— Bine, tu ești șeful. Le spun că te gândești. Fără promisiuni, doar că vrei să cântărești lucrurile înainte de a lua o decizie.

— Sunt convins că trebuie să am cartea prin casă. O ediție veche, broșată, pe care mi-am cumpărat-o când eram în liceu. Mă apuc acum de ea și te sun eu într-o zi, două.

Volumul broșat costase treizeci și cinci de cenți în 1961 și cuprindea două romane de început ale lui Wells, Mașina timpului și Războiul lumilor. Mașina timpului avea sub o sută de pagini și nu mi-a luat mult mai mult de-o oră ca s-o termin. A fost o dezamăgire totală — un text prost, scris slab, critică socială

pozând într-o poveste de aventuri și ratând ambele scopuri. Părea imposibil ca cineva să vrea să adapteze cartea așa cum era. Exista deja o astfel de versiune, iar dacă tipul ăsta, Bobby Hunter, îmi cunoștea atât de bine opera pe cât pretindea, atunci cu siguranță voia să duc povestea în altă direcție, să mă distanțez de carte și să găsesc un mod de a împrospăta materialul. Altfel de ce mi-ar fi propus mie? Erau sute de scenariști profesioniști mai experimentați decât mine. Oricare dintre ei ar fi putut transpune romanul lui Wells într-un scenariu acceptabil — care bănuiesc că ar ieșit cam la fel ca filmul pe care-l văzusem eu în copilărie, cu Rod Taylor și Yvette Mimieux, dar cu efecte speciale mai spectaculoase.

Singurul lucru care m-a captivat în carte a fost conceptul din substrat, însăși noțiunea de călătorie în timp. Totuși, în opinia mea, Wells o dă în bară și cu asta. Își trimite eroul în viitor, dar cu cât mă gândeam mai mult, cu atât eram mai convins că cei mai mulți dintre noi am prefera să vizităm trecutul. Povestea lui Trause despre cumnatul lui și proiectorul 3D ilustra bine puterea pe care o exercită morții asupra noastră. Dacă aș fi avut de ales să călătoresc înainte sau înapoi, eu unul n-aș fi ezitat. Mi-ar fi plăcut mult mai mult să mă aflu printre cei plecați dintre noi decât printre cei nenăscuți. Cu atâtea enigme istorice de rezolvat, cum să nu fii curios cum arăta lumea în Atena lui Socrate, să zicem, sau în Virginia lui Thomas Jefferson? Sau, asemeni cumnatului lui Trause, cum să reziști impulsului de a revedea oameni pe care i-ai pierdut? Să-i vezi pe mama și tatăl tău în ziua când s-au cunoscut, de pildă, sau să vorbești cu bunicii tăi pe când erau copii mici. Ar refuza cineva această șansă în schimbul unui crâmpei dintr-un viitor necunoscut și incomprehensibil? În Noaptea oracolului, Lemuel Flagg vede viitorul și asta îl distruge. Nu vrem să știm când vom muri sau când ne vor trăda oamenii dragi. Dar tânjim să-i cunoaștem pe morți înainte să fi murit, să-i descoperim ca ființe vii.

Înțelegeam că Wells avea nevoie să-și trimită personajul înainte în timp ca să scoată în evidență nedreptățile sistemului clasist englez, care puteau fi exagerate până la un nivel catastrofal prin plasarea în viitor, dar chiar dacă-i recunoșteam acest drept, cartea mai avea o problemă, una mai gravă. Dacă un bărbat care locuiește în Londra sfârșitului de secol nouăsprezece poate inventa o mașină a timpului, atunci e logic ca și ceilalți oameni din viitor să poată face același lucru. Dacă nu singuri, atunci cu ajutorul călătorului în timp. Iar dacă oamenii din

generațiile viitoare ar putea călători înainte și înapoi prin epoci și veacuri, atunci atât trecutul, cât și viitorul ar fi doldora de oameni care nu aparțin vremurilor pe care le vizitează. Până la urmă, toate epocile ar fi pângărite, înțesate de intruși și turiști din alte vremuri, și odată ce oamenii din viitor ar începe să influențeze evenimente din trecut, iar cei din trecut ar începe să influențeze evenimente din viitor, natura timpului s-ar modifica. În loc să fie o progresie continuă de momente discrete care să înainteze pas cu pas într-o singură direcție, ar degenera într-o mare nebuloasă sincronă. Mai simplu spus, dacă o singură persoană ar începe să călătorească în timp, timpul așa cum îl cunoaștem noi ar fi anihilat.

Și totuși, cincizeci de mii de dolari erau bani serioși și n-aveam de gând să mă împiedic de câteva erori logice. Am lăsat jos cartea și am început să mă plimb prin casă, intrând și ieșind din camere, parcurgând titlurile cărților de pe rafturi, dând la o parte draperia și uitându-mă pe fereastră în jos la strada udă, fără să fac nimic timp de mai multe ore. La ora șapte m-am dus la bucătărie ca să fac ceva de mâncare până se întorcea Grace din Manhattan. Omletă cu ciuperci, salată verde, cartofi fierți și broccoli. Talentele mele culinare erau limitate, dar lucrasem pe vremuri ca ajutor de bucătar și mă pricepeam oarecum să încropesc mese frugale, simple. Am început prin a curăța cartofii și, în timp ce tăiam cojile deasupra unei pungi din hârtie maro, mi-a venit în sfârșit o idee de scenariu. Era doar un început, cu multe stângăcii și o grămadă de amănunte de adăugat mai târziu, dar îl găseam mulțumitor. Nu pentru că mi se părea bun, ci pentru că bănuiam că ar putea fi potrivit pentru Bobby Hunter — iar opinia lui era singura importantă.

Am hotărât că voi avea doi călători în timp, un bărbat din trecut și o femeie din viitor. Acțiunea sare de la unul la altul până când pornesc amândoi la drum, pentru ca după cam o treime din film să se întâlnească în prezent. Încă nu știam ce nume să le dau, așa că le-am spus temporar Jack și Jill.

Jack seamănă cu eroul din cartea lui Wells — doar că e american, nu britanic. Suntem în 1895 și el trăiește la o fermă din Texas, are douăzeci și opt de ani și e fiul unui răposat baron al vitelor. Stăpân pe averea lui, neinteresat să preia afacerea tatălui, lasă administrarea fermei în grija mamei și a surorii mai mari și se consacră cercetării și experimentelor științifice. După doi ani de muncă neobosită și eșecuri, reușește să construiască o mașină a timpului. Pornește în prima lui călătorie. Nu o mie de ani în viitor, cum face personajul wellsian, ci doar șaizeci și

opt de ani, coborând din invenția lui strălucitoare într-o zi însorită și răcoroasă de la sfârșitul lui noiembrie 1963.

Jill aparține lumii de la jumătatea secolului douăzeci și doi. La vremea respectivă, călătoria în timp nu mai are secrete pentru oameni, dar e practicată rareori, fiind supusă unor restricții stricte. Înțelegându-i potențialul disruptiv și catastrofal, guvernul permite fiecărei persoane o singură călătorie în timpul vieții sale. Nu pentru plăcerea de a vizita alte momente istorice, ci ca ritual inițiatic de maturizare. Se întâmplă când împlinești douăzeci de ani. Ți se organizează o festivitate, iar în aceeași noapte ești trimis în trecut, să călătorești prin lume un an și să-i observi pe strămoșii tăi. Începi cu două sute de ani înainte să te naști, în urmă cu aproximativ șapte generații, și de-acolo o iei binișor spre casă, spre prezent. Scopul acestei exediții este să înveți modestia și compasiunea, toleranța față de semeni. Odată cu sutele de înaintași pe care-i întâlnești în călătorie, va defila prin fața ta toată pleiada de posibilități omenești, vor ieși toate numerele de la loteria genetică. Călătorul va înțelege că se trage dintr-un imens cazan de contradicții și că printre înaintașii săi sunt cerșetori și nebuni, sfinți și eroi, schilozi și frumoși, suflete miloase și criminali violenți, altruiști și hoți. Prin expunerea la atâtea vieți într-un timp atât de scurt, capeți o perspectivă nouă despre tine și locul tău în lume. Te vezi ca parte din ceva mai mare decât tine, ca individ distinct, o ființă fără precedent, care are propriul viitor de neînlocuit. Înțelegi, în sfârșit, că ești singurul responsabil de ceea ce faci din tine.

Există unele reguli valabile pe toată durata călătoriei. Nu ai voie să-ți dezvălui adevărata identitate; nu ai voie să influențezi acțiunile nimănui; nu ai voie să lași pe nimeni în mașina ta. Cine încalcă oricare dintre aceste reguli va fi alungat din prezentul său și va trăi toată viața în exil.

Povestea lui Jill începe în dimineața zilei când împlinește douăzeci de ani. După ce se termină petrecerea, își ia rămas-bun de la părinți și prieteni și se instalează în mașina timpului pusă la dispoziție de guvern. Are la ea o lungă listă cu nume, un dosar cu strămoșii pe care-i va întâlni în călătorie. Cadranul din panoul de control arată 20 noiembrie 1963, cu fix două sute de ani înainte de nașterea ei. Cercetează pentru ultima oară documentele, apoi le bagă în buzunar și pornește motorul mașinii. După zece secunde, în timp ce prietenii și familia își iau la revedere înlăcrimați, mașina se face nevăzută și Jill pornește la drum.

Mașina lui Jack s-a oprit pe un câmp de la periferia Dallas-ului. E 27 noiembrie, la cinci zile după asasinarea lui Kennedy, iar Oswald e deja mort, împușcat de Jack Ruby pe un coridor din subsolul primăriei. Sosit abia de șase ore, Jack a citit suficiente ziare și a ascultat destule transmisiuni radio și TV ca să înțeleagă că nimerise în toiul unei tragedii naționale. Asistase și el la asasinarea unui președinte (Garfield, în 1881) și are amintiri dureroase despre trauma și haosul iscate. Stă în cumpănă câteva zile, întrebându-se dacă are dreptul moral să schimbe faptele istorice și până la urmă hotărăște că da. Va acționa pentru binele țării lui; va face tot posibilul ca să-i salveze viața lui Kennedy. Se întoarce pe câmp, la mașinăria timpului, potrivește cronometrul la 20 noiembrie și călătorește nouă zile în trecut. Ieșind din cabina vehiculului, se pomenește la nici trei metri de altă mașinărie a timpului — o variantă elegantă, de secol douăzeci și doi, a mașinăriei sale. Din care coboară Jill, cam năucă și răvășită. Când îl vede pe Jack stând acolo și privind-o total stupefiat, se caută în buzunar și scoate lista cu nume. Mă scuzați, domnule, zice ea, dar mă întrebam dacă nu cumva știți unde-aș putea găsi un om pe nume Lee Harvey Oswald.

Nu ajunsesem mai departe cu detaliile. Știam că Jack și Jill trebuie să se îndrăgostească (până la urmă, era vorba despre Hollywood) și știam că Jack trebuie s-o convingă la un moment dat pe Jill să-l ajute să împiedice asasinarea lui Kennedy de către Oswald — chiar și cu riscul de a face din ea o proscrisă care nu se va mai putea întoarce în epoca ei. Aveau să-l atace prin surprindere pe Oswald în dimineața zilei de 22, chiar când intra înarmat în Depozitul de Carte Școlară din Texas, să-l lege și să-l țină ostatic câteva ore. Și totuși, în pofida eforturilor lor, n-avea să se schimbe nimic. Kennedy tot avea să fie împușcat mortal, iar în istoria Americii n-avea să se modifice nici măcar o virgulă. Oswald spusese adevărul când susținuse că e un țap ispășitor. Că trăsese sau nu asupra președintelui, nu fusese singurul țintaș implicat în complot.

Cum Jill nu mai poate pleca acasă, iar Jack o iubește și nu poate accepta s-o abandoneze, hotărăște să rămână împreună cu ea în 1963. În scena finală a filmului, își distrug mașinile timpului și le îngroapă pe câmp. Apoi, în timp ce soarele răsare în fața lor, pășesc spre dimineața de 23 noiembrie, doi tineri care au renunțat la trecut, pregătindu-se să înfrunte împreună viitorul.

Era, desigur, o mare porcărie, o aberație fantezistă de cea mai joasă speță, dar mie mi se părea că are potențial pentru film și ăsta era singurul meu scop: să produc ceva care să corespundă formulei dorite de ei. Nu era prostituție, ci mai degrabă un aranjament financiar și nu mă jenam deloc să lucrez la comandă ca să fac rost de banii de care aveam atâta nevoie. Avusesem o zi grea, începând cu eșecul de a duce mai departe povestea la care lucram, la care se adăugaseră șocul de a descoperi că magazinul lui Chang dăduse faliment, apoi îngrozitorul articol de ziar pe care-l citisem la prânz. Gândindu-mă la Mașina timpului, avusesem măcar parte de o distracție inofensivă, așa că la opt și jumătate, când Grace a intrat pe ușă, eram relativ binedispus. Masa era pregătită, o sticlă de vin alb se răcea la frigider, iar omleta era gata de turnat în tigaie. Ea a părut puțin mirată că o așteptasem, dar n-a comentat. Părea extenuată, avea cearcăne la ochi și o oarecare încetineală în mișcări. După ce am ajutat-o să se dezbrace de haină, am condus-o imediat la bucătărie și am așezat-o la masă.

— Mănâncă, am zis. Probabil că mori de foame.

I-am pus în față pâine și un bol de salată, apoi m-am dus la aragaz să mă apuc de omletă.

M-a lăudat pentru mâncare, dar altfel nu prea a vorbit la masă. M-am bucurat că avea din nou poftă de mâncare, dar în același timp părea să fie cu mintea în altă parte, mai puțin prezentă ca de obicei. Când i-am povestit despre expediția mea în căutarea scotch-ului și despre misterioasa închidere a magazinului lui Chang, n-a părut prea atentă. I-aș fi spus de propunerea cu scenariul, dar nu părea să fie momentul potrivit. Poate după cină, mi-am zis, dar când m-am ridicat în picioare, pregătindu-mă să strâng masa, ea s-a uitat la mine și a zis:

— Cred că sunt însărcinată, Sid.

Trântise vestea atât de brusc, încât n-am știut ce altceva să fac decât să mă așez la loc pe scaun.

— Au trecut aproape șase săptămâni de când nu mi-a mai venit ciclul. Și știi că-mi vine la fix. Și ieri am vomitat o grămadă. Ce altceva să fie?

— Nu pari prea încântată de idee, am spus într-un sfârșit.

— Nu știu ce simt. Mereu am zis c-o să facem copii, dar ăsta pare cel mai prost moment posibil.

— Nu neapărat. Dacă testul iese pozitiv, găsim noi o soluție. Așa face toată lumea. Nu suntem proști, Grace. Găsim noi o soluție.

— Apartamentul e prea mic, n-avem deloc bani, iar eu n-aș mai putea lucra vreo trei, patru luni. Dacă tu ai fi refăcut cu totul, n-ar conta nimic din toate astea. Dar mai ai până acolo.

— Doar te-am lăsat gravidă, nu? Cine-a zis că mai am până acolo? Oricum, instalația îmi funcționează.

Grace a zâmbit.

— Deci tu votezi „da".

— Normal că da.

— Deci avem un „da" și un „nu". Cum facem acum?

— Doar nu vorbești serios.

— La ce te referi?

— La avort. Nu te gândești să-l dai afară, nu?

— Nu știu. E o idee oribilă, dar poate că-i mai bine să lăsăm copiii pe mai încolo.

— Oamenii căsătoriți nu-și omoară copiii. Asta dacă se iubesc.

— E groaznic ce-ai spus, Sidney. Nu-mi place.

— Azi-noapte ai spus „Numai să mă iubești mai departe și totul se va aranja". Asta încerc să fac. Să te iubesc și să am grijă de tine.

— Aici nu e vorba despre iubire. Ci să încercăm să facem ce-i mai bine pentru noi amândoi.

— Știi deja, nu?

— Ce să știu?

— Că ești gravidă. Nu bănuiești c-ai putea fi gravidă. Ai aflat deja. Când ai făcut testul?

Pentru prima oară de când o cunoșteam, Grace mi-a întors spatele când a răspuns — neputând să mă privească în ochi, adresându-se peretelui. O prinsesem cu minciuna, o umilință aproape de nerăbdat pentru ea.

— Duminică dimineața, a zis ea.

Vorbea aproape în șoaptă, abia i se auzea vocea.

— De ce nu mi-ai spus atunci?

— N-am putut.

— N-ai putut?

— Eram prea zdruncinată. Nu voiam să accept și aveam nevoie de timp ca să diger vestea. Îmi pare rău, Sid. Îmi pare foarte rău.

Am continuat discuția încă două ore, iar în cele din urmă i-am înfrânt rezistența, am bătut-o la cap până când a cedat și a promis că va păstra copilul. Era, probabil, cea mai gravă încleștare prin care trecuserăm împreună. Din toate considerentele practice, Grace avea dreptate să șovăie în privința sarcinii, dar tocmai caracterul rațional al îndoielilor ei părea să fi zgândărit o frică morbidă, irațională înăuntrul meu, așa că am tot asaltat-o cu argumente îngrozitor de emoționale, care nu prea aveau noimă. Când am ajuns la capitolul bani, am pomenit și de scenariu, și de povestea pe care o schițasem în caietul albastru, fără să menționez că primul proiect era doar o tentativă nesigură, o promisiune cât se poate de vagă a unui viitor contract, și că al doilea proiect se împotmolise deja. Dacă nu se concretiza niciunul dintre ele, am zis, eram gata să-mi caut un post de profesor la toate departamentele de scriere creativă din America, iar dacă nici acolo nu găseam nimic, aveam să mă întorc să predau istorie la liceu, deși știam foarte bine că n-aveam încă rezistența fizică pentru o slujbă normală. Cu alte cuvinte, am mințit-o. Singurul meu scop era s-o conving să nu avorteze și eram gata să recurg la orice tertip murdar care să-mi susțină argumentația. Întrebarea era de ce. Chiar în timp ce o bombardam cu nesfârșitele mele justificări și o retorică de o eficiență brutală, demolându-i pe rând afirmațiile calme, perfect raționale, mă întrebam de ce lupt cu atâta înverșunare. În fond, nu eram deloc sigur că sunt pregătit să devin tată și știam că Grace are dreptate să susțină că e un moment nepotrivit, că nu e cazul să ne gândim la copii până nu-mi revin pe deplin. Abia după câteva luni mi-am dat seama ce urmărisem, de fapt, în seara aceea. Nu era vorba despre copil, ci despre mine. Încă de când o cunoscusem pe Grace, trăisem cu spaima cruntă că o voi pierde. O pierdusem o dată înainte să ne căsătorim, iar după ce mă îmbolnăvisem și devenisem pe jumătate invalid, mă lăsasem treptat pradă unui soi de disperare terminală — o convingere secretă că i-ar fi mai bine fără mine. Dacă făceam un copil împreună, aveam să scap de anxietate, iar ea n-avea să-și mai dorească s-o șteargă. Și invers, faptul că ea argumenta împotriva copilului era un semn că vrea să evadeze, că începuse deja să se îndepărteze de mine. Asta cred că explică de ce m-am ambalat așa în acea

noapte, de ce m-am apărat cu cruzimea unui avocat fără scrupule, coborându-mă până la a scoate din portofel scârbosul articol de ziar și a insista pe lângă ea să-l citească. NAȘTERE ÎN TOALETĂ, COPIL ARUNCAT LA GUNOI. Când a ajuns la sfârșitul articolului, Grace a ridicat ochii înlăcrimați la mine și mi-a zis:

— Nu e corect, Sidney. Ce legătură are acest... acest coșmar... cu noi doi? Mă iei cu bebeluși morți la Dachau, cu perechi care nu pot avea copii și acum îmi arăți chestia asta. Ce-i cu tine? Fac și eu ce pot ca să salvez viața noastră împreună. Nu pricepi asta?

A doua zi de dimineață, m-am trezit devreme și am pregătit micul dejun pentru amândoi, iar la ora șapte, cu un minut înainte să sune ceasul, am intrat cu tava în dormitor. Am lăsat-o pe comodă, am oprit alarma ceasului, apoi m-am așezat pe pat lângă Grace. Imediat ce a deschis ochii, am luat-o în brațe și am început s-o sărut pe obraz, pe gât, pe umăr, lipindu-mi capul de ea și cerându-i iertare pentru tâmpeniile pe care le spusesem în noaptea care trecuse. I-am spus că e liberă să facă ce dorește, că e alegerea ei și aveam s-o susțin orice ar hotărî. Frumoasa Grace, care niciodată nu părea umflată sau buimacă dimineața, care se trezea întotdeauna prompt, ca un soldat dintr-o tabără de instrucție sau ca un copil mic, trecând de la inconștiență profundă la vioiciune deplină în doar câteva secunde, m-a cuprins în brațe și m-a strâns și ea, fără să spună un cuvânt, doar emițând din fundul gâtului niște sunete slabe, ca torsul unei pisici, în semn că mă iertase, că cearta era deja depășită.

Ea a rămas în pat și i-am servit micul dejun. Mai întâi suc de portocale, apoi o cană de cafea cu puțin lapte, urmată de două ouă moi, fierte două minute și jumătate, și o felie de pâine prăjită. Avea poftă de mâncare, nu dădea niciun semn că i-ar fi rău sau ar avea grețuri matinale și, în timp ce-mi beam și eu cafeaua și-mi mâncam felia de pâine prăjită, mă gândeam că niciodată nu fusese mai strălucitoare decât în acel moment. Soția mea e o ființă luminoasă, mi-am zis, să mor lovit de trăsnet dac-o să uit vreodată cât sunt de norocos că stau în clipa asta lângă ea.

— Am avut un vis tare ciudat, a zis Grace. Genul ăla de maraton nebunesc, încâlcit, în care lucrurile se tot transformă în alte lucruri. Dar foarte limpede — mai real decât realitatea, știi ce zic.

— Îl mai ții minte?

— Cred că în mare parte da, dar deja începe să pălească. Nu mai știu începutul, dar la un moment dat eram noi doi cu părinții mei. Căutam o locuință nouă.

— Presupun că un apartament mai mare.

— Nu, nu un apartament. O casă. Ne învârteam cu mașina printr-un oraș. Nu era New York sau Charlottesville, era altul, un loc unde nu mai fuseserăm niciodată. Și tata a zis că ar trebui să vedem o casă de pe Bulevardul Pasăre-Albastră. De unde crezi c-am scos-o pe asta? Bulevardul Pasăre-Albastră.

— Nu știu. Dar ce nume frumos.

— Fix asta ai spus și în vis. Ai spus că ce nume frumos.

— Ești sigură că visul s-a încheiat? Poate că dormim în continuare și visăm împreună.

— Nu vorbi prostii. Eram în mașina alor mei. Tu stăteai lângă mine în spate și i-ai zis mamei „Ce nume frumos".

— Și apoi?

— Am oprit în fața unei case vechi. O clădire imensă — un conac, practic —, după care am intrat toți patru în casă și am început să explorăm. Toate camerele erau goale, nemobilate, dar erau enorme, cât galeriile de muzeu sau terenurile de baschet, și auzeam cum ni se întoarce ecoul pașilor din pereți. După care ai mei au hotărât să urce la etaj, ca s-arunce o privire, dar eu am vrut să cobor în pivniță. La început tu n-ai vrut, dar te-am luat de mână și mai mult te-am târât după mine. Am găsit cam același lucru ca la parter — un șir de camere goale — dar chiar în mijlocul ultimei camere era o trapă. Am deschis-o și am văzut o scară care ducea și mai jos. Am început să cobor și de data asta m-ai urmat prompt. Deja erai la fel de curios ca mine și era ca o aventură pentru amândoi. Știi tu, ca doi copii care explorează o casă ciudată, amândoi puțin speriați, dar totodată încântați.

— Cât de lungă era scara?

— Nu știu. Vreo trei metri, trei metri și ceva. Cam așa.

— Trei metri, trei metri și ceva... Și dup-aia?

— Ne-am pomenit într-o cameră. Mai mică decât cele de sus, cu un tavan mult mai scund. Toată încăperea era plină de etajere pentru cărți. Din alea metalice, vopsite în gri, ca cele din bibliotecile publice. Am început să ne uităm la titlurile

cărților și când colo, toate erau scrise de tine, Sid. Sute și sute de cărți și pe toate cotoarele apărea numele tău: Sidney Orr.

— Sinistru.

— Nu, deloc. Eram foarte mândră de tine. Ne-am uitat noi ce ne-am uitat la cărți, după care eu m-am dus mai departe și până la urmă am găsit o ușă. Am deschis-o și înăuntru era un mic dormitor perfect. Foarte luxos, cu niște covoare persane moi și scaune comode, tablouri pe pereți, bețigașe cu tămâie aprinse pe masă și un pat cu perne de mătase și o cuvertură roșie din satin. Te-am chemat și în clipa când ai pășit înăuntru, te-am luat în brațe și am început să te sărut pe gură. Eram încinsă rău. Mă udasem toată, nu mai puteam.

— Și eu?

— Aveai o erecție cum n-ai mai avut în viața ta.

— Ține-o tot așa, Grace, că o să mă căptușești cu una și mai mare.

— Ne-am dezbrăcat și am început să ne tăvălim în pat. Năduși ți rău și ațâțați. A fost minunat. Am terminat amândoi deodată, după care am luat-o de la capăt, nici n-am stat să ne tragem sufletul, am sărit unul pe altul ca două animale.

— Sună a film porno.

— A fost o nebunie. Nu știu cât am ținut-o așa, dar la un moment dat i-am auzit pe ai mei plecând cu mașina. Nu ne-a deranjat. Ne-am zis că-i prindem din urmă și iar ne-am pus pe futai. La sfârșit am căzut lați amândoi. Eu am ațipit puțin, iar când m-am trezit, tu stăteai în fața ușii, gol, trăgând de clanță cu o mutră cam disperată. „Ce s-a întâmplat?“, te-am întrebat și tu ai răspuns „Se pare că suntem încuiați aici“.

— În viața mea n-am auzit ceva mai ciudat.

— E doar un vis, Sid. Toate visele sunt ciudate.

— Nu cumva am vorbit eu în somn?

— Ce vrei să spui?

— Știu că tu nu intri niciodată în camera mea de lucru. Dar dacă o să intri și o să deschizi întâmplător caietul pe care l-am cumpărat sâmbătă, o să vezi că povestea la care lucrez seamănă cu visul tău. Scara care coboară într-o cameră la subsol, rafturile de bibliotecă, micul dormitor din spate. Eroul meu e încuiat chiar acum în camera aia și nu știu cum să-l scot de-acolo.

— Bizar.

— E mai mult decât bizar. E înfricoșător.

— Curios e că așa se termină visul. Tu aveai mutra aia speriată, dar n-am apucat să te ajut, că m-am trezit. Și te-am găsit pe pat, mă luai în brațe, mă îmbrățișai la fel ca în vis. A fost minunat. Parc-ar fi continuat visul chiar și după ce m-am trezit.

— Deci nu știi ce ni se întâmplă după ce ne blocăm în cameră.

— N-am ajuns până acolo. Dar am fi ieșit noi cumva. Să știi că oamenii nu pot muri în propriile vise. Chiar dacă ușa era încuiată, s-ar fi întâmplat ceva care să ne scoată de-acolo. Așa merg lucrurile. Cât timp visezi, există mereu o ieșire.

Grace a plecat în Manhattan, iar eu m-am așezat la mașina de scris și am lucrat la ideea de scenariu pentru Bobby Hunter. Am încercat să concentrez sinopsisul în patru pagini, dar mi-au ieșit șase. Mi-am dat seama că unele lucruri se cereau clarificate mai bine și nu voiam ca povestea să aibă lacune. În primul rând, dacă expediția inițiatică era presărată cu atâtea pericole, inclusiv posibilitatea unei pedepse atât de dure, de ce ar fi riscat cineva să călătorească în trecut? Am hotărât să dau călătoriei un caracter opțional, să fie ceva facultativ, nu obligatoriu. Apoi, de unde știu oamenii din secolul douăzeci și doi când un călător încalcă regulile? Am inventat un departament special al poliției naționale care să se ocupe de asta. Agenți specializați în călătoria în timp stau în biblioteci, adânciți în cărți, reviste și ziare, iar când un tânăr călător intervine în acțiunile cuiva din trecut, cuvintele din cărți se schimbă. De exemplu, numele de Lee Harvey Oswald dispare brusc din toate lucrările despre asasinarea lui Kennedy. Imaginându-mi scena, mi-am dat seama că acele modificări puteau fi transpuse într-un efect vizual de impact: sute de cuvinte care se adună de-a valma și se rearanjează pe pagini tipărite, mișcându-se de colo până colo ca niște gângănii minuscule, cuprinse de turbare.

După ce am terminat de scris, am recitit o dată sinopsisul, am corectat câteva greșeli de literă, apoi am străbătut holul până-n bucătărie și am sunat la Agenția Sklarr. Mary era ocupată, vorbea cu altcineva la telefon, dar i-am spus asistentei ei că o să trec pe la biroul lor într-o oră sau două, ca să las manuscrisul.

— Te-ai mișcat repede, a zis ea.

— Mda, așa s-ar zice, am răspuns, dar știi cum e, Angela. Când călătorești în timp, n-ai nicio clipă de pierdut.

Tentativa mea de glumă a făcut-o să râdă pe Angela.

— Bine, a zis ea. Îi spun lui Mary că ai pornit spre noi. Dar să știi că nu-i mare grabă. Poți să-l pui la poștă și să scutești un drum.

— N-am io încredere în poștă, don'șoară, am zis, cu accentul meu nazal de cowboy din Oklahoma. N-am avut niciodată și n-oi avea nici de-acu' 'nainte.

După ce am închis, am ridicat iar receptorul din furcă și am format numărul lui Trause. Biroul lui Mary era la intersecția dintre Fifth Avenue și Twelfth Street, nu departe de locuința lui John, și mi-a venit ideea că poate i-ar face plăcere să luăm prânzul împreună. Voiam să știu și cum se mai simte cu piciorul. Nu mai vorbiserăm de sâmbătă seara și era momentul să mă interesez de soarta lui și să aflu noutățile.

— Nimic nou, a zis el. Nu e mai rău decât a fost, dar nici mai bine. Doctorul mi-a prescris un antiinflamator și ieri, când am luat prima pastilă, am avut o reacție urâtă. Am borât, mi se învârtea capul, tot tacâmul. Ceea ce m-a cam sleit și încă mă resimt.

— Mă pregătesc să plec în Manhattan, la Mary Sklarr, și m-am gândit să trec și pe la tine după asta. Poate să mâncăm de prânz sau ceva de genul ăsta, dar se pare că nu e momentul.

— Ce-ar fi să vii mâine? Până atunci sigur o să fiu bine. Ce mama mă-sii, n-am de-ales.

Am plecat din apartament la unsprezece și jumătate și am mers până pe Bergen Street, de unde am luat linia F spre Manhattan. Pe drum am avut parte de câteva obstacole misterioase — o pauză lungă într-un tunel, o pană de curent într-un vagon care a durat patru stații, o traversare neobișnuit de lentă între stația York Street și celălalt mal al fluviului — și până am ajuns la biroul lui Mary, ea ieșise deja în pauza de prânz. I-am lăsat sinopsisul Angelei, o femeie durdulie care fuma țigară de la țigară, răspunzând la telefon și trimițând pachete, care m-a surprins ridicându-se la de la biroul ei și sărutându-mă de rămas-bun — o dublă în stil italian, câte un pupic pe fiecare obraz.

— Păcat că ești însurat, mi-a șoptit ea. Ieșea din noi un duet a-ntâia, Sid.

Angela se prostea mereu așa, iar după trei ani de exersat cu sârg, puseserăm la punct un număr aproape fără cusur. Străduindu-mă să-mi intru în rol, i-am dat replica pe care o aștepta.

— Nimic nu-i veșnic. Ai nițică răbdare, îngeraș, că mai devreme sau mai târziu tot mă eliberez eu.

N-avea niciun rost să mă întorc imediat în Brooklyn, așa că am hotărât să-mi fac plimbarea de după-amiază în Village și să-mi închei excursia cu o gustare undeva înainte să iau metroul spre casă. De pe Fifth Avenue am luat-o spre vest, străbătând tacticos Twelfth Street, cu clădirile ei drăguțe din cărămidă și copacii mărunți, tunși îngrijit, iar când am trecut de New School, apropiindu-mă de Sixth Avenue, eram deja adâncit în gânduri. Bowen era în continuare blocat în cameră și, cu ecoul visului lui Grace încă viu în minte, îmi veniseră câteva idei noi pentru poveste. După asta n-am mai fost atent unde mă aflu, iar timp de treizeci sau patruzeci de minute am rătăcit pe străzi ca un orb, mai mult în încăperea subterană din Kansas City decât în Manhattan, fără să observ mare lucru în jur. Abia când m-am pomenit pe Hudson Street, lunecând prin fața vitrinei de la White Horse Tavern, picioarele mele s-au oprit în sfârșit locului. Am realizat că mi se făcuse foame și imediat ce am devenit conștient de asta, atenția mi s-a mutat din cap în stomac. Eram gata să mă așez și să mănânc de prânz.[14]

Fusesem de multe ori la White Horse pe vremuri, dar de atunci trecuseră mulți ani și imediat ce am deschis ușa, m-am bucurat să constat că nu se schimbase nimic. Era aceeași crâșmă dintotdeauna, cu mobilier de lemn și plină de fum, cu aceleași mese zgâriate și scaune șchioape, același rumeguș pe podea, aceeași pendulă mare pe zidul dinspre nord. Toate mesele erau ocupate, dar rămăseseră câteva locuri libere la bar. M-am strecurat pe unul dintre scaunele libere și am comandat un hamburger și o bere la halbă. Beam rareori în timpul zilei, dar White Horse îmi trezise nostalgii (amintindu-mi cum îmi făceam veacul acolo la sfârșitul adolescenței și pe la douăzeci de ani) și am hotărât să beau un pahar în cinstea vremurilor apuse. Abia după ce am rezolvat chestiunea cu barmanul m-am uitat la bărbatul care stătea în dreapta mea. Îl văzusem din spate când intrasem în birt, un tip slab, într-un pulover maro, aplecat deasupra unei băuturi, și ceva din postura lui îmi declanșase în minte un mic semnal. Nu știam de ce anume să-l leg. Poate de recunoaștere. Sau de ceva mai obscur: amintirea altui bărbat într-un pulover maro, care stătuse în aceeași poziție cu mulți ani în urmă, un fragment liliputan din trecutul îndepărtat. Bărbatul stătea cu capul în jos și-și privea paharul, care era plin pe jumătate cu scotch sau bourbon. Îl vedeam doar din

profil, care era parțial ascuns de încheietura și mâna stângă, dar n-aveam nicio îndoială că era fața unei persoane pe care crezusem că n-am s-o revăd niciodată. R.M. Chang.

— Domnule Chang, am zis. Ce faceți?

Auzindu-și numele, Chang s-a întors cu o expresie abătută, poate și nițel cherchelită. La început n-a părut să mă recunoască, dar treptat s-a luminat la față.

— Ah, a făcut el. Domnul Sidney. Domnul Sidney O. Băiat de treabă.

— Ieri am trecut iar pe la magazinul dumneavoastră, am zis, dar n-am mai găsit nimic. Ce s-a întâmplat?

— Belea mare, a răspuns Chang, clătinând din cap și sorbind din băutură, părând gata să izbucnească în lacrimi. Mi-a mărit chiria proprietar. Zic că eu contract, dar el râde și zice că vine cu șerif să-mi confiște tot dacă luni dimineața banii nu la el în pumn. Așa că sâmbătă seara strâng magazinul și plec. În cartier acolo numai mafioți. Nu intri în joc, te împușcă, te omoară.

— Ar trebui să vă luați un avocat și să-l dați în judecată.

— Nu avocat. Prea mulți bani. Mâine caut loc nou. Poate Queens sau Manhattan. Brooklyn nu mai vreau. Palatul de hârtie un fâs. Mare vis american un fâs.

N-ar fi trebuit să mă înduioșez, dar când Chang s-a oferit să mă cinstească, nu m-a lăsat inima să-l refuz. Printre tratamentele prescrise de medici nu se număra și un pahar de scotch la unu și jumătate după-amiaza. Ba mai mult, cum mă împrietenisem cu Chang și ne afundaserăm în conversație, m-am simțit dator să-i întorc amabilitatea și să comand încă un rând. Deci o halbă de bere și două scotch-uri duble în aproximativ o oră. Nu suficient ca să mă îmbăt de-a binelea, dar deja mă cuprinsese o amețeală plăcută și, cum rezerva mea obișnuită se rarefia pe măsură ce trecea timpul, i-am pus lui Chang tot felul de întrebări intime despre viața lui în China și cum ajunsese în America — un lucru pe care nu l-aș fi făcut niciodată dacă n-aș fi băut. Multe dintre răspunsurile lui m-au nedumerit. Capacitatea lui de a se exprima în engleză se deteriora treptat pe măsură ce-i creștea alcoolemia, dar în marea de povești despre copilăria lui la Beijing, despre Revoluția Culturală și despre evadarea lui riscantă din țară prin Hong Kong, una mi-a atras atenția în mod deosebit, fără îndoială pentru că a început discuția cu ea.

— Tata fost profesor de matematică, a zis el, la Școala Gimnazială Numărul 11 din Beijing. Când vine Revoluția Culturală, îl fac membru la Brigada Neagră, persoană burgheză reacționară. Într-o zi, studenții din Gărzile Roșii ordonă Brigăzii Negre să scoată din bibliotecă toate cărțile care nu le-a scris președintele Mao. Pun cureaua pe ei ca să-i silească. Sunt cărți rele, zic ei. Răspândesc capitalism și idei revizioniste și trebuie arse. Tata și ceilalți profesori din Brigada Neagră duc cărți pe terenul de sport. Gărzile roșii strigă la ei și-i bat ca să-i oblige. Cară ei din greu ce cară, până se face un munte mare de cărți. Gărzile Roșii le dau foc și tata începe să plângă. Ăia pun curelele pe el din cauza asta. După care se încinge foc mare și Gărzile Roșii împing Brigăzile Negre până-n buza focului. Îi pun să lase capul jos și să se aplece în față. Cică-i judecă flăcările Marii Revoluții Culturale. E o zi fierbinte de august, un soare groaznic. Tata are bășici pe față și pe brațe, tot spatele e zgâriat și vânăt. Mama plânge când îl vede venind acasă. Plânge și tata. Plângem toți, domnule Sidney. Săptămâna următoare, tata e arestat și ne trimit pe toți la țară, să lucrăm ca fermieri. Atunci învăț să urăsc țara mea, China mea. Din acea zi încep să visez la America. În China am marele vis american, dar în America nu există niciun vis. Și țara asta e rea. Peste tot e la fel. Toată lumea rea și păcătoasă. Toate țările rele și păcătoase.[15]

După ce mi-am terminat al doilea pahar de Cutty Sark, i-am strâns mâna lui Chang și i-am zis că venise momentul să plec. E două și jumătate, am zis, și trebuie să mă întorc în Cobble Hill, să fac niște cumpărături pentru cină. Chang a părut dezamăgit. Nu-mi dădeam seama ce așteaptă de la mine, dar poate că mă crezuse dispus să chefuiesc toată ziua cot la cot cu el.

— Nicio problemă, a zis el în sfârșit. Te duc eu acasă.

— Aveți mașină?

— Normal. Toți are mașină. Dumneata nu?

— Nu. La New York nu prea ai nevoie de mașină.

— Hai, domnule Sid. Mă înveselești și mă faci iar fericit. Acum te duc acasă.

— Nu, mulțumesc. N-ar trebui să conduceți în starea asta. Prea v-ați abțiguit.

— Abțiguit?

— Ați băut prea mult.

— Aiurea. R.M. Chang e treaz ca un judecător.

Am zâmbit auzind vechea expresie americană și, văzându-mă amuzat, Chang a izbucnit brusc în râs. Era aceeași izbucnire sacadată pe care o auzisem sâmbătă în magazinul lui. Ha-ha-ha. Ha-ha-ha. Ha-ha-ha. Veselia lui mi s-a părut derutantă, oarecum seacă și lipsită de emoție, fără acea vioiciune vibrantă pe care o transmite de obicei râsul cuiva. Ca să-și dovedească spusele, Chang a sărit de pe scaunul de bar și a început să țopăie de colo colo prin încăpere, demonstrându-și abilitatea de a-și ține echilibrul și de a merge drept. Ca să fiu cinstit, trebuie să recunosc că a trecut testul. Mișcările îi erau sigure și firești și părea în deplinătatea facultăților. Înțelegând că omul este de neoprit, că hotărârea lui de a mă conduce acasă devenise o cauză pasională, neclintită, am cedat cu jumătate de gură și i-am acceptat oferta.

Mașina era parcată după colț, unde începea Perry Street, un Pontiac roșu nou-nouț, decapotabil, cu anvelope cu talon alb. I-am spus lui Chang că arată ca o roșie Jersey proaspătă, după părerea mea, dar nu l-am întrebat cum de reușise cineva care se descria ca un fâs american să-și cumpere un vehicul atât de costisitor. Cu mândrie evidentă, mi-a deschis mai întâi mie portiera și m-a invitat pe locul din dreapta. Apoi, lovind ușor capota în timp ce dădea ocol mașinii, a urcat pe bordură și a deschis cealaltă portieră. Odată instalat la volan, s-a întors spre mine cu un rânjet.

— Marfă adevărată, a zis el.

— Da, am răspuns. Foarte tare.

— Fă-te comod, domnule Sid. Scaune reglabile. Se dau mult în spate.

S-a aplecat și mi-a arătat pe ce buton să apăs și într-adevăr, scaunul s-a lăsat pe spate, oprindu-se într-un unghi de patruzeci și cinci de grade.

— Așa, a zis Chang. Întotdeauna e mai bine să călătorești comod.

Nu-l puteam contrazice și, ușor cherchelit cum eram, îmi făcea plăcere să stau într-o poziție care să nu fie verticală. Chang a pornit motorul mașinii, iar eu am închis ochii preț de câteva momente, încercând să-mi închipui ce ar vrea Grace să mănânce în seara aceea la cină și ce să cumpăr de mâncare când aveam să mă întorc în Brooklyn. Ceea ce s-a dovedit a fi o greșeală. În loc să deschid iar ochii și să fiu atent încotro merge Chang, eu am adormit imediat — ca un bețiv ordinar care a tras un chiolhan în miezul zilei.

Nu m-am trezit decât când mașina a frânat, iar Chang a oprit motorul. Presupunând că mă întorsesem în Cobble Hill, am dat să-i mulțumesc pentru că mă condusese și să deschid ușa, numai că mi-am dat seama că eram în altă parte: o stradă comercială aglomerată dintr-un cartier necunoscut, fără îndoială departe de casa mea. Când m-am ridicat ca să văd mai bine, am observat că majoritatea firmelor erau în chineză.

— Unde suntem?

— Flushing, a zis Chang. Chinatown Numărul Doi.

— De ce m-ați adus aici?

— Când mergeam cu mașina, îmi vine idee mai bună. Un club mic și drăguț aici, în zonă, bun de relaxare. Pari obosit, domnule Sid. Te duc acolo, te simți mai bine.

— Ce tot spuneți? E trei fără un sfert și trebuie să mă duc acasă.

— Numai jumătate de oră. Îți merge la suflet, pe cuvânt. Apoi te duc eu acasă. Bine?

— Mai bine nu. Numai să mă îndrumați spre cea mai apropiată stație de metrou, că mă duc singur acasă.

— Te rog. Foarte important lucru pentru mine. Poate ocazie de afaceri și am nevoie de sfat de la un om deștept. Dumneata foarte deștept, domnule Sid. Pot să mă bazez pe dumneata.

— Habar n-am despre ce vorbiți. Mai întâi vreți să mă relaxez. Apoi vreți să vă dau sfaturi. Hotărâți-vă: ori una, ori alta.

— Amândouă. Toate deodată. Vezi locul, te relaxezi și-apoi îmi spui părerea dumitale. Foarte simplu.

— Jumătate de oră?

— Fără deranj. Totul gratis, cinstea mea. După care te duc eu la Cobble Hill, Brooklyn. Batem palma?

După-amiaza devenea tot mai stranie de la un minut la altul, dar m-am lăsat convins să-l însoțesc. Nu-mi explic prea bine de ce. Poate din curiozitate, deși la fel de valabil ar fi putut fi și opusul — un sentiment de indiferență totală. Chang începuse să mă calce pe nervi și nu mai suportam sâcâiala lui continuă, mai ales înghesuit cum eram în mașina aia caraghioasă a lui. Dacă avea să se declare mulțumit cu încă jumătate de oră din viața mea, mi-am zis că merită să-i cânt în strună. Așa că am coborât din Pontiac și l-am urmat pe bulevardul înțesat de lume, inspirând emanațiile înțepătoare și miasmele venite dinspre pescăriile și tarabele cu legume înșirate pe stradă. Am luat-o la stânga la prima intersecție, am mers vreo treizeci de metri, apoi am luat-o din nou la stânga, intrând într-un gang îngust, la capătul căruia era o clădire scundă din beton, o casă minusculă, cu un singur etaj, fără ferestre și cu acoperișul plat. Era cadrul tipic pentru o tâlhărie, dar nu m-am simțit câtuși de puțin în pericol. Chang era prea binedispus și, cu obișnuita lui concentrare când își punea ceva în minte, părea chitit s-ajungem la destinație.

În fața casei galbene din beton, Chang a apăsat cu degetul pe sonerie. După câteva secunde, ușa s-a crăpat, lăsând să se vadă capul unui chinez la vreo șaizeci de ani. La vederea lui Chang, omul a dat din cap în semn de recunoaștere și, după ce au schimbat câteva fraze în mandarină, ne-a deschis. Așa-zisul club de relaxare s-a dovedit a fi un mic atelier sordid. Douăzeci de chinezoaice stăteau la mese în fața unor mașini de cusut, asamblând rochii viu colorate din materiale sintetice ieftine. Niciuna n-a ridicat ochii să se uite la noi când am intrat, iar Chang s-a grăbit să treacă pe lângă ele cât mai repede, ca și cum nici n-ar fi existat. Am mers mai departe, strecurându-ne pe lângă mese până când am ajuns la o ușă din fundul camerei. Bătrânul ne-a deschis-o și am pășit împreună cu Chang într-un spațiu atât de obscur, atât de întunecos prin comparație cu atelierul cu lumini fluorescente pe care-l lăsasem în urmă, încât la început n-am văzut nimic.

Când mi s-au mai obișnuit ochii, am deslușit câteva lămpi slabe, de mică intensitate, aprinse ici și colo prin cameră. Fiecare avea un bec de altă culoare — roșu, galben, violet, albastru — și mi-am amintit pe moment de caietele portugheze din magazinul falimentar al lui Chang. M-am întrebat dacă cele pe care le văzusem sâmbătă mai erau disponibile și, în caz că da, dacă avea să accepte să mi le vândă mie. Mi-am propus să nu uit să-l întreb înainte să plecăm.

Pas cu pas, m-a condus până la un scaun sau taburet înalt, un obiect din piele sau din imitație de piele care se rotea pe postament și se simțea plăcut la pipăit, ca o pernă. M-am așezat, s-a așezat și el lângă mine și mi-am dat seama că ne aflam într-un soi de bar — un bar lăcuit, de formă ovală, care ocupa centrul încăperii. Lucrurile începeau să mi se limpezească. Deslușeam mai multe persoane așezate în fața noastră, vreo doi bărbați la costum și cravată, un bărbat asiatic care părea să poarte o cămașă hawaiiană și două sau trei femei care păreau cu totul dezbrăcate. Aha, deci asta avem noi aici, mi-am zis. Un club erotic. Curios e că abia atunci am băgat de seamă fundalul muzical — un zumzet discret care plutea dinspre niște boxe invizibile. M-am căznit să-mi dau seama ce melodie era, dar n-am reușit s-o identific. Vreun vechi șlagăr rock-and-roll în versiune ambientală — poate Beatles, mi-am zis, deși probabil că nu.

— Ei, domnule Sid, a zis Chang. Ce părere ai?

Până să-i răspund, un barman a apărut în fața noastră și ne-a întrebat ce comandăm. Ar fi putut fi bătrânul care ne deschisese ușa mai devreme, dar nu eram sigur. Ar fi putut fi frate-său sau cine știe ce altă rudă implicată în afacere. Chang s-a aplecat și mi-a șoptit la ureche.

— N-are alcool. Surogat de bere, 7-Up, Cola. E prea riscant să vinzi băutură într-un loc ca ăsta. N-ai licență.

Odată informat privind oferta, am optat pentru Cola. La fel și Chang.

— Un loc nou-nouț, a continuat fostul papetar. Sâmbăta asta s-a deschis. Mai sunt detalii de pus la punct, dar mi se pare de mare viitor. Mă întreabă dacă vreau să investesc ca acționar minoritar.

— E un bordel, am zis. Sunteți sigur că vreți să vă amestecați într-o afacere ilegală?

— Nu e bordel. Club de relaxare cu femei goale. Ajutor pentru omul muncii să se simtă mai bine.

— Nu m-apuc acuma să despic firul în patru cu dumneavoastră. Dacă sunteți așa încântat, n-aveți decât. Dar parcă ziceați că sunteți falit.

— Niciodată problemă cu banii. Împrumut. Dacă profit din investiție mai bun ca dobândă pe împrumut, totul în regulă.

— Dacă.

— Foarte mic dacă. Aduc fete superbe să lucreze aici. Miss Univers, Marilyn Monroe, Iepurașul Lunii. Cele mai fierbinți și mai sexy femei. Nu rezistă niciun bărbat. Stai să-ți arăt.

— Nu, mersi. Sunt om însurat. Am tot ce-mi trebuie acasă.

— Așa spune orice bărbat. Dar scula e mereu mai tare ca datoria. Îți demonstrez acum.

Până să mă opun, Chang s-a răsucit în scaun și a făcut un gest de invitație cu mâna. Uitându-mă în aceeași direcție, am văzut cinci sau șase separeuri pentru cocteiluri înșirate de-a lungul peretelui, un amănunt care reușise să-mi scape când intrasem în cameră. Acolo stăteau trei femei care păreau să aștepte clienți, iar separeurile rămase erau acoperite de perdele, probabil pentru că femeile care le ocupau erau la lucru. Una dintre fete s-a ridicat de la locul ei și s-a apropiat de noi.

— Ea e cea mai bună, cea mai frumoasă dintre toate, a zis Chang. I se spune Prințesa Africană.

Din întuneric a apărut o negresă înaltă. Purta un colier cu perle și strasuri, cizme albe până la genunchi și chiloți tanga albi. Avea o coafură complicată, cu codițe afro împodobite la capete cu inele care zornăiau la orice mișcare ca niște clopoței de vânt. Avea un mers grațios, languros, mândru — un fel de atitudine regală care explica fără îndoială de ce e poreclită Prințesa. Când a ajuns la mai puțin de doi metri de bar, mi-am dat seama că Chang nu exagerase. Era o femeie uluitor de frumoasă — poate cea mai frumoasă femeie pe care o văzusem vreodată. Și n-avea mai mult de douăzeci, poate douăzeci și doi de ani. Avea o piele atât de fină și de ispititoare, încât mi-era aproape imposibil să rezist tentației de a o atinge.

— Vino să saluți pe prietenul meu, i-a cerut Chang. Ne socotim noi mai târziu.

Ea s-a întors spre mine și mi-a zâmbit, dezvăluind un șir de dinți uluitor de albi.

— Bonjour, chéri, mi s-a adresat ea. Tu parles français?

— Nu, îmi pare rău. Vorbesc doar engleză.

— Mă cheamă Martine, a zis ea, cu un puternic accent creol.

— Eu sunt Sidney, am răspuns, după care, într-o tentativă de conversație, am întrebat-o din ce țară africană vine.

Ea a râs.

— Pas d'Afrique. Haiti.

A pronunțat ultimul cuvânt în trei silabe, Ha-i-tii.

— Urât loc, a zis ea. Duvalier e foarte méchant. E mai frumos aici.

Am încuviințat din cap, nemaigăsind nimic de spus. Aș fi vrut să mă ridic și să plec înainte să intru în vreo belea, dar nu mă puteam mișca. Fata era prea de tot și nu-mi puteam lua ochii de la ea.

— Tu veux danser avec moi? m-a întrebat ea. Dansezi cu mine?

— Nu știu. Poate. Nu sunt un dansator grozav.

— Altceva?

— Nu știu. Păi, poate un singur lucru... dacă nu e prea mare deranjul.

— Un singur lucru?

— Mă întrebam... Te superi foarte rău dacă te ating?

— Să mă atingi? Bineînțeles. E ușor. Atinge-mă unde vrei.

Am întins mâna și i-am mângâiat brațul gol.

— Ești foarte timide, a zis ea. Nu-mi vezi sânii? Mes seins sont très jolis, n'est-ce pas?

Eram suficient de treaz ca să realizez că o apucasem pe calea pierzaniei, dar nu m-am lăsat descurajat. I-am luat sânii mici și rotunzi în ambele mâini și i-am ținut așa o vreme — până când i-am simțit sfârcurile întărindu-se.

— Ah, așa mai merge, a zis ea. Acuma mă lași să te ating eu pe tine, da?

N-am spus „da", dar n-am spus nici „nu". Am presupus că se referise la ceva nevinovat — o bătaie ușoară pe obraz, un deget pe conturul buzelor, o strângere jucăușă a mâinii. Oricum, nimic comparabil cu ceea ce a făcut de fapt, și anume să se lipească de mine, să-și strecoare mâna elegantă în blugii mei și să-mi apuce erecția care se tot mărea acolo de două minute. A zâmbit simțindu-mă atât de tare.

— Cred că suntem gata de dans, a zis ea. Acuma vii cu mine, da?

Spre lauda lui, Chang n-a râs în fața acelui mic spectacol jalnic al slăbiciunii masculine. Îmi dovedise că avusese dreptate, dar nu s-a împăunat cu victoria lui, ci doar mi-a făcut cu ochiul în timp ce mă duceam cu Martine în separeul ei.

Întreaga tranzacție n-a părut să dureze mai mult decât umplutul unei căzi cu apă. Ea a tras perdeaua separeului și m-a desfăcut imediat la pantaloni. Apoi s-a lăsat în genunchi și mi-a luat penisul în mâna dreaptă, iar după câteva mângâieri delicate, urmate de câteva mișcări iuți ale limbii, l-a luat în gură. Capul a început să i se miște și, în timp ce ascultam cum îi zornăie codițele și priveam în jos la spatele ei gol spectaculos, am simțit un val de căldură țâșnindu-mi în sus din picioare până-n vintre. Aș fi vrut să prelungesc experiența și s-o savurez puțin, dar n-am putut. Gura Martinei era un instrument fatal și mi-am dat drumul aproape imediat, ca orice adolescent excitat.

În câteva secunde m-a năpădit regretul. Până mi-am tras blugii și m-am încheiat la curea, regretul se transformase în rușine și remușcare. Nu voiam decât să ies de-acolo cât mai repede. Am întrebat-o pe Martine cât îi datorez, dar ea m-a expediat cu o mișcare a mâinii, spunându-mi că rezolvase prietenul meu. M-a sărutat de rămas-bun, un pupic politicos pe obraz, apoi am dat perdeaua la o parte și m-am întors la bar ca să-l caut pe Chang. Nu era acolo. Poate că-și găsise și el o femeie și era deja cu ea în alt separeu, testând abilitățile profesionale ale uneia dintre viitoarele lui angajate. Nu m-am mai obosit să mă lămuresc. Am dat o dată ocol barului, doar ca să mă asigur că nu-mi scăpase, apoi am găsit ușa care ducea spre fabrica de îmbrăcăminte și am plecat acasă.

A doua zi de dimineață, într-o miercuri, i-am adus iarăși lui Grace micul dejun la pat. N-am mai povestit despre vise și n-am adus niciunul vorba despre sarcină sau despre decizia ei. Problema plutea încă în aer, dar după ce mă comportasem rușinos în Queens cu o zi în urmă, mi-era prea jenă să abordez subiectul. Într-un scurt interval de treizeci și șase de ore, dintr-un apărător ipocrit al certitudinilor morale mă transformasem într-un soț abject, ros de vinovăție.

Am încercat totuși să păstrez aparențele și, deși a fost neobișnuit de tăcută în acea dimineață, nu cred că Grace și-a dat seama că se întâmplase ceva. Am insistat s-o conduc până la metrou, ținând-o de mână toate cele patru cvartale până la stația Bergen și aproape tot drumul am vorbit despre lucruri banale: o copertă la

care lucra pentru o carte despre fotografia franceză din secolul al XIX-lea, sinopsisul pe care-l predasem eu în ziua precedentă și banii pe care speram să-i câștig de pe urma lui, ce să mâncăm în acea seară. Numai că pe ultima bucată de drum, Grace a schimbat brusc tonul conversației. M-a apucat strâns de mână și a zis:

— Noi avem încredere unul în celălalt, nu-i așa, Sid?

— Sigur că da. Altfel n-am putea conviețui. Tocmai asta-i ideea de bază într-o căsnicie, încrederea.

— Oamenii pot trece și prin momente grele, nu? Dar asta nu înseamnă că lucrurile nu se rezolvă până la urmă.

— Ăsta nu-i un moment greu, Grace. Pe ăla deja l-am depășit și începem să ne repunem pe picioare.

— Mă bucur că ai spus asta.

— Mă bucur că te bucuri. Dar de ce?

— Pentru că și eu cred la fel. Orice s-ar întâmpla cu copilul, noi doi o să fim bine cu toate. O să reușim.

— Am reușit deja. A ieșit soarele pe strada noastră, fetițo, și nu mai pleacă nicăieri.

Grace s-a oprit locului, mi-a pus mâna pe ceafă și mi-a tras fața spre ea, să mă sărute.

— Ești cel mai tare, Sidney, a zis ea, apoi m-a sărutat încă o dată, ca să fie sigură. Indiferent de ce s-ar întâmpla, să nu uiți asta niciodată.

Nu știam la ce se referă, dar n-am apucat să-i cer explicații, pentru că s-a desprins din brațele mele și a luat-o la fugă spre metrou. Eu am rămas pe trotuar, privind-o cum parcurge ultimii zece metri până la stație. Apoi a ajuns la treapta de sus, s-a prins de balustradă și a dispărut în jos pe scări.

Întors în apartament, mi-am făcut de lucru încă o oră, omorându-mi timpul până la nouă și jumătate, când se deschidea Agenția Sklarr. Am spălat farfuriile rămase de la micul dejun, am făcut patul, am făcut ordine în living, apoi m-am dus înapoi la bucătărie și am sunat-o pe Mary. Pretextul era să mă asigur că Angela își amintise să-i dea paginile mele, deși n-aveam nicio îndoială că așa făcuse, deci de fapt o sunam pe Mary ca să aflu cum i se păruseră.

— Bună treabă, a zis ea, pe un ton nici din cale-afară de entuziast, dar nici foarte dezamăgit.

Dar pentru că scrisesem proiectul atât de prompt, reușise și ea să facă minuni în materie de comunicare ultrarapidă, ceea ce o adusese pe culmile exaltării. În acele vremuri de dinainte de fax, e-mail și corespondență expres, trimisese sinopsisul în California prin curier privat, ceea ce însemna că munca mea traversase deja țara cu o cursă aeriană de noapte.

— A trebuit să trimit un contract altui client din L.A., a zis Mary, așa că am cerut serviciului de curierat să treacă pe la birou la ora trei. Ți-am citit sinopsisul chiar după prânz, iar după jumătate de oră apare tipul să ia contractul. „Și ăsta trebuie să ajungă la L.A.“, zic, „așa că luați-l și pe el“. Deci i-am predat manuscrisul tău și dus a fost, uite-așa. Peste vreo trei ore ar trebui să ajungă pe biroul lui Hunter.

— Excelent, am zis. Dar ce zici de idee? Crezi că are vreo șansă?

— Am citit-o o singură dată. N-am avut timp să aprofundez, dar mie mi-a sunat bine, Sid. Foarte interesantă, bine adusă din condei. Dar cu ăștia de la Hollywood n-ai de unde să știi niciodată. Aș spune că e prea complicat pentru ei.

— Deci să nu-mi fac mari speranțe.

— N-aș spune asta. Numai să nu contezi pe ei, atâta tot.

— Bine. Dar ar ieși bani frumoși, nu-i așa?

— Păi, chiar am o veste bună pentru tine pe frontul ăsta. De altfel, mă pregăteam să te sun, dar mi-ai luat-o înainte. O editură portugheză mi-a făcut o ofertă pentru ultimele tale două romane.

— Portugalia?

— Autoportret a fost publicată în Spania cât ai fost tu în spital. Știi asta, că ți-am spus. Cronicile au fost foarte bune. Acum sunt interesați și portughezii.

— Drăguț. Presupun că oferă în jur de trei sute de dolari.

— Patru sute pentru fiecare carte. Dar pot să scot ușor cinci sute de la ei.

— Dă-i bătaie, Mary. După ce scazi comisionul agenției și impozitele plătite la ei în țară, rămân cu vreo patruzeci de cenți.

— Așa-i. Dar măcar o să fii publicat în Portugalia. E ceva rău în asta?

— Nimic. Pessoa e unul dintre scriitorii mei preferați. I-au făcut vânt lui Salazar și acum au un guvern decent. Cutremurul din Lisabona l-a inspirat pe

Voltaire să scrie Candid. Și Portugalia a ajutat mii de evrei să fugă din Europa în timpul războiului. E o țară fantastică. Desigur, n-am fost niciodată acolo, dar îmi convine, nu-mi convine, acolo trăiesc în momentul ăsta. Portugalia e perfectă. La cum au mers lucrurile în ultimele zile, nu putea fi decât Portugalia.

— Ce tot spui?

— E o poveste lungă. O să ți-o spun altă dată.

Am ajuns acasă la Trause la unu fix. În timp ce sunam la ușă, mi-a trecut prin cap că ar fi trebuit să mă fi oprit pe undeva prin cartier, să cumpăr de mâncare la pachet pentru amândoi, dar uitasem de Madame Dumas, martinicana care avea grijă de gospodărie. Masa era aproape gata și ne-a fost servită în camera de lucru a lui John de la etaj, aceeași unde cinaserăm sâmbătă seara cu mâncare chinezească. Merită amintit că Madame Dumas nu era la datorie în ziua respectivă. Cea care mi-a deschis ușa și m-a condus sus, la Monsieur John, a fost fiica ei, Régine. Mi-am adus aminte că Trause spusese despre ea că e „plăcută ochiului“ și văzând-o cu ochii mei, am fost nevoit să recunosc că și eu o găseam remarcabil de atrăgătoare — o tânără înaltă, bine proporționată, cu piele lucioasă de abanos și ochi scrutători, inteligenți. Desigur, nici vorbă de chiloți tanga, sâni goi sau cizme albe de piele, dar era cea de-a doua negresă de vreo douăzeci de ani, vorbitoare de franceză, pe care o cunoșteam în ultimele două zile, o coincidență neplăcută, aproape insuportabilă pentru mine. De ce nu era Régine Dumas o fată scundă și banală, cu ten urât și cocoașă? N-o fi fost chiar o frumusețe care să-ți taie respirația, ca Martine din Haiti, dar era la rândul ei o făptură fermecătoare, iar când mi-a deschis ușa și mi-a zâmbit în felul ei prietenos, sigură pe sine, am luat-o ca pe un reproș, o replică sarcastică a propriei mele conștiințe frământate. Făcusem tot ceea ce-mi stătuse în puteri să nu mă gândesc la cele întâmplate cu o zi în urmă, să uit de jalnicul meu păcat mărunt și să depășesc momentul, dar nu reușeam să scap de fapta mea. Martine revenise la viață ca Régine Dumas. Pătrunsese peste tot, chiar și în apartamentul din Barrow Street al prietenului meu, la o jumătate de lume distanță de maghernița din beton din Queens.

John arăta prezentabil de astă dată, față de cât de șleampăt fusese sâmbătă seara. Avea părul pieptănat, își răsese mustața și purta o cămașă proaspăt spălată și șosete curate. Dar era tot imobilizat pe canapea, cu piciorul proptit pe un munte de

perne și pături, și părea să sufere îngrozitor — la fel de rău ca în acea seară, dacă nu chiar și mai rău. M-am zăpăcit văzându-l așa ras și dichisit. Când Régine ne-a adus mâncarea sus pe o tavă (sendvișuri cu șuncă de curcan, salată și apă minerală), am făcut tot posibilul să nu mă uit la ea. Asta a însemnat să mă concentrez asupra lui John, iar când i-am examinat mai atent trăsăturile, am observat că pare epuizat, cu niște ochi duși în fundul capului, goliți de expresie, și pielea de o paloare îngrijorătoare. S-a ridicat de două ori de pe canapea cât am fost eu acolo și de fiecare dată s-a întins după cârjă ca să reușească să se salte în picioare. După mimica lui când a atins podeaua cu piciorul stâng, probabil că o presiune cât de mică asupra venei îi era insuportabilă.

L-am întrebat când se preconiza că se va reface, dar John nu era dispus să vorbească despre asta. Numai că nu l-am slăbit și în cele din urmă a recunoscut că sâmbătă seara nu ne spusese tot. A zis că nu voise s-o sperie pe Grace, dar adevărul era că avea două cheaguri în picior și nu unul. Primul era într-o venă superficială. Era aproape dizolvat deja și nu reprezenta niciun pericol, chiar dacă era principala cauză a ceea ce John numea „disconfort“. Cel de-al doilea se instalase într-o venă mai profundă, acesta fiind motivul pentru care medicul se arătase îngrijorat. Îi fuseseră prescrise doze masive de anticoagulante, iar vineri, John fusese programat la un examen la Saint Vincent's. Dacă rezultatele n-aveau să fie mulțumitoare, medicul avea de gând să-l interneze și să-l țină acolo până la dispariția cheagului. Tromboza venoasă profundă poate fi fatală, a zis John. Cheagul se poate disloca și poate circula prin sânge până la plămâni, ducând la embolie pulmonară și la o moarte aproape certă.

— E ca și cum aș umbla cu o mică bombă în picior, a zis el. Dacă-l bâțâi prea mult, pot să sar în aer. După care a adăugat: să nu sufli o vorbă față de Gracie. Asta rămâne strict între noi doi. S-a înțeles? Nici măcar o vorbuliță.

În curând am început să vorbim despre fiul lui. Nu țin minte cum am ajuns la acel hău de disperare și învinovățire de sine, dar suferința lui Trause era palpabilă și indiferent cât s-ar fi frământat din cauza piciorului, nici nu se compara cu deznădejdea pe care i-o provoca Jacob.

— L-am pierdut, a zis. După ce mi-a tras clapa în felul ăsta, n-o să mai cred niciodată un cuvânt din ce-mi spune.

Până la cea mai recentă criză, Jacob fusese student la SUNY Buffalo. John cunoștea acolo câțiva profesori de la Departamentul de Engleză (unul dintre aceștia, Charles Rothstein, publicase un studiu amplu despre romanele lui), iar după evoluția dezastruoasă a lui Jacob la liceu, pe care-l absolvise cu chiu, cu vai, John trăsese niște sfori pentru ca băiatul să se poată înscrie acolo. Primul semestru decursese rezonabil de bine, Jacob reușind să promoveze la toate materiile, dar până la finalul celui de-al doilea semestru, notele îi scăzuseră atât de mult încât îi fusese impusă o perioadă de probă. Trebuia să obțină media opt ca să evite exmatricularea, dar în semestrul de toamnă al celui de-al doilea an de studii, mai mult chiulise decât participase la cursuri, nu învățase mai nimic, așa că în semestrul următor îi făcuseră vânt fără menajamente. Se întorsese în East Hampton la maică-sa, care locuia acolo împreună cu cel de-al treilea soț (în aceeași casă în care crescuse Jacob împreună cu un tată vitreg pe care nu-l înghițise deloc, un comerciant de artă pe nume Ralph Singleton) și se angajase cu jumătate de normă la o brutărie din oraș. Înființase și o trupă rock împreună cu trei prieteni din liceu, dar între ei apăruseră atâtea tensiuni și frecușuri, încât trupa se destrămase după șase luni. Băiatul îi spusese lui taică-său că nu-l interesează facultatea și nu vrea s-o reia, dar John reușise să-l convingă oferindu-i câteva stimulente financiare: o alocație generoasă și o chitară nouă dacă obținea note mari în primul semestru, o dubă Volkswagen dacă avea să încheie anul cu media opt. Puștiul acceptase, iar la sfârșitul lunii august se întorsese în Buffalo, ca să se joace iar de-a studentul — cu părul verde, un șir de ace de siguranță atârnându-i în urechea stângă și un palton lung și negru. Era epoca de glorie a punk-ului, iar Jacob se alăturase clubului tot mai numeros al renegaților țâfnoși din clasa de mijloc. Era la modă, trăia periculos și nu înghițea rahat de la nimeni.

Jacob se înscrisese în primul semestru, mi-a povestit John, dar după o săptămână, fără să fi călcat deloc pe la cursuri, se întorsese la secretariat și se retrăsese de la școală. Taxa de școlarizare îi fusese returnată, dar în loc să-i trimită cecul tatălui său (la urma urmei, de la el primise banii), el îl încasase la cea mai apropiată bancă, își băgase în buzunar cei trei mii de dolari și plecase spre sud, la New York. După ultimele informații, locuia undeva în East Village. Dacă zvonurile care circulau în jurul lui erau adevărate, o luase rău pe panta heroinei — și asta de patru luni.

— Cine ți-a spus chestia asta? am întrebat. De unde știi că e adevărat?

— M-a sunat Eleanor ieri-dimineață. Tot încercase să dea de Jacob ca să discute ceva cu el și i-a răspuns colegul lui de apartament. Sau fostul coleg, mai bine zis. El i-a spus că Jacob s-a lăsat de școală acum două săptămâni.

— Și heroina?

— Tot el i-a spus și asta. N-avea de ce să mintă despre o chestie ca asta. Lui Eleanor i s-a părut foarte îngrijorat. Nu că m-aș mira, Sid. Am bănuit mereu că se droghează. Doar că n-am știut că e așa de rău.

— Ce-ai de gând să faci?

— Nu știu. Tu ești ăla care a lucrat cu puștani. Tu ce-ai face?

— Ți-ai și găsit pe cine să întrebi. Toți elevii mei erau săraci. Adolescenți negri din cartiere mizere și din familii destrămate. Mulți se drogau, dar problemele lor n-au nicio legătură cu problemele lui Jacob.

— Eleanor zice c-ar trebui să-l căutăm. Dar eu nu mă pot mișca. Sunt înțepenit pe canapeaua asta din cauza piciorului.

— Mă duc eu dacă vrei. Oricum, în ultima vreme nu mă dau treburile afară din casă.

— Nu, nu, n-aș vrea să te amestec și pe tine. Nu e problema ta. O să se ocupe Eleanor și soțul ei. Cel puțin, ea așa a zis. La ea nu-ți dai seama niciodată dacă vorbește serios sau nu.

— Cum e noul ei soț?

— Nu știu. Nu l-am întâlnit. Curios e că nici nu mai țin minte cum îl cheamă. Stăteam așa și mă tot chinuiam să-mi amintesc, dar nu-mi vine nimic. Cred că Don nu-știu-cum, dar nu sunt sigur.

— Și dacă-l găsesc pe Jacob, care-i planul?

— Să-l înscrie într-un program de dezintoxicare.

— Chestiile astea nu-s ieftine. Cine o să plătească?

— Eu, firește. Mai nou, Eleanor are bani de-i învârte cu lopata, dar e al dracului de zgârcioabă, așa că nici nu m-aș obosi să-i cer. Puștiul mă ușurează de trei miare și uite că acum trebuie să mă mai scutur de niște bani ca să scape de năravuri. Ca să-ți spun sincer, îmi vine să-l strâng de gât. Norocul tău că n-ai copii, Sid. Sunt drăguți când sunt mici, dar dup-aia îți mănâncă sufletul și te bagă în disperare. Un metru cincizeci, ăsta-i maximum. N-ar trebui lăsați să crească mai mult de-atât.

După ultimul comentariu al lui John, nu m-am putut abține să nu-i împărtășesc propriile mele noutăți.

— Poate că n-o să mai stau mult fără copii, am zis. Încă n-am luat o decizie clară, dar în momentul ăsta, Grace e însărcinată. A făcut testul sâmbătă.

Nu știu ce mă așteptasem să aud de la John, dar chiar și după comentariile lui amare despre chinurile paternității, crezusem că va reuși să mă felicite măcar de complezență. Sau cel puțin să-mi ureze baftă și să mă avertizeze să fac o treabă mai bună decât el. Oricum, ceva acolo, cât de mic, în semn de recunoaștere. Dar John n-a scos un sunet. A părut îngrozit o clipă, ca și cum tocmai ar fi aflat de moartea cuiva drag, apoi mi-a întors spatele, răsucindu-și brusc capul la perete și privind fix spătarul canapelei.

— Biata Grace, a bâiguit el.

— De ce spui așa?

John s-a întors încet înapoi spre mine, dar s-a oprit la jumătate, cu capul în dreptul canapelei, iar când a vorbit, privirea îi era pironită în tavan.

— Atâta doar că a suferit așa de mult, a zis el. Nu e atât de puternică pe cât crezi tu. Are nevoie de odihnă.

— O să facă fix cum vrea. Ea hotărăște.

— Eu o știu de mai multă vreme decât tine. Un copil e ultimul lucru care-i trebuie în momentul ăsta.

— Dacă o să-l țină, mă bătea gândul să te rog să fii tu naș. Dar probabil că nu te interesează. Judecând după cum vorbești acum.

— Numai să n-o pierzi, Sidney. Eu atât îți cer. Pentru ea ar fi un dezastru dacă s-ar duce totul de râpă.

— N-o să se ducă de râpă. Și n-am de gând s-o pierd. Dar chiar și dac-ar fi așa, de ce-ar fi treaba ta?

— Grace e treaba mea. A fost mereu treaba mea.

— Nu ești tatăl ei. Poate că uneori așa-ți închipui, dar nu ești. Grace e pe picioarele ei. Dacă hotărăște să facă copilul, eu n-am de gând s-o opresc. Adevărul e că m-aș bucura. Să am un copil cu ea ar fi cel mai bun lucru care mi s-a întâmplat vreodată.

Niciodată nu fusesem mai aproape să mă cert de-adevăratelea cu John decât în acel moment. Mă simțeam tulburat și, în timp ce ultimele mele cuvinte pluteau

sfidătoare în aer, m-am întrebat dacă discuția avea să capete o întorsătură și mai urâtă. Din fericire, amândoi am dat înapoi înainte ca scânteia să se întindă, realizând că suntem pe punctul de a ne forța unul pe altul să spunem lucruri pe care aveam să le regretăm mai târziu — și care n-aveau să poată fi șterse niciodată din memorie, indiferent cât ne-am fi cerut iertare după ce s-ar fi calmat spiritele.

Cu multă înțelepciune, John a ales acel moment ca să se ducă la toaletă. Uitându-mă la el cu cât efort execută manevrele de a se ridica de pe canapea și a șontâcăi prin cameră, mi-a pierit pe loc orice urmă de ostilitate. Trăia sub o presiune enormă. Piciorul îl înnebunea, se lupta cu veștile oribile despre fiul lui și cum să nu-l iert pentru că rostise câteva cuvinte crude? În contextul trădării și posibilei dependențe de droguri a lui Jacob, Grace era copilul bun și adorat, cel care nu-l dezamăgise niciodată, și poate că acesta era motivul pentru care John sărise cu atâta aplomb în apărarea ei, amestecându-se în chestiuni care, la urma urmei, nu-l priveau. Era într-adevăr furios pe fiul lui, dar furia îi era impregnată de o doză substanțială de vinovăție. John era conștient că abdicase, într-o oarecare măsură, de la responsabilitățile de tată. Divorțase de Eleanor când Jacob avea un an și jumătate, pentru ca în 1966 s-o lase să ia copilul, să plece din New York și să se mute în East Hampton împreună cu cel de-al doilea soț. După care John nu-l mai văzuse pe băiat decât sporadic: câte un weekend petrecut împreună în oraș, câteva sejururi în New England și sud-vest în timpul vacanțelor de vară. Nu fusese nici pe departe ceea ce s-ar fi putut numi un părinte implicat activ, iar după moartea Tinei, dispăruse din viața lui Jacob timp de patru ani, văzându-l doar o dată sau de două ori între doisprezece și șaisprezece ani ai băiatului. Apoi, la douăzeci de ani, fiul său o luase total razna și indiferent dacă era sau nu responsabilitatea lui, John se considera vinovat pentru acel dezastru.

A lipsit din cameră zece sau cincisprezece minute. Când s-a întors, l-am ajutat să se instaleze iar pe canapea, și primul lucru pe care mi l-a spus n-avea nicio legătură cu discuția noastră anterioară. Conflictul părea să se fi stins — se risipise în drumul lui spre hol, părând deja uitat.

— Ce face Flitcraft? m-a întrebat el. Ai avansat?

— Da și nu, am răspuns. Am scris ca un apucat vreo câteva zile, dar m-am împotmolit.

— Și te-au apucat îndoielile în legătură cu caietul albastru.

— Poate. În ultima vreme, nu prea mai știu ce să cred.

— Te ambalaseși rău în seara aia, vorbeai ca un alchimist dement. Primul om care a transformat plumbul în aur.

— Păi, a fost o experiență și jumătate. Prima oară când am folosit caietul, Grace mi-a zis că nu mai eram acolo.

— Cum adică?

— Cică aș fi dispărut. Știu că sună absurd, dar mi-a bătut la ușă în timp ce scriam și, fiindcă n-am răspuns, a băgat capul în cameră. S-a jurat că nu m-a văzut.

— Trebuie să fi fost în altă parte a casei. Poate la baie.

— Știu. Asta spune și Grace. Dar eu nu țin minte să mă fi dus la baie. Nu țin minte nimic altceva decât că am stat la birou și am scris.

— Dacă nu ții minte, asta nu înseamnă că nu s-a întâmplat. Când cuvintele curg șuvoi, îți cam zboară mintea pe câmpii. N-am dreptate?

— Ba da. Sigur că ai dreptate. Dar mi s-a mai întâmplat ceva asemănător și luni. Scriam în camera mea și n-am auzit când a sunat telefonul. Când m-am ridicat de la birou și m-am dus la bucătărie, erau două mesaje pe robot.

— Și?

— N-am auzit telefonul. Întotdeauna îl aud când sună.

— Erai distras, absorbit de ceea ce făceai.

— Poate. Dar nu cred. S-a întâmplat ceva straniu, ceva care-mi scapă.

— Sună la doctor și fă-ți o programare pentru un control la cap.

— Știu. Totul e în capul meu. Nu spun că nu e așa, dar de când am cumpărat caietul ăla, totul a luat-o razna. Nu-mi dau seama dacă eu folosesc caietul sau caietul mă folosește pe mine. Are vreo noimă ce spun?

— Un pic. Dar nu prea mult.

— Bine, hai că reformulez. Ai auzit vreodată de o scriitoare pe nume Sylvia Maxwell? O romancieră americană din anii ’20.

— Am citit niște cărți de Sylvia Monroe. A scos mai multe romane prin anii ’20–’30. Dar de Maxwell nu știu.

— Tipa a scris vreo carte cu titlul Noaptea oracolului?

— Nu, din câte știu eu, nu. Dar cred că a scris ceva cu „noapte“ în titlu. Poate Noapte la Havana. Sau Noapte la Londra, nu mai țin minte. Ar trebui să fie ușor de aflat. Te duci pur și simplu la bibliotecă și o cauți.

Ne-am îndepărtat încet-încet de caietul albastru și am abordat chestiuni mai practice. În primul rând, banii și speranța mea de a-mi rezolva problemele financiare scriind un scenariu de film pentru Bobby Hunter. I-am povestit lui John despre sinopsis, schițându-i rapid un rezumat al ideii care-mi venise pentru versiunea mea la Mașina timpului, dar n-a avut mare lucru de comentat. Cred c-a spus „ingenios“ sau un compliment călduț de genul ăsta și brusc m-am simțit prost, jenat, de parcă pentru Trause aș fi fost un salahor literar vulgar, care încearcă să-și mărite marfa cui oferă mai mult. Dar am greșit interpretându-i reținerea drept dezaprobare. Înțelegea cât suntem de strâmtorați și mi-am dat seama că-i mergeau rotițele, încerca să pună la cale un plan ca să mă ajute.

— Știu că e idiot, am zis, dar dacă le place ideea, o să fim din nou solvabili. Dacă nu, rămânem tot pe minus. Nu-mi place să contez pe astfel de perspective subțirele, dar n-am altă carte de jucat.

— Ba poate că ai, a zis John. Dacă nu merge chestia asta cu Mașina timpului, poate că ar trebui să scrii alt scenariu. Îți ies bine. Dacă o pui pe Mary să se zbată cum trebuie, sunt sigur c-o să găsești pe cineva dispus să plătească gras.

— Treaba nu merge așa. Ei vin la tine, nu te duci tu la ei. Sigur, asta dacă nu cumva ai o idee originală. Și eu n-am.

— Asta voiam să spun. Poate am eu o idee pentru tine.

— O idee de film? Credeam că ești împotriva scrisului pentru filme.

— Acum vreo două săptămâni am găsit o cutie cu niște vechituri de-ale mele. Povestiri de început, un roman scris pe jumătate, două sau trei piese de teatru. Materiale străvechi, scrise în perioada adolescenței și pe la douăzeci de ani. Nimic care să fi fost publicat vreodată. Asta din fericire, aș preciza, dar când am răsfoit povestirile, am găsit una care nu e chiar așa de groaznică. Tot n-aș fi dispus s-o public, dar dacă ți-aș da-o ție, poate c-ai putea s-o regândești ca film. Poate ar ajuta și numele meu. Dacă spui unui producător de film că adaptezi o povestire nepublicată de John Trause, poate stârnești ceva interes. Nu știu. Dar chiar dacă n-or să dea doi bani pe mine, povestirea are o componentă vizuală puternică. Cred că imaginile ar putea fi transpuse în film destul de natural.

— Bineînțeles că numele tău ar ajuta. Ar conta enorm de mult.

— Ei, citește povestirea și spune-mi ce părere ai. E doar o primă versiune — total necizelată — așa că să nu fii prea critic cu proza. Și ține minte că eram

aproape un puști când am scris-o. Mult mai tânăr decât ești tu acum.

— Despre ce e vorba?

— E o ciudățenie, nu seamănă deloc cu restul scrierilor mele, așa că la început s-ar putea să fii cam surprins. O parabolă politică, hai să-i spunem așa. Se petrece într-o țară fictivă, în 1830, dar de fapt e despre începutul anilor 1950. McCarthy, HUAC[16], Panica Roșie[17] — toate chestiile alea sinistre care se întâmplau pe atunci. Ideea e că guvernele au mereu nevoie de dușmani, chiar și când nu sunt în război. Dacă n-ai un dușman adevărat, îți inventezi unul și dai sfară-n țară. Populația se sperie, iar când oamenii sunt speriați, îi ții mai bine-n frâu.

— Și țara? Reprezintă America sau altceva?

— E pe jumătate America de Nord, pe jumătate America de Sud, dar cu o istorie total diferită de a lor. De mult de tot, toate puterile europene au avut colonii în Lumea Nouă. Coloniile au devenit state independente, după care, încetul cu încetul, după sute de ani de războaie și ciocniri, au fuzionat treptat într-o confederație imensă. Întrebarea este ce se întâmplă după întemeierea imperiului? Ce dușman inventezi pentru ca oamenii să fie îndeajuns de speriați ca să reziste într-o confederație?

— Și care-i răspunsul?

— Spui că se pregătește o invazie a barbarilor. Confederația i-a alungat deja pe oamenii respectivi de pe pământurile lor, dar începi să răspândești zvonul că o armată de soldați anti-confederație a pătruns în teritoriile primitivilor și pune de-o răzmeriță printre localnici. Nu-i adevărat. Soldații lucrează pentru guvern. Iau parte la conspirație.

— Cine spune povestea?

— Un tip trimis să cerceteze zvonurile. Lucrează pentru o ramură a guvernului care nu e la curent cu planul și sfârșește prin a fi arestat și judecat pentru trădare. De parcă lucrurile n-ar fi fost destul de complicate, ofițerul care comandă falsa armată a fugit cu soția naratorului.

— Minciună și corupție la fiecare pas.

— Exact. Un om distrus de propria-i nevinovăție.

— Are și titlu?

— Imperiul oaselor. Nu e foarte lungă. Patruzeci și cinci sau cincizeci de pagini — dar cred că-ți ajunge de-un film. Tu hotărăști. Dacă vrei s-o folosești, ai

încuviințarea mea. Dacă nu-ți place, o arunci la gunoi și o lăsăm baltă cu totul.

Am plecat din apartamentul lui Trause simțindu-mă copleșit, mut de recunoștință, și nici măcar supliciul mărunt de a coborî ca să-mi iau la revedere de la Régine nu mi-a putut știrbi fericirea. Manuscrisul era într-un buzunar lateral al jachetei mele sport, într-un plic pentru documente, și am stat cu mâna pe el tot drumul până la metrou, arzând de nerăbdare să-l deschid și să încep să citesc. John mă susținuse mereu în ceea ce făceam, dar știam că darul lui e legat în aceeași măsură de Grace ca și de mine. Eu eram schilodul pe jumătate distrus care trebuia să aibă grijă de ea, iar dacă ne putea ajuta cumva să ne repunem pe picioare, era dispus s-o facă — mergând până la a dona cauzei un manuscris nepublicat. Șansele să iasă ceva din ideea lui erau cât se poate de slabe, dar indiferent dacă eram sau nu capabil să-i transpun povestirea în film, conta disponibilitatea lui de a trece dincolo de granițele obișnuite ale prieteniei și de a se implica în treburile noastre. Altruist, fără nicio intenție de a profita de pe urma gestului său.

Era deja trecut de ora cinci când am ajuns în stația West Fourth Street. Ora de vârf era în toi și, în timp ce coboram cele două niveluri spre linia F, care mergea în centru, agățat strâns de balustradă ca să nu mă împiedic, îmi doream cu disperare să găsesc un loc în tren. La acea oră era o mare buluceală de pasageri care se întorceau în Brooklyn. Aveam deci să fiu nevoit să citesc povestirea lui John în picioare și, cum asta avea să fie extraordinar de dificil, eram gata să lupt, la nevoie, pentru orice locșor în plus. Când ușile trenului s-au deschis, am ignorat manierele de metrou și m-am strecurat înăuntru pe lângă învălmășeala de pasageri care coborau, intrând în vagon înaintea tuturor celor de pe peron, dar asta nu mi-a fost de niciun folos. În spatele meu s-a revărsat puhoiul. Am fost împins în centrul vagonului, iar când s-au închis ușile și trenul a plecat din stație, eram înghesuit printre atâția oameni încât brațele îmi erau imobilizate pe lângă corp, fiindu-mi imposibil să ajung la buzunar ca să scot plicul. Abia mă țineam să nu mă prăvălesc peste ceilalți pasageri în timp ce ne hurducam și ne zgâlțâiam prin tunel. La un moment dat am reușit să ridic mâna suficient pentru a mă prinde cu degetele de bara de deasupra, dar mai mult de-atât nu m-aș fi putut mișca în acele condiții. Câțiva pasageri au coborât la stațiile următoare, dar imediat ce cobora unul, alți doi dădeau din coate ca să-i ia locul. Sute de persoane au rămas pe peroane, în

așteptarea următorului tren, și, cât a durat drumul, n-am putut arunca nici măcar o privire povestirii. Când am oprit în stația Bergen Street, am încercat să duc iarăși mâna la plic, dar am fost împins din spate, presat și din stânga, și din dreapta, și în timp ce pivotam în jurul stâlpului central ca să pot coborî din vagon, trenul s-a oprit brusc, ușile s-au deschis și am fost azvârlit pe peron înainte să verific dacă plicul mai e la locul lui. Nu era. Valul de pasageri care coborâseră m-a purtat cu el vreo doi metri, dar până m-am răsucit ca să-mi fac loc cu coatele înapoi în vagon, ușile se închiseseră deja și metroul se pusese din nou în mișcare. Am lovit cu pumnul într-un geam care trecea pe lângă mine, dar conductorul m-a ignorat. Metroul F a ieșit ușor din stație, făcându-se nevăzut în câteva clipe.

Mă mai făcusem vinovat de astfel de scăpări de concentrare de când mă întorsesem de la spital, dar niciuna mai groaznică, mai exasperantă. În loc să țin plicul în mână, îl băgasem prostește într-un buzunar prea mic, iar manuscrisul lui John zăcea acum pe podeaua unui vagon de metrou în direcția Coney Island, fără îndoială călcat în picioare și terfelit de jumătate dintre pantofii și tenișii din cartierul Brooklyn. Era o greșeală de neiertat. John îmi încredințase singurul exemplar dintr-o povestire nepublicată și, dat fiind interesul cercetătorilor pentru munca lui, numai manuscrisul valora, probabil, sute, poate chiar mii de dolari. Ce să-i spun când avea să mă-ntrebe ce părere am? Îmi spusese s-o arunc la gunoi dacă nu-mi plăcea, dar era doar o glumă, un mod hiperbolic de a-și denigra propria muncă. Bineînțeles că avea să vrea înapoi manuscrisul — indiferent că-mi plăcea sau nu. Habar n-aveam cum să dreg lucrurile. Dacă mi-ar fi făcut mie cineva ceea ce tocmai îi făcusem eu lui Trause, cred că mi-ar fi venit să-l strâng de gât de nervi.

Chiar așa demoralizantă, acea pierdere avea să fie doar începutul a ceea ce s-a dovedit a fi o noapte lungă și grea. Când m-am întors acasă și am urcat cele trei etaje până în apartament, am descoperit că ușa e deschisă — nu doar pe jumătate, ci deschisă cât o țineau balamalele, lipită de perete. Primul meu gând a fost că Grace se întorsese acasă devreme, poate cu brațele încărcate de pachete și sacoșe, și uitase să închidă ușa după ea. Numai că mi-a fost de-ajuns să arunc o privire în living ca să înțeleg că n-are nicio legătură cu Grace. Cineva intrase în apartament prin efracție, probabil urcând pe scara de incendiu și forțând fereastra bucătăriei. Pe podea erau împrăștiate cărți, micul nostru televizor alb-negru dispăruse, și o fotografie cu Grace, al cărei loc fusese dintotdeauna pe policioară, fusese ruptă în

bucățele și aruncată pe canapea. Mi s-a părut un gest deosebit de răutăcios, aproape un atac personal. Când m-am dus la bibliotecă să evaluez pagubele, am observat că lipseau doar cărțile cele mai valoroase: exemplare cu autograf de la Trause și de la alți prieteni scriitori, plus vreo cinci, șase ediții princeps pe care le primisem cadou de-a lungul vremii. Hawthorne, Dickens, Henry James, Fitzgerald, Wallace Stevens, Emerson. Cine dăduse spargerea nu era un hoț obișnuit. Știa câte ceva despre literatură și țintise direct cele câteva comori pe care le aveam.

Biroul meu părea neatins, dar dormitorul fusese întors pe dos sistematic, de-a fir a păr. Toate sertarele comodei fuseseră scoase, salteaua fusese răsturnată, iar litografia de Bram van Velde cumpărată de Grace de la Galerie Maeght din Paris la începutul anilor ’70 lipsea de la locul ei de pe peretele de deasupra patului nostru. Examinând conținutul sertarelor comodei, am descoperit că lipsea și cutia cu bijuterii a lui Grace. N-avea prea multe, dar în cutie fuseseră și niște cercei cu piatra lunii moșteniți de la bunica ei, pe lângă o brățară talisman de când era mică și un lănțișor de argint pe care i-l făcusem eu cadou la cea mai recentă aniversare. Aceste lucruri ajunseseră pe mâna unui străin, ceea ce mi se părea la fel de crud și de inutil ca un viol, o prăduire barbară a lumii noastre mărunte.

N-aveam asigurare pentru furt și nici pentru locuință și nu-mi venea să sun la poliție ca să anunț spargerea. Spărgătorii nu erau prinși niciodată și nu vedeam de ce să perseverez într-o cauză care mi se părea pierdută de la bun început, dar înainte să mă hotărăsc trebuia să mă interesez dacă mai fuseseră jefuiți și alții din clădire. În imobilul de cărămidă mai erau trei apartamente — unul deasupra noastră și două sub noi — și mai întâi am coborât la parter și am vorbit cu doamna Caramello, care se ocupa de administrație împreună cu soțul ei, un frizer la pensie care-și petrecea mai tot timpul uitându-se la televizor și pariind la meciuri de fotbal. Apartamentul lor era intact, dar doamna Caramello a fost suficient de zguduită de vestea adusă de mine încât să-l cheme pe domnul Caramello, care a venit la ușă târșâindu-și papucii și s-a mulțumit să ofteze când a fost pus la curent cu cele întâmplate.

— Probabil unul dintre nenorociții ăia de drogați, a zis el. Tre’ să-ți pui grilaj la ferestre, Sid. Altfel te trezești că-ți intră toate gunoaiele.

Și ceilalți doi locatari scăpaseră. Se părea că toată lumea avea grilaj la ferestrele din spate în afară de noi, așa că fuseserăm ținta firească — niște prostovani naivi care nu se obosiseră să-și ia măsurile de precauție cuvenite. Cu toții ne-au compătimit, dar mesajul implicit a fost că ne meritam soarta.

M-am întors în apartament, chiar și mai îngrozit acum, fiindcă puteam examina dezastrul într-o stare de spirit mai calmă. În ochi mi-au sărit unul câte unul detalii care-mi scăpaseră mai devreme, agravând și mai mult efectul intruziunii. O lampă de podea din stânga canapelei fusese răsturnată și se spărsese, o vază de flori zăcea pe covor, făcută țăndări, ba chiar și jalnicul nostru prăjitor de pâine care costase nouăsprezece dolari dispăruse de la locul lui de pe blatul de bucătărie. Am sunat-o pe Grace la birou, cu gândul s-o pregătesc pentru șoc, dar n-a răspuns nimeni, ceea ce părea să sugereze că plecase deja și era în drum spre casă. Neștiind cu ce altceva să-mi umplu timpul, m-am apucat să fac ordine. Trebuie să fi fost în jur de șase și jumătate și, deși o așteptam pe Grace să intre pe ușă din clipă-n clipă, am muncit întruna mai bine de-o oră, măturând cioburi, rearanjând cărțile pe rafturi, îndreptând salteaua și așezând-o înapoi pe pat, potrivind la loc sertarele comodei. La început m-am bucurat că avansez atât de mult în absența lui Grace. Cu cât făceam ordine mai eficient, cu atât mai puțin deconcertant avea să fie pentru ea să intre în apartament. Apoi însă am terminat ce mi-am propus, dar ea tot nu ajunsese acasă. Se făcuse șapte și patruzeci și cinci, mult prea târziu pentru ca o pană la metrou să explice de ce nu ajunsese încă în Brooklyn. E adevărat că uneori lucra până târziu, dar întotdeauna mă suna ca să-mi spună când pleacă de la birou și nu primisem niciun mesaj de la ea pe robotul telefonic. Am mai sunat-o o dată pe numărul de la Holst & McDermott, doar ca să mă asigur, dar nici de această dată n-a răspuns nimeni. Nu era la serviciu, dar nici acasă nu ajunsese, și dintr-odată spargerea a devenit un fleac, o neplăcere măruntă din trecutul îndepărtat. Grace dispăruse și, până s-a făcut ora opt, intrasem de-a binelea într-o panică febrilă.

Am dat mai multe telefoane — la prieteni, la colegi, ba chiar și lui Lily, verișoara ei din Connecticut —, dar abia de la ultima persoană cu care am vorbit am aflat câte ceva. Greg Fitzgerald conducea departamentul de grafică de la Holst & McDermott și am aflat de la el că Grace sunase la birou de dimineață, pe la nouă și ceva, ca să-l anunțe că nu poate veni la serviciu toată ziua. Îi părea tare rău,

dar apăruse o urgență care nu suferea amânare. N-a spus care e urgența, dar când Greg o întrebase dacă se simte bine, se pare că Grace șovăise înainte de a răspunde. „Cred că da“, spusese ea în sfârșit, un răspuns care-l nedumerise pe Greg, care o cunoștea de mulți ani și ținea enorm de mult la ea (un bărbat gay îndrăgostit de cea mai drăguță dintre colegele lui). „Nu e genul ei să facă așa“, cred că așa a formulat, dar simțindu-mi spaima crescândă din voce, a încercat să mă liniștească adăugând că Grace încheiase discuția spunându-i că a doua zi de dimineață avea să se întoarcă la birou. „Stai liniștit, Sidney“, a continuat Greg. „Când Grace spune că face un lucru, atunci îl face sigur. Lucrez de cinci ani cu ea și niciodată nu m-a dezamăgit.“

Am stat și am așteptat-o toată noaptea, pe jumătate înnebunit de groază și confuzie. Înainte să vorbesc cu Fitzgerald, mă convinsesem că Grace fusese brutalizată într-un fel — tâlhărită, agresată sexual, călcată de o camionetă sau de un taxi condus de vitezomani, victimă a uneia dintre nenumăratele brutalități care se pot abate asupra unei femei singure pe străzile din New York. Ceea ce nu mai părea probabil, dar dacă nu era moartă sau în pericol fizic, atunci ce pățise și de ce nu mă sunase ca să-mi spună unde este? Îmi tot derulam în minte conversația pe care o purtaserăm de dimineață în drum spre metrou, încercând să descifrez afirmațiile ei ciudat de sentimentale despre încredere, rememorând sărutările pe care mi le dăduse și cum, fără vreun avertisment, se desprinsese din brațele mele și o luase la fugă pe trotuar, fără să se mai sinchisească să se întoarcă și să-și ia la revedere cu o fluturare a mâinii înainte de a dispărea în jos pe scări. Era comportamentul unei persoane care luase o hotărâre bruscă și impulsivă, care făcuse o alegere, dar era în continuare năpădită de îndoieli și incertitudini, atât de nesigură pe decizia ei încât nu îndrăznea să se oprească nici măcar pentru o singură privire îndărăt, temându-se că dacă se mai uită o dată la mine, avea să-și piardă voința de a face lucrul acela pe care avea de gând să-l facă. Măcar atât consideram c-am înțeles, dar mai mult de-atât nu știam. Grace devenise o nebuloasă pentru mine și fiecare idee care mi-a venit în acea noapte despre ea s-a transformat rapid într-o poveste, o dramoletă înfiorătoare alimentată de neliniștile mele cele mai profunde legate de viitorul nostru — care părea să se transforme rapid într-un viitor total inexistent.

S-a întors acasă la șapte și câteva minute, cam la două ore după ce mă împăcasem cu gândul că n-am s-o mai văd niciodată. Era îmbrăcată cu alte haine decât cele cu care plecase în dimineața precedentă și arăta frumoasă și proaspătă, cu ruj roșu intens, ochii machiați elegant și obrajii fardați discret. Eu stăteam pe canapeaua din living și, când am văzut-o intrând în casă, am rămas mut de uimire, literalmente nu reușeam să rostesc niciun cuvânt. Grace mi-a zâmbit — calmă, radioasă, perfect stăpână pe sine —, apoi a venit la mine și m-a sărutat pe buze.

— Știu c-ai trecut prin chinurile iadului din cauza mea, dar n-am avut încotro, a zis ea. N-o să se mai întâmple niciodată, Sidney. Îți promit.

S-a așezat lângă mine și m-a sărutat iar, dar a fost peste puterile mele s-o iau în brațe.

— Trebuie să-mi spui unde ai fost, am zis, surprins de furia și amărăciunea din tonul meu. Gata cu tăcerea, Grace. Trebuie să vorbești.

— Nu pot, a zis ea.

— Ba poți. Trebuie.

— Ieri-dimineață ai zis că ai încredere în mine. Să crezi în mine și de-acum încolo, Sid. E tot ce-ți cer.

— Când oamenii vorbesc așa înseamnă că ascund ceva. Întotdeauna. E ca o lege matematică, Grace. Ce e? Ce nu vrei să-mi spui?

— Nimic. Doar că ieri am simțit nevoia să fiu singură, atâta tot. Aveam nevoie de timp ca să mă gândesc.

— Bun. N-ai decât să te gândești. Numai să nu mă torturezi refuzând să-mi dai un telefon ca să-mi spui unde ești.

— Am vrut, dar n-am putut. Nu știu de ce. Parcă simțeam nevoia să mă prefac că nu te mai cunosc. Doar temporar. A fost o porcărie din partea mea, dar m-a ajutat, zău că da.

— Unde-ai stat toată noaptea?

— Crede-mă, n-a fost așa. Am stat singură. Mi-am luat o cameră la Gramercy Park Hotel.

— La ce etaj? Camera numărul cât?

— Te rog, Sid, nu face asta. Nu e bine.

— Aș putea să-i sun și să mă lămuresc, nu?

— Sigur că ai putea. Numai că asta ar însemna că nu mă crezi. Și am avea probleme. Dar noi n-avem probleme. Tocmai despre asta e vorba. Suntem bine, și faptul că sunt aici în momentul ăsta o dovedește.

— Presupun că te-ai gândit la copil...

— Da, printre altele.

— Ceva nou?

— Sunt tot în cumpănă. Încă nu știu în ce parte să înclin.

— Ieri am petrecut câteva ore cu John și el crede c-ar trebui să faci avort. Chiar a fost foarte vehement pe chestia asta.

Expresia lui Grace trăda surpriză și totodată tulburare.

— John? Dar el nu știe că sunt gravidă.

— I-am spus eu.

— O, Sidney. Nu trebuia să-i spui.

— De ce nu? Nu e prietenul nostru? De ce să nu afle?

A ezitat câteva secunde înainte să-mi răspundă la întrebare.

— Pentru că e secretul nostru, a spus ea într-un sfârșit, și încă n-am hotărât cum procedăm. Nici alor mei nu le-am spus încă. Dacă John vorbește cu tata, lucrurile s-ar putea complica rău de tot.

— N-o să vorbească. E prea îngrijorat din cauza ta ca să-i spună.

— Îngrijorat?

— Da, îngrijorat. Așa cum sunt și eu. N-ai fost în apele tale, Grace. Oricine te iubește ar intra la griji.

Pe măsură ce discutam, devenea ceva mai puțin evazivă și aveam de gând să trag de ea până când aflam toată povestea, până când înțelegeam ce o împinsese să fugă de acasă în mod misterios timp de douăzeci și patru de ore. Pentru mine, erau în joc multe, iar dacă nu-mi mărturisea deschis tot adevărul, cum să mai am vreodată încredere în ea? Încrederea era singurul lucru pe care mi-l cerea și totuși încă din noaptea de sâmbătă, de când o apucase plânsul în taxi, nu-mi putusem stăpâni sentimentul că ceva nu e în regulă, că Grace se prăbușește încet sub greutatea unei poveri pe care refuză să mi-o împărtășească. Pentru un scurt moment, sarcina păruse să explice totul, dar deja nu mai eram sigur de asta. Mai era ceva în afară de copil și, ca să nu încep să mă chinui cu gândul la alți bărbați, la idile secrete și trădări sinistre, trebuia să-mi spună ea ce se întâmplă. Din păcate, discuția s-a

întrerupt brusc în acel moment și n-am mai apucat să-mi reiau șirul gândurilor. S-a întâmplat imediat după ce i-am spus lui Grace cât sunt de îngrijorat din cauza ei. Am luat-o de mână și, când am tras-o spre mine s-o sărut pe obraz, a observat în sfârșit că lampa de podea nu mai e la locul ei, că în stânga canapelei rămăsese un loc gol. A trebuit să-i spun de spargere, așa că atmosfera s-a schimbat instantaneu și, în loc să-i vorbesc despre un lucru, n-am avut de ales și i-am vorbit despre altul.

La început, Grace a părut să primească vestea cu sânge rece. I-am arătat golurile din bibliotecă unde fuseseră edițiile princeps, măsuța pe care stătuse televizorul portabil, apoi am dus-o la bucătărie și am anunțat-o că trebuie să ne luăm un prăjitor nou. Grace a deschis sertarele de sub blat (ceea ce mie nu-mi dăduse prin cap să fac) și a descoperit că tacâmurile noastre cele mai bune din argint, primite de la părinții ei la aniversarea primului an de căsnicie, dispăruseră și ele. Atunci a apucat-o furia. A lovit sertarul de jos cu piciorul drept și a început să înjure. Grace nu prea folosea cuvinte vulgare, dar în acea dimineață și-a ieșit din fire preț de câteva minute și a dezlănțuit o salvă de invective așa cum nu mai auzisem niciodată din gura ei. Apoi am intrat în dormitor, iar din furie a dat în plâns. Când i-am spus de cutia cu bijuterii a început să-i tremure buza de jos, dar când a văzut că dispăruse și litografia, s-a așezat pe pat și a început să plângă. Am încercat s-o consolez cum am putut, promițându-i să caut alt van Velde cât de curând, dar știam că nimic nu-l va putea înlocui pe cel cumpărat în prima ei excursie la Paris, pe când avea douăzeci și unu de ani: un amalgam frapant de pete albastre strălucitoare, punctat de un gol de formă rotundă în mijloc și de o dâră roșie întreruptă. O aveam de câțiva ani în casă și niciodată nu mă săturasem s-o privesc. Era una dintre acele lucrări care aveau mereu ce să-ți ofere, care nu păreau să se epuizeze niciodată.[18]

I-a luat cam cincisprezece, douăzeci de minute ca să-și revină, apoi s-a dus la baie ca să-și spele rimelul scurs și să-și recompună fața. Am așteptat-o în dormitor, crezând că aveam să ne putem relua conversația acolo, dar ea a revenit doar ca să anunțe că e în întârziere și că trebuie să plece la serviciu. Am încercat s-o conving să renunțe, dar era de neclintit. Îi promisese lui Greg că avea să fie acolo de dimineață, a zis ea, și după ce fusese atât de drăguț și-i dăduse o zi liberă, nu voia să profite iar de prietenia lor. Promisiunea e promisiune, a zis ea, la care i-am răspuns că mai avem lucruri de lămurit. Poate că așa e, mi-a răspuns, dar puteau

aștepta până se întorcea ea de la serviciu. Ca pentru a-și dovedi bunele intenții, înainte să plece s-a așezat pe pat și m-a strâns într-o îmbrățișare care mi s-a părut foarte lungă.

— Nu-ți face probleme pentru mine, a zis ea. Chiar sunt în regulă acum. Ziua de ieri mi-a prins tare bine.

Mi-am luat pilulele de dimineață, m-am întors în dormitor și am dormit până după-amiază. N-aveam planuri pe ziua respectivă, singurul meu program fiind să-mi petrec timpul cât mai liniștit până când Grace avea să se întoarcă acasă. Promisese că vom continua discuția în seara respectivă și, cum ea spusese că promisiunea e promisiune, aveam de gând să mă asigur că și-o va respecta și să fac tot ce-mi stă în puteri ca să scot adevărul de la ea. Nu eram peste măsură de optimist, dar indiferent dacă eșuam sau nu, cu siguranță n-aveam să ajung nicăieri decât dacă strângeam din dinți și făceam un efort.

Era o după-amiază senină și însorită, dar temperatura scăzuse până la 4-5 grade și pentru prima oară din ziua cu pricina, se simțea un iz de iarnă în aer, un avangust al lucrurilor care se pregăteau. Ritmul normal de somn îmi fusese iarăși dat peste cap și eram mai șubred decât de obicei — nesigur în mișcări, gâfâind, clătinându-mă riscant la fiecare pas. Parcă aș fi regresat la un stadiu mai de început al refacerii mele, revenind la perioada vârtejurilor de culori și a percepțiilor fragmentate, instabile. Mă simțeam excesiv de vulnerabil, ca și cum până și aerul ar fi fost o amenințare, ca și cum o rafală de vânt iscată din senin m-ar fi putut spulbera, împrăștiind pe pământ bucăți din trupul meu.

Am cumpărat un prăjitor de pâine nou de la un magazin de electrocasnice de pe Court Street, o tranzacție simplă care mi-a sleit aproape toate resursele fizice. Până am ales un model pe care să ni-l permitem, am scormonit în portofel după bani și i-am plătit femeii de la casă, deja tremuram și eram gata să izbucnesc în lacrimi. Femeia m-a întrebat dacă am pățit ceva. Am spus că nu, dar răspunsul meu trebuie să fi fost neconvingător, pentru că în clipa următoare m-am trezit că mă întreabă dacă vreau să stau jos și să beau un pahar cu apă. Era o femeie grasă, abia trecută de șaizeci de ani, cu o umbră vagă de mustață pe buza de sus, iar magazinul pe care-l avea în grijă era o dugheană întunecoasă și prăfuită, o prăvălie de familie ca vai de lume, cu aproape jumătate dintre rafturi goale de mărfuri.

Oricât de generoasă ar fi fost oferta ei, n-aș mai fi zăbovit nici măcar un minut acolo. I-am mulțumit și mi-am văzut de drum, împleticindu-mă spre ieșire, apoi sprijinindu-mă de ușă ca s-o împing cu umărul. După asta am rămas câteva momente pe trotuar, trăgând cu nesaț în piept aerul rece în timp ce așteptam să depășesc criza. Privind în urmă, îmi dau seama că trebuie să fi părut în pragul leșinului.

Am cumpărat o felie de pizza și o Cola mare de la doi pași, de la Vinny's, iar când m-am ridicat și am plecat, mă simțeam deja ceva mai bine. Era în jur de trei și jumătate, iar Grace n-avea să se întoarcă acasă până cel mai devreme la șase. N-aveam niciun chef să tândălesc prin cartier și să cumpăr de mâncare și-mi dădeam seama că nu sunt în stare să gătesc cina. În acel moment, mâncatul în oraș era un lux pentru noi, dar mi-am zis că putem comanda niște mâncare de la Siam Garden, un restaurant thailandez deschis recent pe lângă Atlantic Avenue. Știam că Grace o să înțeleagă. Indiferent ce greutăți avea, sănătatea mea o preocupa îndeajuns ca să nu-mi poarte pică pentru așa ceva.

După ce mi-am terminat felia de pizza, am hotărât să merg la filiala bibliotecii publice de pe Clinton Street, să văd dacă au vreuna dintre cărțile romancierei pe care o pomenise Trause în ziua precedentă, Sylvia Monroe. În catalog erau trecute două titluri, Noapte la Madrid și Ceremonie de toamnă, dar niciuna nu mai fusese împrumutată de peste zece ani. Le-am răsfoit pe amândouă, așezat la una dintre mesele lungi de lemn din sala de lectură, și m-am lămurit imediat că Sylvia Monroe n-avea nimic în comun cu Sylvia Maxwell. Cărțile lui Monroe erau niște povești polițiste obișnuite, scrise în stilul Agathei Christie, și parcurgând proza ingenioasă, abil construită a celor două romane, mă simțeam tot mai dezamăgit, supărat pe mine însumi pentru că-mi închipuisem că pot exista asemănări între cele două Sylvia M. Crezusem că măcar citisem în copilărie o carte de Sylvia Monroe, de care uitasem apoi, doar ca s-o readuc inconștient la suprafață în persoana Sylviei Maxwell, fictiva autoare a fictivei Nopți a oracolului. Dar se părea că o scosesem pe Maxwell de nicăieri, iar Noaptea oracolului era o poveste originală, care n-avea legătură cu niciun alt roman în afara ei. Probabil c-ar fi trebuit să mă simt ușurat, dar n-a fost așa.

La cinci și jumătate, când m-am întors în apartament, am găsit un mesaj de la Grace pe robot. Calm și răspicat, într-o serie de propoziții simple și directe, a

demontat edificiul de nefericire care se înălța în jurul nostru de câteva zile. Spunea că sună de la birou și trebuie să vorbească încet, „dar dacă mă auzi, Sid", începea mesajul, „aș vrea să-ți spun patru lucruri. Unu, mă tot gândesc la tine de dimineață, de când am plecat de acasă. Doi, am hotărât să fac copilul și n-o să mai pronunțăm niciodată cuvântul «avort». Trei, nu te obosi să gătești. La cinci fix plec de la birou și trec pe la Balducci's, să iau ceva bun, gata făcut, care se poate încălzi la cuptor. Dacă nu-i vreo defecțiune la metrou, ar trebui s-ajung acasă pe la un șase și douăzeci, șase și jumătate. Patru, ai grijă ca Domnul Johnson să fie gata de acțiune. O să sar pe tine de cum intru pe ușă, iubire, așa că pregătește-te. Miss Virginia s-ar cam tăvăli despuiată cu bărbatu' ei".

Miss Virginia era unul dintre alinturile pe care le foloseam cu ea, dar nu-i mai spusesem așa din primul sau al doilea an de căsătorie, cu atât mai puțin de când ieșisem din spital. Expresia era modul lui Grace de a evoca vremurile fericite de la început și mi s-a părut emoționant că și-o amintise, mai ales că fusese în general rezervată momentelor de relaxare postcoitală: Grace ridicându-se din pat după ce făcuserăm dragoste și traversând camera spre baie, lipsită de sfială, languroasă, bucuroasă de goliciunea corpului ei, iar eu spunându-i uneori în glumă (amintirea îmi revenise) Miss Virginia Nud, ceea ce o făcea mereu să râdă, după care se oprea invariabil ca să ia o poziție sexy amuzantă, stârnindu-mi și ea mie râsul de fiecare dată. Într-adevăr, Miss Virginia era varianta scurtă de la Miss Virginia Nud și de fiecare dată când îi spuneam în public Miss Virginia era o aluzie secretă la viața noastră sexuală, o referire la pielea ei goală pe sub haine, un omagiu adus corpului ei frumos, mult-adorat. De data asta, imediat după ce anunțase că n-are de gând să scape de sarcină, reînviase miticul personaj Miss Virginia, iar prin alăturarea celor două afirmații, îmi transmitea că e din nou a mea, la fel ca înainte și totodată într-un mod diferit, înștiințându-mă subtil (așa cum numai Grace ar fi putut face) că e gata să intre în următoarea etapă a căsniciei noastre, că o să înceapă o nouă eră a vieții noastre comune.

Am renunțat la confruntarea pe care o plănuisem pentru seara aceea și nu am întrebat-o absolut nimic despre absența ei din noaptea de miercuri. Am făcut tot ce mă prevenise la telefon, trântindu-ne unul pe altul la podea în clipa când a intrat în casă, apoi târându-ne pe jumătate dezbrăcați spre dormitor, unde n-am mai ajuns până la urmă. Mai târziu, după ce ne-am schimbat în halate de baie, am

încălzit mâncarea în cuptor și am luat o cină târzie. I-am arătat noul prăjitor de pâine cu o fantă mai largă, compatibil cu covrigii, pe care-l cumpărasem în acea după-amiază și, deși asta a dus la o discuție tristă despre spargere, ne-am întrerupt brusc când a început să-mi curgă pe neașteptate sânge din nas, împroșcând plăcinta cu caise pe care Grace tocmai mi-o pusese în față la desert. A stat și ea în spatele meu lângă chiuvetă, eu cu capul pe spate și așteptând să se oprească șuvoiul, ea ținându-mă în brațe, sărutându-mă pe umăr și pe gât și propunând în același timp nume amuzante pentru copil. Dacă era fată, am hotărât s-o cheme Goldie Orr. Dacă era băiat, aveam să-l botezăm Ira Orr, după una dintre cărțile lui Kierkegaard. Am fost cuprinși de o veselie tâmpă în noaptea aceea și nu-mi amintesc ca Grace să-și mai fi exprimat vreodată afecțiunea față de mine într-un mod atât de caraghios și de exuberant. Când într-un final sângerarea mi s-a oprit, m-a întors spre ea și m-a spălat pe față cu o cârpă udă, privindu-mă neîntrerupt în ochi în timp ce mă tampona pe gură și pe bărbie până când au dispărut toate urmele potopului.

— Facem curățenie în bucătărie mâine-dimineață, a zis ea.

Apoi, fără să mai spună un cuvânt, m-a luat de mână și m-a dus în dormitor.

A doua zi de dimineață am dormit până târziu, iar la zece și jumătate, când în sfârșit m-am dat jos din pat, Grace plecase de mult. M-am dus la bucătărie ca să-mi iau pastilele și să pun de cafea, apoi am curățat pe îndelete dezastrul pe care-l lăsaserăm după noi cu o noapte în urmă. La zece minute după ce pusesem ultima farfurie în dulap, m-a sunat Mary Sklarr cu o veste proastă. Oamenii lui Bobby Hunter îmi citiseră sinopsisul și hotărâseră să-l refuze.

— Îmi pare rău, a zis Mary. Dar degeaba mă prefac uimită.

— Nu-i nimic, am zis, simțindu-mă mai puțin amărât decât mă așteptasem. Era un rahat de idee. Mă bucur că n-au vrut-o.

— Au zis că intriga ta e prea cerebrală.

— Mă mir că știu ce înseamnă termenul.

— Mă bucur că nu ești supărat. Nu merită.

— Voiam doar banii, atâta tot. Din pură lăcomie. Nici măcar n-am dat dovadă de cine știe ce profesionalism, nu? N-ar trebui să scrii nimic fără contract. E prima regulă în branșă.

— Păi, chiar au fost cam uluiți. Pur și simplu de viteza cu care te-ai mișcat. Nu-s obișnuiți cu genul ăsta de heirupism. Preferă ca mai întâi să discute o grămadă cu avocații și agenții. Ca să aibă impresia că fac ceva important.

— Tot nu pricep de ce s-au gândit la mine.

— Cineva de-acolo îți admiră munca. C-o fi Bobby Hunter, c-o fi puștiul care se ocupă de corespondență. Cine știe? În orice caz, vor să-ți trimită un cec. Ca gest de bunăvoință. Ai scris paginile fără contract, dar vor să se revanșeze pentru timpul acordat.

— Un cec?

— Doar ceva simbolic.

— Cât de simbolic?

— O mie de dolari.

— Ei, tot e ceva. Sunt primii bani pe care-i câștig de o grămadă de vreme.

— Ai uitat de Portugalia.

— Ah, Portugalia! Cum să uit de Portugalia?

— Ce se mai aude cu romanul la care poate scrii, poate nu scrii?

— Mai nimic. Poate o să salvez o bucată din el, dar nu sunt sigur. Un roman în roman. Mă tot gândesc la el, ceea ce poate că-i semn bun.

— Dă-mi cincizeci de pagini și-ți fac rost de un contract, Sid.

— N-am mai fost plătit niciodată pe o carte neterminată. Dacă nu pot scrie pagina cincizeci și unu?

— Sunt vremuri disperate, amice. Dacă ai nevoie de bani, încerc să-ți fac rost. Cu asta mă ocup.

— Dă-mi un timp de gândire.

— Tu gândește-te, că eu aștept. Când ești gata să-mi dai un telefon, mă găsești aici.

După ce am închis, m-am dus în dormitor să-mi iau paltonul din dulap. Cum povestea cu Mașina timpului era oficial moartă și-ngropată, trebuia să încep să mă gândesc la un plan nou și mi-am zis c-o să-mi facă bine o plimbare prin aerul rece. Numai că exact când să ies din casă, a sunat iar telefonul. N-am vrut să răspund, dar m-am răzgândit și după patru sonerii am ridicat receptorul, sperând să fie Grace. De fapt, era Trause, probabil ultimul om din lume cu care aveam chef să vorbesc în acel moment. Încă nu-i spusesem că pierdusem povestirea și,

pregătindu-mă să-i trântesc confesiunea pe care o tot amânam de două zile, eram așa de absorbit de propriile mele gânduri încât cu greu reușeam să-l urmăresc. Eleanor și soțul ei îl găsiseră pe Jacob, spunea el. Îl internaseră deja într-o clinică pentru toxicomani — un loc din Upper East Side care se numea Smithers.

— M-ai auzit? a întrebat John. L-au băgat într-un program de douăzeci și opt de zile. Probabil că e prea puțin, dar măcar e un început.

— Oh, am răspuns cu voce pierită. Când l-au găsit?

— Miercuri seara, nu mult după ce-ai plecat tu. Au făcut o grămadă de învârteli ca să-l ducă acolo. Din fericire, a avut Don niște pile și au reușit să fenteze birocrația.

— Don?

— Soțul lui Eleanor.

— Sigur. Soțul lui Eleanor.

— Te simți bine, Sid? Pari total dus.

— Nu, nu, sunt bine. Don. Noul soț al lui Eleanor.

— Te-am sunat ca să-ți cer un serviciu. Sper că nu te deranjează.

— Nu mă deranjează. Orice-ar fi. Tu spune numai, că eu fac.

— Mâine e sâmbătă și la clinică au program de vizite de la doișpe până la cinci. Mă întrebam dacă poți să te duci acolo în locul meu, să vezi ce face. Nu trebuie să stai mult. Eleanor și Don n-au cum să ajungă. S-au întors în Long Island, au făcut oricum mai mult decât suficient. Vreau doar să știu dacă e bine. Acolo nu se încuie ușile. E un program benevol și vreau să mă asigur că nu s-a răzgândit. După ce ne-am zbătut atât, ar fi păcat să fugă de-acolo.

— Nu crezi c-ar trebui să te duci tu? În definitiv, ești taică-su. Eu abia dacă-l cunosc pe pușți.

— Cu mine nu mai vorbește. Și când uită că n-ar trebui să-mi vorbească, îmi toarnă numai minciuni. Dac-aș fi convins că ajută la ceva, m-aș duce până acolo în cârjă, șontâc-șontâc, ca să-l văd. Dar nu sunt.

— Și ce te face să crezi c-o să stea de vorbă cu mine?

— Te place. Nu mă întreba de ce, dar crede că ești un tip ca lumea. E un citat exact. „Sid e un tip ca lumea." Nu știu, poate pentru că pari atât de tânăr. Poate pentru c-ai vorbit cu el la un moment dat despre o trupă rock care-l interesează.

— The Bean Spasms, o trupă punk din Chicago. Într-o seară, un prieten vechi mi-a pus niște piese de-ale lor. Nu prea grozave. Cred că nici nu mai există.

— Măcar ai știut cine sunt.

— Aia a fost cea mai lungă conversație pe care am avut-o vreodată cu Jacob. A durat vreo patru minute.

— Păi, patru minute nu-i rău. Dacă scoți și mâine patru minute de la el, ar fi o realizare.

— Nu crezi c-ar fi mai bine s-o iau și pe Grace cu mine? Ea îl știe de mult mai mult timp decât mine.

— Exclus.

— Cum adică?

— Jacob o detestă. Nu suportă să stea în aceeași cameră cu ea.

— Nimeni n-o detestă pe Grace. Trebuie să fii dus pe ulei ca s-o detești.

— Fiul meu e de altă părere.

— Ea nu mi-a suflat o vorbă despre asta.

— E poveste veche, de când s-au cunoscut. Grace avea treisprezece ani și Jacob, trei. Tocmai divorțasem de Eleanor, iar Bill Tebbetts m-a invitat la el, în Virginia, să stau câteva săptămâni cu familia lui. Era vară și l-am luat și pe Jacob. Cu ceilalți copii din familia Tebbetts a părut să se înțeleagă bine, dar de fiecare dată când intra Grace în cameră, o lovea cu pumnul sau arunca în ea cu ceva. La un moment dat a luat un camion de jucărie și i-a tras una cu el peste genunchi. Biata fată a sângerat rău. Am alergat cu ea la doctor și i-a pus zece copci.

— Știu cicatricea aia. Grace mi-a spus la un moment dat povestea, dar n-a zis că a fost Jacob. A zis că a fost un băiețel și atât.

— A părut s-o urască de la bun început, din clipa când a dat cu ochii de ea.

— Probabil simțea cât de mult o plăceai, așa că a devenit o rivală. La trei ani, copiii sunt foarte irațională. Nu știu prea multe cuvinte, iar când sunt furioși, nu știu să se exprime decât cu pumnii.

— Poate. Dar a ținut-o pe a lui chiar și când a mai crescut. Cel mai rău a fost în Portugalia, cam la doi ani după moartea Tinei. Tocmai îmi cumpărasem căsuța pe coasta de nord, iar Eleanor l-a trimis să stea la mine o lună. Avea paisprezece ani și știa la fel de multe cuvinte ca mine. S-a întâmplat să fie și Grace acolo când a sosit el. Tocmai terminase facultatea, iar în septembrie urma să înceapă serviciul la

Holst & McDermott. În iulie a venit în Europa ca să vadă tablouri — mai întâi la Amsterdam, apoi la Paris și Madrid. După care a luat trenul până-n Portugalia. N-o mai văzusem de peste doi ani și aveam multe să ne spunem, dar când a venit Jacob, n-a vrut să aibă de-a face cu ea. O înjura în barbă, făcea pe surdul când îl întreba ea ceva, iar o dată sau de două ori a reușit chiar să verse mâncarea pe ea. L-am prevenit de nu știu câte ori să înceteze. Încă o abatere, îi ziceam, și-l trimit pachet în America, la maică-sa și taică-su vitreg. După care a întrecut orice limită, așa că l-am urcat în avion și l-am trimis acasă.

— Ce-a făcut?

— A scuipat-o în față.

— Doamne Dumnezeule!

— Eram toți trei în bucătărie, tăiam legume pentru cină. Grace a făcut un comentariu inofensiv despre ceva — nici măcar nu mai țin minte ce — și Jacob s-a simțit jignit. S-a dus la ea cu un cuțit în mână și a făcut-o târfă proastă, reușind în sfârșit s-o scoată din sărite. Atunci a scuipat-o. Când îmi amintesc faza, aș zice c-a fost un noroc că nu i-a înfipt cuțitul în piept.

— Și asta-i persoana cu care vrei să stau eu de vorbă mâine? Cred că merită direct un șut în cur.

— Dacă m-aș duce eu, mă tem că exact asta s-ar întâmpla. Ar fi mult mai bine pentru toată lumea să te duci tu în locul meu.

— S-a mai întâmplat ceva după Portugalia?

— I-am ținut la distanță. Nu s-au mai intersectat de ani buni și, din punctul meu de vedere, lumea ar fi un loc mai sigur dacă ei doi nu s-ar mai vedea niciodată.[19]

A doua zi de dimineață, Grace nu trebuia să plece la serviciu, așa că am lăsat-o dormind când am ieșit din casă. După discuția cu Trause de vineri, hotărâsem să nu-i spun de promisiunea să trec pe la Smithers în acea după-amiază. Altfel aș fi fost nevoit să-i spun de Jacob și nu voiam să risc să-i trezesc amintiri urâte. Fuseseră câteva zile dificile pentru noi și ezitam să deschid subiecte care să stârnească fie și o umbră de agitație — și poate să distrugă echilibrul fragil pe care reușiserăm să-l regăsim în ultimele patruzeci și opt de ore. Am lăsat un bilet pe masa din bucătărie, spunându-i că mă duc în Manhattan să umblu prin librării și că mă întorc cel târziu la șase. Încă o minciună, pe lângă toate celelalte minciuni

mărunte pe care ni le spuseserăm în ultima săptămână. Dar intenția mea nu era s-o înșel. Voiam doar s-o feresc de neplăceri noi, să păstrez spațiul nostru comun cât mai mic și mai intim, să nu fie nevoie să ne împotmolim în chestiuni dureroase din trecut.

Clinica de recuperare se afla într-un conac mare care aparținuse pe vremuri producătorului de pe Broadway Billy Rose. Nu știam cum sau când apăruse Smithers acolo, dar era o mostră solidă de arhitectură newyorkeză veche, un palat din piatră naturală din vremea când averile se etalau cu diamante, jobene și mănuși albe. Cât de ciudat că ajunsese să găzduiască pleava societății, o populație de toxicomani, alcoolici și foști infractori care creștea văzând cu ochii. Devenise o haltă pentru cei rătăciți, iar când ușa s-a deschis cu un bâzâit și am intrat, am observat că începe să dea oarecare semne de uzură. Scheletul clădirii rămăsese intact (holul imens de la intrare, podeaua în tablă de șah, scara în spirală, cu balustradă de mahon), dar trupul arăta trist și murdar, degradat după ani de efort și prea multă trudă.

Am întrebat de Jacob la recepție, prezentându-mă ca prieten de familie. Probabil că i-am părut dubios femeii care m-a primit, așa că a trebuit să-mi golesc buzunarele ca să demonstrez că nu încerc să aduc ilegal droguri sau arme. Chiar dacă trecusem testul, eram convins că avea să mă refuze, dar n-am apucat să-mi pledez cauza, că Jacob și-a făcut întâmplător apariția în holul de intrare, îndreptându-se împreună cu alți trei sau patru pacienți spre sala de mese, pentru prânz. Arăta mai înalt decât ultima dată când îl văzusem, dar cu hainele lui negre, părul verde și corpul exagerat de slăbănog, avea ceva grotesc, de clovn, un Pulcinella spectral care se pregătește să execute un dans pentru Ducele Morții. L-am strigat pe nume, iar când s-a întors și m-a văzut, a părut șocat — nici bucuros, nici nemulțumit, pur și simplu șocat.

— Sid, ce cauți aici? a bâiguit el.

S-a despărțit de grup și a venit spre mine, ceea ce a făcut-o pe femeia de la recepție să pună o întrebare fără rost:

— Îl cunoști pe acest om?

— Mda, a zis Jacob. Îl știu. E prieten cu taică-miu.

Această afirmație mi-a asigurat intrarea. Femeia mi-a împins o foaie în față și, după ce mi-am scris numele în registrul vizitatorilor, l-am însoțit pe Jacob pe un

coridor lung, până în sala de mese.

— Nu mi-a spus nimeni că vii, a zis el. Bănuiesc că te-a pus bătrânu' să vii, ai?

— Nu chiar. Eram întâmplător prin cartier și m-am gândit să trec pe la tine, să văd ce faci.

Jacob a mormăit, fără ca măcar să se obosească să comenteze cât de puțin preț pune pe spusele mele. Era o scorneală transparentă, dar o spusesem ca să nu-l pomenesc pe John, în ideea că voi reuși să scot mai multe de la Jacob dacă evit să vorbesc despre familia lui. Am mers câteva momente în tăcere, după care, pe neașteptate, mi-a pus o mână pe umăr.

— Am auzit c-ai fost foarte bolnav, a zis el.

— Am fost. Se pare că mi-am mai revenit.

— Credeau c-o să mori, nu-i așa?

— Așa am auzit. Dar i-am păcălit și am ieșit de-acolo de vreo patru luni.

— Asta înseamnă că ești nemuritor, Sid. N-o să dai colțu' până la o sută zece ani.

Sala de mese era o încăpere spațioasă și însorită, cu uși glisante de sticlă care dădeau într-o mică grădină unde câțiva pacienți și rudele lor ieșiseră să fumeze și să bea cafea. Mâncarea se servea ca la cantină, iar după ce Jacob și cu mine ne-am umplut tăvile cu drob, piure de cartofi și salată, am început să căutăm o masă disponibilă. În cameră trebuie să fi fost cincizeci, șaizeci de oameni și ne-am învârtit câteva minute până am găsit loc. El părea iritat de întârziere, de parcă ar fi fost un afront personal. Când ne-am așezat în sfârșit, l-am întrebat cum îi merge și s-a lansat într-o litanie de nemulțumiri amare, bâțâind nervos din piciorul stâng în timp ce vorbea.

— E un loc de căcat, a zis el. Nu facem decât să mergem la întruniri și să vorbim despre noi. Deci, zi și tu, nu-i plicticos? De parcă mă interesează pe mine să-i ascult pe fraierii ăia turnând povești stupide despre copilăriile lor mizerabile și cum s-au abătut ei de la adevărata cale și au căzut în plasa Satanei.

— Și când îți vine rândul ce faci? Te ridici și vorbești?

— Trebuie. Dacă nu spun nimic, mă arată cu degetul și-mi zic că sunt laș. Așa că inventez ceva care sună ca la toată lumea, după care mă pun pe plâns. Asta-i terminã de fiecare dată. Să știi că-s un actor bunicel. Le spun că-s un căcat, apoi mă pufnește plânsul și nu mai pot continua, și toată lumea e mulțumită.

— De ce să-i tragi în piept? Dacă faci asta, pierzi vremea aici degeaba.

— Pentru că nu sunt dependent, de-aia. M-am prostit un pic cu ceva cuie, dar pentru mine nu e nimic serios. Pot să mă las oricând.

— Așa zicea și colegul meu de cameră din facultate. Până când într-o noapte a murit de supradoză.

— Mda, mă rog, probabil că era un bou. Eu știu ce fac și n-o să mor de supradoză. Nu sunt drogălău. Așa crede maică-mea, dar ce căcat știe ea.

— Atunci de ce-ai acceptat să vii aici?

— Pentru că mi-a zis că altfel îmi taie banii. Deja l-am călcat pe bombeu pe amicul tău, atotputernicul Sir John, și n-aș vrea ca Lady Eleanor să-și bage în cap cine știe ce prostii și să-mi taie alocația.

— Ai și posibilitatea să te angajezi undeva.

— Mda, dar nu vreau. Am alte planuri și mai am nevoie de ceva timp ca să le pun la punct.

— Deci stai aici degeaba și aștepți să treacă cele douăzeci și opt de zile.

— N-ar fi așa de rău dacă nu ne-ar da mereu de lucru. Când nu murim de plictiseală la porcăriile alea de întruniri, ne pun să studiem niște cărți groaznice. N-ai citit în viața ta asemenea mizerii.

— Ce cărți?

— Manualul A.A., programul în doisprezece pași, toate bășinile alea.

— Or fi bășini, dar au ajutat multă lume.

— E pentru cretini, Sid. Tot rahatul ăla cu credința într-o instanță superioară. Zici că-i o religie în păsărească bebelușilor. Lasă-te pe mâinile instanței superioare și te vei mântui. Trebuie să fii imbecil ca să înghiți așa ceva. Nu există nicio instanță superioară. Uită-te și tu la lume și spune-mi unde-i aia. Eu n-o văd. Suntem doar tu și cu mine și cu restul lumii. Niște amărâșteni, vai mama noastră, facem și noi ce putem ca să supraviețuim.

Eram împreună de câteva minute doar și deja mă simțeam sleit, epuizat de vorbăria insipidă, cinică a băiatului. Voiam s-o șterg cât mai repede, dar am hotărât să aștept până la sfârșitul mesei, de dragul etichetei. Fiul palid și emaciat al lui Trause nu părea să aibă prea mult chef de mâncarea de la Smithers. A ciugulit puțin din piureul de cartofi, a luat o gură de drob, apoi a lăsat jos furculița. În clipa următoare s-a ridicat de pe scaun și m-a întrebat dacă vreau desert. Am

clătinat din cap și el s-a așezat din nou la coadă la mâncare. S-a întors cu două căni cu budincă de ciocolată, pe care și le-a așezat în față și le-a mâncat una după alta, arătând incomparabil mai mult interes față de dulciuri decât față de felul principal. În lipsă de droguri, zahărul era singurul surogat disponibil și a devorat budincile cu lăcomie de copil mic, golind ambele căni până la ultima linguriță. La un moment dat, între prima și a doua porție, un bărbat s-a oprit la masă ca să-l salute. Părea trecut de treizeci de ani, avea un chip aspru, ciupit de vărsat, și părul prins într-o coadă scurtă. Jacob mi l-a prezentat cu numele de Freddy și, cu entuziasmul și căldura unui adevărat veteran al clinicilor de dezintoxicare, bărbatul mai copt mi-a întins mâna și a zis că se bucură să cunoască pe unul dintre prietenii lui Jake.

— Sid e scriitor celebru, a trâmbițat Jacob din senin. A publicat vreo cincizeci de cărți.

— Nu-l asculta, i-am spus lui Freddy. Are tendința de a exagera.

— Mda, știu, a răspuns Freddy. Băiatul ăsta e dat dracului rău de tot. Tre' să stai cu ochii pe el. Nu, puștiule?

Jacob a lăsat ochii în jos la masă, iar Freddy l-a bătut ușor pe cap și a plecat. Atacând cea de-a doua porție de budincă de ciocolată, Jacob m-a informat că Freddy e șeful lui de grupă și una peste alta nu e băiat rău.

— Pe vremuri fura tot felul de chestii, a zis el. Te-ai prins, era hoț de carieră, șterpelea din magazine. Dar avea o șmecherie deșteaptă și nu-l prindeau niciodată. În loc să intre în magazine cu un palton larg pe el, cum fac ăștia ca el, el se îmbrăca în popă. Nimeni nu-l bănuia niciodată de nimic. Părintele Freddy, omul lui Dumnezeu. Numai că la un moment dat a nimerit într-o încurcătură ciudată. Era undeva în centru, se pregătea să fure dintr-un magazin, doar că se întâmplă ditamai accidentul auto. Un tip e lovit de o mașină când traversează strada. Cineva îl târăște pe trotuar, fix unde stătea Freddy. Sânge peste tot, tipul își pierduse cunoștința și pare să fie pe moarte. Lumea se strânge buluc în jurul lui și brusc o femeie îl observă pe Freddy costumat în popă și-l roagă să-i dea ultima împărtășanie. Părintele Freddy a căcat-o. Nu știe să spună nicio rugăciune, dar dacă ar fugi, lumea și-ar da seama că e impostor și ar fi arestat pentru că s-a dat drept popă. Așa că se apleacă deasupra tipului, își împreunează mâinile ca și cum

s-ar ruga și mormăie niște aiureli solemne pe care le auzise la un moment dat într-un film. Apoi se ridică, face semnul crucii și o taie. Haios rău, ai?

— Se pare că ai parte de educație serioasă la întrunirile astea.

— Asta nu-i nimic. Vreau să zic că Freddy e doar un drogat care se zbate și el pentru bani de droguri. Dar aici sunt mulți alții care au făcut niște căcaturi demente rău. Îl vezi pe negrul ăla de la masa din colț, ăla mare, cu trening albastru? Jerome. A stat doișpe ani la Attica pentru omor. Da' pe blonda care stă la masa de lângă cu maică-sa? Sally. A crescut pe Park Avenue, într-una dintre cele mai bogate familii din New York. Ieri ne-a povestit că face trotuarul pe Tenth Avenue, pe lângă tunelul Lincoln, se fute cu tipi pe douăzeci de dolari partida. Da' pe hispanicul din cealaltă parte a camerei, ăla cu cămașă galbenă? Alfonso. A făcut pușcărie pentru că și-a violat fetița de zece ani. Crede-mă, Sid, față de indivizii ăștia, eu sunt doar un băiat cuminte din clasa de mijloc.

Budincile păreau să-l fi revigorat puțin, iar când am dus tăvile murdare la bucătărie, pasul îi devenise ceva mai sprinten, spre deosebire de târșâitul somnabulic pe care-l remarcasem în hol înainte de masă. În total, cred c-am stat cu el vreo treizeci sau treizeci și cinci de minute — suficient ca să simt că-mi făcusem datoria față de John. Când ieșeam din sala de mese, Jacob m-a întrebat dacă vreau să vin sus să-i văd camera. La unu și jumătate avea să înceapă o mare ședință de grup, la care erau invitați să participe și rudele și vizitatorii. Puteam să asist și eu dacă doream, iar între timp puteam să pierdem vremea în camera lui de la etajul patru. Era ceva jalnic în felul cum se agăța de mine, ezitând să mă lase să plec. Abia dacă ne cunoșteam și totuși trebuie să se fi simțit atât de singur în locul acela încât să mă considere prieten, chiar dacă știa că venisem ca agent secret trimis de taică-su. Am încercat să-l privesc cu milă, dar n-am putut. Era tipul care o scuipase pe soția mea în față și chiar dacă incidentul se întâmplase în urmă cu șase ani, nu puteam să-l iert pentru asta. M-am uitat la ceas și i-am zis că în zece minute trebuie să mă întâlnesc cu cineva pe Second Avenue. Am văzut o scăpărare de dezamăgire în ochii lui, dar aproape instantaneu chipul i s-a asprit într-o mască de nepăsare.

— Nu-i mare scofală, frate, a zis el. Dacă tre' să pleci, asta e.

— O să încerc să mai trec săptămâna viitoare, am zis, știind foarte bine că n-aveam de gând să fac asta.

— Cum zici tu, Sid. Tu ești șeful.

M-a bătut condescendent pe umăr și n-am apucat să-i strâng mâna de rămas-bun, că s-a și răsucit pe călcâie și a luat-o spre scări. Am rămas în hol câteva minute, să văd dacă o să se uite îndărăt ca să mă salute de plecare, dar n-a făcut-o. A continuat să urce scările, iar când a cotit și a dispărut din vedere, m-am dus la femeia de la recepție și am semnat de ieșire.

Era abia trecut de ora unu. Veneam rareori în Upper East Side și, cum vremea devenise mai plăcută în ora care trecuse, încălzindu-se rapid până într-atât că deja îmi părea rău că-mi luasem haina, mi-am transformat plimbarea zilnică într-un pretext ca să hoinăresc prin cartier. Avea să-mi fie greu să-i spun lui John cât de mult mă deprimase vizita, așa că în loc să-l sun imediat, am hotărât să amân momentul până când aveam să mă întorc în Brooklyn. Nu puteam suna din apartament (cel puțin nu cât timp era Grace acasă), dar Landolfi's avea în spate o cabină telefonică din vremuri uitate, care se închidea cu o ușă tip acordeon, așa că mi-am zis că o să-mi ofere destulă intimitate ca să-l sun de acolo.

La douăzeci de minute după ce plecasem de la Smithers, mă aflam pe Lexington Avenue, unde începeau numerele cu 90, mergeam pe trotuarul destul de aglomerat și mă gândeam să mă duc acasă. Cineva a intrat în mine, ștergându-mă din greșeală cu umărul din mers, iar când m-am întors să văd cine e, s-a întâmplat un lucru remarcabil, ceva atât de improbabil încât la început am crezut că halucinez. Direct în față, pe bulevard, într-un unghi perfect de nouăzeci de grade față de locul în care mă aflam, am văzut un magazinaș cu o firmă deasupra ușii pe care scria PALATUL DE HÂRTIE. Era posibil ca Chang să fi reușit să-și mute afacerea? Mi se părea incredibil și totuși, dată fiind iuțeala cu care își desfășura acel om activitatea — închizându-și magazinul peste noapte, gonind prin oraș cu mașina lui roșie, investind în proiecte dubioase, împrumutând bani, cheltuind bani —, de ce m-aș fi îndoit? Chang părea să trăiască într-o nebuloasă de mișcare accelerată, de parcă ceasurile planetei ar fi ticăit mai încet pentru el decât pentru restul lumii. Probabil că pentru el, un minut trecea ca o oră și, cum avea la dispoziție atâta timp suplimentar, de ce să nu fi reușit să se mute pe Lexington Avenue de când nu-l mai văzusem?

Pe de altă parte, ar fi putut fi la fel de bine o coincidență. „Palatul de hârtie“ nu era nicidecum un nume original pentru o papetărie și era foarte posibil să existe mai multe în oraș. Am traversat ca să mă lămuresc, din ce în ce mai convins că acea versiune din Manhattan era deținută de altcineva, nu de Chang. Aranjamentul din vitrină s-a dovedit a fi altfel decât cel care-mi atrăsese atenția în Brooklyn în sâmbăta precedentă. Nu erau turnuri din hârtie care să te poarte cu gândul la zgârie-norii din New York, dar noua versiune mi s-a părut chiar și mai plină de imaginație decât cea veche, mai ingenioasă. O mică figurină de mărimea unei păpuși, reprezentând un bărbat, stătea la o măsuță pe care era așezată o mașină de scris miniaturală. Ținea mâinile pe taste, în cilindru era încărcată o coală de hârtie, iar dacă te lipeai cu fața de vitrină și priveai cu atenție, puteai citi cuvintele scrise pe pagină. „Era cea mai bună dintre vremi, era cea mai năpăstuită dintre vremi, era epoca înțelepciunii, epoca neroziei, veacul credinței, veacul necredinței, răstimpul Luminii, răstimpul întunecimii, primăvara nădejdii, iarna deznădejdii, aveam totul în față, aveam doar nimicul în față...“[20]

Am deschis ușa și am intrat, iar când am trecut pragul, am auzit același clinchet de clopoței ca în Palatul de hârtie de pe Eighteenth. Magazinul din Brooklyn era mic, dar acesta era și mai mic, grosul mărfurilor fiind stivuit pe rafturi de lemn care se înălțau până în tavan. Nici de data asta nu erau clienți înăuntru. La început n-am văzut pe nimeni în față, la casă, dar de undeva din apropiere plutea un fel de murmur vag, discordant, ca și cum cineva ar fi fost ghemuit acolo — poate ca să-și lege șireturile sau să ridice un creion sau un pix căzut. Mi-am dres glasul, iar după câteva clipe, Chang s-a înălțat de la podea și și-a pus palmele pe tejghea, ca pentru a-și recăpăta echilibrul. De această dată era îmbrăcat cu puloverul maro și avea părul nepieptănat. Arăta mai slab decât înainte, cu riduri adânci în jurul gurii și ochii ușor injectați.

— Felicitări, i-am spus. Palatul de hârtie e din nou pe picioare.

Chang m-a privit cu indiferență, neputând sau nevrând să mă recunoască.

— Îmi pare rău, a zis el. Nu cred că vă cunosc.

— Ba sigur că da. Sunt Sidney Orr. De curând am petrecut o după-amiază întreagă împreună.

— Sidney Orr nu e prieten cu mine. Credeam că-i băiat bun, dar nu mai cred.

— Ce vrei să spui?

— M-ai lăsat baltă, domnule Sid. M-ai pus într-o poziție foarte jenantă. Nu mai cunosc pe dumneata, gata. S-a terminat prietenia.

— Nu înțeleg. Ce-am făcut?

— M-ai lăsat singur la fabrică de rochii. Nici la revedere n-ai zice. Ce fel de prieten e ăsta?

— Te-am căutat peste tot. Am făcut turul barului, dar nu te-am găsit, așa că m-am gândit că ești într-un separeu și nu vrei să fii deranjat. Și am plecat. Se făcuse târziu și trebuia s-ajung acasă.

— Acasă la nevestica dragă. Fix după ce ți-o suge Prințesa Africană. Haios foc, nu-i așa, domnule Sid? Dacă apare Martine acuma, faci la fel. Uite aici, în magazinul meu, pe jos. O fuți ca un câine și-ți place de mori.

— Eram beat. Ea era foarte frumoasă și mi-am pierdut controlul. Dar asta nu înseamnă că aș mai face-o vreodată.

— Tu nu beat. Tu ipocrit în călduri, ca toți oamenii egoiști.

— Ai zis că nimeni nu-i poate rezista și ai avut dreptate. Ar trebui să fii mândru de tine, Chang. M-ai citit, mi-ai găsit slăbiciunea.

— Pentru că știam că ai gânduri rele despre mine, de-aia. Înțeleg ce-i în mintea ta.

— Zău? Și la ce mă gândeam în ziua aia?

— Crezi că Chang e în afaceri murdare. Curvar împuțit fără inimă. Un om care visează numai la bani.

— Nu-i adevărat.

— Ba da, domnule Sid, e adevărat. E foarte adevărat. Acum nu mai discutăm. Ai făcut mare durere la sufletul meu și gata acuma. Dacă vrei, poți să arunci o privire. Te primesc la mine la Palatul de hârtie ca pe client, dar gata cu prietenul. Prietenia moartă. Prietenia deja moartă și îngropată. Totul e terminat.

Cred că niciodată nu mă insultase nimeni atât de sistematic cum a făcut-o Chang în acea după-amiază. Îi provocasem multă tristețe, lezându-i fără să vreau demnitatea și simțul onoarei personale și, în timp ce mă biciuia cu propozițiile lui rigide, calculate, părea convins că merit să fiu tras pe roată pentru fărădelegile mele. Atacul era cu atât mai deranjant cu cât majoritatea acuzațiilor lui erau corecte. Chiar îl abandonasem la fabrica de rochii fără să-mi iau rămas bun de la el, mă lăsasem pe mâinile Prințesei Africane și-i pusesem la îndoială integritatea

morală pentru că voia să investească în club. Nu prea aveam ce spune în apărarea mea. N-ar fi avut rost să neg și, chiar dacă abaterile mele fuseseră relativ mărunte, mă simțeam încă îndeajuns de vinovat din cauza episodului cu Martine de dincolo de perdea ca să nu mai vreau să deschid subiectul. Ar fi trebuit să-mi iau la revedere de la Chang și să ies imediat din magazin, dar n-am făcut-o. Caietele portugheze deveniseră deja o fixație mult prea puternică și nu puteam pleca fără ca mai întâi să verific dacă mai are vreunul în stoc. Îmi dădeam seama că nu e deloc înțelept să mai rămân într-un loc unde nu eram binevenit, dar nu mă puteam abține. Pur și simplu trebuia să știu.

Mai rămăsese unul, așezat jos pe un raft în fundul magazinului, printre caiete nemțești și canadiene. Era cel roșu, fără îndoială același care se aflase în magazinul din Brooklyn cu o sâmbătă în urmă, cu exact același preț, cinci dolari în cap. Când m-am dus cu el la casă și i l-am întins lui Chang, mi-am cerut scuze dacă-l supărasem sau îl deranjasem cu ceva. I-am spus că poate conta în continuare pe prietenia mea și că o să-mi cumpăr în continuare articolele de papetărie de la el, chiar dacă nu e deloc în drumul meu. Cu tot regretul pe care am încercat să-l exprim, Chang s-a mulțumit să clatine din cap și să bată în caiet cu mâna dreaptă.

— Îmi pare rău, a zis el. Ăsta nu-i de vânzare.

— Cum adică? Ăsta e un magazin. Tot ce e în el e de vânzare. Am scos o hârtie de zece dolari din portofel și am pus-o pe tejghea. Am pus aici banii, am zis. Pe etichetă scrie cinci dolari. Acum te rog să-mi dai restul și caietul.

— Nu se poate. Ăsta roșu ultimul caiet portughez din magazin. Rezervat pentru alt client.

— Dacă-l păstrezi pentru altcineva, ar trebui să-l pui după tejghea, să nu-l vadă nimeni. Dacă e expus pe raft înseamnă că oricine-l poate cumpăra.

— Tu nu, domnule Sid.

— Cu cât era vorba să-l cumpere celălalt client?

— Cinci dolari, exact ca pe etichetă.

— Ei, eu îți dau zece și batem palma. Ce zici?

— Nu zece dolari. Zece mii de dolari.

— Zece mii de dolari? Ți-ai pierdut mințile?

— Caietul ăsta nu e pentru tine, Sidney Orr. Cumperi alt caiet și toată lumea mulțumită. Bine?

— Ascultă, am zis, pierzându-mi în cele din urmă răbdarea. Caietul costă cinci dolari și sunt gata să-ți dau zece. Dar mai mult nu plătesc.

— Dai cinci mii acum și cinci mii luni. Așa facem. Dacă nu, te rog să cumperi alt caiet.

Intraserăm pe tărâmul nebuniei pure. Ironiile și pretențiile absurde ale lui Chang reușiseră într-un final să mă scoată din sărite, așa că în loc să mă tocmesc în continuare cu el, i-am smuls caietul din mână și m-am repezit spre ușă.

— Gata, am zis. Ia banii și mai du-te-n mă-ta. Eu am plecat.

Nu făcusem nici doi pași când Chang a sărit de după tejghea ca să-mi taie calea și să-mi blocheze accesul spre ușă. Am încercat să mă strecor pe lângă el, împingându-l cu umărul, dar Chang s-a ținut tare, iar în următoarea clipă a apucat caietul, vrând să mi-l smulgă. Am tras de el la rândul meu, strângându-l la piept, agățându-mă cu disperare de el, dar proprietarul Palatului de hârtie era o mică mașinărie redutabilă, făcută din mușchi tari, tendoane și fibră, așa că mi l-a smuls din mâini cam în zece secunde. Știam că n-o să reușesc niciodată să-l recuperez de la el, dar eram atât de scos din sărite, atât de înnebunit de ciudă, încât l-am prins de braț cu mâna stângă și am vrut să-i croiesc una cu dreapta. Era prima dată din școala primară când loveam pe cineva cu pumnul și n-am nimerit. Chang însă mi-a aplicat o lovitură de karate în umărul stâng. S-a abătut asupra mea ca un cuțit, iar durerea a fost atât de ascuțită că am avut impresia c-o să-mi cadă brațul. M-am lăsat în genunchi și n-am apucat să mă redresez, că Chang a început să-mi care picioare în spate. Am răcnit la el să termine, dar el își tot azvârlea vârful piciorului peste coastele și coloana mea — un șir de lovituri scurte și brutale în timp ce eu mă rostogoleam spre ușă, căutând cu disperare ieșirea. Când corpul mi s-a lipit de plăcuța metalică de la baza ușii, Chang a rotit de clanță; încuietoarea s-a deschis și am căzut pe trotuar.

— Să nu te mai prind pe-aici! a țipat el. Data viitoare dacă vii, te omor! M-ai auzit, Sidney Orr? Îți scot inima și o dau la porci!

Lui Grace nu i-am spus nici de Chang, nici de bătaie, nimic din tot ce se întâmplase în acea după-amiază în Upper East Side. Mă dureau toți mușchii din corp, dar cu toată forța piciorului răzbunător al lui Chang, scăpasem din bumbăceală doar cu câteva vânătăi minuscule în partea de jos a spatelui. Probabil

că mă protejaseră haina și puloverul cu care eram îmbrăcat, și când mi-am adus aminte că fusese cât pe ce să-mi scot haina cât timp hoinăream prin cartier, m-am considerat norocos că intrasem în Palatul de hârtie cu ea pe mine — deși probabil că e ciudat să folosesc cuvântul „norocos“ în asemenea context. În nopțile calde, Grace și cu mine dormeam întotdeauna goi, dar de când începuse iar să se răcească, ea își punea pijamaua albă de mătase și nu m-a luat la întrebări când m-am vârât lângă ea în așternut cu tricoul pe mine. Chiar și când am făcut dragoste (duminică noaptea), în dormitor era suficient de întuneric ca să nu-mi observe urmele cotonogelii.

L-am sunat pe Trause de la Landolfi's duminică dimineața, când m-am dus după Times. I-am relatat tot ce țineam minte despre vizita la Jacob, inclusiv faptul că acele de siguranță dispăruseră din urechea fiului său (fără îndoială ca măsură de precauție) și i-am rezumat pe rând toate opiniile pe care le exprimase băiatul din clipa când ajunsesem până când dispăruse pe scări. John a vrut să știe dacă, după părerea mea, avea să reziste toată luna sau o s-o șteargă înainte și i-am răspuns că nu știu. A pomenit ceva de niște planuri, ceea ce nu sună bine, i-am zis, sugerează că în viața lui sunt lucruri despre care nimeni din familie nu are habar, secrete pe care nu e dispus să le împărtășească nimănui. John credea că trebuie să fi fost vorba despre trafic de droguri. L-am întrebat cum de ajunsese la acea bănuială, dar s-a mulțumit să facă o aluzie vagă la banii de școală pe care-i furase. În acel moment, conversația s-a blocat, iar în scurta tăcere care a urmat, mi-am făcut în sfârșit curaj să-i povestesc despre ghinionul meu de la metrou de la începutul săptămânii, când pierdusem Imperiul oaselor. N-aș fi putut alege un moment mai prost să deschid subiectul, iar la început, Trause nici nu și-a dat seama la ce mă referisem. Am luat povestea de la capăt. Când a înțeles că manuscrisul său trebuie să fi ajuns departe, în Coney Island, a râs.

— Nu te perpeli pe chestia asta, a zis el. Mai am vreo două cópii. Pe atunci n-aveam xerox și toată lumea dactilografia tot în cel puțin două cópii. O să pun una într-un plic și o rog pe Madame Dumas să ți-o trimită prin poștă săptămâna asta.

A doua zi de dimineață, luni, m-am afundat pentru ultima oară în caietul albastru. Patruzeci dintre cele nouăzeci și șase de pagini erau deja scrise, dar rămăseseră mai mult decât suficiente pagini goale pentru câteva ore de lucru. Am început o pagină nouă cam de la jumătatea caietului, lăsând definitiv în urmă

dezastrul inspirat de Flitcraft. Bowen avea să rămână pentru totdeauna prizonier în cameră și am hotărât că sosise în sfârșit momentul să renunț la efortul de a-l salva. Dacă învățasem ceva de pe urma cumplitei întâlniri cu Chang de sâmbătă era că acel caiet îmi dădea numai dureri de cap și orice aș fi încercat să scriu în el avea să dea greș. Orice poveste avea să se oprească la mijloc; orice proiect avea să mă ducă înainte până într-un punct, după care aveam să deschid ochii și să descopăr că mă rătăcisem. Și totuși, eram atât de pornit împotriva lui Chang că nu voiam să-i acord satisfacția ultimului cuvânt. Știam că va trebui să-mi iau adio de la acel caderno portughez, dar dacă n-o făceam în termenii mei, avea să continue să mă bântuie ca o înfrângere morală. Trebuia ca măcar să-mi demonstrez mie însumi că nu sunt laș.

Am pășit înăuntru fără grabă, cu precauție, mai mult din spirit de frondă decât împins de vreo nevoie urgentă de a scrie. Curând însă m-am pomenit gândindu-mă la Grace și, cu caietul încă deschis pe masă, m-am dus în living ca să scormonesc după unul dintre albumele foto pe care le păstram în sertarul de jos al unei comode multifuncționale din stejar. Din fericire, hoțul nu se atinsese de el în timpul spargerii de miercuri după-amiază. Era un album special, primit ca dar de nuntă de la sora cea mică a lui Grace, Flo, și conținea peste o sută de fotografii, o istorie vizuală a primilor douăzeci și șapte de ani din viața lui Grace — Grace înainte s-o cunosc eu. Nu mă mai uitasem pe acel album de când mă întorsesem acasă de la spital, iar în dimineața aceea, în timp ce dădeam paginile, mi-am adus din nou aminte de povestea pe care mi-o spusese Trause despre cumnatul lui și proiectorul 3-D, simțind o fascinație similară pe măsură ce fotografiile mă atrăgeau în trecut.

Iat-o pe Grace abia născută, în pătuțul ei. Iat-o la doi ani, goală, pe un câmp cu iarbă înaltă, cu brațele ridicate spre cer, râzând. Iat-o la patru, șase și nouă ani — așezată la o masă și desenând o casă, afișând un zâmbet larg și știrb în fața obiectivului unui fotograf școlar, ținându-se dreaptă în șa în timp ce galopa pe câmpiile Virginiei pe o iapă roaibă. Grace la doisprezece ani, cu părul prins într-o coadă de cal, stângace, ciudățică, simțindu-se prost în pielea ei, apoi Grace la cincisprezece ani, devenită brusc frumoasă, închegată, prima ipostază a femeii care avea să devină în cele din urmă. Erau și poze de grup: portrete ale familiei Tebbetts, Grace cu tot felul de prieteni neidentificați de la liceu și facultate, Grace

stând pe genunchii lui Trause pe când avea patru ani, încadrată de părinții ei, Trause aplecându-se în față și sărutând-o pe obraz la aniversarea ei de zece sau de unsprezece ani, Grace și Greg Fitzgerald strâmbându-se amuzant la o petrecere de Crăciun de la Holst & McDermott.

Grace la șaptesprezece ani, gătită pentru balul de absolvire. Grace la douăzeci și unu de ani, studentă la Paris, cu părul lung și un pulover negru pe gât, fumând o țigară pe terasa unei cafenele. Grace împreună cu Trause în Portugalia, la douăzeci și patru de ani, cu părul tuns scurt, cu înfățișarea ei matură, radiind o încredere în sine sublimă, știind deja cine este. Grace în elementul ei.

Trebuie să mă fi uitat la poze mai mult de-o oră înainte să iau pixul și să mă apuc de scris. Agitația din ultimele zile avusese un motiv, dar cum nu aveam dovezi care să susțină o interpretare sau alta, nu mă puteam ghida decât după propriile mele instincte și bănuieli. Trebuia să existe o explicație pentru schimbările uluitoare de dispoziție ale lui Grace, pentru lacrimile și afirmațiile ei enigmatice, pentru dispariția de miercuri noaptea, pentru efortul ei de a lua o decizie în privința copilului, iar când m-am așezat să pun acea poveste pe hârtie, am constatat că începe și se termină cu Trause. Era posibil să mă înșel, bineînțeles, dar cum criza părea să fi trecut, mă simțeam suficient de întremat ca să născocesc ipoteze dintre cele mai sumbre și mai neliniștitoare. Imaginează-ți chestia asta, mi-am zis. Imaginează-ți-o și vezi apoi ce iese.

La doi ani după moartea Tinei, Grace, devenită matură și irezistibil de atrăgătoare, se duce în vizită la Trause în Portugalia. El are cincizeci de ani, un bărbat încă tânăr și viguros la vârsta lui, și de mulți ani se interesează activ de evoluția ei — trimițându-i cărți de citit, recomandându-i tablouri de studiat, ba chiar ajutând-o să cumpere o litografie care va deveni bunul ei cel mai de preț. Probabil că ea e îndrăgostită în secret de el de mică, iar Trause, care o cunoaște din fașă, a ținut întotdeauna enorm de mult la ea. El e un bărbat retras, care încă se chinuie să-și regăsească echilibrul după moartea soției, ea e fascinată de el, o tânără ajunsă la apogeul frumuseții, dar atât de caldă și de empatică, atât de disponibilă. Cine să-i reproșeze că se îndrăgostise de ea? Din punctul meu de vedere, orice bărbat zdravăn la cap s-ar fi îndrăgostit de ea.

Au o legătură. Când fiul de paisprezece ani al lui Trause vine să stea cu ei, e revoltat de purtările lor. N-o înghițise niciodată pe Grace, dar în acel moment,

când ea îi uzurpase poziția și-i furase tatăl, își pune în minte să le saboteze fericirea. Urmează o perioadă infernală. Până la urmă, Jacob devine așa o pacoste încât e dat afară din casă și trimis înapoi la maică-sa.

Trause o iubește pe Grace, dar Grace e cu douăzeci și șase de ani mai tânără decât el, e fiica celui mai bun prieten al său și încet, dar sigur, vinovăția învinge dorința. Face sex cu o fată căreia îi cânta cântece de leagăn pe când era foarte mică. Dacă ar fi fost oricare altă femeie de douăzeci și patru de ani, n-ar fi fost o problemă. Dar cum să se ducă el la cel mai vechi prieten și să-i spună că o iubește pe fiica lui? Bill Tebbetts i-ar zice că e un pervers și l-ar da afară din casă în șuturi. Ar ieși scandal, iar dacă Trause ar rămâne tare pe poziții și ar hotărî să se însoare totuși cu ea, cea care ar suferi ar fi Grace. Familia i-ar întoarce spatele, un lucru pe care el nu și l-ar ierta niciodată. Îi spune că are nevoie de cineva de vârsta ei. Dacă stă cu el, adaugă, o să devină văduvă la nici cincizeci de ani.

Idila ia sfârșit, iar Grace se întoarce la New York terminată, dezorientată, cu inima frântă. Un an și jumătate mai târziu, se întoarce și Trause la New York. Se mută în apartamentul de pe Barrow Street și legătura se reaprinde, dar în ciuda iubirii pe care i-o poartă, Trause nu poate scăpa de vechile îndoieli și conflicte. Păstrează secretul asupra legăturii lor (pentru ca tatăl ei să nu afle), iar Grace îi face pe plac, fără să se mai gândească la căsătorie, din moment ce și-a recăpătat iubitul. Când colegii de la Holst & McDermott o invită în oraș, ea îi refuză. Viața ei personală e un mister, iar Grace cea discretă nu suflă niciodată o vorbă nimănui.

La început, totul merge bine, dar după două sau trei luni începe să se distingă un tipar, iar Grace înțelege că e prizoniera unei mașinării. Trause o vrea și n-o vrea. Știe c-ar trebui să renunțe la ea, dar nu poate. Dispare și reapare, se retrage și se întoarce, iar de fiecare dată când o cheamă, ea aleargă în brațele lui. O iubește o zi, o săptămână sau o lună, după care iar îl cuprind îndoielile și se retrage. Mașinăria merge, apoi stă, iar merge, iar stă... și Grace n-are dreptul să se apropie de butonul de comandă. Nu poate face nimic pentru a schimba tiparul.

La nouă luni după ce începuse nebunia, în scenă intru eu. Mă îndrăgostesc nebunește de Grace și, în ciuda legăturii cu Trause, nici ea nu e total indiferentă față de mine. Îi fac o curte asiduă, conștient că are pe altcineva, că un rival nenumit concurează cu mine pentru inima ei, dar nici când mi-l prezintă pe Trause (John Trause, scriitor celebru, vechi prieten de familie), nu-mi trece

niciodată prin cap că el e celălalt bărbat din viața ei. Timp de mai multe luni, ea aleargă de la unul la altul, incapabilă să aleagă. Când Trause șovăie, Grace e cu mine; când Trause o vrea înapoi, devine indisponibilă pentru mine. Trăiesc agonia acestor dezamăgiri, continuând să sper că situația se va întoarce în favoarea mea, până când ea se desparte de mine și presupun că am pierdut-o pentru totdeauna. Poate că-și regretă decizia în clipa când se întoarce la mașinărie sau poate că Trause o iubește atât de mult încât începe s-o respingă, înțelegând că eu reprezint un viitor mai promițător pentru ea decât fundătura de viață secretă pe care o trăiește alături de el. Se prea poate chiar ca el s-o fi convins să se mărite cu mine. Asta ar clarifica răzgândirea ei bruscă, inexplicabilă. Nu doar că mă vrea înapoi, ci mai și declară pe nerăsuflate că vrea să fie soția mea și cu cât ne căsătorim mai repede, cu atât mai bine.

Avem doi ani de aur. Sunt însurat cu femeia pe care o iubesc, iar Trause îmi devine prieten. Mă respectă ca scriitor, compania mea îi face plăcere, iar când suntem toți trei împreună, nimic nu trădează vechea lui relație cu Grace. S-a transformat într-o figură aproape paternă, adoratoare, iar dacă Grace devine pentru el o fiică imaginară, atunci eu sunt un fiu imaginar. La urma urmei, lui i se datorează, parțial, căsătoria noastră, și n-are de gând s-o pună în vreun fel în pericol.

După care se întâmplă catastrofa. Pe 12 ianuarie 1982, mi se face rău la stația de metrou Fourteenth Street și cad pe scări. Se lasă cu oase rupte. Se lasă cu rupturi de organe interne. Se lasă cu două contuzii diferite la cap, cu afectare neurologică. Sunt dus la spitalul Saint Vincent's și ținut acolo patru luni. În primele câteva săptămâni, medicii sunt pesimiști. Într-o dimineață, doctorul Justin Berg o ia deoparte pe Grace și-i spune că ei nu mai au speranțe. Se îndoiesc că mi-au mai rămas de trăit mai mult de câteva zile, așa că ar trebui să se pregătească pentru ce-i mai rău. Dac-ar fi în locul ei, spune el, ar începe să se gândească la posibilitatea de a dona organe, la pompe funebre și la cimitir. Grace e îngrozită de stilul lui direct și rece, dar verdictul pare final și nu-i rămâne decât să se resemneze la ideea morții mele iminente. Pleacă de la spital ametită, sfâșiată de cuvintele doctorului, și se duce direct pe Barrow Street, la doar câteva străzi distanță. Cui să se adreseze într-un astfel de moment dacă nu lui Trause? John are o sticlă de scotch în casă, iar ea începe să bea de cum se așază pe scaun. Bea prea mult, iar în jumătate de oră

ajunge să plângă necontrolat. Trause vine s-o consoleze, luând-o în brațe și mângâind-o pe cap, și până să se dezmeticească, gura ei s-a lipit de a lui. Nu s-au mai atins de peste doi ani, iar sărutul reînvie tot. Corpurile lor își aduc aminte de trecut, iar când încep să retrăiască ceea ce avuseseră pe vremuri împreună, nu se mai pot opri. Trecutul cucerește prezentul, iar viitorul nu mai există. Grace se lasă dusă de val, iar Trause n-are tăria să n-o urmeze.

Mă iubește. Categoric mă iubește, dar sunt deja un om mort, iar Grace e vraiște, aproape că și-a ieșit din minți de suferință și are nevoie de Trause ca s-o țină pe linia de plutire. N-am cum să mă supăr pe ea, n-am cum să mă supăr pe niciunul dintre ei, dar în următoarele săptămâni, în timp ce eu zac în continuare la Saint Vincent's, nici mort de tot, dar nici cu adevărat viu, Grace continuă vizitele în apartamentul lui Trause și încetul cu încetul, se reîndrăgostește de el. De-acum iubește doi bărbați și, chiar după ce-i sfidez pe specialiștii în medicină și încep să-mi revin miraculos, ea continuă să ne iubească pe amândoi. În mai, când ies din spital, nu prea mai știu decât vag cine sunt. Nu observ nimic, umblu împleticindu-mă într-un fel de semi-transă și, cum în primele trei luni în regimul meu zilnic e inclusă o a cincea pastilă, nu sunt în stare să-mi fac datoria conjugală. Grace e bună cu mine. E un model de blândețe și de răbdare, e caldă și afectuoasă, mă încurajează, dar eu nu pot să-i ofer nimic. Își continuă legătura cu Trause, detestându-se pentru că mă minte, pentru că duce o viață dublă, și cu cât sunt mai înzdrăvenit, cu atât se agravează suferința ei. La început de august se întâmplă două lucruri care ne salvează mariajul de la destrămare. Au loc unul după altul, deși fără legătură între ele. Grace găsește curajul s-o rupă cu John, iar eu nu mai iau cea de-a cincea pastilă. Vintrele mi se trezesc iar la viață și, pentru prima oară de când am ieșit din spital, Grace nu mai doarme în două paturi. Cerul s-a înseninat și, pentru că eu nu știu nimic despre minciunile din ultimele luni, sunt orb și nespus de fericit — un fost soț încornorat care-și adoră soția și prețuiește prietenia cu bărbatul care era cât pe ce să i-o sufle.

Povestea nu se încheie aici, deși ar trebui. Urmează o lună armonioasă. Grace își reintră în ritm cu mine, dar chiar când problemele noastre par să se fi terminat, izbucnește o nouă furtună. Catastrofa se întâmplă în ziua cu pricina, 18 septembrie 1982, cu doar o oră sau două după ce dau peste caietul albastru în magazinul lui Chang, poate chiar în clipa când mă așez la birou și scriu pentru

prima oară în caiet. Pe data de 27, deschid pentru ultima oară caietul și consemnez aceste speculații, într-un efort de a înțelege evenimentele din ultimele nouă zile. Indiferent dacă sunt sau nu întemeiate sau verificabile, povestea continuă atunci când Grace se duce la doctor și află că e însărcinată. O veste minunată, poate, nu însă dacă nu știi cine-i tatăl. Oricât ar învârti în minte datele, nu-și dă seama dacă e copilul meu sau al lui John. Amână să-mi dea vestea, cât poate de mult, dar se frământă, simte că păcatele se întorc s-o bântuie, că primește o pedeapsă meritată. E motivul pentru care izbucnește în plâns în taxi în seara zilei de 18 și mă repede când deapăn amintiri despre Echipa Albastră. Spune că nu există o echipă a celor buni, pentru că până și oamenii cei mai buni fac lucruri rele. De-aia începe să vorbească despre încredere, despre înfruntarea unor vremuri grele; de-aia mă imploră s-o iubesc în continuare. Și când îmi spune în sfârșit de copil, de-aia pomenește imediat de avort. N-are nicio legătură cu lipsa banilor — problema e că nu știe. Faptul că nu știe aproape o distruge. Nu vrea să întemeieze o familie în felul ăsta, dar nu-mi poate spune adevărul, iar eu, care nu știu nimic, tabăr pe ea și încerc s-o conving să păstreze copilul. Singurul lucru bun pe care-l fac e a doua zi dimineața, când dau înapoi și-i spun că decizia îi aparține. Pentru prima oară în acele zile, întrezărește posibilitatea libertății. Fuge de acasă ca să stea singură, speriindu-mă de moarte când dispare peste noapte, dar a doua zi dimineața, când se întoarce, pare mai calmă, mai capabilă să gândească limpede, mai puțin speriată. Îi mai trebuie doar câteva ore ca să-și clarifice intențiile, după care-mi lasă acel mesaj extraordinar pe robotul telefonului. Decide că-mi datorează un gest de loialitate. Își impune să creadă că e copilul meu și uită de îndoieli. E un act de credință pură și înțeleg acum de cât curaj a avut nevoie ca să ia acea hotărâre. Vrea să rămână soția mea. Episodul cu Trause s-a încheiat și câtă vreme ea-și dorește în continuare să rămână soția mea, nu voi sufla o vorbă despre povestea pe care tocmai am scris-o în caietul albastru. Nu știu dacă e reală sau inventată, dar la urma urmei, nu-mi pasă. Câtă vreme Grace mă vrea, trecutul nu contează.

În acel moment m-am întrerupt. Am pus capacul stiloului, m-am ridicat de la birou și am dus albumul foto înapoi în living. Era încă devreme — în jur de unu, poate unu și jumătate după-amiaza. Mi-am încropit un prânz la bucătărie, iar

când mi-am terminat sendvișul, m-am întors în camera de lucru cu un săculeț de gunoi din plastic. Am rupt una câte una paginile caietului albastru și le-am făcut bucățele. Flitcraft și Bowen, lamentația despre copilul mort din Bronx, versiunea mea telenovelistică a vieții amoroase a lui Grace — totul a ajuns în sacul de gunoi. După o scurtă pauză, am hotărât să rup și paginile goale, pe care le-am aruncat tot în sac. L-am legat strâns, cu un nod dublu, iar după câteva minute, când am ieșit să-mi fac plimbarea, l-am luat cu mine. Am luat-o spre sud pe Court Street, am trecut de magazinul gol și închis cu lacăt al lui Chang și am mai mers câteva cvartale, apoi, pentru simplul motiv că era departe de casă, am aruncat sacul într-un tomberon de la colțul străzii, îngropându-l sub un buchet de trandafiri veștejiți și paginile cu benzi desenate din The Daily News.

La începutul prieteniei noastre, Trause îmi povestise despre un scriitor francez pe care-l cunoscuse la Paris în anii ’50. Numele îmi scapă, dar John mi-a zis că publicase două romane și un volum de povestiri și că era considerat unul dintre cele mai strălucite condeie ale tinerei generații. A scris și ceva poezie, iar în 1958, cu puțin înainte ca John să se întoarcă în America (după șase ani la Paris), respectivul scriitor din cercul lui a publicat și un poem narativ de mărimea unui roman care se învârtea în jurul morții prin înec a unui copil mic. La două luni după publicarea cărții, scriitorul și familia lui au plecat în vacanță pe coasta Normandiei, iar în ultima zi a sejurului, fiica lui de cinci ani a intrat în apele învolburate ale Canalului Mânecii și s-a înecat. Scriitorul era un tip rațional, a zis John, o persoană cunoscută pentru luciditatea și mintea sa ageră, și totuși a pus moartea fiicei pe seama poemului. Sfâșiat de durere, s-a convins singur că versurile pe care le scrisese despre un înec imaginar cauzaseră un înec real, că o tragedie fictivă provocase o tragedie reală, în lumea reală. Ca urmare, acel scriitor cu talent uriaș, acel om născut ca să scrie cărți, jurase să nu mai scrie niciodată. Cuvintele pot să ucidă, asta fusese descoperirea lui. Cuvintele pot modifica realitatea, așa că sunt prea periculoase pentru a fi lăsate pe mâna unuia care le iubește mai presus de orice altceva. Când John mi-a spus povestea, fiica era moartă de douăzeci și unu de ani, iar scriitorul nu-și încălcase niciodată jurământul. În cercurile literare franceze, acea tăcere îl transformase într-o figură legendară. Era nespus de respectat pentru demnitatea suferinței sale, compătimit de toți cei care-l cunoșteau, privit cu venerație.

Am avut o discuție destul de lungă cu John despre asta și țin minte că am expediat destul de categoric decizia scriitorului ca fiind greșită, o interpretare neîntemeiată a lumii. Nu există nicio legătură între imaginație și realitate, am zis, nicio legătură de tip cauză-efect între versurile unei poezii și evenimentele din viețile noastre. Poate că scriitorului așa i s-a părut, dar ceea ce i se întâmplase lui nu fusese altceva decât o coincidență oribilă, o manifestare a ghinionului în cea mai crudă și mai perversă formă a sa. Nu că i-aș fi reproșat ceea ce simte, dar chiar dacă aveam toată compasiunea pentru cumplita pierdere pe care o suferise, vedeam în tăcerea lui un refuz de a accepta puterea forțelor oarbe, pur întâmplătoare, care ne șlefuiesc destinele și i-am spus lui Trause că, după părerea mea, omul se pedepsise degeaba.

A fost o discuție în contradictoriu anostă, de bun simț, o pledoarie pentru pragmatism și știință contra unei gândiri magice, primitive. Spre surprinderea mea, John a adoptat opinia contrară. Nu-mi dădeam seama dacă mă lua peste picior sau pur și simplu încerca să facă pe avocatul diavolului, dar a zis că, din punctul lui de vedere, decizia scriitorului era perfect logică și că-l admirase pe prietenul lui pentru că-și ținuse promisiunea.

— Gândurile sunt reale, a zis el. Cuvintele sunt reale. Tot ceea ce e omenesc e real și uneori știm că se va întâmpla ceva înainte să se întâmple, chiar dacă nu suntem conștienți de asta. Trăim în prezent, dar viitorul e înăuntrul nostru clipă de clipă. Poate că asta-i și chestia cu scrisul, Sid. Nu să consemnezi evenimente trecute, ci să faci să se întâmple lucruri în viitor.

Cam la trei ani după ce purtasem acea conversație cu Trause, am rupt caietul albastru și l-am aruncat în coșul de gunoi la intersecția dintre Third Place și Court Street din Carroll Gardens, Brooklyn. Mi s-a părut alegerea corectă în acel moment și, întorcându-mă acasă în acea după-amiază de luni din septembrie, la nouă zile după ziua cu pricina, eram mai mult sau mai puțin convins că eșecurile și dezamăgirile săptămânii precedente erau în sfârșit depășite. Dar nu erau. Povestea a fost doar debutul — adevărata poveste abia atunci a început, după ce am distrus caietul albastru — și tot ce-am scris până acum e doar un simplu preludiu la ororile pe care mă pregătesc să le relatez. Există vreo legătură între înainte și după? Nu știu. Oare ghinionistul scriitor francez și-a omorât copila cu poezia sau cuvintele lui n-au făcut decât să-i prezică moartea? Nu știu. Știu doar

că-n acest moment nu i-aș mai contesta decizia. Respect tăcerea pe care și-a impus-o și înțeleg repulsia pe care trebuie s-o fi simțit ori de câte ori se gândea să se reapuce de scris. La mai mult de douăzeci de ani după cele întâmplate, m-am convins că Trause avusese dreptate. Uneori știm unele lucruri dinainte să se întâmple, chiar dacă nu știm că știm. Am bâjbâit prin acele nouă zile din septembrie 1982 de parc-aș fi fost închis într-un nor. Am încercat să scriu o poveste și am dat de o fundătură. Am încercat să vând o idee de film, dar mi-a fost respinsă. Era cât pe ce să-mi pierd soția și, deși o iubeam cu ardoare, mi-am dat pantalonii jos fără să clipesc într-un club de striptease întunecos și m-am încredințat gurii unei străine. Eram un om rătăcit, bolnav, un om care se zbătea să-și regăsească echilibrul, dar dincolo de toate abaterile și năzbâtiile pe care le comisesem în acea săptămână, știam ceva fără să fiu conștient că o știu. Am avut momente în acele zile când am simțit că trupul îmi devenise transparent, o membrană poroasă prin care puteau trece toate forțele invizibile ale lumii — un nex de sarcini electrice plutitoare, transmise de gândurile și emoțiile altora. Presupun că din acea stare s-a născut Lemuel Flagg, eroul orb din Noaptea oracolului, un om atât de sensibil la vibrațiile din jurul lui încât știa ce o să se întâmple înainte ca evenimentele propriu-zise să aibă loc. Fără să-mi dau seama, fiecare gând care-mi trecea prin cap mă orienta în acea direcție. Copii născuți morți, atrocități din lagărele de concentrare, asasinări de președinți, parteneri de viață care dispar, călătorii imposibile înainte și înapoi în timp. Viitorul era deja în mine și mă pregăteam pentru catastrofele care aveau să vină.

Mă văzusem cu Trause miercuri la prânz, dar în afară de cele două conversații la telefon pe care le purtasem spre sfârșitul acelei săptămâni, n-am mai luat legătura cu el până pe 27, când m-am descotorosit de caietul albastru. Discutaserăm despre Jacob și despre manuscrisul povestirii lui mai vechi pe care-l pierdusem, dar atâta tot, și n-aveam idee cu ce se mai ocupa în acea perioadă — în afară de statul pe canapea și oblojitul piciorului. Abia în 1994, când James Gillespie a publicat Labirintul viselor: o biografie a lui John Trause, am aflat în sfârșit în amănunt cu ce se ocupase John de pe 22 până pe 27. Uriașa lucrare a lui Gillespie, de șase sute de pagini, nu zăbovește asupra analizei literare și nu acordă prea multă atenție contextului istoric al operei lui John, dar e extraordinar de scrupuloasă la

capitolul date biografice și, dat fiind că autorul a lucrat zece ani la acel proiect și pare să fi vorbit cu absolut toți cei care-l cunoscuseră vreodată pe Trause (inclusiv cu mine), n-am motive să mă îndoiesc de precizia cronologiei lui.

Miercuri, după plecarea mea, John a lucrat până la ora cinei, redactând și făcând mici corecturi pe copia dactilografiată a romanului său, Destinul straniu al lui Gerald Fuchs, pe care se pare că-l încheiase cu câteva zile înainte să i se declanșeze criza de flebită. Era cartea la care bănuisem că scrie, fără să am vreodată certitudinea: un manuscris de aproape cinci sute de pagini, început de Trause în ultimele sale luni în Portugalia, ne spune Gillespie, ceea ce înseamnă că-i luase mai mult de patru ani ca să-l termine. Să mai pui preț pe zvonul că John renunțase la scris după moartea Tinei. Să mai pui preț pe zvonul că un romancier pe vremuri strălucit și-ar fi abandonat vocația pentru a trăi de pe urma realizărilor trecute — o fostă glorie care nu mai avea nimic de spus.

În seara aceea, Eleanor îl sunase ca să-l anunțe că Jacob fusese găsit, iar a doua zi, într-o joi, la prima oră, Trause îl sunase pe avocatul său, Francis W. Byrd. Avocații se deplasează rareori la domiciliul clientului, dar Byrd îl reprezenta pe Trause de peste zece ani, iar când un client cu prestigiul lui John își informează avocatul că zace pe canapea din cauza unui picior beteag, dar are nevoie să discute cu el o chestiune urgentă la ora două, avocatul uită de alte planuri și se înființează la ora convenită, echipat cu toate hârtiile și documentele necesare, extrase din dosarele de la birou înainte de a pleca spre adresă. Când Byrd a ajuns în apartamentul din Barrow Street, John i-a oferit ceva de băut, iar după ce și-au terminat scotch-urile cu sifon, cei doi bărbați s-au așternut pe rescris testamentul lui Trause. Cel vechi fusese redactat în urmă cu peste șapte ani și nu mai reprezenta dorințele lui John în legătură cu administrarea averii sale. După moartea Tinei, Jacob devenise unicul său moștenitor și beneficiar, iar fratele lui, Gilbert, fusese numit executor până când băiatul avea să împlinească douăzeci și cinci de ani. În acel moment însă, prin simplul gest de a rupe toate copiile documentului, Trause și-a dezmoștenit fiul în fața avocatului. Byrd a scris apoi la mașină un nou testament, prin care John îi lăsa toată averea sa lui Gilbert. Toți banii în numerar, toate acțiunile și obligațiunile, toate proprietățile și toate drepturile de autor de pe urma operei literare ale lui Trause aveau să-i revină din acel moment fratelui său mai mic. Au terminat la cinci și jumătate. John i-a strâns

mâna lui Byrd, mulțumindu-i pentru ajutor, iar avocatul a plecat din apartament cu trei cópii semnate ale noului testament. După douăzeci de minute, John s-a întors la redactarea romanului său. Madame Dumas i-a servit cina la ora opt, iar la nouă și jumătate l-a sunat iar Eleanor, ca să-i spună că Jacob fusese primit în programul de la Smithers, unde se afla începând cu ora patru după-amiaza.

Vineri, Trause avea programat un control la picior la spitalul Saint Vincent's, dar nu și-a verificat agenda și a uitat să se ducă. Cu toată tevatura iscată de povestea cu Jacob, programarea îi ieșise din minte și chiar în momentul când ar fi trebuit să stea de vorbă cu medicul lui (un chirurg vascular pe nume Willard Dunmore), el era la telefon cu mine, vorbindu-mi spre animozitatea de-o viață a fiului său față de Grace și rugându-mă să mă duc sâmbătă la Smithers în locul lui. Aflăm de la Gillespie că medicul l-ar fi sunat pe Trause acasă la unsprezece și jumătate, ca să-l întrebe de ce nu ajunsese la spital. Când Trause i-a explicat că avusese o urgență în familie, Dunmore l-a dăscălit țâfnos în legătură cu importanța controlului și i-a spus pacientului său că o asemenea atitudine nesăbuită față de propria-i sănătate e iresponsabilă și ar putea avea consecințe dezastruoase. Trause l-a întrebat dacă poate veni în acea după-amiază, dar Dunmore i-a răspuns că e prea târziu și va trebui să amâne până luni la ora patru. L-a rugat insistent pe Trause să nu uite să-și ia tratamentul și să stea cât mai liniștit în weekend. Când a sosit Madame Dumas, la ora unu, l-a găsit pe John la locul lui obișnuit de pe canapea, corectându-și cartea.

Sâmbătă, în timp ce eu îl vizitam pe Jacob la Smithers și mă băteam pentru caietul roșu în magazinul lui Chang, Trause a continuat să lucreze la romanul lui. Lista apelurilor lui telefonice arată că dăduse trei telefoane interurbane: unul lui Eleanor în East Hampton, al doilea fratelui său Gilbert (care era profesor de muzicologie la Universitatea Michigan) în Ann Arbor și al treilea agentei lui literare, Alice Lazarre, la locuința ei de vacanță din Berkshires. A anunțat-o că înaintează mulțumitor cu romanul și, dacă în următoarele zile nu apar probleme neprevăzute, până la sfârșitul săptămânii ar putea primi manuscrisul în forma finală.

Duminică dimineață l-am sunat de la Landolfi's și i-am relatat în amănunt scurta mea vizită la Jacob. Apoi i-am mărturisit că-i pierdusem povestirea, făcându-l să râdă. Dacă nu mă-nșel, râsese mai mult ușurat decât amuzat. N-am

cum să știu exact, dar bănuiesc că Trause îmi dăduse acea povestire din motive extrem de complexe — iar ideea că-mi oferă un subiect de film fusese doar un pretext, în cel mai bun caz un motiv secundar. Era o povestire despre mașinațiunile criminale ale unei conspirații politice, dar și despre un triunghi conjugal (o soție care fuge cu cel mai bun prieten al soțului ei), și dacă exista vreun sâmbure de adevăr în speculațiile pe care le consemnasem în caiet pe 27, atunci poate că John îmi dăduse povestirea ca să comenteze pe marginea căsniciei mele — indirect, în codurile și metaforele cu nuanțe subtile ale ficțiunii. Nu conta că povestirea fusese scrisă în 1952, anul când se născuse Grace. Imperiul oaselor prevestea ceea ce urma să se întâmple. Fusese pusă într-o cutie și lăsată la incubat timp de treizeci de ani și încetul cu încetul se transformase înt-o poveste despre femeia pe care o iubeam amândoi — soția mea, soția mea cea curajoasă și zbuciumată.

Spun că râsese „ușurat“ pentru că bănuiesc că-și regretase gestul. Miercuri, când luaserăm prânzul împreună, reacționase extrem de emotiv când aflase de sarcina lui Grace și imediat după aceea ajunseserăm la un pas de o ceartă urâtă. Momentul trecuse, dar mă întreb acum dacă Trause nu fusese mult mai furios pe mine decât lăsase să se întrevadă. Îmi era prieten, dar probabil că-n același timp îmi purta pică pentru că o recucerisem pe Grace. Fusese decizia ei să rupă legătura lor, iar dacă rămăsese însărcinată, el își pierdea orice șansă de a mai fi vreodată cu ea. Dacă era adevărat, atunci gestul de a-mi oferi povestirea ar fi putut fi o formă voalată, simbolică de răzbunare, un mod grosolan de a-mi da clasă, de a spune tu nu știi nimic, Sidney, niciodată n-ai știut nimic, dar eu nu m-am născut ieri, ca tine. Poate. N-am cum să demonstrez nimic din toate astea, dar dacă i-am înțeles greșit purtarea, atunci cum să interpretez faptul că John nu mi-a trimis niciodată povestirea? A promis că o roagă pe Madame Dumas să-mi trimită prin poștă o copie a manuscrisului, dar până la urmă mi-a trimis altceva, ceva în care am văzut nu doar un gest de generozitate supremă, ci și unul de căință. Pierzând plicul în metrou, îl scutisem de stânjeneala provocată de scurta lui răbufnire de ciudă. Îi părea rău că-și dăduse frâu liber pasiunii și, cum îl scăpasem din încurcătură cu stângăcia mea, era hotărât să se revanșeze cu un gest spectaculos și cu totul inutil de mărinimie și bunăvoință.

Duminică am vorbit cu el cândva între zece și jumătate și unsprezece. Madame Dumas a ajuns la prânz, iar după zece minute, Trause i-a dat cardul lui și i-a cerut să se ducă la filiala Citibank din cartier, aproape de Sheridan Square, și să transfere patruzeci de mii de dolari din contul de economii în contul curent. Gillespie ne spune că și-a petrecut restul zilei lucrând la roman, iar seara, după ce Madame Dumas i-a adus cina, s-a ridicat cu chiu, cu vai de pe canapea și a șchiopătat până în birou, unde s-a așezat la masa de lucru și mi-a scris un cec în valoare de treizeci și șase de mii de dolari — exact cât totalizau facturile mele medicale neachitate. Apoi mi-a scris următoarea scurtă scrisoare:

Dragă Sid,

Știu că ți-am promis o copie a manuscr., dar ce folos? Ideea era să faci rost de niște bani, așa că merg direct la țintă și-ți trimit cecul alăturat. E un cadou, gratuit și neechivoc. Fără condiții, fără obligații, nu-i nevoie să mi-i dai înapoi. Știu că ești lefter, așa că te rog să nu te fandosești și să-l rupi. Cheltuiește-i, trăiește din ei, pune-te iar pe picioare. Nu vreau să pierzi vremea agitându-te cu filmele. Rămâi la cărți. Acolo e viitorul tău și-mi pun mari speranțe în tine.

Mulțumesc că ți-ai făcut timp să treci ieri pe la obrăznicătura aia. Apreciez mult — ba chiar extrem de mult, din moment ce-mi dau seama cât de neplăcut trebuie să fi fost pentru tine.

Ne vedem la cină sâmbăta asta? Încă nu pot spune unde, pentru că totul depinde de piciorul ăsta afurisit. Un detaliu bizar: singur mi-am provocat cheagul pentru că am fost chitros. Cu zece zile înainte să m-apuce durerile, am făcut un drum fulger la Paris — dus-întors în treizeci și șase de ore — ca să vorbesc la înmormântarea lui Philippe Joubert, vechiul meu prieten și traducător. Am zburat la economic, am dormit și la dus, și la întors, iar doctorul zice că de-acolo mi s-a tras. Am stat chircit pe scaunele alea pentru pitici. De-acum încolo o să merg doar cu clasa întâi.

Pup-o pe Gracie din partea mea — și nu renunța la Flitcraft. Ai nevoie doar de un caiet nou și cuvintele o să curgă iar.

J.T.

A pus scrisoarea și cecul într-un plic, pe care a scris numele și adresa mea cu majuscule, dar nu mai avea timbre în casă, iar la ora zece, când Madame Dumas a plecat din Barrow Street acasă la ea, în Bronx, Trause i-a dat o bancnotă de

douăzeci de dolari și a rugat-o să treacă de dimineață pe la poștă, ca să refacă stocul de timbre poștale. Eficientă ca întotdeauna, Madame Dumas s-a achitat de însărcinare și, când s-a prezentat iar la serviciu, luni la ora unsprezece dimineața, John a reușit în sfârșit să pună timbrul pe scrisoare. La ora unu ea i-a adus un prânz ușor. După masă, el și-a văzut de corectat romanul, iar la două și jumătate, când Madame Dumas a plecat la cumpărături, Trause i-a dat scrisoarea și a rugat-o s-o expedieze în drum. Ea a promis că se întoarce până la trei și jumătate, ca să-l ajute să coboare scările și să urce în taxiul pe care-l comandase ca să-l ducă la spital, unde avea programare la doctorul Dunmore. După plecarea lui Madame Dumas, Gillespie ne spune că un singur lucru se mai știe cu certitudine. Eleanor a sunat la două patruzeci și cinci și l-a anunțat pe Trause că Jacob dispăruse. Plecase de la Smithers la un moment dat în toiul nopții și de atunci nu mai știa nimeni nimic de el. Gillespie o citează pe Eleanor, care i-a spus că John a fost „extrem de afectat“ și a discutat cu ea cincisprezece sau douăzeci de minute. „De-acum e pe cont propriu“, a spus John într-un sfârșit, „nu mai avem cum să-l ajutăm“.

Au fost ultimele cuvinte ale lui Trause. Nu știm ce s-a întâmplat cu el după ce a închis telefonul, dar la trei și jumătate, când Madame Dumas s-a întors, l-a găsit întins pe jos, lângă pat. Ceea ce pare să indice că intrase în dormitor ca să înceapă să se schimbe pentru programarea la Dunmore, dar e doar o bănuială. Singurul lucru care se știe cu certitudine este că a murit pe 27 septembrie 1982, între ora trei și trei și jumătate — la mai puțin de două ore după ce aruncasem rămășițele caietului albastru într-un tomberon de la colțul unei străzi din sudul Brooklynului.

Inițial, moartea a fost pusă pe seama unui infarct, dar după un examen mai amănunțit, medicul legist a schimbat verdictul în embolism pulmonar. Cheagul de sânge care staționa de două săptămâni în piciorul lui John se desprinsese, circulase prin organismul său până-și găsise ținta. Mica bombă explodase în cele din urmă în el, iar prietenul meu a murit la cincizeci și șase de ani. Prea devreme. Cu treizeci de ani prea devreme. Prea devreme ca să-i pot mulțumi că mi-a trimis bani și a încercat să-mi salveze viața.

Moartea lui John a fost anunțată la sfârșitul buletinelor de știri locale de la ora șase. În mod normal, Grace și cu mine am fi deschis televizorul în timp ce

puneam masa și găteam cina, dar nu mai aveam televizor, așa că ne-am văzut de programul serii fără să știm că John zace la morga din oraș, fără să știm că fratele lui, Gilbert, luase deja un avion de la Detroit spre New York, fără să știm că Jacob fugise. După cină, ne-am dus în living și ne-am întins împreună pe canapea, vorbind despre programarea pe care Grace și-o făcuse la doctorița Vitale, o obstetriciană recomandată de Betty Stolowitz, care născuse primul ei copil în martie. Programarea era vineri după-amiază și i-am spus lui Grace că vreau să merg și eu cu ea și că am de gând la ora patru să fiu la cabinetul de pe West Ninth Street. În timp ce făceam aceste planuri, Grace și-a amintit brusc că Betty îi dăduse de dimineață o carte despre sarcină — unul dintre acele compendii mari, cartonate, pline de grafice și ilustrații —, așa că a sărit de pe canapea și s-a dus în dormitor, ca să-l ia din sacoșă. Cât a lipsit ea, cineva a bătut la ușă. Am presupus că e un vecin, venit să împrumute o lanternă sau o cutie de chibrituri. Altcineva nu putea fi, pentru că ușa de la intrarea în clădire era mereu încuiată, iar cine nu avea cheie trebuia să sune la interfon și să se anunțe ca să poată intra. Țin minte că eram desculț, iar când m-am ridicat de pe canapea și m-am dus să deschid ușa, mi-a intrat o mică așchie în talpa stângă. Țin minte și că m-am uitat la ceas și am văzut că e opt și jumătate. N-am mai stat să întreb cine e. Am deschis direct ușa, moment în care lumea s-a schimbat, în lipsă de altă formulare. Am deschis ușa și brusc, ceea ce se aduna de câteva zile în mine a devenit realitate: în fața mea stătea viitorul.

Era Jacob. Își vopsise părul în negru și era înfășurat într-un palton lung, de culoare închisă, care-i ajungea până la glezne. Cu mâinile afundate în buzunare, legănându-se nerăbdător pe călcâie, arăta ca un cioclu futurist, venit să ia un cadavru. Clovnul cu păr verde cu care stătusem de vorbă sâmbătă mă îngrijorase oricum, dar această nouă arătare m-a îngrozit și n-am vrut să-l primesc înăuntru.

— Trebuie să mă ajuți, a zis el. Am necazuri mari, Sid, și n-am la cine altcineva să apelez.

N-am apucat să-l gonesc, că s-a repezit în casă și a închis ușa după el.

— Du-te înapoi la Smithers, am zis. N-am cu ce să te ajut.

— Nu pot să mă întorc. Mi-au dat ei de urmă. Dacă mă întorc acolo, sunt mort.

— „Ei“, adică cine? Despre cine vorbești?

— Unii, Richie și Phil. Ei zic că le datorez bani. Dacă nu fac rost de cinci mii de dolari, mă omoară.

— Nu te cred, Jacob.

— Din cauza lor m-am dus la Smithers. Nu din cauza mamei. Ca să mă ascund de ei.

— Tot nu te cred. Dar chiar dacă te-aș crede, tot nu te-aș putea ajuta. N-am cinci mii de dolari. N-am nici măcar cinci sute. Sun-o pe maică-ta. Dacă ea te refuză, sună-l pe taică-tu. Dar pe mine și pe Grace să nu ne bagi în treaba asta.

Am auzit apa trasă la toaleta din hol, semn că Grace avea să se întoarcă în curând în cameră. Distras de sunet, Jacob a întors capul spre acea parte din apartament, iar când a văzut-o intrând în living cu cartea despre sarcină în mână, a zâmbit larg.

— Sal'tare, Gracie, a zis el. De când nu te-am văzut.

Grace a înlemnit.

— El ce caută aici? a întrebat ea, adresându-mi-se mie. Părea uluită și vorbea cu un fel de furie controlată, refuzând să privească în direcția lui Jacob.

— Vrea bani cu împrumut, am zis.

— Haide, Gracie, a zis Jacob pe un ton pe jumătate insolent, pe jumătate sarcastic. Nici măcar nu mă saluți? Că doar politețea nu costă bani, nu?

Cum stăteam acolo și mă uitam la ei amândoi, m-am gândit fără să vreau la fotografia ruptă care fusese lăsată pe canapea după spargere. Rama fusese furată, dar doar cineva care-i purta persoanei din portret o dușmănie veche și profundă s-ar fi obosit s-o facă bucăți. Un spărgător profesionist nu s-ar fi atins de ea. Dar Jacob nu era profesionist; era un puști disperat, zăpăcit de droguri, care se dăduse peste cap să ne facă să suferim — ca să-și facă tatăl să sufere țintind în doi dintre prietenii lui cei mai buni lui.

— Ajunge, i-am spus. Nu vrea să stea de vorbă cu tine și nici eu nu vreau. Tu ne-ai spart casa săptămâna trecută. Te-ai strecurat pe geamul de la bucătărie și ai făcut totul praf, apoi ai luat toate obiectele de preț care ți-au ieșit în cale. Vrei să pun mâna pe telefon ca să chem poliția sau pleci? Astea ți-s opțiunile. Crede-mă, o să sun cu mare plăcere. O să depun plângere împotriva ta și ajungi după gratii.

Mă așteptam să nege acuzația, să se prefacă insultat că îndrăzneam să-l bănuiesc de asemenea lucruri, dar băiatul era mult prea deștept pentru așa ceva. A scos un

oftat de căință perfect calculat, apoi s-a așezat pe un scaun, clătinând încet din cap înainte și înapoi, prefăcându-se șocat de propriul lui comportament. Era același dispreț de sine teatral despre care-mi vorbise sâmbătă, când mi se lăudase cu talentele lui actoricești.

— Îmi pare rău, a zis el. Dar e adevărat ce ți-am spus de Richie și Phil. Sunt pe urmele mele și dacă nu le dau ăia cinci mii ai lor, o să-mi tragă un glonț în cap. Am venit aici zilele trecute cu gândul să împrumut carnetul tău de cecuri, dar nu l-am găsit. Așa că am luat alte lucruri. A fost o idioțenie. Îmi pare foarte rău. Nici măcar n-a meritat cine știe ce și n-ar fi trebuit s-o fac. Dacă vrei, ți le dau mâine înapoi. Sunt încă la mine acasă și ți le aduc înapoi pe toate mâine-dimineață la prima oră.

— Rahat pe băț, a zis Grace. Ai vândut deja ce s-a putut și ai aruncat restul. Nu-ți mai pune-n scenă numărul de băiețel amărât, Jacob. De-acum ești prea mare pentru așa ceva. Săptămâna trecută ne-ai jefuit și te-ai întors pentru încă o tură.

— Băieții ăia îmi vor capul și până mâine trebuie să scot banii, a răspuns el. Știu că voi doi stați nasol cu banii, dar ce Dumnezeu, Gracie, taică-tu e judecător federal. Dacă-i ceri împrumut, nici n-o să clipească. Doar ce-s cinci mii de dolari pentru un bătrân gentleman sudist?

— Las-o baltă, am zis. Nici vorbă să-l târâm pe Bill Tebbetts în chestia asta.

— Dă-l afară, Sid, mi-a zis Grace, cu vocea încordată de furie. Nu mai suport.

— Credeam că suntem o familie, a răspuns Jacob, privind-o insistent pe Grace, aproape silind-o să-l privească și ea.

Începuse să facă pe bosumflatul, dar într-un fel ciudat de nesincer, ca și cum ar fi încercat s-o ironizeze și să întoarcă în avantajul lui antipatia pe care i-o purta ea.

— La urma urmei, nu mi-ești tu un soi de mamă vitregă neoficială? Sau ai fost. N-ar trebui să conteze și asta?

În acel moment, Grace se îndrepta deja spre bucătărie.

— Sun la poliție, a zis ea. O fac eu, Sid, dacă tu nu vrei. Jegosul ăsta n-are ce căuta aici.

Numai că, pentru a ajunge la telefonul din bucătărie, trebuia să treacă prin fața scaunului pe care stătea Jacob, iar el s-a și ridicat să-i taie calea. Până-n acel moment, confruntarea fusese exclusiv verbală. Toți trei vorbiserăm și indiferent cât de neplăcută fusese discuția, nu mă așteptam ca acele cuvinte să degenereze în

violență fizică. Eu eram lângă canapea, la vreo trei metri de scaun, iar când Grace a încercat să se strecoare pe lângă Jacob, el a prins-o de braț și i-a zis:

— Nu la poliție, proasto. La taică-tu. N-ai să-l suni decât pe judecător — să-i ceri bani.

Grace a încercat să se smulgă din strânsoarea lui, zbătându-se ca un animal furibund, dar Jacob era cu zece, cincisprezece centimetri mai înalt decât ea, ceea ce-i aducea un avantaj ca forță fizică, permițându-i s-o atace de sus. M-am repezit spre el, încetinit de mușchii dureroși și de așchia din picior, dar până să ajung la el, Jacob o înșfăcase deja de umeri și o izbise de perete. Am sărit pe el din spate, încercând să-i cuprind trunchiul și să-l trag de pe ea, dar băiatul era puternic, mult mai puternic decât mă așteptasem și, fără să se obosească să se răsucească măcar, mi-a înfipt un cot direct în stomac. M-am prăbușit cu respirația tăiată și până să mă năpustesc iar la el, a început s-o lovească pe Grace cu pumnul în gură și cu bocancii lui masivi din piele în burtă. Ea încerca să i se opună, dar cum se ridica în picioare, el o plesnea peste față, o izbea de perete și o trântea la podea. Când să-l atac iar, lui Grace îi dăduse sângele pe nas, dar mi-am dat seama că eram prea slab ca să fac ceva, prea vlăguit ca să-l opresc cu pumnii mei jalnici, firavi. Grace gemea, aproape leșinată deja, și mi-am zis că există pericolul real s-o omoare în bătaie. În loc să-l atac direct, am dat fuga în bucătărie și am scos un cuțit mare pentru carne din sertarul de sus, de lângă chiuvetă.

— Termină! am urlat la el. Jacob, termină, că te omor!

La început nu cred că m-a auzit. Era total absorbit de furia lui, un distrugător dement care abia dacă mai știa ce face, dar când m-am apropiat de el cu cuțitul, probabil că m-a întrezărit cu colțul ochiului. A întors capul spre stânga și când m-a văzut acolo cu cuțitul ridicat, a încetat brusc s-o mai lovească. Avea o privire turbată, rătăcită, iar sudoarea îi șiroia pe nas, curgându-i pe bărbia îngustă, tremurătoare. Eram sigur că avea să se repeadă la mine. L-aș fi înjunghiat fără să clipesc, dar el a privit în jos la Grace, care zăcea imobilizată în sânge, apoi a lăsat brațele să-i cadă pe lângă corp și a zis:

— Mersi mult, Sid. Acum sunt un om mort.

Apoi s-a întors și a ieșit din casă, dispărând pe străzile din Brooklyn cu câteva minute înainte ca mașinile de poliție și ambulanța să oprească în fața casei.

Grace a pierdut copilul. Loviturile bocancilor lui Jacob au făcut-o praf pe dinăuntru, iar când a început hemoragia, micul embrion s-a desprins de pe peretele uterului și a ieșit odată cu un șuvoi cumplit de sânge. Avort spontan, cum se spune; o pierdere de sarcină; o viață care nu se mai naște niciodată. Am traversat cu ea canalul Gowanus până la Spitalul Metodist din Park Slope și în timp ce stăteam lângă ea în ambulanță, înghesuit printre tuburile de oxigen și doi paramedici, îi tot priveam bietul chip tumefiat, tremurând incontrolabil, pradă unor spasme continue care-mi zguduiau pieptul, coborând apoi în tot corpul. Avea nasul rupt; partea stângă a feței îi era plină de vânătăi; iar pleoapa dreaptă era atât de umflată, încât ai fi zis că n-o să mai vadă niciodată cu acel ochi. La spital, au dus-o pe targă la parter, la radiografie, apoi sus, într-o sală de operație, unde au reparat la ea mai mult de două ore. Cât așteptam să-și termine chirurgii treaba, am reușit, nu știu cum, să mă adun suficient ca să-i sun pe părinții lui Grace în Charlottesville. Atunci am aflat că John murise. Mi-a răspuns la telefon Sally Tebbetts, iar la sfârșitul unei conversații epuizante, interminabile, mi-a spus că Gilbert sunase ceva mai devreme în seara aceea ca să le dea vestea. Mi-a spus că ea și Bill sunt deja în stare de șoc și mai picasem și eu să le spun că fiul lui John încercase s-o omoare pe fiica lor. A înnebunit lumea? a întrebat ea, după care a înecat-o plânsul. I-a dat telefonul soțului ei, iar Bill Tebbetts a trecut direct la subiect și mi-a pus singura întrebare care merita pusă. Grace avea să supraviețuiască? Da, am răspuns, avea să supraviețuiască. Încă nu eram sigur de asta, dar n-aveam de gând să le spun că Grace e în stare critică și că există posibilitatea ca ea să nu scape. N-aveam de gând să cobesc rostind cuvintele greșite. Din moment ce cuvintele puteau ucide, trebuia să-mi țin limba în frâu cu multă grijă și niciodată să nu exprim nici măcar o îndoială sau vreun gând negativ. Nu mă întorsesem din morți ca să mă uit la soția mea cum moare. Oricum, era oribil că-l pierdusem pe John și n-aveam de gând să mai pierd pe nimeni. Era de-a dreptul imposibil. Chiar dacă nu depindea de mine, n-aveam să îngădui să se întâmple așa ceva.

În următoarele șaptezeci și două de ore, am stat la căpătâiul lui Grace fără să mă clintesc din loc. M-am spălat și m-am bărbierit în baia vecină, am mâncat privind lichidul transparent din perfuzie picurându-i în braț și am trăit pentru puținele momente când deschidea ochiul sănătos și-mi spunea câteva cuvinte. Cu atâtea

calmante în sânge, părea să nu-și amintească deloc ce-i făcuse Jacob și era doar foarte vag conștientă că se află într-un spital. De trei sau patru ori m-a întrebat unde e, dar adormea la loc imediat și uita ce-i spuneam. Deseori scâncea în somn, gemând ușurel în timp ce trăgea de bandajele de pe față și la un moment dat s-a trezit cu lacrimi în ochi și a întrebat:

— De ce mă doare așa de rău? Ce-i cu mine?

În acele zile s-a tot perindat lume, dar eu abia dacă mi-i amintesc și nu țin minte nici măcar o singură conversație cu vreunul dintre ei. Agresiunea a avut loc într-o seară de luni, iar marți dimineață părinții lui Grace sosiseră deja cu avionul din Virginia. Verișoara ei Lily a venit cu mașina din Connecticut marți după-amiază. Surorile ei mai mici, Darcy și Flo, au ajuns miercuri dimineață. Au venit Betty Stolowitz și Greg Fitzgerald. A venit Mary Sklarr. Au venit doamna și domnul Caramello. Trebuie să fi stat de vorbă cu ei și să fi ieșit din cameră din când în când, dar nu țin minte nimic altceva decât că am stat cu Grace. Marți și miercuri a fost aproape tot timpul într-un fel de torpoare semiconștientă — moțăind, dormind, trezindu-se doar în reprize de câteva minute —, dar miercuri seara a început să fie ceva mai coerentă și să reziste trează ceva mai mult timp. În noaptea aceea a dormit bine, iar joi dimineață, când s-a trezit, m-a recunoscut în sfârșit. I-am luat mâna, iar când palmele ni s-au atins, mi-a șoptit numele, apoi l-a repetat pentru sine de câteva ori, ca și cum acel cuvânt de o silabă ar fi fost un descântec care o putea transforma din fantomă înapoi într-o făptură vie.

— Sunt la spital, nu-i așa? a zis ea.

— Spitalul Metodist din Park Slope, am răspuns. Iar eu sunt lângă tine, te țin de mână. Nu-i un vis, Grace. Chiar suntem aici și o să te faci bine, încetul cu încetul.

— N-o să mor?

— Nu, n-o să mori.

— M-a bătut, nu-i așa? M-a lovit cu pumnii și cu picioarele și-mi amintesc că am crezut că mor. Tu unde erai, Sid? De ce nu m-ai ajutat?

— L-am prins în brațe, dar n-am putut să-l trag de pe tine. A trebuit să-l amenințe cu un cuțit. Eram în stare să-l omor, Grace, dar nu s-a întâmplat nimic, pentru că a fugit. Apoi am sunat la urgență și salvarea te-a adus aici.

— Când asta?

— Acum trei nopți.

— Și ce-i cu chestiile astea de pe fața mea?

— Bandaje. Și o atelă la nas.

— Mi-a spart nasul?

— Da. Și ți-a provocat o comoție. Dar îți simți capul mai limpede, nu-i așa? Începi să-ți revii.

— Dar copilul? Mă doare rău burta, Sid, și cred că știu ce înseamnă. Spune-mi că nu-i adevărat!

— Ba mă tem că e. În rest o să se dreagă toate, dar asta nu.

A doua zi, cenușa lui Trause a fost împrăștiată pe o pajiște din Central Park. Ne-am strâns vreo treizeci, patruzeci de persoane în acea dimineață, prieteni, rude și colegi scriitori, fără reprezentanți ai vreunei religii și fără ca cineva dintre vorbitori să pronunțe vreodată cuvântul „Dumnezeu“. Grace nu știa nimic de moartea lui John și am hotărât împreună cu părinții ei să-i ascundem vestea cât mai mult timp posibil. Bill a venit cu mine la ceremonie, dar Sally a rămas la spital cu Grace — căreia i se spusese că-l însoțeam pe tatăl ei la aeroport, ca să ia avionul înapoi spre Virginia. Grace se recupera încetul cu încetul, dar încă nu era suficient de bine ca să încaseze o lovitură atât de puternică. Pe rând, câte o singură tragedie, nu mai multe, le-am spus părinților ei. La fel ca picăturile de lichid care picurau din punga de plastic în perfuzorul de pe brațul lui Grace, doctoria trebuia împărțită în doze mici. Pierderea copilului era mai mult decât suficientă pe moment. John putea aștepta până când avea să se înzdrăvenească suficient pentru încă o porție de durere.

La ceremonie, nimeni nu l-a pomenit pe Jacob, dar eu m-am gândit la el în timp ce ascultam discursurile omagiale pe care fratele lui John, Bill și alți prieteni le-au ținut în soarele orbitor din acea dimineață de toamnă. Ce nenorocire, să moară omul când nici n-a apucat să îmbătrânească, mi-am zis în sinea mea, ce deprimant e să te gândești câte ar mai fi putut face în profesia lui, dar dacă lui John tot îi fusese scris să moară, atunci mi-am zis că e cu siguranță mai bine că a murit luni, și nu marți sau miercuri. Dac-ar mai fi trăit douăzeci și patru de ore, ar fi aflat ce-i făcuse Jacob lui Grace și sunt convins că asta l-ar fi distrus. Așa însă, n-avea să fie silit să dea piept cu realitatea că adusese pe lume un monstru, să poarte

cu el povara cumplitei fapte pe care fiul său o comisese împotriva celei pe care o iubea mai presus de orice pe lume. Jacob devenise nedemn de-a fi pomenit, dar eu ardeam de ură împotriva lui și de-abia așteptam ca poliția să-i dea în sfârșit de urmă, ca să pot depune mărturie împotriva lui la proces. Spre regretul meu nemăsurat, nu mi s-a dat ocazia niciodată. În timp ce noi stăteam în Central Park și-l plângeam pe tatăl lui, Jacob era deja mort. În acel moment, niciunul dintre noi n-avea de unde să știe asta, întrucât aveau să mai treacă două luni până să-i fie găsit cadavrul în descompunere — înfășurat într-o folie neagră de plastic, într-un container de gunoi de pe un șantier abandonat, aproape de Harlem River, în Bronx. Fusese împușcat de două ori în cap. Richie și Phil nu fuseseră plăsmuiri ale imaginației lui, iar raportul criminalistic prezentat la procesul care a avut loc anul următor a arătat că gloanțele fuseseră trase de arme diferite.

În aceeași zi (1 octombrie), scrisoarea trimisă din Manhattan de Madame Dumas a ajuns la destinație, în Brooklyn. Am găsit-o în cutia poștală când m-am întors acasă din Central Park (ca să-mi schimb hainele înainte să plec iar la spital), dar cum pe plic nu era și adresa expeditorului, n-am aflat de la cine e decât când am ajuns sus și am deschis-o. Trause notase de mână biletul cu un scris atât de tremurat, executat atât de frenetic, încât abia l-am descifrat. A trebuit să reiau de câteva ori textul ca să dezleg misterele buclelor și mâzgălelilor ilizibile, dar când am reușit să traduc semnele în cuvinte, am auzit vocea lui John vorbindu-mi — o voce vie care-mi vorbea de dincolo de moarte, de dincolo de nicăieri. Apoi am găsit cecul în plic și am simțit cum mi se umplu ochii de lacrimi. Am văzut cenușa lui John vărsându-se din urnă și împrăștiindu-se în parc în acea dimineață. Am văzut-o pe Grace întinsă în patul ei de la spital. M-am văzut pe mine rupând paginile caietului albastru, după care, ca să-l citez pe cumnatul lui John, Richard, mi-am luat fața în mâini și am hohotit de mi-au ieșit ochii din cap. Nu știu cât am ținut-o așa, dar chiar dacă lacrimile îmi curgeau șuvoi, eram fericit, mai fericit ca oricând că trăiesc. Era o fericire mai presus de consolare, mai presus de suferință, mai presus de toată urâțenia și frumusețea lumii. Până la urmă, lacrimile au secat și m-am dus în dormitor să mă îmbrac cu haine curate. După zece minute, eram din nou pe stradă, îndreptându-mă spre spital ca s-o văd pe Grace.

1 Au trecut douăzeci de ani de la dimineața aceea și mare parte din conversația noastră s-a pierdut. Scormonesc prin memorie după restul de dialog, dar nu-mi vin decât câteva fragmente răzlețe, fărâme smulse din contextul lor inițial. Totuși, de un lucru sunt sigur, anume că i-am spus cum mă cheamă. Probabil că s-a întâmplat imediat după ce și-a dat seama că sunt scriitor, din moment ce-l aud întrebându-mă cine sunt — în eventualitatea puțin probabilă că i-ar fi picat în mână ceva scris de mine. „Orr" a fost răspunsul meu, prezentându-mă cu numele de familie mai întâi, „Sidney Orr". Engleza lui Chang nu era îndeajuns de bună ca să înțeleagă răspunsul meu. A auzit *or* în loc de *Orr*, iar când am clătinat din cap și am zâmbit, o expresie de confuzie jenată a părut să-i schimonosească fața. Mă pregăteam să-i corectez greșeala și să-i spun numele pe litere, dar n-am apucat să plasez nimic, că i s-au luminat iar ochii și a început să dea energic din mâini ca din vâsle, deducând probabil că rostisem cuvântul „vâslă", *oar*. Am clătinat iar din cap și am zâmbit. Recunoscându-se înfrânt de-a binelea, Chang a scos un oftat sonor și a comentat: „Ce limbă oribilă engleza asta. Prea încurcată pentru bietul meu creier". Neînțelegerea a continuat până când am luat caietul albastru de pe tejghea și mi-am scris numele cu litere mari pe coperta interioară. Asta a părut să producă efectul scontat. După atâta efort, nu m-am mai obosit să-i povestesc că primii Orri din America se numiseră Orlovsky. Bunicul scurtase numele ca să sune mai american — la fel cum făcuse Chang îmbogățindu-și-l pe al lui cu inițialele R.M., decorative, dar lipsite de sens.

2 John avea cincizeci și șase de ani. Poate că nu mai era tânăr, dar nici destul de bătrân ca să se considere astfel, mai ales că îmbătrânea frumos și arăta în continuare ca un bărbat de patruzeci și ceva de ani. Pe atunci îl cunoșteam de trei ani, iar prietenia noastră era un rezultat direct al căsătoriei mele cu Grace. Tatăl ei fusese coleg cu John la Princeton imediat după cel de-al Doilea Război Mondial și chiar dacă lucrau în domenii diferite (tatăl lui Grace era judecător la Curtea Federală Districtuală din Charlottesville, Virginia), rămăseseră de-o viață în relații apropiate. Așadar, mi-a fost prezentat ca un prieten de familie și nu ca romancierul renumit pe care-l citeam din liceu și pe care-l consideram în continuare unul dintre cei mai buni scriitori ai noștri.

Deși publicase șase cărți de ficțiune între 1952 și 1975, nu-i mai apăruse nimic de peste șapte ani. Dar John nu lucrase niciodată repede și doar pentru că pauza dintre cărți era ceva mai lungă decât de obicei, asta nu însemna că nu muncește. Petrecusem câteva după-amiezi cu el de când ieșisem din spital și, printre conversațiile despre sănătatea mea (care-l îngrijora profund și-l preocupa constant), despre Jacob, fiul lui de douăzeci de ani (care-n ultima vreme îi dădea mari bătăi de cap) și dificultățile echipei Mets, care de-abia se târa (o obsesie comună, cu o vechime considerabilă), strecurase suficiente aluzii la activitățile lui din acel moment ca să-mi dea de înțeles că e absorbit cu totul de ceva și-și dedică mare parte din timp unui proiect aflat într-un stadiu avansat, poate chiar pe ultima sută de metri.

3. Dashiell Hammett, *Șoimul maltez*, traducere de Vali Florescu, Paladin, București, 2018, pp. 75-76 (n.tr.).

4 Întâmplarea face ca și eu s-o fi cunoscut pe Grace într-o editură, ceea ce ar putea explica profesia pe care i-am ales-o lui Bowen. Era în ianuarie 1979, la scurt timp după ce terminasem cel de-al doilea roman. Primul roman, ca și un volum de povestiri ceva mai vechi, apăruse la o mică editură din San Francisco, dar între timp trecusem la o companie ceva mai mare și mai comercială din New York, Holst & McDermott. Cam la două săptămâni după ce am semnat contractul, m-am dus la sediul lor ca să mă întâlnesc cu editoarea mea, iar la un moment dat în timpul discuției, am început să analizăm diverse idei pentru coperta cărții. La care Betty Stolowitz a luat telefonul de pe birou și mi-a zis: „Ce-ar fi s-o chemăm pe Grace, să vedem ce părere are?". S-a dovedit că Grace lucra la Holst & McDermott, la departamentul de grafică, și primise misiunea de a crea supracoperta pentru *Autoportret cu frate imaginar* — așa se intitula mica mea colecție de capricii, reverii și tristeți de coșmar.

Am continuat discuția cu Betty încă vreo trei sau patru minute, până când Grace Tebbetts a intrat în cameră. A stat cam un sfert de oră și până să iasă și să se întoarcă în biroul ei, eram deja îndrăgostit de ea. Chiar așa a fost — brusc, definitiv, neașteptat. Citisem despre asemenea lucruri în romane, dar presupusesem mereu că autorii exagerează puterea primei priviri — acel moment discutat și răsdiscutat în care bărbatul se uită pentru prima oară în ochii iubitei. Pentru un pesimist de carieră ca mine, a fost o experiență absolut șocantă. Parcă fusesem azvârlit înapoi în timp în lumea trubadurilor, retrăind un pasaj din primul capitol din *La vita nuova*: „...când ochilor mei li s-a înfățișat pentru prima dată slăvita doamnă a cugetului meu“ (din Dante Alighieri, *Vita nuova / Viață nouă*, traducere de Oana Busuioceanu și Romulus Vulpescu, Humanitas, București, 2009, p. 67), locuind tropii stătuți dintr-o mie de sonete de dragoste uitate. Ardeam. Jinduiam. Mă stingeam de dor. Eram mut. Și toate astea mi s-au întâmplat într-un cadru dintre cele mai șterse, sub lumina aspră de neon dintr-un birou american de la sfârșitul secolului douăzeci — ultimul loc din lume unde te-ai aștepta să-ți iasă în cale pasiunea vieții tale.

Nu există nicio explicație pentru un astfel de eveniment, niciun temei obiectiv care să explice de ce ne îndrăgostim de o persoană și nu de alta. Grace arăta bine, dar chiar și în acele prime secunde tumultuoase ale primei noastre întâlniri, strângându-i mâna și urmărind-o cum se așază pe un scaun de lângă biroul lui Betty, mi-am dat seama că nu e o frumusețe răpitoare, ca o zeiță a cinemaului, care să te copleșească cu strălucirea perfecțiunii ei. Avea cu siguranță un vino-ncoace, era frapantă, plăcută ochiului (fiecare cu modul său de a defini acești termeni), dar oricât de violentă ar fi fost atracția mea, mi-am dat seama că nu se reducea la simpla atracție fizică, iar visul în care intrasem era mai mult decât o izbucnire trecătoare de dorință animală.

Grace mi s-a părut inteligentă, dar pe parcursul întrevederii, în timp ce o ascultam expunându-și ideile de copertă, am înțeles că nu e o persoană deosebit de articulată (ezita deseori între două idei, își limita vocabularul la cuvinte scurte, funcționale, părea lipsită de darul abstractizării) și în acea după-amiază n-a spus nimic deosebit de strălucit sau de memorabil. În afară de câteva observații binevoitoare despre cartea mea, n-a dat niciun semn că ar fi interesat-o câtuși de puțin persoana mea. Și totuși, iată-mă tulburat la culme — arzând, jinduind și stingându-mă de dor —, un bărbat prins în capcana iubirii.

Avea un metru șaizeci și cinci și cântărea cincizeci și șapte de kilograme. Gât subțire, brațe și degete lungi, tenul alb și părul blond-cenușiu, tuns scurt. Cum aveam să remarc mai târziu, părul ei semăna oarecum cu cel al Micului prinț, așa cum apare în ilustrații — o claie de țepi și bucle — și poate că acea asociere accentuase aura întrucâtva androgină pe care o proiecta Grace. Hainele bărbătești pe care le purta în acea după-amiază trebuie să fi contribuit și ele la impresie: jeanși negri, tricou alb și un sacou de in bleu. La vreo cinci minute după ce intrase în birou, și-a scos sacoul și l-a așezat pe spătarul scaunului, iar când i-am văzut brațele, acele brațe lungi, fine, nespus de feminine, am știut că nu voi avea odihnă până când le voi atinge, până când voi câștiga dreptul de a-mi plimba mâinile pe corpul ei, de a-i mângâia pielea goală.

Dar nu m-aș limita la corpul lui Grace, la datele ei fizice neesențiale. Corpul contează, desigur — contează mai mult decât suntem dispuși să recunoaștem —, dar nu ne îndrăgostim de corpuri, ne îndrăgostim unul de altul, și om fi noi făcuți în mare parte din carne și oase, dar în egală măsură suntem altceva. Știm cu toții asta, dar imediat ce trecem dincolo de catalogul calităților de suprafață și al aparențelor, cuvintele încep să ne trădeze, să se năruie în confuzii mistice și metafore tulburi, himerice. Unii numesc asta „flacăra vieții“. Alții, „scânteia interioară“ sau „lumina lăuntrică a sinelui“. Alții o descriu ca „flăcările esenței“. Termeni care evocă întotdeauna dogoarea și iluminarea, iar acea forță, acea esență a vieții pe care o numim uneori „suflet“ îi e întotdeauna împărtășită altei persoane prin ochi. Fără îndoială că poeții aveau dreptate insistând asupra acestui fapt. Misterul dorinței începe când privim în ochi persoana iubită, căci doar acolo putem întrezări cine este ea.

Grace avea ochii albaștri. Un albastru-închis, cu niște puncte cenușii, poate și brune, poate și câteva note contrastante căprui. Niște ochi complecși, care-și schimbau culoarea după intensitatea și tonurile luminii

care-i învăluia într-un moment sau altul, și atunci, în biroul lui Betty, în ziua când am văzut-o pentru prima oară, mi-am zis că nu mai întâlnisem niciodată o femeie care să emane atâta siguranță de sine, atâta liniște interioară, de parcă Grace, care pe atunci nu împlinise nici douăzeci și șapte de ani, ar fi trecut deja la un plan superior al existenței față de noi, ceilalți.

N-aș vrea să se înțeleagă că ar fi fost distantă în vreun fel, că ar fi plutit deasupra mediului în care se afla ca într-un abur beatific de condescendență sau indiferență. Dimpotrivă, a fost foarte însuflețită pe tot parcursul întrevederii, gata să râdă, zâmbitoare, rostind numai cuvinte potrivite și făcând numai gesturi potrivite, dar dincolo de interesul profesional față de ideile pe care Betty și cu mine i le propuneam, am intuit o uluitoare lipsă de frământări interioare, un echilibru mintal care părea s-o scutească de conflictele și agresiunile vieții moderne: îndoială de sine, invidie, sarcasm, nevoia de a-i judeca sau de a-i disprețui pe alții, mistuitorul, insuportabilul chin al ambiției personale. Grace era tânără, dar avea un suflet bătrân și greu încercat, și stând alături de ea în acea primă zi, în biroul de la Holst & McDermott, privind-o în ochi și cercetând formele corpului ei subțire, colțuros, de asta m-am îndrăgostit: de senzația de calm care o învăluia, de liniștea radioasă care ardea înăuntrul ei.

5 John era singura persoană din lume care-i mai spunea *Gracie*. Nici măcar părinții ei n-o mai strigau așa, iar eu, care eram cu ea de peste trei ani, nu folosisem niciodată acel diminutiv. Dar John o știa de-o viață — literalmente de când se născuse —, și cu vremea căpătase o serie de privilegii speciale, care-l ridicaseră de la rangul de prieten de familie la cel de rudă neoficială. Într-un fel, primise statutul de unchi preferat sau, dacă vreți, de naș fără portofoliu.

John o iubea pe Grace, care-l iubea la rândul ei, și, cum eu eram bărbatul din viața lui Grace, John mă primise cu brațele deschise în cercul restrâns din inima lui. Cât fusesem la pământ, îșI sacrificase mult timp și multă energie ca s-o ajute pe Grace să facă față crizei, iar când în sfârșit m-am întors din pragul morții, a început să treacă în fiecare după-amiază pe la spital, ca să stea la căpătâiul meu și să-mi țină companie — să mă rețină (așa cum am realizat mai târziu) pe tărâmul celor vii. În acea seară (18 septembrie 1982), când m-am dus cu Grace să luăm cina cu el, mă îndoiesc că exista cineva în New York care să fie mai apropiat de John decât eram noi. Și nici de noi decât era John. Ceea ce ar explica de ce serile noastre de sâmbătă erau atât de importante pentru el și nu voise să anuleze întâlnirea, în ciuda problemei cu piciorul. Locuia singur și, cum ieșea rar în public, momentele când ne vedea pe noi deveniseră principala lui formă de socializare, singura ocazie reală pentru el de a se bucura de câteva ore de conversație neîntreruptă.

6 Tina era a doua soție a lui John. Prima lui căsnicie durase zece ani (din 1954 până în 1964) și se încheiase cu un divorț. El nu abordase niciodată subiectul în prezența mea, dar Grace mi-a povestit că nimeni din familia ei nu se dăduse vreodată în vânt după Eleanor. Pentru familia Tebbetts, era o încuiată cu diplomă de Bryn Mawr, dintr-o veche familie cu sânge albastru din Massachusetts, o „acriturǎ“ care strâmbase întotdeauna din nas la familia lui John, oameni modești din Paterson, New Jersey. Nu contase că Eleanor era o pictoriță respectată, aproape la fel de renumită ca John. Nu se miraseră când căsnicia se destrămase și niciunul dintre ei nu plânsese după ea. Singurul lucru regretabil, după Grace, era că John fusese silit să rămână în legătură cu ea. Nu pentru că și-ar fi dorit, ci din cauza poznelor pe care le tot făcea Jacob, fiul lor cel năbădăios și groaznic de labil.

Apoi o cunoscuse pe Tina Ostrow, dansatoare și coregrafă cu doisprezece ani mai tânără decât el, iar în 1966, când o luase de nevastă, clanul Tebbetts îi aplaudase decizia. Erau convinși că John găsise în sfârșit femeia care să-l merite, iar timpul le dăduse dreptate. Micuță și plină de viață, Tina era o persoană adorabilă, spusese Gracie, și-l iubea pe John „până la venerație“ (formularea lui Grace). Singura problemă cu mariajul lor a fost că Tina n-a apucat să împlinească treizeci și șapte de ani. Un cancer uterin i-a răpit-o încetul cu încetul, în optsprezece luni, iar după înmormântarea ei, Grace a povestit că John n-a mai fost funcțional multă vreme, „pur și simplu a paralizat, aproape că nici n-a mai respirat“. S-a mutat un an la Paris, apoi la

Roma, apoi într-un sătuc de pe coasta de nord a Portugaliei. În 1978, când s-a întors la New York și s-a instalat în apartamentul de pe Barrow Street, trecuseră trei ani de la publicarea ultimului său roman și umbla zvonul că Trause nu mai scrisese niciun rând după moartea Tinei. De atunci mai trecuseră patru ani, dar tot nu produsese nimic — sau cel puțin nimic de arătat altora. Dar lucra. Știam că lucrează. Mi-o spusese chiar el, dar nu știam la ce anume, pentru simplul motiv că nu avusesem curaj să-l întreb.

7. Numele unui gheizer din Parcul Național Yellowstone din Wyoming, SUA (n.tr.).

8. În original, *true blue*, care poate avea sensul de „loial, devotat“ (n.tr.).

9. Supranumele echipei de baseball Cincinnati Reds, care în anii ’70 a cunoscut o perioadă de glorie (n.tr.).

10 Ilustrațiile ei erau inspirate în mare parte de arta pe care o vedea, iar înainte de criza mea de la începutul anului, ne petreceam deseori după-amiezile de sâmbătă colindând împreună galeriile și muzeele. Într-un fel, arta făcuse posibilă căsătoria noastră, pentru că, fără ea, mă îndoiesc că aș fi avut curajul să-i fac curte. Am fost norocoși că ne-am întâlnit în cadrul neutru de la Holst & McDermott, un mediu de lucru, cum se spune. Dac-am fi nimerit împreună în orice alt fel — la o cină festivă, de exemplu, într-un autobuz sau într-un avion —, n-aș fi putut s-o caut apoi fără să-mi dau în vileag intențiile și am știut instinctiv că Grace trebuie abordată cu prudență. Dacă întindeam mâna prea devreme, eram aproape sigur că aveam să pierd definitiv orice șansă cu ea.

Din fericire, am avut motiv s-o sun. Primise sarcina să lucreze la coperta cărții mele și, sub pretextul că am o nouă idee de discutat cu ea, am sunat-o la birou la două zile după prima noastră întâlnire și am întrebat-o dacă pot să trec pe la ea. „Oricând vrei“, a răspuns ea. Acel „oricând“ s-a dovedit a fi dificil de planificat. Pe atunci lucram cu normă întreagă (predam istorie la liceul John Jay din Brooklyn) și nu puteam ajunge la ea la birou decât după ora patru. Coincidența face ca, toată săptămâna aceea, agenda lui Grace să fie ticsită de întâlniri în a doua parte a după-amiezii. Când mi-a propus să ne vedem săptămâna următoare, luni sau marți, i-am spus că plec din oraș pentru o lectură (ceea ce întâmplător era adevărat, dar probabil că i-aș fi spus-o chiar dacă n-ar fi fost), așa că Grace s-a înmuiat și s-a oferit să-și rupă din timp pentru mine vineri, după serviciu. „La opt trebuie să fiu undeva“, mi-a zis, „dar dacă ne vedem cam o oră pe la cinci și jumătate, nu cred că e o problemă“.

Furasem titlul cărții mele dintr-un desen în creion realizat de Willem de Kooning în 1938. *Autoportret cu frate imaginar* e o lucrare mică și delicată care reprezintă doi băieți unul lângă altul, unul cu un an sau doi mai mare decât celălalt, unul cu pantaloni lungi, celălalt cu pantaloni scurți. Oricât aș fi admirat desenul, cel mai mult m-a interesat titlul, pe care-l folosisem nu ca să mă refer la de Kooning, ci pentru cuvintele de sine stătătoare, care mi s-au părut profund evocatoare și potrivite cu romanul pe care-l scrisesem. Cu câteva zile în urmă, în biroul lui Betty Stolowitz, propusesem să punem pe copertă desenul lui de Kooning. În acel moment însă, voiam să-i spun lui Grace că mi se pare o idee proastă — liniile în creion erau prea șterse și n-ar fi ieșit destul de vizibile, efectul ar fi fost prea estompat. Dar de fapt, nu-mi păsa. Dacă în biroul lui Betty aș fi argumentat împotriva desenului, aș fi susținut apoi contrariul. Nu-mi doream decât o ocazie de a o revedea pe Grace — iar arta era o portiță de intrare, singurul subiect care nu-mi periclita adevăratul scop.

Disponibilitatea ei de a mă primi după orele de program mi-a dat speranță, deși vestea că are o întâlnire la ora opt aproape că mi-a spulberat-o. Nu încăpea îndoială că se vedea cu un bărbat (femeile atrăgătoare sunt întotdeauna cu bărbați vineri seara), dar era imposibil să-mi dau seama cât de serioasă era relația lor. Ar fi putut fi o primă întâlnire sau ar fi putut fi o cină liniștită cu logodnicul sau iubitul cu care locuia. Știam că nu e măritată (Betty îmi spusese măcar atâta lucru la prima noastră întâlnire, după ce Grace ieșise din biroul ei), dar gama altor intimități posibile era infinită. Când am întrebat-o pe Betty dacă Grace are pe cineva, mi-a zis că nu știe. Grace nu vorbea despre viața ei intimă și nimeni din firmă n-avea nici cea mai vagă idee ce învârtea în afara biroului. Vreo doi, trei redactori o invitaseră în oraș de când se angajase acolo, dar îi refuzase pe toți.

Am aflat curând că Grace nu e genul care să se confeseze. În cele zece luni scurse de când am cunoscut-o și până ne-am căsătorit, n-a divulgat niciodată vreun secret și nici n-a făcut vreo aluzie la complicații mai vechi cu alți bărbați. Și nici eu nu i-am cerut să-mi spună lucruri pe care nu părea dispusă să le împărtășească. Asta era forța tăcerii lui Grace. Dacă aveai de gând s-o iubești așa cum pretindea ea să fie iubită, atunci trebuia să accepți granița pe care o trasase între persoana ei și cuvinte.

(Odată, într-una dintre conversațiile noastre de la început despre copilăria ei, și-a adus aminte de o păpușă preferată pe care o primise de la părinți pe când avea șapte ani. Îi dăduse numele de Pearl, o purtase cu ea peste tot timp de patru sau cinci ani, considerând-o cea mai bună prietenă a ei. Lucrul remarcabil la Pearl era că putea vorbi și înțelegea tot ce i se spunea. Numai că Pearl nu rostea niciun cuvânt în prezența lui Grace. Nu pentru că n-ar fi putut vorbi, ci pentru că asta era alegerea ei.)

Era cineva în viața ei în momentul când am cunoscut-o — aș putea băga mâna-n foc —, dar n-am aflat niciodată numele lui și nici cât de serioase erau sentimentele ei față de el. Îmi imaginez că destul de serioase, căci primele șase luni s-au dovedit a fi o perioadă furtunoasă pentru mine și s-au terminat prost, cu Grace spunându-mi că vrea s-o rupem și să n-o mai caut. Totuși, cu toate dezamăgirile acelor luni, toate acele victorii efemere și mici puseuri de optimism, respingeri și capitulări, nopțile în care nu-și făcea timp pentru mine și nopțile în care mă primea în patul ei, cu toate suișurile și coborâșurile acelei perioade în care-i făceam o curte disperată, ratată, Grace a rămas pentru mine o făptură fermecată, un punct luminos de contact între dorință și lume, iubirea implacabilă.

M-am ținut de cuvânt și n-am sunat-o, dar după șase sau șapte săptămâni m-a căutat ea pe mine din senin și mi-a spus că se răzgândise. Nu mi-a dat nicio explicație, dar am dedus că rivalul meu ieșise din peisaj. Mi-a zis că vrea nu doar să ne vedem din nou, ci să ne căsătorim. Căsătoria fusese unul dintre cuvintele pe care nu le rostisem niciodată în prezența ei. Îl purtasem în minte din clipa când o văzusem, dar nu îndrăznisem niciodată să-l spun cu voce tare, să nu cumva s-o sperii și să fugă. Și uite că Grace mă cerea de bărbat. Eu mă resemnasem să trăiesc toată viața cu inima frântă și iat-o spunându-mi că mai bine trăiesc cu ea — întreagă, viața mea întreagă alături de ea.

11 Am ales Kansas City arbitrar ca destinație a lui Bowen — a fost primul loc care mi-a venit în minte. Poate pentru că e atât de departe de New York, un oraș zăvorât chiar în inima țării: Oz în toată splendida sa stranietate. Dar imediat ce l-am trimis pe Nick în Kansas City, mi-am adus aminte de catastrofa de la Hyatt Regency, un eveniment real care avusese loc cu paisprezece luni în urmă (în iulie 1981). Aproape două mii de oameni se aflaseră în acel moment în hol — un atriu imens, în aer liber, de peste 1 500 de metri pătrați. Toți priveau în sus, urmărind un concurs de dans desfășurat într-una dintre galeriile suspendate (cărora li se spunea și „galerii plutitoare“ sau „galerii aeriene“), când talpa unei grinzi de susținere s-a desprins de unde era fixată și s-a prăbușit, căzând patru etaje, până jos, în hol. După douăzeci și unu de ani, rămâne una dintre cele mai grave catastrofe hoteliere din istoria Americii.

12 *The Lid Lifts / Cu cărțile pe față*, de Patrick Gordon-Walker (Londra, 1945). Aceeași poveste a fost reluată mai recent de către Douglas Botting în *From the Ruins of the Reich: Germany 1945-1949 / Din ruinele Reich-ului: Germania în 1945-1949* (Crown Publishers, New York, 1985), p.43.

Ca să fiu riguros, ar trebui să precizez și că întâmplarea face să am un exemplar dintr-o carte de telefon din Varșovia anilor 1937-1938. Am primit-o de la un prieten jurnalist care a fost în Polonia în 1981, să relateze despre mișcarea Solidaritatea. Se pare că ar fi găsit-o undeva într-un târg de vechituri și, știind că amândoi bunicii mei din partea tatei se născuseră la Varșovia, mi-a dat-o cadou când s-a întors la New York. Eu i-am spus *cartea mea cu fantome.* Jos, pe pagina 220, am găsit un cuplu căsătorit, cu adresa pe Wejnerta 19 — Janina și Stefan Orlowscy. E ortografia poloneză a numelui meu de familie și mi-am zis că e foarte probabil ca cei doi să fi fost rude cu mine, chiar dacă nu puteam fi sigur.

13 În urmă cu patru ani adaptasem *Tabula rasa*, una dintre povestirile din prima mea carte, pentru un tânăr regizor pe nume Vincent Frank. Era un film mărunt, cu buget modest, despre un muzician care-și revine după o boală lungă și-și reface viața încetul cu încetul (o poveste profetică, după cum avea să se dovedească), iar în iunie 1980, când a fost lansat, filmul a mers destul de bine. *Tabula rasa* a fost proiectat doar în câteva cinematografe de artă din țară, dar a fost primit ca succes de critică și — cum îi plăcea lui Mary să-mi amintească — m-a făcut cunoscut așa-zisului public mai larg. Într-adevăr, cărțile mele au început să se vândă

ceva mai bine, iar după nouă luni, când am predat următorul meu roman, *Un scurt dicționar de emoții omenești*, ea mi-a negociat cu Holst & McDermott un contract pe o sumă dublă față de cât primisem pe cartea precedentă. Acel avans, împreună cu suma modestă pe care o câștigasem din scenariu, mi-a permis să mă las de slujba de profesor de liceu din care-mi câștigam traiul de șapte ani. Până atunci fusesem unul dintre acei scriitori obscuri și motivați care scriu între cinci și șapte dimineața, noaptea și în weekenduri, care nu pleacă nicăieri în vacanța de vară, ca să stea acasă, într-un apartament înăbușitor din Brooklyn, și să recupereze timpul pierdut. În acel moment, la un an și jumătate după ce mă căsătorisem cu Grace, eram în postura privilegiată de scriitoraș independent, liber-profesionist. Nu duceam nici pe departe ceea ce se înțelege printr-un trai înlesnit, dar dacă eu continuam să lucrez în același ritm, câștigam suficient împreună ca să ne menținem pe linia de plutire. După premiera cu *Tabula rasa,* primisem alte câteva oferte ca scenarist de film, dar proiectele nu mă interesaseră, așa că le refuzasem, ca să avansez cu romanul. Dar în februarie 1982, când Holst & McDermott a scos cartea, eu n-am știut că s-a publicat. Pe atunci eram deja în spital de cinci săptămâni și nu știam nimic — nici măcar că doctorii îmi mai dăduseră câteva zile de trăit.

Tabula rasa fusese o producție sindicală și, ca să fiu creditat pentru scenariu, fusesem obligat să mă înscriu în Sindicatul Scenariștilor. Ca membru, erai obligat să achiți o cotizație trimestrială și să le virezi un mic procent din câștiguri, dar printre lucrurile pe care le primeai în schimb era o asigurare medicală decentă. Dacă n-ar fi fost asigurarea, aș fi ajuns la închisoarea datornicilor cu boala mea. Mare parte din cheltuieli au fost acoperite, dar cum se întâmplă de obicei cu planurile de asigurări de sănătate, au apărut nenumărate alte hachițe: cheltuieli deductibile, costuri suplimentare pentru tratamente experimentale, procente obscure și calcule variabile pentru diferite medicamente și articole de unică folosință, o cantitate colosală de facturi care mi-au făcut o gaură în buzunar de vreo treizeci și șase de mii de dolari. Asta era povara cu care ne potcoviserăm, Grace și cu mine, și pe măsură ce mă înzdrăveneam, mă frământam tot mai mult cum să scăpăm de acele datorii. Tatăl lui Grace se oferise să ne ajute, dar judecătorul nu era bogat și, cum cele două surori mai mici ale lui Grace erau încă la facultate, nu ne-a lăsat inima să acceptăm. Preferam să virăm lunar o mică sumă, încercând să sfărâmăm muntele bucată cu bucată, dar în ritmul actual, aveam să plătim așa până la pensie. Grace lucra într-o editură, așa că salariul ei era în cel mai bun caz modest, iar eu nu mai câștigasem nimic de aproape un an. Câteva sume microscopice din drepturi de autor și avansuri din străinătate, dar cam atât. Asta explică de ce am sunat-o înapoi pe Mary imediat ce i-am ascultat mesajul. Nu mă mai gândisem deloc să scriu scenarii, dar dacă mă plăteau bine, n-aveam de gând să refuz oferta.

14 Nu făcusem progrese reale, dar înțelesesem că puteam să îmbunătățesc oarecum situația lui Bowen fără să pierd din elanul de bază al poveștii. Lumina din tavan se arde, dar nu mi se mai părea necesar să-l țin pe Nick în beznă totală. Puteau exista alte surse de lumină în adăpostul antiatomic bine echipat al lui Ed. Ca de pildă, chibrituri și lumânări, o lanternă, o veioză — ceva care să-l ajute pe Nick să nu se mai simtă îngropat de viu. Nimeni n-ar fi ieșit zdravăn la cap din așa ceva și în niciun caz nu voiam să transform necazul lui Bowen într-un studiu despre teroare și nebunie. Mă despărțisem de Hammett, dar asta nu însemna că aveam de gând să înlocuiesc povestea lui Flitcraft cu o variațiune pe tema „Îngropat de viu". Deci mai bine-i dădeam lui Nick lumină și-i îngăduiam un grăunte de speranță. Ba chiar și după ce va fi consumat chibriturile și lumânările, după ce bateriile lanternei se vor fi isprăvit, va putea deschide ușa frigiderului, să facă puțină lumină de la beculețul aprins în cutia albă, smălțuită.

Mai semnificativă mi se părea chestiunea visului lui Grace. De dimineață, auzind-o cum povestește, fusesem prea tulburat de asemănările cu povestea pe care o scriam ca să bag de seamă că erau și multe diferențe. Camera ei era un refugiu pentru doi oameni, un mic paradis erotic. Camera mea era o celulă sumbră, locuită de un singur om, al cărui unic scop e să scape de-acolo. Dar dacă reușeam s-o aduc pe Rosa Leightman acolo, cu el?

Nick e deja îndrăgostit de ea, iar dacă sunt blocați împreună în cameră o perioadă, poate că va ajunge și ea să-i împărtășească sentimentele. Rosa era dublul fizic și spiritual al lui Grace, așa că ar trebui să aibă același apetit sexual ca Grace — aceeași îndrăzneală, aceeași lipsă de inhibiții. Nick și Rosa și-ar putea petrece timpul citind cu voce tare pasaje din *Noaptea oracolului*, deschizându-și sufletul unul în fața celuilalt, făcând dragoste. Câtă vreme aveau destulă mâncare ca să reziste, de ce și-ar dori să plece vreodată?

Așa suna mica fantezie pe care am purtat-o cu mine pe străzile din Village. Numai că încă de când mi-o derulam în minte mi-am dat seama cât era de șubredă. Grace mă atâțase cu visul ei erotic, dar în ciuda tentațiilor pe care părea să le ofere, nu era decât un nou impas. Dacă Rosa poate intra în cameră, înseamnă că Nick poate ieși, iar dacă i s-ar ivi o asemenea șansă, ar pleca fără să șovăie. Dar ideea e că nu poate pleca. I-am dat puțină lumină, dar e în continuare încuiat în acea cămăruță sinistră și, în lipsa unor unelte adecvate cu care să se elibereze, acolo-și va găsi sfârșitul.

15 Cu douăzeci de ani în urmă, când Chang mi-a povestit asta, am fost convins că spune adevărul. Vorbea pe un ton prea convins ca să mă îndoiesc de sinceritatea lui. Însă acum câteva luni, documentându-mă pentru alt proiect, am citit câteva lucrări despre China în perioada Revoluției Culturale. Într-una dintre acestea am găsit o relatare a aceluiași incident aparținându-i lui Liu Yan, care fusese elev la Școala Gimnazială Numărul 11 din Beijing când fuseseră arse cărțile și asistase la incident. Nu e menționat niciun profesor pe nume Chang. E pomenită o profesoară de chineză, Yu Changjiang, care n-a mai putut suporta și a izbucnit în lacrimi văzând cum ard cărțile. „Lacrimile ei i-au atras câteva bice în plus din partea Gărzilor Roșii, iar loviturile de curea i-au lăsat urme urâte pe piele." (*China's Cultural Revolution, 1966-1969 / Revoluția Culturală Chineză, 1966-1969*, editor Michael Schoenhals; M.E. Sharpe, Armonk, New York, 1996).

Nu spun că e o dovadă că Chang m-a mințit, dar aruncă o umbră de îndoială asupra versiunii lui. Poate că fuseseră doi profesori care plânseseră, iar Liu Yan nu-l observase pe celălalt. Dar trebuie amintit că la vremea respectivă, în Beijing se făcuse mare tam-tam în jurul arderii cărților care, în formularea lui Liu Yan „provocase mult freamăt în tot orașul". Chang ar fi fost la curent chiar dacă tatăl lui n-ar fi fost de față. Poate că spusese acea poveste celebră ca să mă impresioneze, habar n-am. Pe de altă parte, versiunea lui era extrem de intensă — mai intensă decât majoritatea relatărilor indirecte — ceea ce mă face să mă întreb dacă nu cumva Chang însuși asistase la arderea cărților. Dacă era așa, asta însemna, probabil, că fusese membru al Brigăzilor Roșii. Altfel mi-ar fi spus că învățase la acea școală — ceea ce nu spusese. Ba chiar e posibil (asta e pură speculație) ca el însuși să-l fi biciuit pe profesorul înlăcrimat.

16. House Un-American Activities Committee, Comitetul pentru Activități Antiamericane, comitet al Camerei Reprezentanților cu misiunea de a investiga acuzațiile de activități comuniste desfășurate în S.U.A. în primii ani de Război Rece (n.tr.).

17. Termenul denumește întreținerea unui climat de frică în legătură cu potențiala amenințare comunistă (n.tr.).

18 Grace urmase Rhode Island School of Design și plecase la Paris în primul an, ca parte a unui program de studii. Trause fusese cel care-i scrisese despre van Velde, pe care-l întâlnise o dată sau de două ori în anii '50 și care, după spusele lui, ar fi fost artistul preferat al lui Samuel Beckett. (A inclus în scrisoarea lui dialogul lui Beckett cu Georges Duthuit. *Argumentul meu e că van Velde e... primul care a recunoscut că a fi artist înseamnă a eșua, așa cum nimeni altcineva nu cutează să eșueze, că eșecul e lumea lui...*) Tablourile lui van Velde erau rare și scumpe, dar desenele lui din anii '60 și începutul anilor '70 erau destul de accesibile pe atunci, iar Grace cumpărase lucrarea în rate cu banii ei, tăind de la mâncare și alte nevoi ca să se încadreze în suma pe care i-o trimitea lunar tatăl ei. Litografia reprezenta o parte importantă din tinerețea ei, o emblemă a pasiunii ei crescânde pentru artă, precum și un semn al independenței ei — o punte între ultimele zile de copilărie și primele ei zile ca adult —, și ținea la ea mai mult decât la toate celelalte bunuri ale ei.

19 Conversația s-a încheiat cu mine consimțind să-l vizitez pe Jacob — singur. Eram dispus să-i fac lui John acel mic serviciu, deși mă îngrozise ce-mi povestise despre antipatia băiatului față de Grace. Chiar dacă avea ceva motive să fie invidios (fiul neglijat, dat la o parte de „fina" îndrăgită), nu simțeam pic de compasiune pentru el — doar silă și dispreț. Acceptasem să mă duc la clinică de dragul tatălui lui, dar nu-mi făcea nicio plăcere ideea de a-mi petrece timpul cu el.

Din câte țineam minte, îl mai întâlnisem doar de două ori. Neștiind nimic despre povestea lui cu Grace, nu-mi trecuse niciodată prin cap să mă întreb de ce nu fusese și ea de față în acele ocazii. Prima oară a fost într-o seară de vineri, când ne-am dus la stadionul Shea ca să vedem un meci dintre Mets și Cincinnati Reds. Trause primise biletele de la cineva care avea abonament pentru tot sezonul și, știindu-mă fan, mă invitase și pe mine cu el. Asta se întâmpla în mai 1979, la doar câteva luni după ce mă îndrăgostisem de Grace, iar pe John îl știam abia de câteva săptămâni. Jacob mergea pe șaptesprezece ani pe atunci, formația de patru fiind completată de unul dintre colegii lui de clasă. Din clipa când am intrat pe stadion, a fost clar că băieții nu erau nicidecum interesați de baseball. Au rezistat la primele trei reprize cu niște mutre plictisite și îmbufnate, după care s-au ridicat și au plecat, chipurile să-și ia hotdog și „să facă doi pași", după cum s-a exprimat Jacob. S-au întors abia spre sfârșitul reprizei a șaptea — chicotind, cu ochii sticloși și mult mai veseli decât plecaseră. Nu era greu să-ți dai seama ce învârtiseră. Pe-atunci eram încă profesor și văzusem suficienți puști fumați ca să recunosc semnele. John era absorbit de meci și n-a părut să observe, iar eu nu m-am obosit să-i atrag atenția. Abia ne cunoscuserăm pe atunci și nu consideram că e treaba mea ce e între el și fiul lui. Nu cred c-am schimbat mai mult de opt, zece cuvinte cu Jacob toată seara, dincolo de salut și la revedere.

Următoarea dată l-am văzut după vreo șase luni. Era la jumătatea clasei a douăsprezecea, risca să rămână repetent, iar John mă sunase în ultima clipă ca să mă invite la o seară de biliard. Pe atunci, el și Jacob abia dacă-și mai vorbeau și cred că a vrut să vin cu ei pe post de tampon, de terț neutru, ca să nu-și declare război în public. Aceea a fost seara când am vorbit cu Jacob despre Bean Spasms și mi-am câștigat reputația de tip ca lumea. Mi s-a părut un puști extraordinar de inteligent și de agresiv, chitit să-și facă viața praf în toate felurile posibile. Dacă se întrezărea vreo rază de speranță, aceea era hotărârea lui de a-și învinge tatăl la biliard. Eu joc lamentabil și am rămas imediat în urmă la toate partidele, dar John se pricepe și probabil că-l învățase la un moment dat și pe fiul lui să joace. Partida le-a trezit spiritul de competiție și simplul fapt că Jacob se concentra la ceva mi s-a părut de bun augur. Pe atunci nu știam că John fusese maestru la biliard în armată. Dac-ar fi vrut, ar fi putut șterge pe jos cu Jacob, dar n-a făcut-o. S-a prefăcut că-i vine greu și până la urmă l-a lăsat pe băiat să câștige. Probabil că a procedat corect în condițiile date. Nu că le-ar fi servit la mare lucru pe termen lung, dar măcar Jacob a schițat un zâmbet la sfârșit, apoi s-a dus și a dat mâna cu taică-su. Din câte-mi dau seama, poate că a fost ultima oară când li s-a întâmplat asta.

201 Charles Dickens, *Poveste despre două orașe*, traducere de Antoaneta Ralian, Paralela 45, Pitești, 2003, p. 199 (n.tr.).